

Bitumen.

que terram esse: sed purissimum, levissimum, optimum sui generis bitumen: Quemadmodum & Ambra, & Camphora, quod huius loci non est multis demonstrare argumentis. Porro quæ ratione lacertas, ranas, culices, muscas, & alia insecta, quæ in eo translucent, atque metallica etiam medicamenta quædam, ceu Aluminis, Chalcanthique venas, quas ipsi in eo deprehendimus, involvat, & complectatur, hoc commentario præterimus: quemadmodum & hoc, an in ipso maris vado, aut littore, an utroque loco eius sint fontes. Huc usque Cordus.

Chrysophorum. Pterygophorum.

Cui in eo Cornarius, quod scilicet succum faciat, contrariatur, cuius historia ita habet: *Succinum* ab aliis *χρυσόπτερον* dicitur, si tamen hec vox rectè legitur hoc loco, & non *πτερυγόπτερον* legendum est, velut lib. 2. cap. 70. de Lyncurio habetur, ut sit à trahendis pinnis, ac paleis appellatio. Nam aurum non trahit, nec illa voce aurum referre, accipi potest, quum hoc mox subdat, esse ipsum *χρυσόπτερον τὸ χρυμάτι*. Hæc itaque fabulosè de Electro tradi Diosc. indicat, & idem etiam Lyncurium appellati infra lib. 2. dicit, vana etiam illa appellatione ac historia, quum urina Lyncis non sit. Quum igitur non quid sit, sed quid non sit, ostenderit, videtur hoc ignorasse, & nos ambiguo reliquisse, ut in multis illis opinionibus incerti adhuc verseremur, quas Plinius per longum recensuit, & partim damnavit ac refutavit, & nos proposuimus, ut legant, quibus ista cognoscere libet. brevibus autem repetemus de loco, ubi colligitur, an fortassis inde, quid sit, aliquatenus deprehendere possimus. Nam res ipsa alioqui ob omnium oculos versatur, & nemini non nota est. *Electrum* itaque quod & *Succinum* dicitur, & Plinius in insulis Septentrionalis Oceani gigni, & à Germanis *Glessum* appellari dicit, hodie magna copia ad littus Curienſe & Samlandiæ Oceani æstibus efficitur, & tum à Livonia, quos Efflues dixisse Tacitus videtur, tum Prussia incolis mulierculis pro ornamento, instar Corallij apud alios, circum colla appenditur ac gestatur. Id quod quum olim agrestes Transpadane fœmine facerent, & monilium vice *Succina* gestarent, neglectum id tunc ab incolis Germani in Pannoniam vixerunt, & inde proximi Pannoniæ Veneti, id ab illis circa Adriaticum mare acceperunt, & ad Transpadanos detulerunt. Apud nos quum non decoris modo, sed etiam Medicinæ, & amuleti gratiâ gestaretur, creditum est ibi natum esse, & conficta est fabula, Populorum nigrarum lachrymas esse, in quas Populos Phaëtoniades essent mutata. Credibile autem est *Glessum* Plinij ac Taciti ætate appellatum à Germanis. Verum hodiè ea vox aliud nobis, nempe vitrum sonat, nisi translucendi respectu primò ita sit appellatum. Hodie sanè vulgò Germanorum isthic habitantium *Verusten* & *Berusten* vocatur, appellatione ut videtur, ex eo, quòd accentum tedæ modo ac nidore flagret, facta. Quod ita fieri etiam Plinius & Tacitus de eo testantur. At quòd reverà arborum succus sit, & inde *Succini* appellationem traxerit, & is ex pinei generis arboribus, Plinius constanter affirmat, & adhuc à nemine satis reprobatur, sed & Taciti etiam testimonio confirmatum, qui, succum tamen arborum esse, inquit, intelligas, quia terrena quædam, atque etiam volucris animalia plerumque interlucent, quæ implicata humore, mox durescente materia cluduntur. Hoc autem Plinius sic tradidit. Liquidum primò destillare, argumento sunt quædam translucentia, ut formicæ, aut culices, lacertæque, quas adhæsisse musteo non est dubium, & inclusas durescenti. Nec Poëta Virgilius in alia sententia fuisse videtur, dum in Pharmaceutria dixit:

Pinguis corticibus sudent Electra Myrica.

In eodem porrò Curienſis littoris tractu, quem vulgò den *Kurischen Straude* appellant, maxime tamen in Dantiaco Prussiae urbe *Succinum* cum Lini semine, in id quod Vernicem sive Verniginem vocant, rem pictoribus, & multis opificibus familiarem, & quæ bituminis usum hodie in plerisque locis præbet, apparatus. Sic autem Plinius de bitumine scripsit: In reliquo usu æramentis illinitur, firmatque ea contra ignes. Diximus & tingi solitas ex eo statuas & illini. Placuit in ferratis fabrorum officinis, tingendo ferro, clavorumque capitibus, & multis aliis usibus. Ex quo argumento vel solo, aliqua *Succini cum Bitumine affinitas* asseri potest. Verum quòd bituminis sit genus quoddam ipsum *Succinum*, & ipsum aded penitus bitumen, quod pinguis sit terræ succus alter: Nam Alumen & eius genera, alterum ab hoc faciunt illi: hoc mihi nondum persuaserunt ipsi, qui nuper hoc editis scriptis asseruerunt. Neque enim de effusè aded larga ac varia magnificæ naturæ liberalitate, ita parcè & iliberaliter iudicare convenit, & tam multas ac varias res, quas illi recensent, sub unum illud bituminis genus contrahere, ita ut nomina solùm illæ existant. Porro *Succinum* Arabes Carabe appellare satis constat, quæ vox aut ex Græca ἀράβη corrupta est, aut idem, quod illa significat, raptum videlicet palearum, qui etiam ἡλάντες nomine intelligitur. Sed iidem Arabes Gandaron ac Sandaracham, Vernicem vocant, & exponunt esse gummi arboris Iuniperi, simile Carabe. Quare diligenter observandum est his, qui illos sequuntur, ne pro salutari medicamento, Sandaracham Græcorum perniciosum Pharmacum agnoscant. Deinde ex Vernice Iuniperi lachryma, etiam factitiam Vernicem cum Lini seminis oleo fieri dicunt, & sic *Succinum* cum Iuniperi lachryma confundunt. Nam de Succino intelligendum est, ex quo Vernix paratur, cum oleo seminis Lini.

Sed quoniam Averroëstradit Ambram, id est, *Succinum*, esse Camphoræ speciem, unde rem fossilem indicare videtur, dicamus (loquitur Cæsalpinus) & de *Succino*, quod *Electrum* vocat Dioscorides, ex lachrymis Populi condensatum, ut narrant, sequutus fabulam Phaëthontis, eius sorores in Populum versas iuxta Padum, lachrymas autem in *Electrum*: vocari & Pterigophoron, quia pennas trahat: Eius varia apud antiquos historia, sed Plinius lachrymam esse arboris in genere Pinorum densatam testatur. Authores Germani nihil certi de eius origine habent: solùm enim Sacerdotem quendam testari visam à se lachrymam è scopulis fluentem in mare, unde putant rem fossilem esse ex genere Bituminis. In hac sententia & Theophrastus, & Philemon fuere. Alij quidam iuxta mare Atlanticum esse lacum Cephisidam, qui Sole excalesfactus è limo det *Electrum* fluitans, & Cratim annem in Sicione è lacu in Oceanum effluentem eadem ratione *Succinum* ferre: ided fuere, qui sudorem terræ pinguem appellaverunt à Sole excitatum, qui densatus, & undis Oceani raptus feratur ad littora Germanorum. In eadem sententia est Albertus & Evax, qui sub Gagatis nomine de Succino agunt. An & trahi humorem huiusmodi pinguem in arbores quasdam non mirum unde fluës lachryma!

Succi-

*Lyncurium**Diosc. notatur.**Locus.**Glessum.**Monile.**Fabula.**Glessum.**Arborum succus.**Pinei generis arbor.*

Vernix cum Lini semine, & Succino.

Carabe. Unde dicta.

Gandaron. Sandarach. Vernix.

Arabes confundunt. Succinum cum Iuniperi lachryma.

Ambra. Succinum. Camphora. Electrum.

Pterigophoron.

Pinus.

Electrum.

Succinum. Sudor terræ pinguis.

Gagates.

Succinum (inquit Guil. Gilb. de Magnete) Græci vocant *ήλεκτρον*, quia ad se paleas trahit, attritu calefactum, inde *άππα* dicitur, & *χρυσόφορον*, ab aureo colore. Mauri verò Carabem appellant, quia solebant in sacrificiis, & Deorum cultu ipsum libare. *Carab* enim significat offerre Arabicè: ita *Carabe*, res oblata. Non rapiens paleas, ut Scaliger ex Abahali citat ex lingua Arabica, vel Perfica. *Ambram* etiam nonnulli appellant, præsertim *Succinum Indicum* & *Aethiopicum*. *Succinum* quasi succum, Sudavienfes seu Sudini Gevites appellant, quasi genitum terra. Explosis Veterum erroribus de natura, eiusque origine, constat *Succinum* maxima ex parte ex mari provenire. Colligunt rustici in Sudinis Prussiae, etiam in Britanniae nostrae littore aliquando reperitur. Non solum *Succinum* & *Gagates* (ut illi putant) allestant corpuscula: sed & *Adamas*, *Sapphirus*, *Carbunculus*, *Iris*, *gemma*. Alliciunt hæc omnia non festucas modò, & paleas, sed metalla omnia, ligna, folia, lapides, terras, aquam ipsam, & oleum: omniaque, quæ sensibus nostris subiiciuntur, aut solida sunt: quanquam scribant non attrahere *Succinum* (nisi paleas & ramenta quædam) quare falsò *Alexander Aphrodisæus* dicit de Succino, quòd tantum siccas attrahat paleas, & non folia *Ocymi*, *Succinum* non calore allicit, ut *Cardanus* & *Pictorius* existimant: nec à singulari aliqua proprietate substantiæ, aut familiaritate. *Succinum* in maiori mole positum si fuerit, allicit: in minori & impuriore sine frictione non videtur allicere. Quæri potest cur *Succinum* aquam alliceret, cum aqua in superficie posita, actionem tollit: scilicet, quia aliud est in exortu ipso suppressere, aliud emissum restinguere. Ita & *Sericum* rarum, tenuissimumque, citò supra *Succinum*, postquam fricatum fuerit, impositum, attractionem corporis impedit: at si in mediis intervallis impositum fuerit, non penitus obstat. Humor etiam in vapo aëre, & omnis ab ore afflatus, tum aqua imposita vires restinguit illicò. At oleum, quod leve purumque est non impedit: nam etsi calido digito oleo imbuto *Succinum* affricetur, tamen trahit. At *Succinum* si illud à frictione perfusum fuerit aqua vitæ, non allicit.

Nomina. *Hadrian. Iunium* adeamus, qui in nomenclatura sua *Succinum* inter lapides connumerat, dicens: *Plinio* lachryma, vel resina arborum odoratarum, *Pini* & *Pinastri* præsertim, cui rei indicio est odor similis cum accenditur, atteriturque. *Electrum* *Ovidius*, *Glessum* veteres dixere, à translucida vitri in modum specie. *ήλεκτρον*, *χρυσόφορον*, *πτερυγοφόρον* & *άππα* *Plinio*, quòd folia, paleas, plumasque ad se rapiat, attritu concepta caloris vi. Dicitur & *λυνκίριον*, *Lyncurium*, ut vult *Strabo* lib. 4. velut è lyncis lotio natum, quòd aggesta terra obruit animal, quasi humano id usui invidet, in quo *Theophrastus* dissentire videtur, qui *Lyncurium* trahere ad modum *Electri*, non paleas modò, sed bracteas etiam metalli, scribit in lib. de lapid. ita ut inter ea discrimen manifestum ponat: quin & *Electrum* lapidem esse in *Liguria* fossilem idem ait, sed quam verè nescio. Vocatur & *δάκρυον ήλεκτρον* apud Poetas, quasi lachrymæ Solis filiarum, quas exstillarint in morte *Phætonis* fratris. *Carabe* Officinis vocatur. *Succini* genus primum (quod sceminae differentiæ insignit *Theophrastus*) flavius est, & pellucidius, quod *Glessum* & *Glastum* Germani dixerunt, hodie *Agstein*, illis vocatur, & *Bornstein*. Belg. *Amer* / oft *Amber* / Gal. *Ambre*, Ital. *Ambra gialla*, *Ambra* Tom. I.

dicorona, Hisp. *Esclarimente*, *Ambar*. Alterum genus album, & obscurum, quod spurium & bastardum vocitant Germani.

Gagates *Plin.* vel *Gangitis*, lapis odore gravis, qui ustus sulphureum *Plinio*, vel bituminosum odorem *Orpheo* & *Dioscoridi* vomit. *γαστήρις*, *ήγαστης πέτρα* *Nicand.* Alem. *Gagaststein* / *Ageststein* / *Bornstein* / *Bernstein* / Belg. *Aghet* / Gal. *Agathe* Hisp. *Azavaie*. *Thracius* lapis, *Gagatidis* species est apud *Nicandrum*, quem aqua accendit, oleum restinguit, nigri coloris. *δένωρα λίθος*, Alem. *Schwärzer Aghetstein* / oder *Birnstein*. Belg. *Schwartz Aghet*. Locum & tempus hæcenus dicta per spicuum faciunt.

Vlcera glutinat, mollit, suffitu, olfactuque, vires & vulvæ strangulatione correptis mulieribus succurrit. Comitiales prunis impositum deprehendit, & deprehensos rursus restituit. Menses cit, venenis adversatur. Concretum in thorace sanguinem discutit & resolvit: dysenteria laborantibus succurrit. Tussis, & à capite in subiectas partes destillationes, suffitu sistit: dentium dolores mulcet. Omnes denique facultates nostri in Succino celebrant, quas veteres bituminis speciebus adscripserunt, præterque has aliæ etiam *Succini* tribuuntur, quas consule præterimus (inquit *Cord.*) quoniam eas Veteres non nominim recensuerunt, sed in genere indicaverunt. Quod enim factos calculos excernit, & lètericis medetur, *Succinum*, ex incidendi, attenuandi, abstergendi, aperiendi, & discutiendi facultatibus procedit: quas *Bitumini* authores assignant. Hoc præterea, clavorum capita, ac alia ferramenta in nigrum colorem tingebantur, in quem usum multi nostrorum ubi abundat, *Succinum* recipiunt. Expetuntur etiam lucernarum luminibus, ut *Bitumen*, ramenta eius. *Rapax* admodum est ignium. Utuntur Medici ad omnes fluxiones sistendas, seu sanguinis, seu humorum: ad vomitus compescendos, & destillationes: potu, & suffitu aerem pestilentem fugat. Pastilli ex hoc olim fiebant pro sistenda sanguinis fluxione apud Græcos, quos Arabes sub nomine *Caraber* pro eodem effectu construunt, & in officinis hodiernis repositi habentur. Valet autem flavum *Electrum* ad multa, nam pueris pro amuleto contra fascinationes appenditur, contra dysuriam quoque bibitur. Album verò cum aqua stillata è *Raphano Nephriticum* curat ebibitum, nec minùs cordis tremori, & orthopnææ prodest: nam inspersum rhagadibus, dolorem & pruritum præsentis auxilio mitigare traditur.

Non sat erit attulisse vires atque facultates ipsius *Succini*, de oleo etiam agendum, in quo multò efficaciores: nam quicquid efficacæ & virium inest, quinque, sex, vel septem *Succini* libris, in unam libram facillè redigi potest: unde superat sua facultate omnes Aquas vitæ, omne aurum potabile, hæc *Evonymus Gesn.* ubi alia multa circa præparationem, & circa vasa ad Olei extractionem traduntur, quæ nolumus recensere brevitati studentes: verum ea, quæ *Tyrocinium chymicum* habet, his verbis accipe: Digere lbj. *Succini* triti, in vini albi lbj. Tum adde manipulum salis præparati: destilla per retortam: servatis ignis gradibus. Rectificatur bis destillando, cum sale tantum. Sacrum hoc Oleum olim appellatum fuit, ob vires eius eximias, quas cum per se, tum cum aliis mixtum, præstat: in Epilepsia, Apoplexia, Melancholia spasmo, vertigine, peste, calculo, frigidis capitis defluxionibus, animi deliquiis, ictero, difficultate respirandi, dysuriis, uteri strangu-

gulationibus, mensium retentionibus, fluore matricis albo, vermibus, & febribus.

CAPHURA QVAE SALICIS FOLIO DIGITVR.

C A P. LIV.

Descriptio IN panes fusiles ingentes coacta importatur, pellucidos & candidos totos, facti Nitri instar, qui pulsu etiam tinnitum edunt argutum, substantia pinguiuscula, & quae facile flammam concipiat, quam in mediis etiam aquis inextinguibilem pertinaciter retinet, sub dentibus lentescens, & exigua portione totum os veluti inflammans, odore vehementi.

Serapioni Kafir, seu *Camphora* gummi est arboris in Indiae montanis nascentis, tenerae, subnigrae. Proventus eius uberius praesagium est, ex crebro tonitru, fulgetro, & terrae motu. Eius species una, *Camphora de Panzor* ab insulis Panzor. Prima tamen laus *Camphora Ribach*, quae sponte sua ex arbore fluxit, colore rubeo, quae sublimatione dealbatur, nomen adepta à Rege *Ribach*, qui primus ibi regnavit. Proxima bonitate est, quae *Fausen* dicitur: deinde *Carsab* nominata.

Avicenna species *Camphorae* sunt, *Alkansuri* & *Ariagie*, deinde *Alzeid* & *Alescek*: & est alba, quae permixta ligno suo, quidam dixerunt arborem magnam, sub cuius umbra morentur plurima animalia, ut *Alvemus*, seu *Alvemer* [Lupos Cervarios interpretatur Bellunensis] certo anni tempore. Lignum saepius vidi album, fragile, leve, cum vestigiis *Camphorae* in rimis.

Adulterio. *Caphuram* Mastiche, ardenti aqua, Zedoariaeque adulterari scribit Matthiolus, ac esse gummi arboris cuiusdam in India nascentis, tanta magnitudine, ut sub eius umbra hominum centuriae recondi possint. Fuchsius quidem putare *Caphuram* esse Bituminis Indici genus. Sed dissentire ab eo opinionem suam: quandoquidem nec *Serapionis*, nec aliorum quorumcunque hanc fuisse sententiam existimet. Praeterea oscitanter nimum de hac scripsisse Platearium: quippe qui *Caphuram* gummi arboris esse inficietur: Dioscoridis & complurium testimonio ex succo cuiusdam herbae fieri tradens. Quod profecto falsum sit, cum nullibi *Caphura* meminerit Dioscorides. Eam autem esse Gummi, non solum *Avicennae* & *Serapionis* testimonio probari, sed & Lusitanorum, qui nostro aëre per Meridiem ad Calicut Orientalis Indiae emporium naugant. Arabibus

Kaphor, seu *Casur*, recentioribus Graecis *καφουρα*. Lat. *Caphura*. Ital. *Caphora*. Germ. *Champfier*, Boh. *Basse*. Legitimae autem *Caphorae* probationem hanc tradit. In calido pane è furno recentissime sublato, bipartitoque manibus scisso, *Caphura* ponatur. Quod si humore madeat, sinceræ est argumentum: sin contra perarescat, spuria ac fictitia signum. Caterum nisi diligenter asserveatur, ex operculatis etiam capsulis nonnunquam evanescit: itaque saepe deluduntur Sepiasarii.

Conservatio. Asservatur tamen securè vase marmoreo, aut Alabastrino, Lini & Psillij semine sepulta. Nec desunt, qui eam Pipere foelicius asservari putent, quod nec planè comprobandum videtur. Venetias *Camphoram* omnem rudem important, ibique igne & arte vitreis organis, sic ut candescat & pelluceat, elaboratur.

Adulphor. Lacune *Alcamphor*, dicitur Latinis *Caphura*, antiquis Graecis incognitum gummi, provenit

in magna arbore Indiae.

Garcie de arom. Capur & Casur omnibus Arabibus. *Caphur* nec Galenus, nec quisquam ve-

terum Graecorum meminit præter Aëcium, tamen si *Serapionis* vulgata exemplaria, Dioscoridis auctoritatem citent, falsò enim id illis accessit. Est autem duorum generum, de *Burneo*, & quae ex China advehitur. *Caphura de Burneo* nunquam usque ad nostras regiones penetravit, saltem, cum isthic essem, videre non contigit: nec id mirum, quandoquidem huius libra tanti emitur, quanti centena libra eius, quae ex China adfertur, quae secundum genus est, eaque in Europam deferretur, in panes orbiculares coacta quinque digitorum diametri. Et quoniam ita coacta est, compositum medicamentum videtur, non simplex. Ea *Caphura de Burneo*, quae magnitudine est Milij, aut paulò maior, maximè ex parte vilior est. Constituunt enim *Gentiles*, & *Baeanes*, & *Arabes*, qui eam emunt, eius genera quatuor. Namque dividunt in caput, in pectus, in crura, & in pedes. Eius, quae ex capite est, libra, pendit *pardans* octoginta [est verò *pardan* moneta aurea apud Indos genus, quod conficit decem regales Castellanos] quae ex pectore aureis viginti: quae ex cruribus, duodecim: quae ex pedibus, quatuor, aut ad summum quinque. Curiosiores nonnulli, quatuor instrumenta cuprea sumunt inaequalibus foraminibus pertusa [qualia, qui uniones vendunt, habere solent] ac per ea *Caphoram* transmittunt. Ea quae per instrumentum maiuscula foramina continens, transmissa est, certum habet pretium: quae per instrumentum minoribus foraminibus pertusum transmissa est, aliud etiam pendit pretium. In ea verò discernenda, adeò sunt experti *Baeanes* isti, ut *Caphuram* *Caphura* permixtam dextrè distinguere norint, pretiumque iustum imponere, nec facile inveniatur, qui eos fallere possit. Multa nascitur hæc *Caphura* in *Burneo*, *Bairros*, *Samatra*, & *Pacen*. Nomina autem locorum, in quibus *Serapio* & *Avicenna* nasci tradunt, magna ex parte sunt corrupta. Nam quam *Serapio* lib. simpl. cap. 344. de *Panzor* vocat, est de *Pacen* in *Samatra* insula: quam *Avicenna* lib. 2. cap. 134. *Alcuz* appellat, de *Sonda* esse potest, quae insula est *Malacca* vicina: quam verò *Serapio* ex regione *Calea* advehi tradit, corruptum est vocabulum, debebatque è *Malacca* dicere, quandoquidem in *Bairros*, loco *Malacca* vicino, nascitur.

2 *Caphura ex China.*

Caphura de Burneo generis 4. Caput. Pectus. Crura. Pedes. Pretium.

Locus. Monendum ex Clusio, quod postremae editionis exemplaria non meminerint *Alfuz*, sed *Alkansuri* duntaxat, & *Ariagie*, deinde *Alzeid* & *Alescek*.

Est autem *Caphura* [pergit *Garcias*] gummi, non medulla, aut cor, ut *Avicenna* loco supra citato, & alij quidam putant, quod in medullam ligni cadens deinde extrahitur, aut per rimas exudat. Id vidi in mensa ex *Caphura* arbore constructa apud *Pharmacopolam* quendam, deinde in ligno quodam femoris crassitie donato *Gubernatori Domino Ioanni de Crasto*, denique in tabella palmum lata apud quendam mercatorem. Non tamen negaverim, quin interdum in arboris concavum decidat. Principio verò exudat admodum candida sine rubentibus, aut nigricantibus maculis: non autem organis educitur, veluti quidam scripserunt, neque ad candorem, conciliandum decoquitur, ut falsò *Avicennae* & *Serapioni* persuasum est. Pro certo mihi relatum est, solere quemlibet prodire huius colligendae gratia, quâ ubi cucurbitam impleverit, si quis validior hunc cum cucurbita viderit, illic eum impu-

Gummi, non medulla, aut cor. Avicenna error. Mensa ex Caphura.

Avic. & Serap. error.

impunè posse occidere & cucurbitam auferre, fortuna nimirum id illis [ut aiunt] elargiente. Quæ ex Burneo adfertur, plerumque admista habet minutissima lapidum fragmenta, aut gummi quoddam *Chamderros* illis vocatum, Succino crudo persimile, aut ligni cuiusdam scobem. Sed facile maleficiū deprehenditur. Nullam præter hæc adulterandi rationem novi. Nam si interdum rubentibus, aut nigricantibus maculis conspersa videtur: id vitium ex fordidarum & impurarum manuum contrectatione, aut ex madore contrahi affirmant. Sed facile à *Baneanibus* id vitium emendatur: Siquidem in panno lineo colligatam, in calidam aquam clam demittunt, addito sapone & Limonum succo, deinde probè elotam in umbra siccant: sic multò candidior redditur, pondere multum imminuto. Id ab amico quodam Banean fieri vidi, qui hoc arcanum mihi credidit.

Vtriusque generis meminisse videtur Serapio, loco supra citato: sed obscure admodum, cum ait maiorem quantitatem esse de *Hariz*, minorem tamen esse, quàm quæ à *Sim* adfertur. Quod sic intelligendum puto, maiorem quantitatem ex *Chinceo* adferri, maiorique formâ esse, quàm quæ ex *Burneo* advehitur: quandoquidem eius quantitas drachma maior non invenitur: panes verò, sive orbiculi ex *Chinceo* allati quatuor sunt unciarum aut ampliores. A viris fide dignis mihi relatum est, arborem esse Nuci Juglandi similem, foliis tamen candicantibus, Salignis similibus, fructum, verò aut florem haudquaquam se vidisse, fieri tamen posse, ut utrumque ferat. Illud autem certò scio, materiam esse cinerei coloris, fagine ferè similem, interdum nigriorem, nec eam quidè levem, aut fungosam, ut retulit Avicenna (nisi fortè ætate iam caducam & emortuam viderit) sed mediocriter solidam. Addunt plerique valtam & præaltam esse arborem, latissimè sese fundentem, & aspectu perpulchram.

Fabulosum est, quod ad eius umbram omne animantium genus confugere aiunt, ut ferociora animalia evitent. Nec minus fabulosum, quod quidâ, Serapionem secuti, scribunt, huius largioris proventus augurium esse, cum frequentibus fulgettis cælum coruscet, aut crebro tonitru perstrepat. Nam cum Insula Samatra [quam nonnulli Taprobanam putant] & circumiacentia loca Lineæ æquinoctiali vicina sint: multis tonitribus subiecta sint necesse est, eamque ob causam singulis diebus imbres aut leves pluvias habent. Singulis itaque annis Caphura abundare debebat. Ex quibus perspicuum est, tonitru largioris Caphuræ proveniunt causam, aut indicium non esse. Nonnullis Caphura de China, composita videtur, ex

eius parte, quæ ex Burneo advehitur. Affirmarunt præterea mihi, panes illos orbiculares, qui ex Chinâ advehuntur, compositos esse, quoniam Caphura de Burneo in Chinceo deferatur, idè incolis expetita, ut eam alteri viliori permisceant. Cui opinioni suffragatur Baneanus de Cambaya, qui pro arcano dicunt, deficiente Caphura de Burneo, solè se eius exiguum quantitatem cum multa Chinesi commiscere, eamque falsò de Burneo nuncupare. Addunt item isti Baneanus, Chinesem Chaphuram compositum esse medicamentum, quod temporis lapsu evaporet, & corrumpatur, Caphuram verò de Burneo minimè.

Mihi sanè compositum medicamentum non videtur, tametsi Manard. in comp. Mef. dist. 8. contra sentire videatur. Sin verò sit, ex duobus Caphuræ generibus conflari necesse est. Nam tametsi evaporet, non est tamen admodum corrump-

ptioni obnoxia: quod indicium est, minimè compositam, aut fictitiam esse, quandoquidem composita longè facilius corrumpi soleant. Si enim Rhabbarum vix quadrimestre illud, quo in hac regione pluit, ferre potest, multum sanè est Chinesem Caphuram incorruptam hinc in India manere.

Aventois 5. Coll. cap. 56. aliud Caphura genus facit, longè à superioribus diversum, scribitque Ambarum, eius Caphura genus esse. Cum autem eius opinionem cap. de Ambaro satis abundè confutaverimus, plura de his agere supervacaneum esse iudico.

Scribit Andrea Bellunensis in suo Dictionario secundum Arabes, aquam Caphuratam ex arbore Caphuræ stillare, eamque cum arbore calidam esse tertio ordine. De hac aqua à multis cum Medicis, tum mercatoribus sciscitatus sum, neminem tamen invenire licuit, qui eam se vidisse assereret. Quare facile adducor, ut credam Bellunensem cum in hac aqua describenda, tum in eius temperamento, lapsum esse.

Scribit Ruellius lib. 1. cap. 21. & hunc per omnia secutus Martholus in lib. 1. Diosc. cap. 75. uterque verò ex Serapione, hanc Caphuram ceteris bonitate præstare, quæ à Rege quodam Rihab (qui primus dealbandæ Caphuræ ratione adinvenit) Riachina sit denominata. Ego verò, ut id credam, adduci non possum, quandoquidem India Reges potentiores sunt, quàm ut tali manigonio operam dare opus habeant. Hactenus Garcias.

Nos verò considerandum proponimus, an M. Fumei in hist. ge. net. Indiæ occid. lib. 3. capit. 95. Copei in Beroly Insula arbor ferens Camphoram, ab arbore Papyracea Copei differens, vel eadem sit, cum Caphura arbore, quæ à Garcia folio Salicis exhibetur.

Port. Hist. Gal. l. 13. part. 8. Omnes Insulæ Molucenses producant, Camphoram, gummi stillans, Insulanis dictam Capar. Arbor pulchra, frondosa, proveniens in montibus mari vicinis, ligno levi, ramis tenuibus: Camphoræ autem quatuor species: una inter ligni fibras, similis squamis parvis alicuius metalli: altera extra corticem resinæ instar, Gummi modo adhærens, notata parvis maculis rubris, postea omnino albescit, melior & purior præcedenti. Tertia, nigrior, minoris pretij. Quarta, vilissima, quia sordida ligni fragmentis, quibus adhæret, magnitudine Amygdalæ, aut Fabæ.

Linschot. Camphor, aliàs Casur appellatum reperitur in Bantam Indiæ Orientalis, ad quem locum ex Baros advehitur, in forma placentarum parvarum, coloris albi: Asportatur etiam ex Borneo, Bandarmachen, & Laue, magnitudine seminis Milii, aut ad summum ovorum formicarum, quod ceteris bonitate præstat. Chineses in dictis locis copiose emunt, & in Chinam vehitur. Emitur autem ponderis quodam genere, ipsi Cate dicto.

In genere [Populi] videntur esse arbores, quæ Camphoram ferunt (ait Cæsalp. in India Orientali: nam & nostris bituminosus quidam liquor nascitur, quem in Electrum densari, Dioscorides testatus est: & Plinius de Betula bitumen in Gallia excoqui scripsit. Videtur autem Camphora è genere Bituminis esse, quoniam rapacissimè ignem excipit, & ardet in aqua substantia gummi similis, candidissima & translucida: odore valido, non ingrato, facillimè evanescit in auram, nisi in loco frigido & concluso fervetur. Arabes Caphur vocant, & recentiores Græci Caphoram.

Caphura adulterii Chamderros gummi. Ligni scobi.

Modus dealbandi Caphoram.

Duo genera Serapionis & interpretatio.

Arbor foliis salignis.

Avicenna error.

Fabula de umbra. Fabula de tonitru.

Panes orbiculares compositi.

Caphura Chinesis compositum medicamentum.

Contra Manard.

Caphura Aventois.

Ambarum.

Aqua Caphurata.

Bellunens. repreh.

Ruell. & Marth. reprehendunt.

Copei.

Gummi Capar. Lignum. Camphora 4 species. 1. 2.

Camphor. Locus. Placenta.

Mili magnitudine.

Populi genus.

Electrum.

Camphora Descrip.

Recensitis hactenus diversis diversorum authorum opinionibus, restat ut dicamus, quid Hist. Lugd. sentiat. *Caphor*, inquit, seu *Casur*, recentioribus Græcis *καφουρα*, ut etiam Latinis, Gallis, *Camphre*: de hac (nostro adstipulante iudicio) certius Garcias, quam Avicennas iudicat.

Facultates primus exposuit Serapio, scribens: *Camphora frigida est, & sicca in tertio gradu, confert calefactis, & cephalalgia calida nati- bus obiecta, per se, aut cum aqua rosacea, aut Santalis, odore quoque furores venereos coër- cet, maior vis potæ: momentum eius commi- stum ventrem stringentibus in Cholera morbo, eorum vim auget: Camforæ usus canos accelerat. Errhinum ex duobus eius granis cum aqua La- ctuæ, calidam cerebri intemperiem contempe- rat, ac somnum conciliat, natium hæmorrhagiam sistit trita ex Omphacio: undecunque manan- tem sanguinem cohibet: nimius Camphoræ usus vigilias facit, potu sumpta renes refrigerat & ves- ficam: morbos frigidos, in frigidis potissimum partibus generat. Credidit igitur Serapio & Avicenna, Camphoram tertio abscessu & siccare, & refrigerare: quæ tamen, cum vehementer ar- deat, ac etiam in aquam proiecta conflaret, & sit perquam odore odorata, & aded tenuium par- tium, ut sæpè per se in autam evanescat, illis re- clamat Matth. Quo fit, ut quis suspicari possit, aut legitimam Camphoram ad nos non aduehi, aut hoc loco Arabum monumenta (ut in aliis quamplurimis) esse vitia. Circumlitio nibus im- ponitur ad cuius nitorem conciliandum, & ad ar- cendas tam vulnere, quam ulcerum inflamma- tiones, Erysipelata extinguit, & adversus gonor- rhæam, & albas vulvæ fluxiones efficax est, cum Succino, & aqua Nymphææ hausta. Idem præ- stat pubi, seu imo ventri, testibus, renibusque illita: quæ tamen antea Psyllij seminis spissamen- to, aut Omphacio, aut Solani succo probè sit macerata. Sanguinem è naribus profluentem si- sistit, aut cum Viticæ semine immissa, aut ex maioris Sedi & Plantaginis succo fronti circumlita. Colly- riū ad calidas oculorū lippitudines utiliter impo- nitur. Renibus ac testibus illita Venerē extinguit, corpora à putredine præservat: proinde commodè antidotis miscetur, quæ contra venena, veneno- rum animalium ictum, & pestilentes affectus conficiuntur. Novi, qui hac Antidoto à peste immunes se præstiterunt. *℞. Camph. drach. j. Zedoaria in pulv. redacta unc. sem. lacculo lineo excepta in cantharo vini suspendunt. Cuius vini bibitur quotidie manè haustus unus calidus. Va- rignana multum tribuit Camphoræ in calidis pe- stiferis febribus, Eius gr. 3, aut 4, cum Syrupis quo- tidianis exhibens: putredinem enim arcet, hæ- rum febrium causam. Possent quoque Campho- ræ grana duo ex Syrupi de Papavere unc. j. sem. Aqu. Lactuc. unc. iij. somni tempore propinari.**

Dissolvitur Camphora guttâ vini ardentis, aut Amygdalis. Camphoræ granum unum aut alterum ex vini ardentis gutta dissolute, aque Cardui be- nediicti, Tormentillæ, vel Portulacæ cochlearia tria, miscentur, lumbricos puerorū bibita po- tenter pellunt. Tormentill. Bistortæ, ana. drach. ij. Cinamomi, Galang. Caryophyll. ana. drachm. sem. in pulverem redacta in vino veteri deco- quantur: Vino colato affunde Camphoræ drach. sem. De hoc vino aliquot dies manè haustus ca- lidus, sanguinis fluxorem qualemcumque tam mu- lierum, quam virorum sistit. Acetum, in quo dis- coxerit Camphora, calidum ore retentum, facit ad dentium dolores. Rhafis Camphoram asti-

mat odore frigidam & frigidæ temperaturæ, Sed ego Leon. Iacchinus puto Veteres, de alio succo, vel gummi loquutos, quam nos modò habea- mus: quocunque enim modo examinēs, calidam invenies. Nihil est æquè ignibile, unde inextin- guibilem ferè ignis materiam ad bellum parant. Sed & Rondeletius in Pharmacop. in Elect. de succo Rosarum, Caphuram calidam esse & te- nuum partium asserit: quæ, si pura sit, species sit Aspalathi: si spuria, sublimatio Mastiches. Ca- phuram præterea ex Electuario de succo Rosa- rum expungendam censet, quia nimis tenuium sit partium, & calefaciat potius, quam refrigeret, quod inutile sit ad bilem: ingrato enim odore suo Caphura hic non convenit, Tenuitas verò partium in medicamentis solventibus est fugien- da. Num deducit ad cor, & per abditissimas ven- triculi partes purgans medicamentum, quod est ex genere venenosorum. Caphuram tandem fri- gidam esse docet Garcias Atom. hist. lib. 1. cap. 9. hæc scribens. Rhafes de re med. lib. 1. cap. 22. eam frigidam & humidam, Avicenna verò, quem plerique sequuntur, lib. 2. cap. 134. frigidam & siccam tertio ordine constituit. Ego autem in ea ali- quando opinione cum multis recentioribus fui, Caphuram calidam esse, ob illum odorem & par- tium tenuitatem, quibus prædita est. Sed postea- quam experimento didici Ophthalmiis & oculo- rum inflammationibus, tum etiam ambustis im- positam, nivis frigiditatem retulisse, illicò sen- tentiam mutavi. Adde, quod omnes, apud quos nascitur, frigidam asserunt. Neque verò huic sen- tentiæ repugnat quod odorata sit, quandoquid- em ob partium tenuitatem facilè evaporat & exhalat, qui in superficie est odor, contra quam in Santalo & Rosa, quæ ob suam adstrictionem odorem in se retinent. Refert Avicenna vigilias excitare Caphuram. Quæ fieri autem id potest, quandoquidem ipsius testimonio frigida est, so- leantque frigida somnum conciliare? Somnum quidem inducit foris, aut intus exigua quantitate usurpata. Si quis verò sæpius odoratur, & nati- bus adhibeat, cerebrum exsiccat, & vigilias creat. Magnus eius usus est his regionibus, cum multis in rebus, tum etiam in cibis.

Nullus equidem nobis facilè persuadebit vul- gare Camphoram refrigerare, nisi per accidens, sua tenuitate: si namque iungatur frigidis, ea ad profundiora loca deducet, hæcque ratione, non quidem per se, sed frigida deducendo, refrigerabit. Miramur autem Matthiolum, credentem calidam esse Camphoram, commendare in multis morbis calidis, ut ad vulnere, & ulcerum inflamma- tiones, erysipelata, fluxorem sanguinis, ac ad calidas oculorum lippitudines, in quibus affectibus noli- mus uti, quicquid dicat Garcias.

Finem huic historiae Casalpinus imponat, di- cens: dimisso sensu rationem querunt, qui con- tendunt Camphoram non esse arboris lachry- mam, sed rem fossilem inter genera Bituminis, ut Naphtha, neque temperamenti frigidi & succi, re- fragante scilicet odoris vehementiâ, & mirâ fa- miliaritate cum igne, sed calidi & sicci, nam etiam eius nimius usus vigilias facit, teste Serapione & Avicenna. At quid prohibet sub exhalatione te- nuissima, quæ calida & sicca est, latere frigidam substantiam: quæ extincta exhalationis flammula ob tenuitatem minimè urentem agat, & peni- tils, quod profundius ob tenuitatem exhalatio- nis penetraverit? vigilias autem nimio usu effi- cere non est absurdum, ut in senectute. Philoso- phi sanè considerationem non excludit, quomo- do

Aspalathi species. Ex El. rosa- ro tollenda Caphura.

Tempera- mentum.

Garcia re- frigerat.

An somnū conciliat?

In cibis.

Matth. not.

Casalp. not.

do exhalatio tenuissima calida & sicca sub frigida lateat substantia.

CAPURA RESINA.

CAP. LV.

GENV's quoddam resinæ prodidit Qualcebenus ad Matthiolum, quod Constantinopolis à Persâ mercatore *Capura viva* est cognominatum. Venerem in primis stimulare contraria virtute ab Arabibus attributâ Caphuræ, idem mercator referebat. Odor certè, saporque, non mediocrem caliditatem possidere tantum testantur. Hanc, Matthiolum ait, *vivam Caphuram* plurimi facio. Cogitabo posthac, an legitima sit Stacte, nam aded odore placet, ut credam non obscurâ facultatis esse medicamentum.

Capura
viva.
Ad Gonorrhæam.

Caphura
viva.
Stacte.

STYRAX ARBOR ET LACHRYMA.

CAP. LVI.

Descrip.

Caudex.
Cortex. Folium.

Flos.
Fructus.

STYRAX arbor Malo Cotoneo, simili caudice, candidiori cortice Castalpin. folio etiam est Mali Cydoniæ minore, subrotundo, vel in obtusum mucronem desinente. subtus canâ lanugine pubescente, superius glabro & viridi: Flores fert in novellis furculis Arantii cædidos, plures & simul iunctos, pluribus foliolis

constantes, odoratos. Fructum magnitudine Avellanæ æqualem, incanum, callo fusco, amaricante, qui in duas, tres, quatuorve carinas dehiscens, exhibet lignosum officulum buxei coloris, nucleum claudens aliquando unicum, quatuor lineis sulcatum, aliquando geminum, angulosum, interdum & ternum. Medulla, Castalpinò autore, insuavis interna.

Cordus fructum ut reperitur, cum Styraçe sic describit: Nux Styracina globosæ figuræ fructus est, mediocris Avellanæ magnitudine, duplici cortice, nucleoque constans: exterior cortex carnosâ substantiâ, & in viridi casio colore, supremum Amygdalæ putamen refert, is in maturitate tribus rimis in tres partes dehiscit: alterum lignosum, durum, flavum, aut subruffum corticem ostendens, quo contineatur nucleus pinguis, oleosus, gustu acris, odoratus & resinosa Styraçis qualitatibus respondens, sed multò acrior, & fauces scarificans.

De Styraçe arbore, eiusque Lachrymâ apud Theophrastum, quod equidem sciamus, nihil habetur. Est autem hæc arbor, Dioscoride & Plinio testibus, Malo Cotoneo similis. Huic Sera-

Describitur fructus à Cordo.
Nux Magnitudine.
Cortex exterior.

Arbor quam Dioscoride & Plinio.

Tom. I

pio fructum tribuit candidum, Avellanâ maiore, Pruni albi similem, duplici cortice.

Sed liceat hîc de eius resinâ ex Veterum sententiis quædam annotare, cum præsertim diversa authorum dicta, controversiam parere videantur.

Dioscor. duplicem tradit, dicens: Præstat autem, qui flavus est, & pinguis, ac resinofus, & qui grumos habet subalbicantes, & qui quàm diutissimè in odoris gratia perseverat, & dum mollior, melleam quandam humiditatem remittit. Talis autem est Catabalites [Marcellus dicit potiùs legendum Gabalitem, ut habet Plin. & Oribas.] & Pissidiacus & Cilicius. Vtilis est niger & friabilis, ac fursuri similis. Invenitur etiam lachryma gummi similis, pellucida, Myrrham odore referens. Sed hæc pauca gignitur. Adulterant ipsum admixta arboris scobe, quæ à vermiculis eroditur, & melle ac Irini unguenti sece, & quibusdam aliis. Quidam ceram, aut adipem aromatis imbutum, in ferventissimo Sole unâ cum Styraçe molliunt, & per colum amplis foraminibus præditum, in aquam frigidam exprimunt, & vermiculos effingunt, ac vendunt, vermicularem Styraçem appellantes: Talem verò imperiti, velut syncerum probant, non considerantes odoris vigorem. Acris enim est, qui adulteratus non est.

Plinius cap. 25. lib. 12. primam tantum describens, non discessit à Dioscoride, sic enim habet: Proxima Iudeæ Syria Phœnicen Styraçem gignit, circa Gabala & Marathinta, & Casium Seleuciæ montem. Arbor est eodem nomine, Cotoneo Malo similis, lachrymæ ex austero iucundioris, intus similitudo harundinis, succo prægnans. In hanc circa Canis ortum advolant pennati vermiculi erodentes, ob id in scobe sordescit. Styraç laudatur post suprà dicta ex Pisidia, Sidone: Cypro, Cilicia: Creta minimè. Ex Amano Syriæ Medicis, sed unguentariis magis. Colos in quacunque natione præferitur rufus, & pinguius lentus: deterior fursurosus, & cano situ obductus. Adulteratur Cedri resinâ, vel gummi, aliâs melle, aut Amygdalis amaris: omniâque ea deprehenduntur gustu. Pretium optimo xix. Exit & in Pamphilia, sed aridior, minusque succosus. Eiusdem verò libri capite 17. hæc habentur: Ex Syria revehunt styraçem acris odore eius in focis abigentes suorum fastidium.

Sed veri Styraçis verum odorem notat Gal. de antid. lib. 1. cap. 14. quando ait: Manifestum insuper est, Styraçem, qui in calamis è Pamphilia apportatur, Andromachum præcipere. Parcissimus autem illic Styraç nascitur, tantumque ab hoc vulgari distat, quantum à vino, quod in tabernis venditur, Falernum. Accipere verò Styraçem oportet, maximè pallidum, quem & odorem, & saporem quoque vehementissimum habere, perspicuum est. Serapionis verba paulò post apud Castalpinum invenies. De Styraçe quoque Lachryma apud Theophrastum nil reperitur, præterquam lib. 9. capit. 7. quod sit inter odorata: quæ unguentis permisceri sumptuosissimis soleant.

Caterum quid Hermolao videatur de Styraçe, præsertim verò de eius qualitatibus dicendum. Qualitatem non unam esse Styraçi, argumento sunt cognomina, in compositione medicinarum frequentia Chrymatias, Calamitis, Aspros, Chryma. h. e. [ut puto] candicans. Chrimatias Arabes interpretantur eum, qui rarus inventu, & gummi similis describitur. Idem Calamitin: quanquam harundine sua mixtus ipso nomine significatur,

Delectus.

Styrax Catabalites.
Pissidiacus
Cilicius
Niger.
Styrax similis gummi.
Myrrha odor.
Adulterium.

Styrax Vermiculatus.

Locus

Arboris figura Plin.

Vermiculi.
Delectus.
Locus.

Color.

Adulterium.

Pretium.

Delectus.

Styrax li-
quidus pro
Myrrha
Stacte.

Erntea.

Locus.

Elimai qui

Strobilus ar
bor.

Διπαρὸς.

Catabal-
tes.
Gabalites.

Calamita
Offic.

Locus

Hæsta sty-
racina.
Succino si-
milis succu.

Cord. not a-
tur.

Styracis re-
sina de-
scriptio.
In oleo re-
solvitur.

pro liquido tamen accipiunt : & fastigia Syracis
duo faciunt, siccum & liquidum, confusione ma-
gna , quod aliquando liquidum Syracem pro
Myrrha Stacte sumunt, aliquando ex eadem ar-
bore colligi utrumque putant , liquidum atque
siccum. Aiunt Arabes Syracem è Syria petentes
in pellibus hircinis urere , ut odorum suorum
Thuris & Myrrhæ satietatem acrimonia peregrini
ligni redimant : inde petunt in Elimæos arbo-
rem Brutam, Cupressò fusæ similem , exalbidis
ramis, iucundi odoris, accensam, & miraculo, ut
inquit Plinius, historiis Claudij Cæsaris celebra-
tam, cuius Parthi folia potionibus inspergant,
odore Cedri, cuiusq; fumū contra ligna alia reme-
dio esse prædicent. Nascitur ultra Phasim, Tigrim-
que, in finibus oppidi Scinz in monte Scanthio.
Sunt autem Elimæi, Assyria gens, Susiana Persia
contermina. Petunt & in Carmanos arborem
Strobū , quam vino palmeo persusam urunt,
sustinentque testa. Nidor à lacunaribus ad solum
iocundus reciprocatur, qui citra dolorem caput ag-
grauet, & somnum agris conciliet. Hanc autem
suam miscellam unde sumperit Hermolaus, mi-
rum.

Audivisti Cornari Hermolaum de Styrace differente, nunc quid tu sentias aperito. Styrae hodie Officinis & Barbaris Storax appellatur, & in siccum, ac liquidum distinguitur, quum Græci unum tantum Styracem agnoscant: & liquidum, Myrrham Stacten esse tradant. Dioscorides probat pinguem [μυρρην.] Sed pleraque exemplaria Græca σινναριν habent, id est, sordidum. Verum nostræ lectioni suffragatur Plinius, qui pinguis lentum probat, & fursurosus damnat. Et apud Aëtium σινναριν ἡ μυρρὴς habetur. Natales autem Styrae loci multi sunt. Nec multum refert, an Catabalites, an Gabalites rectius appelletur. Galenus tamen lib. 1. de Antid. eum, qui harundibus ex Pamphilia affertur, & paucissimus gignitur, præstantissimum esse dicit, & tantò præstare multo illo Styrace, quantum præstat vinum Falernum, eo, quod in cauponis venditur. Addit ex hoc fumendum esse pallidissimum, ut qui & odore, & sapore validissimus sit. Videtur itaque & hic esse, quem Dioscorides gummi similem, & paucum nasci dixit. Et Calamita Styrae in Officinis appellatio, ex eo facta videtur, quod in calamis & harundinibus, velut Galen. dixit, afferebatur. Quamquam & ex eo esse possit, quod Plinius arboris Styrae intus similitudinem esse dixit. Quod si ita est, & non harundinibus, in quibus afferebatur, deceptus est: consideratione eget, id, quod Strabo lib. 12. de *Selgia Pisidia* urbe dicit, plurimum isthic Styracem nasci, arborem non magnam, rectam, ex qua hasta Styracinae, corneis similes fiant. Idem etiam liquoris meminit, qui ex ea destillet, ac faciliè coaguletur, Succino similis. Quod porro de fuligine dixi, uritur, & ex ipso fuligo fit, in Græcis corruptâ voce *σαλῆται* legitur, pro rectâ *αιθαλῆται*.

Quod autem Cordus vult, Styracem lachrymam, quæ quidem ex Styrace manat, resinosa esse substantiæ, minimèque in aqua resolui. Eam verò, quæ è Myrrha arbore distillaverit Lachrymam, faciliè in quovis aquoso humore dissolvi; De Myrrha gummi adulterata, non autem de pura, Cordo conceditur. Dicit enim hoc non solum in comm. in Diosc. verum & hist. pl. lib. 4. ubi hæc habet: Styrax nascentis in minore Asia arboris cuiusdam lachryma est, in parvas micæ, aut grumos concrescens, substantiâ resinosa, pinguis, in longum, ubi incaluit ductilis, in oleo resolvable

admodum, cum gravitate non pauca, odorata veluti propolis, præsertim cum prunis imponitur, cuius tres cognoscuntur species, colore tantum differentes, prima candicat, altera ruffa est, tertia nigricat, simulque livet, ruffa foris plus rubet, quam intus: candida, ac nigra per totam substantiam eundem colorem habet, reperitur etiam flava quædam, inter ruffam & candidam, media. Meminit præterea Diosc. candidæ, pellucidæque Styrcis, gummi similitudinem habentis, quam mihi videre nondum licuit, quamvis diligentissimè eam inquisiverim: prædictarum enim nulla pellucet, neque ulla ex his copiosè & sola afferitur, sed omnes commixtæ, atque arboris sue scobe quamplurimâ adulteratæ, aded etiam, ut ex integra eius libra, vix uncia sincera eligi queat, sic allatam hodie, omnes Storacem Calamitam vocant. Eligito puram, in longum ductilem, pinguem, odoratissimam, atque cum suavitate caput aggravantem, & somnum invitantem. Adulteratam, fursurosam, aridam, cano situ obsitam, & scobe plenam multis medicamentis admisceas, præterquam iis, quæ odoris causa conficiuntur: præstaret tamen iis quoque potius sinceram miscere, quam adulterinam, siquidem puriorem, vehementiorémque vaporem sincera emittit: adulterata autem imbecilliqrem. Fit in quibusdam confectionibus rubeæ Storacis mentio, ubi ruffa lachryma Styrcis accipienda est, & minimè cortex ille fuscus & aridus, falsò Storax rubea vocatus. Addit præterea in Diosc. lib. i. cap. 81. Styrcis & Myrrhæ arbores penitus sunt diversæ, quod etiam ad natales attinet, nihil prorsus commune habent: hæc enim in India & Arabia, illa verò in Asiæ minoris Pisidia, & Cilicia, diversi cæli regionibus, provenit. Si verò substantiam ipsam, quæ ex his emanant lachrymarum, consideraverimus, omninò diversas deprehendemus. Lachryma enim, quæ ex Styrace manat, præter omnes alias, quas iam taceo, notas, resinosa est substantia: cuius proprium est, in sibi simili humore aliquo resolvi, & minimè in aqua. Quæ verò è Myrrhæ arbore distillaverit lachryma, facildè etiam propter substantiæ similitudinem in quovis aquoso humore dissolvitur. Hæc ided dico, ut sciamus liquidum Styracem, nihil minùs esse, quam Stacten, quod pluribus etiam demonstrare argumentis possemus, si huius loci esset falsas Doctòrum opiniones & iudicia confutare. Styrcis autem hodie triplex habetur differentia. Est *Styrax calamita*, quæ in candicantes, & rufescentes grumos concrevit. Est & *Liquida Styrax*, quæ in duas dividitur differentias: altera enim resinosa est pinguedo, ex arbore quadam spontè distillans, aut cocturâ elicitæ: & altera, quæ ex Styrcis nucleis exprimitur, sed huius rarissimus apud nos est usus. Tertia differentia, *Styrax sicca* est, à quibusdam etiam *Thymiamia* vocata: estque cortex in ruffo colore nigricans, quem aiunt è Styrcis arbore colligi. Quidam improprie siccam Styracem, etiam Rubeam cognominant. *Rubea* enim *Styrax*, est *Calamita Styrax*, quæ non candidum, sed ruffum colorem habet. Hodie autem Pharmacopœa non amplius *Styrax*, sed *Storax* pronunciant.

Gesnerus in Cordum ait, *Nascataphum* corticem improprie *Storacem rubeum* vocari: cum *Styrax ruber*, non cortex, sed huius coloris liquor sit.

Fuchf. de comp. med. lib. 1. A Galeno lib. 1. de
antid. *Calamirū*, quod olim in calamis & arundi-
nibus ex Pamphilia adyheretur, dictus est, &
reliquis

Styracis
tres species.

Styrax pel-
lucens Cor-

Adulteris.

Storax ca-
lamita.
Delectus.

Adulterans

Storax rubra Falla.

Styracis &
Myrrha
arbores di-
versa, sicne
& natales.

Syrax.

Non conce-
do nisi de
adulterato
Myrrha.
Statte non
est Syrax
liquida.

Styrax calamita.
Styrax liquida duplex.

*Styrax ea
nucleis.*

Tertia diff.
Styrax sic-
ca.

Thymia-
ma.
Styrax Rubra.
bea.

Nasaph.
rhiz.

Styrax rubra
bens quid
Calamitis
Styrax.

reliquis præstantior fuit. Atque hinc est, quod in hodiernum vsque diem vsitatum sit Medicis, ut Styraei semper *Calamita* nomen adiungant, præstantiorem significare volentes. Hic revera liquidus fuit, & dicebatur, quanquam diversus ab eo, qui ita Arabibus nominatur. Hodie afferri desuit. Hic in candicantes & rufescentes grumos, seu micæ concrevit, & siccus dicitur, hodieque adfertur. Huic *Calamita* Styraei interdum liquida resina & oleum additur, & fit Styrax, qualis officinarum liquidus, de quo postea. Quoties autem in Græcorum libris Styraei fit mentio, semper *Calamites* inaudiendus erit.

Sed vnde clarissimus meus præceptor Fuchs colligat, *Calamitem* Styraem liquidum fuisse, nescio: Galeno *Calamites* præstantissimus est: præstans autem grumos habet teste Diosc. *Calamitis* ex Pamphilia affertur, qui verò in Pamphilia provenit, teste Plinio, aridus: ego sanè Styraei lachrymas à seobe mundas, pulcherrimas vidi Lugduni, & adhuc habeo odoratissimas, de quibus postea sub titulo *Storacis Calamitæ* officinarum. Merito igitur reprehensus fuit hac in parte Fuchs, per Matthiolum. Idem Fuchs ex Arabum, & recentiorum traditione, tres sunt *Styraces*: unus liquidus, qui est Myrrha *Stacte*: alter rubens, qui nihil aliud est, quam exterior cortex, fuscus & aridus, qui post lachrymam subactam & expressam remanet, quod Serapion confirmat: Tertius est *Lachryma Styraei*, quæ ex eius nominis arbore exsudat.

Cronenburgo quoque probatur, quod paulò antè Fuchs annotavit, quod se. quotiescunque simpliciter offeratur *Styrax*, *Calamites*, sive aridus intelligatur. Aristoteles, inquit is, Dioscorides, Plinius, Galenus, & ceteri distinctum Styraem habent, non per liquidum & siccum, sed per proprias quasdam qualitates. In tabernis *Storax* vocatur, & vehementer ignavus, ut plurimum habetur. In Aipta Moschata hæc Styraei *Calamita* & rubæ nomine intelligitur, rubicundiore colore, aut sæx illius, aut quod ex Myrrha exprimitur, Magma.

Scribunt Monachi in Antid. Mes. cens. dist. 2. cap. 62. *Storacem*, sive *Styracem* (quod rectius ut diximus) non esse aliud, quam speciem Myrrhæ: siquidem Dioscorides post descriptionem specierum Myrrhæ immediatè subjunxit capitulum de *Styrace*: Serapio autem capitulo de *Storace*, ad auctoritatem Diosc. descripto, sub nomine *Storacis* liquidæ comprehendit caput Dioscoridis de *Stacte*, quæ est pinguitudo Myrrhæ: cui continuo subiunxit capitulum dicti Dioscoridis de *Styrace*, ubi dicit: Et *Storax* est species *Meha*, sive *Miba*. *Meha*, autem, sive *Miba* secundum ipsum, est *Storax liquidus*. Et quæ ex Myrrha exprimitur, debet hæc intelligi scilicet *Stacte*, quæ etiam Myrrha liquidus potest dici, nam aliter non erit consonum. Myrrha verò non liquidus ab ipso Serapione vocatur, Ler & Bathnasas. Vnde idem Serapio cap. de Myrrha, secundum auctoritatem Dioscor. dicit: Et est de ipsares, quæ dicitur *Bathnasas*, & est grossa, à qua egreditur *Miba*, id est, *Storax liquidus*, quando exprimitur, & dicitur *Mirna* *Stacte*. Et est de ea, quæ dicitur *Aizon*, & est pinguis multum: & arbor est in terra, quæ dicitur *Parthemia*, & est pinguis, & quando exprimitur succus, egreditur velut *Storax multum*. Hæc Serapio. Ex quibus patet, quod *Styrax*, i.e. *Storax*, non multum elongatur à Myrrha, & per consequens potest dici species Myrrhæ. Etiam Diosc. cap. de *Styrace* dicit, quod in-

venitur *Styrax*, sive *Styracis* lachryma perlucida, & Myrrha æmula. Etiam per ipsos Autores probatur, quod tam de speciebus Myrrhæ, quam de *Styrace* liquor exprimitur, velut mel. Sed liquor Myrrhæ à Græcis *Stacte* dicitur. Liquoris autem *Styracis* à Diosc. non scribitur particulare nomen, bene autem potest subintelligi mel *Styracis*. Arabes verò, teste ipso Serapione utrumque liquorem *Storacem liquidam* appellant. *Styrax* autem liquidus est Myrrha, i.e. *Stacte*, parum, aut nihil differt à Myrrha in odore, sapore, & virtute. Et sicut Myrrha est odorator, amarior & præstantior *Styrace*, ita *Stacte*, i.e. est mel Myrrhæ, est odorator, amarior, nec non & nobilior *Styrace* melle. Quamobrem *Storax liquidus*, quam aliqui *Sigiam* vocant, quæ & pro vera *Storace* liquidus videntur omnes, non potest esse Myrrha [*Stacte*] ut volunt Bravolus, & recentiorum nonnulli. Non enim habet conditiones *Stactes*. Nos enim opinati sumus potius esse mel *Styracis*, adulteratum tamen, quam *Stacte* Myrrhæ. *Styrax* autem, sive *Storax* non liquidus, ut communis opinio Medicorum tenet, est ipsa, quæ utimur, quæ vulgò dicitur *Storax Calamita*, & per varios auctores legitur *Styrax*, *Storax sicca* & *Ambra*, seu *Lubne*, aut *Lubue*, seu *Storax Heremitarum*, & *Thus*, sive *incensum*, sive *Thymiana* Iudeorum, & *Cozumbrum*, & *Storax*, & aliis pluribus nominibus appellatur. Quamvis sit & alia *Storacis* species, quæ peculiari nomine *Storax rubra* nuncupatur, ut in confectione Aiptæ Moschata Nicolai legitur, ubi ingreditur & *Storax Calamita*, & *Storax rubra*. Et propriè est illa, quæ assimilatur Maci, quæ scribitur à Serapione, quod est exterior cortex fructus ipsius *Storacis*. Doctor autem noster in præsentī descriptione petit *Storacem liquidam*, ut Rhazes: filius Serap. autem habet simpliciter *Stacten*. Sed quia (ut dictum est suprà) Arabes tam *Stacten*, quam mel *Storacis*, *Storacem liquidam* vocant, *Stacten* tanquam meliorem speciem *Storacis* liquidæ nos hæc apponendam esse consulimus. Vbi autem quarritur mel *Storacis*, manifestè intelligitur, *Stacten* non esse apponendam. Sed quia *Stacte* vera minimè hac nostra tempestate haberi potest, vel si habetur (quod haud credimus) non caret plurimis adulterationum vitis, eius loco utendum melle *Styracis* puro censemus. Si autem purum mel *Styracis* non invenitur, *Storax sicca* pro eo erit commodissima: quoniam ita (ut diximus) habet filius Serapionis, per *Storacem* absolute descriptam, semper intelligitur sicca. Præterea auctor non hac descriptione etiam Myrrham petit, quæ vera nos carere suprà diximus in Sagzeneæ, & quod pro ea debemus sumere *Stacten*. Hic autem (quia *Stacte* non habetur) dicimus, quod loco Myrrhæ post *Stacten*, melius est substituere bonam *Storacem Calamitam*, quam illam falsò vocatam Myrrham. Et secundum aliquos, gummi *Hedera* optimum, in Myrrhæ vicem apponere non vituperamus, tametsi Myrrham perfectè supplere nequeat, neque cum eo comparari.

Tradit Matthiol. *Styracem* passim in Italia *Storacem Calamitam* appellari. Ac Manardum ait, ubi in Dioscoridis codice legitur *τοῦτο ὅ ἐστιν ἡ καὶ τὰ καλὶνται*, existimasse potius legendum esse *Calamites*. Neque probasse lectionem mutandam in *Gabaliten*, quemadmodum Marcellus fecerit. Sed profectò magis Marcelli sententiam probandam videri. Quippe quæ Plinii testimonio comprobetur. Cum etiam ei adstipuletur Oribasii

Stacte li-
quor Myr-
rha.

Styracis li-
quor mel
dici potest.

Storax li-
quida.

Styrax li-
quida.

Styrax li-
quida ē
Myrrha.

Storax li-
quida vulg.
Stigia.

Non est
Stacte, &
Gall Bras-
savolus.

Mel Styr-
acis adul-
teratum.

Styrax cō-
muni Ca-
lamita.

Ambra.
Thus. Thy-
miama.

Storax ru-
bra.
Storax ru-
bra pecu-
liari nomi-
ne.

In Mesue
pro Stor-
ace liquida,
sumenda
Stacte.

Mel Sto-
racis.

Stacte vera
non habet-
ur.

Substitu-
tum.
Storax sic-
ca.

Gummi
Hedera.

Manard.
not.

codex manu-scriptus. Fuchſium porro Syracem
Calamitem liquidum fuiſſe cenſuiſſe: Verum in
hoc à veritate diſceſſiſſe.

Balsamum ex Peru. Gabalites. Lacunæ sunt hæc : *Syrax*, *Castil.* & *Portug.* *Estoraque*, *Cataloni.* *Storace.* Ex hac *Balsamum* ex nova *Hispania*.

Ex Amato hæc traduntur: *Gibabites* (ut optime Marcell. interpretatur) legendum , non verò *Catabilites*, vel *Calamites*. In hanc quoque lectionem eunt *Hermol. & Ruell.* Nostris temporibus *sincerus* ex Zanâ, apud Indos insula, *Styrax* portatur.

1. Serapio, inquit Cæſalpinus, *Styracem* dividit in
liquidum, & *siccum*: per *liquidum* intelligit, mo-
arb. dō oleum ex nucleis extractum, modō ipsam ar-
2. boris lachrymam, modō stillatum humorem ē
Stacte. recenti Myrrha extractum, quem Dioscor. Sta-
3. *Styracis* cten vocat: per *siccum*, intelligit corticem fru-
ca. ctūs, postquam exprellum est oleum.

Calamita
citrina.
Storac li-
quidus ni-
ger.
Storax sic-
cus.
Lachryma
Spontanea.

Styrax li-
quidus ex
lignis.
Styrax sic-

ligni scobe reperiatur, veluti leprosa redditur: congeri enim circa caudicem multam scobem erodentibus vermiculis testatur Strabo. Quidam artificio extrahitur per decoctionem, ex Styra- cis lignis, aut ipsamet scobe per ignem resudat Sty- rax liquidus, quem Dioscor. Oleum Styracinum vocat, ipsa vero scobs exsiccata & retorrda, Sty- rax siccus est. Nigrum Dioscor. dumnat.

cus.
Styrax Calamita.
Styrax arida.
Styracina olei Diosc.
per Balsamo Gendistum.
Balsamum novum.
Storax liquid. Galeni.
Ælecomeli Diosc.

Hodie tria eadē habentur: nam arboris lachryma, non sine scobe quadam, *Styrax* cognominē Calamita, tanquam optima ad suffumigia pretiosa venit. Arida quoque ipsa scobs modò ruffa, quā laudatur, modò nigra, quæ damnatur, similiter ad suffumimenta odorata. *Styracinum* verò oleum vendebatur Balsami loco ex Syria advectum: sed desiit posteaquam novum genus Balsami ferri cœpit ex Occidente: liquor autem ille putridus, quo ad scabiem inungendam utuntur, vilissimum etiam pretio, quamvis *Storax* liquidus vulgò appelletur, aliena omninò res est. Fortè *Ælecomeli* Dioscoridis, quod è pinguitudine furculorum fieri scribit, cuiusdam arboris in Syria: ex qua spontè manat oleum melle crassius: sapore dulci: ad purgationes aptum, addens arte quoque fieri oleum è pinguedine furculorum, optimum vetus, pingue, non turbidum. Testantur autem: vulgarem *Storacem* liquidam, ex decoctione quorundam furculorum in aqua fieri.

res tamen, quas excipiunt ungulae ternae atque amplectuntur, quae pediculo longo haerent. Inibi tametsi tanta copia est, nihil tamen liquoris effluit, sed Lacryma Styracis Venetias deferitur purissima, perquam odorata, inque grana & glebas ammoniaci modo coactas, quibus inest quidam melligeni similis liquor, qualis è favis defluit. Haecenus Adv.

Nunc verò *Styrax Catabalites*, vel *Gabalites*, si- Acquivoca
cut & *Styrax finilis Gummi*, Myrrham odore re-
ferens Dioscoridi synonyma sunt. Storacein in-
super liquidam dici de Myrrha Staëte, videndum
antè ex Corn. & Cæalpino.

Adulteratur verò Styra arboris scobe, melle, *Adulteriū.*
Irino unguento, cerâ, adipe, aromatibus, Plinio
Cedri resina, vel gummi, aut Amygdalis amaris,
quæ omnia deprehenduntur gustu.

Pro Styrace quoque rubea, ruffa Styracis lachryma fumenda, non cortex fulcus, falsò Storax rubeus vocatus. Quomodo porrò Styrax fiat ex Belzuino, vide in Belzuini capite, ex Edoardi Baiboffa navigatione: & apud Garciam lib. 1. c. 5. de Styrace liquida Sinensibus *Rocamatha*, quæ scripsimus capite Benivino.

Στροφαχὺτ Græcè, ita etiam Latine *Styrax*: *Storax* tamen *Calamita officinis*: Germ. *Storax*: Hisp. *Estoraque*, *Storaque*: It. *Storace*, *Storace Calamita*: Arab. *Miha*, *Meha*, *Mehaba*, seu *Astarach*. Nomina linguarū.

Styracis arbor viret Venetiis pluribus in locis auctore Matthiolo, præsertim in viridario Maffei à Maffeo. Bellon. in suis Obs. scribit: in Cretæ montibus spontè provenire *Styraces arbores*, ipsam autem *Styracem*, videlicet resinam, nobis adferri per Halep. Anguillarâ teste, licet *Styrax* inveniat in quibusdam in locis Italiæ, non propterea lachrymam producit, ut faciūt *Styraces* Syriæ, & Palestinæ: quod autè dicit, videri potest in horto P. A. Michielis & A. Filetti in S. Lucia. Et in horto Monachorum S. Francisci dalla vigna. Inveniuntur etiam in itinere à Tivoli, Romanis item in Abruzzo. Attestâtè apud Matthiolum, Camerario, in Apuleia provenit, & in Latio in villa Adriani, & Galliæ Provincia. Sed Amati temporibus *Styrax sincerus*, ex Zana apud Indos insula portabatur. Regio est (scriptore Andrea Corsalo Florentino) inter Goam & Carmaniam, Cambaia dicta, ubi fluvius Indus influit in mare, in qua regione nascitur *Styrax liquida*: In agro Romano prope Tivolim Cæsàlpin. provenit: in Italia lachrymam paucam fert.

Nobis *Styracis* officula missa Augustâ Vindelico-
rum per meorum studiorum & peregrinationû
socium, clarissimum virum Leonhardum Rau-
vvolf: plantavimus Montbelgardi in horto E. C.
Arbusculas, è nucleis natas, vidimus Basileę apud
D. Doctorem Felicem Platerum, sed Hieme repo-
nendę, florent & nuculis maturant: Ea arbor,
quę à Gesnero visa Augustę & quę ibi Hiemem
perferebat, ut scribit in lib. hort. non erat *Styrax*,
sed *Coccygia*, sive *Cotinos*. *Styracis* arboris
ramos primûm habui à Lobelio, qui ex Hiere
attulerat, habui etiam à Valerando Doutrez.

Cæterum vim habet, testis est Dioscorides, ca-
lesfaciendi, molliendi, concoquendi. Facit ad
tusses, destillationes, gravedines, rauedines &
vocem interceptam. Convenit etiam ad uteri
præclusiones, & duritias. Et menses potus & ap-
positus ducit. Alvum quoque leniter mollit, si
modicum ex ipso cum resina Terebinthina devo-
retur. Miscetur etiam utiliter malagmatis discuti-
entibus, & acopis. Vritur autem & assatur, &
torretur, & fuligo ex ipso fit, velut ex Thure. Et
commodat

Vng. Sty-
racinum.Locus.
Odor acris.

Serpentes.

Delectus.

Vires.

Menses.

Serena.
Venena.

Oleum.

Quantitate
delet.

Oleum.

commodat fuligo Styrcis ad eadem, ad quæ etiam Thuris fuligo. Quod verò ex ipso preparatur in Syria Styrcinum unguentum calefacit, & mollit fortiter. Capitis tamen dolores inducit, & gravitatem ac soporem efficit. Galenus & Paulus præter iam dicta à Dioscoride, nulla tradunt. Authore Plinio, ex Syria revehunt Styrcem, acris odore eius in focis abigentes suorum fastidium. Ceterò, non alia ligni genera sunt in usu, quàm odorata: Cibòsque Sabæi coquunt Thuris ligno, alij Myrrhæ, oppidorum, vicorùmque non alia, quàm ex aris fumo, atque nidore, adeò nulla est voluptas, quæ non assiduitate sui fastidium pariat. Eundem ad serpentes fugandas urunt in odoriferis silvis frequentissimas. Styrcis autem naturam in peregrinis arboribus exposuimus. Placet præter illa, quæ diximus, maximè pinguis, purus, albicantibus fragmentis. Medetur tussi, faucibus, pectoris vitis, vulvæ præcluse, duritiæ laboranti. Ciet menses potu, appositivè, alvum mollit. Invenio potu medico tristitiam animi resolvi, largiore contrahi. Sonitus aurium emendat infusus, itummas illius, nervorùmque nodos. Adversatur venenis, quæ frigore nocent, idè & Cicutæ. Serapio exteriorem Styrcis arboris corticem mandi, quamvis amarum: ex interno autem nucleo oleum exprimi perhibet. Sylv. de compos. mod. Styrcis drach. j. miscet ex Andromacho arteriace. Styrcax, Crocus, Myrrha, quantitate sunt deleteria: nam largius pota quædam, demerant: quædam mortem inferunt, sed mensurâ aptâ aliis mista iuvant. *Styrax & Serapion*, Hispanum cognominatum Actuarius in Trochisco Neapolite. Oleum Styrcis, quod optimè sedat dolorem ventris puerorum, recipit Ol. Aneth. Camomill. ana. vnc. iij. Ol. Rut. Styrc. liquid. ana. vnc. sem. pulv. Cymini. vnc. j. quæ parùm bullire sinuntur, servanturque ad usum.

STYRAX CALAMITA OFFICI- NARVM IMPVRIOR ET purior.

STYRAX fursurose plerumque adferuntur Smassa, & scobe ligni sordidata, in his tamen genuinus Styrcax reperitur, qualem habemus, parvis constans grumis, relucetibus, colore fulvo, vel ruffo, saturatioreque, sub dente lentescetibus, calorèque ductilibus, ceræ instar, sapore non ingrato, odore fragranti, potissimum ubi prunis iniectæ fuerint, vel melle sole, vel ut sunt scobe adulteratæ, flammam verò eæ facillimè concipiunt, & claro incendio lucent.

Lugduni & Genevæ habuimus pro paranda Theriaca Valerandi Dourez, cuius protector publicè sui quæ sanè munde, pulcherrime, odoratissimæ: etiam post plurimos annos.

STYRAX LIQVIDVS RVBER OFFICINARVM.

STYRAX liquidus melleæ & tenacis substantiæ Sest, coloris fuscæ, aut ex fusco rubentis, aut ex cinereo fuscæ, odore valido, atque ob vehementiam ferè ingrato, in quo tamen videtur apparete, remissus ille Styrcis calamitæ odor, multò tamen magis, si lingue admoveatur conspicuus, dum in nares inde pauca quantitate anathymias ascendit, sapore autem acrisculo.

Cordus Hist. pl. sic describit: Styrcax liquidus,

qui ad nos pervenit, liquidæ aut Lariceæ resinæ consentientiam & crassitudinem habet: colorem in cinereo candicantem: odorem Styrci similem, vehementem, acrem, & gravem, præsertim cum prunis imponitur, per se latius spirat, quàm prædictus Styrcax, propter liquidiorē substantiam. Idem natus non est, sed fit additis paucæ Calamitæ Storaci, copiosiore, lariceæ resina, oleo, & vino, simulque coctis, expressis, atque cum refrigerit, donec candorem acquirat, ligneo pistillo agitat: Ex ea mixtura duo resultant, videlicet Styrcax liquidus, & oleum Styrcinum: dimissis enim uno atque altero mense, quod deinde tenuissimum, liquidissimum, atque odoratissimum in mixtorum illorum medicaminum substantia fuerit, à crassiore discedit, eidemque ad fundum vasis descendenti, superius innatat oleo crassior, lariceæ resinæ liquidior, colore fulva & pellucida, Styrcinum oleum appellata, quæ à reliquo aufertur, & separatim versatur, reliquum verò rursus agitur, ut candorem induat. Eligito in liquido Styrcæ odoratissimum, odore ad purum Styrcem profus accedentem, sed multò vehementius & gravius redolentem, colore candicantem in cinereo. Oleum Styrcinum ad nos rarissime affertur, in quo probatur fulvum, pellucidum, odoratissimum, & suavius, quàm liquidum Styrcax redolens, & quod lentum, sequacissimumque fuerit, dum ab intincto digito defluens dependet.

Petrus Bellon. (inquit Gesnerus) scripsit mihi se è Lusitania quodam Pharmacopola didicisse Styrcem liquidam à verâ Styrcæ omnino discrepare, esseque resinam è peculiari quadam arbore manantem in monte *Fu* inter Galliam & Hispaniam. Hac itaque ratione dux sunt liquidæ Styrcis species.

Ait Fuchs. de comp. med. lib. i. Styrcem liquidum, qui in Officinis prostat, quum teterrimo propemodum sit odore, legitimum, aut sincerum esse nequire: ut & Styrcæ Calamitæ interdum liquidam resinam & oleum addi, ut liquidior factus magis redoleat, & viliori pretio vendatur: qualis est, qui in Officinis Medicorum sub Styrcis liquidi nomine hodie prostat.

An Amato, Staete Serapionis, Officinis Styrcax liquidus, cuius copia non solum Venetiis, sed & in omnibus ferè officinis coacervatur.

Hodie porro Staeten Officinæ & Barbari Medici Styrcem liquidum vocant, teste Cornario, quæ Græci unum saltem Styrcem agnoscant: Staeten autem pro Balsami liquore in *ambassadeurs* assumant.

Sed licet species quædam, quæ adhuc in officinis invenitur, Styrcis, quem liquidum vocant, nihil aliud sit, inquit Clusius, iuxta doctiorum opinionem quàm Staete expressa antiquorum. Nilominus tamen retinet aliquem odorem Styrcis Calamitæ, sed potentior est, & odoris vehementioris, quod efficit, ut existimem, esse posse resinam liquidiorē Styrcis, cum aqua sit permixta Myrrha, sæpè enim evenit in eadem arbore una liquidior altera.

Monachis in Mel. ut existimo, Storax liquida, quam aliqui *Sigiam*, quæ non est Mel Myrrhæ, id est, Staete, ut voluit Brassavolus & recentiorum nonnulli: cætera videant Lectores antè ex verbis Monachorum, quæ sub Styrcæ iam tradita sunt.

Garcias Arom. lib. i. cap. 5. sæpius existimavit illud Bonivi de Boninas nihil aliud esse, quàm Benivicum Styrcæ liquida, quam Chineses Rocamal-
ha vocent permixtum, quoniam eius odor ali-

Color. Odor.

Vnde fiat.

Oleum Sty-
racinum.Delectus
Styracis li-
quidus.Delectus o-
leus.Styrax li-
quida, Re-
sina dixer-
sa à Styra-
ce.
Locus.Styrax li-
quidus
quid?

Staete.

Storax li-
quida.
Non est
Staete St-
gule Bras-
sæ.Benivi de
Boninas.Styrax li-
quidus.

*Styracis li-
quida & sa-
lida odor
alis facit.*

Locus.

quantum ad Benivi de Boninas accederet: cam-
que ob causam id aliquando experiri voluit, mi-
xto Benivi cum Styrace liquida. Sed licet id Be-
nivi sic permixtum vulgari odoratus esset, odoris
tamen fragrantia & suavitate à Benivi de Boninas
superabatur. Multis quoque malè olent Styrax
liquida & Algalia propter validum odorem, cum
tamen maxima ex parte odorata sint. Fieri au-
tem potest ut illi Macedones Styracem pro Beni-
vi intellexerint, tamen nullibi Styracem nasci sci-
mus, præterquam in Æthiopia, ubi etiam Myr-
ha reperitur.

Cæterum liquor ille Cæsalpini putridus, quo
ad scabiem inungendam utuntur, vilissimo etiã
pretio, quamvis Storax liquidus vulgò appelle-
tur, aliena omninò res est. Fortè Æleomele Diof-
cor. De Styracino autem oleo, quod solebat ven-
di pro Balsamo, & desit adferri, vide antè ex Cæ-
salpino.

VSVB ARBOR GUMMI FERENS.

CAP. LVII.

*Cahesina-
ge.*

Cortex.

Vsub.

An Vsuc?

Scriptit Thevetus de Francia Antartica c. 32.
Shomines sylvestres Americanos, quum invi-
tentur ad computationes *Cahesinage*, priusquam
ex suis pagis discedant, detrahare corticem cuius-
dam arboris, cuius interior pars sit rubra, lutea,
aut alterius coloris, quem conscindant in minu-
tas partes, & gummi postea extrahere ex arbore,
quam vocent *Vsub*, ac totum corpus eo inunge-
re: quod ad vulnera etiam utile, ut sibi experien-
tia compertum.

Clusius dubitat an *Vsub* Theveti idem sit, cum
suo *Vsuc*, de quo proximè.

Considerandum quæ de *Bixa Oviedi* annota-
vimus ex Clusio historia nostræ lib. 12. & lib. 3.
post Sanguinem draconis, de Sueco rubro colore
iniciente.

VSVC ET GYP SVCCVS ATER INVOLVTVS MVSÆ FOLIIS, Anethi ferè odoris.

CAP. LVIII.

Descript.

Vfus.

ANNO 1599. mittebat ad me (inquit Clus.
Exot.) Amstelrodamo honestissimus vir
VValichius Syvertz succum, cui adscripta erant
nomina *Vsuc* & *Gyp*, Musæ foliis involutum, atrum,
splendentem, non iniucundi tamen odoris, sed
qui ad Anethinum quodammodo accederet.
Hoc uti solere incolæ asserebat, ad suffumigia,
tetrumque cadaverum fœtorem tollendum, toto
illo tempore, quo cadavera domi retinere pro
consuetudine solent. Isto etiam inducunt arbo-
rum cortices ventri applicandos in eius dolori-
bus.

ALOES SIMILIS SVCCVS IRAI- TVCH ET AIAVVE INVOLVTVS MVSÆ foliis, gravis odoris ad picandum.

CAP. LIX.

*Iraituch.
Aia & ve.
Descript.*

EODEM anno idem Syvertz mittebat alium
succum, Iraituch & Aiauve appellatum, non

valdè dissimilem Aloës succo, tum colore, tum
substantiã, gravis odoris, qui recens & liqui-
dior, Musæ tenerioribus foliis fuerat exceptus:
nam iis adhuc involutum accipiebat Clusius. Illo
naviculas & scaphas induci ab inquilinis, refere-
bat, quemadmodum à nostris pice fieri solet. An
verò ex aliqua arbore fluat, aut bituminis instar
è terra emanet, nihil erat adscriptum.

SVCCVS VEL RESINA ASPHAL- TO SIMILIS, ANETHI ferè odore.

CAP. LX.

AMSTELREDAMI anno 1600. honestus vir
Petrus Garetus dabat Clusio aliquot succos
concretos nuper delatos ex longinqua naviga-
tione, quorum primus ater prorsus erat haud
fecus ac Asphaltum, durus & solidus, illoque [ut
apparerebat] usi ferant nautæ ad fili stamina, pi-
cis, aut cera, vice, inducenda: manibus enim ali-
quantisper emollitus lentior fiebat, nec iniucun-
dum spirabat odorem, anethinum enim quidpiã
respiebat, nec ingratum habebat saporem, illum
tamen acrisculum, flammæ verò admotus, non
fecus ac resina quædam liquecebat. Observabat
porro hunc succum, sive quis malit resinam
appellare, dentibus cedere & mollescere, ore
retentum.

SVCCVS ALTER, ACRIS SVB- STANTIA SOLIDIOR.

PRIORI non valdè dissimilis erat hic succus, Descript.
substantiã tamen solidiore constabat, ut quæ
in micæ potiùs dissiliret, quàm manibus emolli-
posset, imò ne longo quidem tempore in ore re-
tentus ullam unguis impressionem admittere vo-
lebat: nullum in eo gratum odorem Clusius ob-
servare poterat, sed quandam duntaxat acrimo-
niam. Exot. lib. 4. c. 8.

SVCCVS TERTIVS ATER, ALBIS MICIS.

TERTIVS etiam erat ater, quasdam tamen Descript.
albas micæ inspersas habebat: licet autem
superiore impurius & magis retortidus videretur,
tinguistamen impressionem admittebat, nec
ingrati erat odoris, illius etiam sapor non
nullà acrimoniã præditus: manducatus, den-
tibus cedebat: igni etiam admotus, liquecebat
& flammam concipiebat. Clus. lib. & c. modò
citatis.

TACAMAHACA POPVLO SIMILIS FRUCTV, COLORE similis Proniæ.

CAP. LX.

AD resiniferas meritò referenda est Tacama- Descript.
haca dicta, coloris rutili partim, partim flavi
pallidioris, veluti ex unguibus diversis compacta,
resinæ strobilinæ concretionè, bullatis tamen
serobiculis alicubi cava: sub dente in pulverem
dissiliit.

Sapor.

Odor.

Descript.
arboris.

Locus.

Vires.

Tumores.

Vterus.

Defluxio-
nes.Dolor den-
tium.Ventricu-
las.

Ischias.

Nervi.

diffilit primum, mox rursus recolligitur, lente-
scensque pro arbitrio ducitur: sapore amarican-
te, haud ingrato & aromatico. Suffita iucundum
spirat odorem, Mastiches ferè æmulum, minùs
vehementem & suaviorem, nullòque relicto
crassamento consumitur. Porro importatur, ut
mihi quidem nancisci contigit, Cucurbitino cor-
tice comprehensa, punctulis nigricantibus ex-
terna parte notato, intrinsecus innumeris scro-
biculis, non usque adeò profundis, veluti forami-
nulentis.

Camer. in hort. Tacamahaca. Monardi de med.
ex Occid. Ind. lib. I. cap. 2. in versione Clusij Tac-
mahaca Indorum & Hispanorum resina est, quæ ef-
fluit vulnerata arbore magna, Populo æquali, o-
doratissima, colore est Galbani (nec desunt, qui
idem esse putent) unguibus albis, uti Ammonia-
cum, cuius fructus colore est seminis Pæoniæ.

Gummi Tacamahaca, ait Linschottanus, in par-
va quadam Insula, Indiæ Orientalis reperitur. Pro-
fluit è celsa arbore, cuius folia sunt longa, angu-
staque. Fructus magnitudine Prunorum nostra-
rum. Ipsum verò Gummi colore est albo, odoris
suavissimi, ac proinde in magno pretio.

Hist. Lugd. Tacamahacam afferri scribit ex Hi-
spania nova.

Magni est apud Indos usus in quocunque af-
fectu, præsertim in omnis generis tumoribus in
quacunque corporis parte: siquidem mirificè re-
solvit, maturat, & dissipat. Omnem compescit
dolorem ex humore frigido, aut flatibus natum,
uteri suffocatione laborantes suffitu naribus ex-
cepto revocat, emplastri modo si umbilico indu-
catur, matricem sistit, ac efficacius id præstat addi-
tâ Ambra & Moscho. Expertissimum creditur re-
medium contra defluxiones quasvis, sistit enim:
rheumatismos in oculos, faciem, aliasque partes
subiectas, si scutulum in utramque aurem, aut
eius duntaxat lateris, indatur, in quod destillatio
incumbit, aut temporibus emplastri in morem
applicetur. Dolorem dentium levat, foramini
dentis corrupti imposita: contra dolorem omo-
platæ, & distentiones cervicis inducta confert.
Ventriculum roborat, appetentiam revocat, con-
coctionem adiuvat, flatûsque dissipat emplastrum
de Tacamahaca, cum triente Styracis & pauca
Ambra eodemque modo & capiti inductum, do-
lores cerebri profligat, ei que robur addit, pluri-
mum confert dolori ischiadico, & iuncturarum,
præsertim ex frigida admista causa orto, parti indu-
cta, cum resolutione astrictione quandam habet
coniunctam: nervorum contusa, & convul-

siones per sanat. Denique vulgaris eius in omni
dolore usus. Ego (Monardes) trientem ceræ fla-
væ addo. Cavebis tamen in principio inflamma-
tionum & tumorum p. n. calidorum, quorum ta-
men reliquiis discutiendis apprimè utilis est. Ca-
lida est in principio tertij gradus, & adstrictione
vehementi, & vi roborandi: sicca verò in secun-
do. De Tacamahaca ita Ioannes Posthius p. m.
cecinit.

Indimitam lenit si Tacamahaca podagram

Et omne corporis pathos

*Illam ego prætulerim, quas vendit at India, gem-
mis,*

Arabumque Gazis omnibus

Nam quis divitiis validos non præferat artus

Tristisque sensu liberos.

VISCI INSTAR SUCCVS.

CAP. LXII.

Succi concreti magnum fragmentum ad
Clus. mittebat Londino Iac. Garetus, cuius
frequentem in Exot. facit mentionem. Erat ve-
rò is succus, dum adhuc recens & lentus, circa
bacillum pedalis longitudinis, multiplici circum-
volutione adaptus, donec in brachialem crassitu-
dinem evaderet: varius erat eius color, nam ex
parte nonnihil candicabat, ex parte cineraceus, &
ex parte nigricans erat, durus & firmus, quem ta-
men igni expositum liquefcere & lentum fieri
intelligebat, visci instar, quo aucupes ad capiendas
aviculas uti solent: atque rem ita se habere expe-
riebatur Clusius. Vnde porro allatus, & ad quam
rem utilis esset, nihil adscriptum.

Cæterum biennio post mittebat ad eundem
idem Garetus similis succi concreti, multiplici spi-
râ circa bacillum convoluti fragmentum, quinque
unciarum longitudinis, & novem uncias ambi-
tu comprehendens, quippe cuius diameter penè
trium unciarum esset, externâ parte omnino fu-
scus, ex frequenti, ut putat manuum contrecta-
tione, internâ verò candicans, siccus admodum,
& fractu adeò contumax, ut lignum veriùs, quam
succus censerî posset, igni tamen admotus statim
flammam concipiens, in nigrum & lentum liquo-
rem resolvebatur, instar Visci, valdè lentum & te-
nacissimum, nullius initio manifesti sa-
poris, sed paulò post, acrimoniæ
cuiusdam non expertis.

Cautio

Temperat

Descriptio

Color:

Color:

Lignum:

Sapor:

Similis
succus eius.

FINIS LIBRI NONI.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILL.
1892

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILL.
1892

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILL.
1892

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILL.
1892

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILL.
1892

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILL.
1892

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILL.
1892

HISTORIAE

VNIVERSALIS

PLANTARVM

LIBER DECIMVS.

DE ARBORIBVS ET FRVTICIBVS SCOPARIIS.

DEDIMVS cuique arborum generi, naturâ quadam consimilium, suam propriam quasi tribum. Nunc & Scoparias producimus, unâ classe, quâ ipsas vniuit & quasi in consortium quoddam cœgit rerum parens natura, ne scopas dissolutas dedisse videamur.

DE MYRICA SIVE TAMARICE IN GENERE.

CAP. I.

Tamarix
arbor Dio-
scor.
Locus.

ENIMVS ad Scopiarum & Ericarum nobile decus, Myricam siue Tamaricem, quam Dioscor. tradit esse arborem [σύνδεσς] vulgò cognitam, quæ apud pigras & stagnantes aquas enascatur, fructumque quasi florem

Sativa, Sil-
vestris.

ferat, compage muscosum [σύνδεσς] Egyptum Syriamque satiuam quandam gignere, sylvestri cætera quidem similem, & fructum parere Gallæ proximum, gustu inæqualiter adstringentem.

Tamaricis
lignum du-
plex Theo-
phrast.
Myrrhine
pro Myrica
Gaza er-
ror.

Tamaricis meminit & Theophrast. hist. pl. his verbis: Addunt etiam Tamaricis [σύνδεσς] lignum non ut apud nos imbecillum, sed validum sicut Iligneum, aut aliquid ferme materia huiusmodi, ibidem [scilicet in Tylo Arabiæ insula] comperiri. Videtur autem nobis Theophr. hoc in loco demonstrare duo genera Tamaricis: vnum ligno valido, alterum imbecillo. Inueniri ait porro plantas quasdam communes, & quasi vitam ancipitem agentes [σύνδεσς] ut Myrica [Gaza Myrtum malè, legendum enim, Myrica, quæ ancipitis vitæ potiùs, quàm Myrtus, de qua hoc nondum obseruamus.] Myricam etiam Amphibion facit Basilius Magnus, ut quæ inter aquatiles numeretur, & copiosa sit in desertis, ac propterea diuum illum Hieremiam haud iniuriâ huic & similibus stirpibus hominum improbiore, ancipitesque mores similes esse dicere.

Semen non
fert.

Sed Plinium adeamus qui Tamaricem inter eas arbores numerat quæ arborum solè nullum ferunt fructum, hoc est, ne semen quidem, scopis innascentem. Is præterea scribit Myricen & Italiam ferre, quam alii Tamaricem vocent: insigne in hac esse, quod Sativa tantum ferat, Gallæ similem

Galla.

Tom. I.

fructum: In Syria & Aegypto copiosam hanc esse, eiuſque ligna infelicia appellari, quæ tamen infelicia sint Græciæ. Ad hæc Tamarici folia non decidere & carnosâ esse, quo in loco ego quidem existimo Plinium loqui de Tamarice arborea, verum non obseruavi vllam Tamaricem foliis non deciditibus.

Contra Dioscoridem etiam & falsò quidem Plinius Myricam [Siquidem Myrica eadem est cum Tamarice] nullum fructum, h. e. ne semen quidem ferre, propterea quæ à vulgo infelicem arborem appellari, scribit. Ipsemet quidem sui velut immemor lib. 24. cap. 9. Satiuæ Tamarici [duplicem enim constituit, sylvestrem inquam sterilem, & satiuam mitiorem] fructum lignosum maiorem gallâ tribuit: rursumque dum Tamaricis vires persequitur, seminis peculiarem vsum minime prætermittit. Cæterum Plinius Myricam à Lenæo etiam Ericam vocari scribit, ut minus mirum sit vulgus Medicorum Myricam etiam malè Ericam [Scyden] appellare.

Hippocrates in m. m. m. bis habet, quæ voce Cornarius Myricam accipit, ut fastidius infra dicitur. Scribit Theophrast. Myricam folium habere carnosum & densum. Plinius etiam in genere de Plantarum foliis scribens, Cupressum inquit & Myricam folio esse carnosum, quod non est ita accipiendum, ac si singula per se folia essent carnosâ, sed ita appellari, quod confertum in ramis nascantur.

Cordus in Dioscor. & ex eo Casp. Bauh. qui tamen eum non citat, sed pro suis venditat, Tamaricem duum generum esse statuit. Alteram satiuam & proceram [arborem Casp. Bauh. facit] in Aegypto nascentem: Et alteram humilem [sylvestrem, quæ frutex lignosus C. Bauh.] quam di-

Infelicia
ligna.
Folia.

Plin. not.

Plin. error
alium.

Arbor in-
felix.

Erica malè
Promalus
Hipp.

Myrica ge-
nera Cor-
di.

C. Bauh.
not.

Proceras
arbor.

Humilis
frutex.

Humilis ge-
nus duplex.

Gg

minutiâ voce Tamariscum vocat, cuiusque in Germania duplex genus inueniri ait: alterum solidiore ligno, medullâque admodum exili, & foliis tenuioribus, copiosè ad Rhenum circa Argentoratum nascens: alterum ampliore medulla, foliis latiusculis, lignoque non vsque aded solidio, quod frequens in Danubii & VVertachii ripis in Vindelicia proueniat, præsertim iuxta Augustam. Hæc Cordus.

Myrica Narbonensis. Germanica disorimen. Addit Capud Matth. differre Narbonensem à Germanica, illam exiguos habere flosculos, non papposos sed rotundos, ex albo puniceos, & acinulis subsilientibus à vermiculo intus orto agitados: hanc verò flores producere tomentosos & papposos purpureos, qui vnâ cum semine diffluant.

Vatidica. Legitur apud Nicandri interpretem in theriacis, Apollinem Vates sanxisse mirifica pronunciare mortalibus futura, virgis myricinis vtentes: ac propterea hunc fruticem Nicander *Mavm*, *vatem* vocat. Apollo inde in Lesbo tenebat manu virgas myricinas, quare *Myricetus* dictus. Et plerique locis virgarum vi Dion antiquos fuisse vaticinatos scriptum reliquit. Legimus præterea Magos virgas vertisse in Dracones, & miracula à Mose vi virgarum facta, quæ certo diuino afflatu fiebant, non magico, vt impiè Plin. opinatus fuit, magices factionem à Mose memorans.

Epitheta. Poëta suis epithetis Myricam non tam adornant, quam ipsi detrahunt, non enim perpetuè est *tenuis, fragilis, tenera, sterilis, sylvestris, parua, humilis*. Virgil.

Nomina linguar. Non omnes arbuta iuuant, humilisque Myrica. *ΜΥΡΙΚΗ*, Lat. etiam *Myrica*, *Myrica Tamarix* in Corintho, nonnullis etiam *Amarix*, Plin. etiam *Tamarice* in Achaia *Bria sylu.* Trago. Hist. Lugd. & Clusio, sed falluntur meo iudicio, nec id Plin. lib. 13. c. 21. asserit. Offic. *Tamariscus*: Octauio Horatiano *Murica*, Arab. *Tarfa* seu *Carfa*, Serap. *Carmezit*, Auerth. *Alcarphar*. Germ. *Tamarischenbaum* oder *holz* / *Portz* / aut *Birthenbenz*. Belg. *Tamaris* / *chen boom* / Gall. *Tamarisque*. Ital. *Tamarice*, *Tamarigio*, aut *Altarse*. Hisp. *Taray*, Castell. *Tamariz*, Catal. *Tamaril*, Portug. *Tamargueira*, Lacun. Angl. *Tamarice tree*. Boh. *Tamaryst*.

Aequiuoc. Et vt iam Tamaricis siue Myricæ æquiuoca dicamus, quod vnum reliquum est: *Tamarix* siue *Myrica Narbonensis* & *Italica*, cum *Tamarice Germanica* fruticosa itemque *Tamarice Aegyptia* gallifera malè à quibusdam commiscuntur. *Ericam* quoque nonnulli confundunt cum *Tamarice*, vt alibi demonstratum. Turnerus annotat, cum scribat Theophr. & Diosc. *Ericam* folio esse *Myricæ*, toto cælo errare Londinenses, quod cortices *Sorbi Aucupariæ* pro *Myricæ* corticibus, vsurpent, cum nulla eis intercedat similitudo: Imò, inquit idem, rectius *Erica* [cortex radice] substituetur *Myricæ*, quam *Sorbus*, quod Dioscorides eam proximè *Myricæ* subiungat, solitus plantas facie & viribus consimiles coniungere, & quod apud Aeginetam in remediis splenicis sæpè legatur *Erica*. Minus congruè ponitur pro *Myricæ Marina*. Tandem apud Dodon. Gall. ignaris quibusdam Pharmacopœis *Taxus Tamariscus* est. At ab vniuersalibus ad particularia descendamus.

TAMARIX MAIOR SIVE ARBOREA NARBONENSIS.

Descriptio Ericæ facie. Vlgatiorem prorsum, inquit Pen. & Lob. Aduers. facieque *Ericæ* videas, præcipuè in

riguis & maritimis Galloprovinciæ & Lio Venetorū, in cotonei magnitudinem, caudicemque abire, è quo ad splenes detornantur pocula. Narbonensi autem ramosi exigui flosculi, nec papposi, sed rotundi Oleæ, ex albo puniceos sunt, & acinulis quos interdum totum triduum Soli obiectos obseruauimus subsilientes &

tripudiantes, vermicello intus orto agitante, & tripudii authore, qui pertusis & desilientibus tandem granis foras prodibat. Hanc sic describit: *Myrica sylvestris magna ex parte tantummodò fruticat, interdum in vastam arborem adolefcit: scabro caudicis cortice, ramorum verò punicante: folia habet Cupressi, aut Ericæ humilis vulgaris, coloris ex viridi ad cinereum tendentis: flores extremis ramis in oblongis pediculis confertos & racematim compactos exiguos foris purpurascens, cum expansi sunt, candidos, quinque foliolis constantes: qui deinde in exiguum semen tomento inuolutum efformantur, exiguis veluti valvulis inclusum, quibus maturitate dehiscenibus effluit, vt in Salice, Populo & similibus. Ter plerumque in anno floret, Vere, Aestate, Autumno: recentibus floribus semen iam euanescentes semper subsequenter.*

Hanc Plinius inter eas recenset, quæ nullum fructum, imò ne semen quidem proferunt: cum tamen Dioscorides illi fructum tribuat compage muscosum.

Myrica, quæ alibi reperitur in hortis mitior credita, non alia est, quam *sylvestris*, in loci mitiora translata. Cuius rei certo sunt indicio fructus & flores, quos omninò *sylvestribus* similes profert. Vmbra arboris, insigni proceritate, sæpè per Aestatem Romæ se Matth. oblectatum fuisse recordatur ad Tiberis ripas, in hortulo quodam hospitalis S. Spiritus: quæ etsi domestica haberetur ab omnibus: florem tamen & fructum ferebat *sylvestri* similem. *Myricæ* radices pro odorata cassia venditabant impostores. Sed postquam fraus à peritis medicæ materiæ viris deprehensa est, eius in officinis vsus penitus exoleuit. Camer. in hort. & Hist. Matth. posuit nouam figuram & vocat *Myricam*, siue *Tamaricem Gallicam* & primam: meminit eius ex Pena & Lobelio. De qua *Tamarice* siue *Myrica* loquatur Lacuna non demonstrat, licet figuram Matthioli habeat. Lob. & Penæ Adu. & Icon. Plant. *Tamariscus Narbonensis*. Clus. Hisp. & in fol. *Myrica sylvestris prima*. Pann. Gallica aut Hispanica *Tamarix*. Alpin. *Tamaricis sylvestre* genus, Italia notissimum. Iac. Theod. Hist. Lugd. & C. Bauh. apud Matth. [cui & *Myricæ* 2. & *Tamariscus Narbonensis*] *Tamarix Narbonensis*.

Myrica circa Monspelium Gesn. hort. *Myrica Casalp.* Dodon. Lat. in fol. huius iconem exhibet, titulo, *Tamaricis ramulus cum floribus*. Eam ta-

Locus & tempus.

men à Germanica fruticosa non distinguit. Tamarix autore Fuchſio Lugduni impreſſo in Gallia Narbonenſi luxuriat, nunc etiam in hortis regiis, quos ſons Bellæ aqua irrigat & in hortis Bellai Pariſienſis Epilcopi. Eſt & inſignis proceritatis Romæ ad Tiberis ripas in hortulo quodam Hoſpitalis S. Spiritus : item in fluminum ripis frequentiffima in Italia.

Dioſc. not.

Quare non potuit Matthiol. non mirari Dioſcoridem: quippe qui dicat tantum naſci Myricam apud paludes ac reſides aquas, cum oppoſitum ſanè veniat in Italia. Quod ipſum ſæpiùs adduxit ut crediderit aut Dioſcoridis codicem hoc loco deprauatum eſſe, aut in Græcia ſecus quam in Italia Myricam oriri. Naſcitur plerumque iuxta flumina, aliquando ſatis etiam procul ab illis. Obſeruabat & in Narbonenſi Gallia Cluſt. ſtagno Volcarum vicinam: nuſquam tamen ampliorem viſiſſe meminit, quam ſupra Madritium Regum Hiſpaniæ Regiam, planitie multis huiusmodi arboribus conſita, non procul à fluminum Xarama & Henares confluentibus ſub Compluto: Hiſpanis, *Alcala de Henares* nuncupato, quod fluiuius Henares eam urbem alluat: magnæ tamen iſtæ arbores, quas hominis vlna amplecti vix potuiſſet, diuerſum florem non ferunt ab eo, qui in fruticantibus duntaxat Tamaricibus prouenit. Frequens etiã hæc eſt Belgicis hortis. Nuſquam eam, neque in Hiſpania, neque in Gallia, perpetuã comã virentem vidit, ſed nouo Vere ſingulis annis, noua foliorum germina proferentem. Myricam Gallicam diu in hortis durare, modò Hyeme reponatur, teſtatur Camer. Is etiam huius Tamaricis magnas vidit arbores Monſpelii atque Lutetiæ.

TAMARIX GERMANICA, SIVE
MINOR FRUTICOSA.

Deſcriptio

Radix.

Cortex.

Folia.

Color.

Flores.

Galeculi.

Pappus.

Semen.

A Quas amat Tamariscus noſtras, radice crallâ, & quæ crus æquet craſſitudine, cortice craſſiuſculo inſigniter amaro teſta, quæ multam ſtolonum veluti ſegetem emittit virgultorum fragilium, purpuraſcente cortice obduſtorum, & in frequentes ramos diuiſorû: per quos folia longâ coherent ſerie, Ericæ vulgaris, maiora quam Tamaricis

Monſpelienſis, duplici verſu aſcendentia, coloris ferè glauci, ſapore adſtringenti, longitudinis palmaris aut ſemipedalis: Flores ſpicatim in extremis ramulis digeſti, foliolis conſtant externis virescentibus, aliis purpuraſcentibus, apicibus in mediò luteolis: ſequuntur calyculi, ſiue pericarpia mucronata, triquerra, quibus dehiſcentibus pappus euolat delicatiſſimus, candidiſſimus, appenſo ſemine minutiſſimo, coloris rari.

Cluſius qui eam vocat Myricæ ſpeciem alteram Tom. I.

& Myricam Pannonicam, ait magnum eſſe fruticem, nunquam arboreſcentem, brumam tamen ferentem, flores ex albo purpuraſcentes, quinque foliolis conſtare Gallicæ Myricæ maioribus: virgas acquirere craſſiores, quam arboreæ: ex maiuſculorum foliorum, ſurculos ambientium, aliis, enaſci alios ramulos, qui ſint exiguiſ foliis onuſti.

Tamaricum fruticem lignoſum pingit Tragus vocans eum cum Lacuna ac Geſn. hort. Myricam Fuchſ. Tamaricem ſylueſtrem: Dodon. Gall. Myricam humilem, *petit Tamarix*, Tabern. & Dodon. Lat. in fol. Tamaricem: Turner. Myricam [hi duo iconem Fuchſii habent, quæ nobis videtur nimis arborea, nec ita prouenientem obſeruauimus.] Tamaricum Germanicum cognominat Lob. Adu. & Icon. Plant. Hiſt. Lugd. & Caſp. Bauh. apud Matthiol. cui & Myrica prima dicitur. Cord. in Dioſcor. Tamaricem humilem, in hiſt. Tamaricum ſcæminam. Lobel. Obſ. Anguill. Lonnic. Brunſelf. Tamaricem. Quam Amarus intelligat Tamaricum neſcimus, pictura ei appoſita eſt Tamaricis minoris. Camer. hort. Myrica ſiue Tamaricus altera: ad Matthiol. Germ. Tamarix ſecunda vulgaris: à qua Cluſii Pannonicam ſeparat, quam minorem fruticoſam vocamus, quod non exiſtimamus faciendum.

Copioſe ad flumen *Dräſen*, ante D. Hippolyti urbem, vulgò *S. Pelten* nuncupatum, octo à Vienna Aultriæ inferioris urbe milliariſ diſtancem creſcit: ad amnem etiam *Schwarze*, oppidum *Neufirſche* alluens binis ſupra Neapolim Aultriæ milliariſ, præſertim arenoliſ illis locis, quæ hyeme ab iis amnibus inundantur. Obſeruatur & circa ipſam Aultriæ Metropolim Viennam, iuxta Danubium arenoli� illis locis, qui Pontibus longis [*den langen Brücken*] adiacent. Extra pagum quoque *Dornbach* non procul à ſylua in riguis conſpicitur.

Locus.

Floret Maio & Iunio ac deinceps tota ferè eſtate flores & ſemen proferre non deſinit. Huic ſimilem, quibuſdam Germaniæ locis ad Rhenum flumiui, & in Tyrolenſi comitatu naſci intelligit Cluſ. Frequentem etiam vidit ante paucos annos Londini in aliquot hortis. Miror Lobelium ſcribere plerumque in hortis Angliæ brumâ perire, cum, autore Turnero in Anglia non creſcat. Fuchſ. copioſam vidit in Germania ad Rhenum & Iſarum. Turnerus præterea in Italia in inſula inter Francolinum & Venetias: in Rhetiæ lapidoſo quodam loco, quem Rhenuſ interdum quotannis inundat. Camer. in hort. pag. 10; Tamariscus ſiue Myrica in Germania paſſim ad Danubii ripas creſcit, non facilè culturam hortenſem recipit, niſi ad aquas collocata. Secus profluentes amnes, ac quandoque exorbitantes fluiuios, non tardè etiam circa paludes [naſcitur inquit Dodon.] ſolo frequenter ſaxoſo: humidiores ſiquidem & lapidoſos amat tractus. Feliciter in horto E. C. Montb. prouenit, plantata floret, & flores in pappos reſoluuntur. Quum eſſem Horburgi curauit adferendas plantas ex ripa Rheni, ubi abundat, aliquot annis durauit, tandem perit: iterum inde delata durat & ſemen profert, ex qua etiam in horto proueniunt plantulæ. Vidi ſatis magnam & copioſam ad Rhenum propè Briſacum urbem & circa Neoburgum inter Briſacum & Baſileam. Frater Caſp. Bauhinus copioſam inuenit in Huningen ad Rheni littus non longè à Baſilea. Vidi adferentes Baſileam, virentem, Pharmacopœis. Obſeruauit non longè à Geneva florentem minor Tiguri, Lugduni: Patavii. Epiſcopatum Salisburgenſem Tamarico luxuria.

Tempus.

Gg 2

re argumento esse possunt doliola, quæ Viennam usque inde venalia è ligno eius artificiosè concinnata deferuntur.

TAMARISCVS ÆGYPTIA

GALLIFERA.

Descriptio

Locus.

Carbones.

Vasa.
Fructus
Flos. Gallæ.

Synonyma

Atle Ægypti.
Tamarix
sativa.

Locus.

Vide Ta-
maricum.

Tamaricis domesticū genus, in Ægypto, auctore Alpino, spectatur, proceritate, figuræque admodum à sylvestri diuersum, quod ad magnæ Oliuæ magnitudinem crescat, audiōque etiam supra Ægyptum in loco *Sabit* ab iis populis vocato, crescere ad magnæ Quercus magnitudinem, cuius ex lignis carbones faciūt, quibus tota Æ-

gyptus & Arabia vititur, ex quo etiam ligno multa vasa conficiunt, ad multorum ægrotantium vsum. Folia fert sylvestris Tamarisci foliis proxima tamen longiora, & graciliora, apparentque multa capillamenta viridia, qualia in aliquibus equisetis visuntur, ramo appensa, semper virentia, fructus fert paucos, raros, virides, Nucum magnitudine, duos, lignosos, sine nucleo, & videntur eiusdem substantiæ esse cum gallis: omnes verò figura inter se differunt, quanquam in omnibus aspera & inæqualis obseruetur, quando alii longi, alii breues, alii rotundi, alii lati, alii crassi, alii que graciles existant.

Tamaricem hanc Dioscorid. *myrica*, siue satium aut urbanam nominat, & fructum ait proferre, Gallis persimilem, gustu inæqualiter adstringentem. Tamarices præaltas, & aliarum arborum instar magnas, se Pet. Bellon. Obseru. vidisse refert: & locis quidem quandoque humidis secus flumina non raro verò etiam in aridis & sabulosis, vbi nulla alia nasceretur arbor, quæ Gallas, incolis *Chermes* dictas, subinde adeò multas è ramis dependentes ferrent, vt onere earum grauata ferè faulcerent. Alpino dicitur alterum Tamaricis seu Tamarisci domesticum genus, *Atle* vocatum in Ægypto: Fuchs. Hist. Myrice siue Tamarix altera satia in Syria & Ægypto. Clusius Myricam satiam à Diosc. mitiorem vocatam nunquam conspexit. Dodon. Gall. Tamarix magna arborecens, fructum instar gallæ proferens, Neotericis adhuc incognita. Camer. apud Match. Germ. Tamaricis genus satium Dioscoridis, quod inuenit Bello. in Ægypto, vbi humida amat & arenosa.

In Ægypto autem ac Syria hanc gigni, auctor est Dioscorides, in Tylo & Arabia insula Theophrastus. Quarum, inquit, lignum, non vt apud nos Græcos imbecillum, sed validum veluti Illigum [*αἰγύριον*] aut aliud quoddam forte.

Verum enimvero, cum omnia, quæ hæcenus tractauerimus ad Theoreticam disciplinam spectare videantur: Et nos ob solam scientiam, quantum quidem possibile semper fuerit, ne mi-

nima dicta velimus, ideòque ad operationem, tanquam ad communem finem, nostra dirigamus, iure merito, Vires & vsus, quibus amissa hominis fanitas, instauratur, præsens verò conseruatur, hoc in loco dicenda supersunt. Fructu gallæ proximo, inæqualiter adstringente gustu, conuenienter vititur Dioscorides, vice gallæ in medicaminibus oculorum, orisque. Datur cruenta excreationi in potu, & colicis, & contra profluvia fœminarum, regium morbum, & phalangiorum morsus: illic tumores inhibet. Cortex in eisdem vsus adhibetur. Decoctum foliorum cum vino potum, lienem absorbet, ad dolorem dentium in collutionibus salutare, & mulieribus fluxioni vuluæ opportunis in deflectionibus, phthiriasi, lendibusque circumfusum prodest: abundantiam fœminarum sistit impositus arboris cinis: potioris calices à caudice lienosis moluntur, quo datus in his potus proficiat. Myrica dicitur apud Plinium sanari Carcinoma, in vino decocta tritaque cum melle illita. Ad lienem præcipua est, si succus eius expressus in vino bibatur. Adeòque mirabilem eius Antipathiam contra solum hoc viscerum faciunt, vt affirmant, si ex alucis factis bibant sues, sine liene inueniri. Et idem homini quoque splenetico cibum potumque dant in vasis ex ea factis. Grauis auctor in medicina, virgam ex ea defractam, vt neque terram neque ferrum attingeret, sedare ventris dolores, asseuerauit impositam, ita vt tunica cinctuque corpori apprimeretur. Lignum autem & flos, & folia, & cortex in eisdem vsus adhibentur, quanquam remissiora. Datur sanguinem reicientibus cortex tritus, & contra profluvia fœminarum, colicis quoque. Idem tusus impositusque collectiones omnes inhibet. Foliis exprimitur succus adhæc eadem, & in vino decoquantur, ipsa verò adiecto melle gangrenis illinuntur. Decoctum eorum in vino potum, vel impositum cum rosaceo & cera eas sedat. Sic & epynictidas sanat. Ad dentium dolorem, auriumque, decoctum eorum salutare est: radix ad eadem: similiter & folia. Hæc amplius ad ea quæ serpunt imponuntur cum polenta. Semen drachmæ pondere aduersus phalangia & araneos bibitur. Cum altitium verò pingui furunculis imponitur. Efficax & contra serpentium ictus, præterquam aspidum. Nec non morbo regio, phthiriasi, lendibusque decoctum infusum prodest, abundantiamque mulierum sistit. Cinis arboris ad omnia eadem prodest. Aiunt si bouis castrati vrina immisceatur, vel in potu vel in cibo, Venerem finiri. Carbōque ex eo genere vrina eâ restinctus in vmbra conditur: idem cum libeat accendere, resoluitur. Magi & id ex spadonis vrina fieri tradiderunt.

Myrice iuxta Galenum abstergentis est ac incidentis facultatis absque perspicua deficcatione: habet verò etiam adstrictionem nonnullam. Has ob qualitates facultatesque admodum prodest lieni indurato decocta cum aceto, aut vino: siue radice, siue foliis, siue extremis ramulis decoctis. Sanat porro dentium dolores. Caterum, fructus & cortex non paucam sortita sunt adstrictionem, adeò vt gallæ Omphacitidi proximæ sint, nisi quia acerbitas euident est in galla, & Myrice fructui temperatura inest inæqualis: immixta enim est naturæ eius multa partium tenuitas, atque vis abstergendi: quod sanè gallæ non accidit. Attamen vbi galla ad manum fortè non erit, ea vt licet ad omnia, ad quæ illa vitur: ad eadem & cortice. Porro Myrice combustæ cinis admodum deficcatoris facultatis est, plurimam habens abstergendi

Galla My-
rices & flos
Oculi. Oti.
Regius
morbus. Ve-
nenum.
Tumores.
Corticis &
Foliorum
decoct.
Lien. Dolor
dentium.
Lendes.
Calices.

Carcino-
ma.

Mira de
Myrica
Sues sine
Liene.
Splenetici.

Ventris do-
lor.

Sanguis
Profluvia
fœminarum.
Succus. Fo-
lia. Gan-
græna. Epi-
nictida.

Aurium
dolor.

Radix.
Serpentia.
Dosis semi-
num.
Furunculi.
Serpentium
ictus.
Phthiriasi.

Cinis.

Téperam.

Lien. Den-
tes. Gallæ.

Myrica ci-
nis.

ERICA IN GENERE.

CAP. II.

Canales stringendi & incidendi facultatem, pauxillam adstringendi. Sues si quando astate splenis incremento laborant, iis succurri scribit Columella, si fabricentur canales ex Tamaricibus, & Rusco, repleanturque aqua, & deinde sitientibus admoveantur: quippe ligni succus medicabilis, epotus intestinorum tumorem compescit. Sed forte legendum ut monet Thyr. ex Ruellio, canales Tamaricis è trunco & non è Rusco, qualem habet Tamarix maior arborea. Quod verò Diosc. & Plinius de vasis & calicibus ex ea factis dicunt, hoc aliquantò propius hodie, teste Cornario, tatur, ab his qui in superiore ad Rhenum Germania vina Tamariscina appellata, ex virgultis Tamaricis præparant, quæ splenicis utiliter bibuntur. Quanquam apud Constantinum Cæsarem Cornarianæ translationis in eundem usum vini prunis Myricæ superfusi potus magis probetur. Hippocr. porro cum lib. 2. m. m. *αβραυλον* bis habet, Corn. ea voce Myricam accipit, ac posteriore quidem loco ad suffitius, ubi veteri transmoti præferunt, probat: priore verò ubi pertinacior fuerit eorum fluxus. Porro Myricæ cinerem omnia ulcera ignis exustione contracta, efficaciter exicare author est Serapio. Folia quoque, ut notat Matthiolus ex Alcanzio Arabe simul cum tota planta sotu frigidas collectiones inhibent, ac reprimunt. Elephantiasim ex lienis vitio obortam Myricæ radicem decoctum. & cum passis vis epotum sanat: id quod se vidisse ait in duabus mulieribus, quæ hac labe laborarunt. Ex quo illi persuasum est, id non incongruum in Gallica peste fore medicamentum, Guaiaco forsitan ligno non ab simile. Vñs, inquit Prosp. Alpin. de plant. Aegypti cap. 9. Tamarici tum in Aegypto, tum magis supra Aegyptum, ubi harum arborum copiosus est proventus, est, ad ignem maior, quando ferè nulla alia ligna ad comburendum habeant. Folia huiusce arboris usum habent ad lienem induratum obstruatum, & refrigeratum. Vasaque ex ligno, ut dictum est, conficiuntur, quibus lienosi uti consueverunt: ob eorumque multam, quæ ex hoc ligno habetur, ad id morbi genus utilitatem, mirari non debemus si Plinius (quod tamen fabulosum est) dixerit, Sues assuetos cibum capere in vasis è ligno Tamarisci confectis, Liene carere: mulieres decocto ex cortice parato vtuntur pet os sumpto, ad sistendas menstruas purgationes, ex quo parant etiam iniectiones, & clysteribus in vterum iniicunt decoctum. Idem quoque fructus facere aiunt iis siquidem vtuntur in sputo sanguinis, in Lienteriis & in mensuris plus iusto fluentibus, atque hæmorrhoidarum immodico fluxu: dentes etiam commotos atque colabentes ipsorum decocto firmant: atque in iis concitatum dolorem demulcent. Vtuntur etiam ad oculorum lippitudines incipientes, in collyriis, atque ad oris ulcera. Cinis quoque corticum & fructuum ulcera curat. De ligno verò multi decoctum, non secus quam nostri ex ligno Indo ad curandam Luem Gallicam facere soleant, parant, quod exhibent leprosis, scabiosis, atque aliis multis, pustulis & ulceribus affectis, scilicet cum successu. Idemque faciunt in Melancholicis, Ictericis nigris, & Hydropicis ex refrigerato, obstruato ac indurato liene concitatis. Ex Arabum dictis rectè Turnero videtur Matthiolus colligere, utiliter posse contra luem venerèam præparari Myricam sicuti paratur Guaiacum. Non autem in eum duntaxat usum præparari vult Turn. sed etiam aduersus omnes morbos splenicis. Probat verò ipsi vinum Myricæ.

Tom. I.

Quoniam de Tamariscis iam verba fecimus, de Ericis deinceps disseramus. Erica siquidem (Ericen) Dioscoridi lib. primo arbor est fruticosa, similis Myricæ (*Myrica*) sed multò minor, cuius flore ubi apes vtuntur, mel non bonum efficiunt. Huius coma & flos imposita, serpentum morsus sanant: lib. verò 3. Corin esse scribit folio Erica pinguiore ac minore. Contra Theophrastus inter frutices numerat, qui cacuminibus fructum ferunt. Ericen quoque apud Plinium lib. 24. cap. 9. Græci vocant fruticem non multum à Myricæ differentem, colore, Rosimarini & penè folio. Hunc aduersari serpentibus tradunt. Idem Plin. lib. 11. memoria prodidit post primos Autumnii imbres Ericem [Erihacem C. H.] solam florere in sylvis, ac ad æquinoctium quidem plurimam esse: Athenienses Tetralicem appellare, Eubœam verò Sisaram (Silarum alii cum Varrone) quam putent apibus gratissimam, fortassis quia nulla tunc alia sit (florum) copia.

Dalechampsius notat Plinium, ac dicit aliam esse spinosam & aculeatis foliis pungentem Tetralicem, Theophrasto cap. 4. lib. 6. hist. memoratam.

Quod apud Hermol. habetur Theophrastum quemdam fruticem appellare Tetralicem, non Tetradicem, falsum est. Sed Tetralicis æquiuocationes & Theophr. verba petes ex lib. Hist. n. 28. Is porro Ericen apud Venetos Tamaricen siue Amaricem vocari scribit. Quod si verum, non absque graui errore duas distinctas plantas confundunt. Alii *Quadrangulam*, *Quadrantam*, & *Amaricum* (nam & Columella flores Amaricinos dixit, pro quo rectius Enceos legi posse existimat Tragus, imitatione Pliniana) vocant. Sed errat Tragus qui Dioscoridis Ericam Genistellam esse credit.

Confidenter nimis Anguillæ non videntur veræ quæ demonstrantur Ericæ. Nomenclator Hadr. Iunius confundit Ericam cum *Brya sylvestri* Plinij, qui nostro iudicio, eas ab inuicem voce distinctas [&] diuersa esse tradit, ita enim inquit lib. 13. cap. 21. Tragion fruticem sola Creta insula gignit: Tragion & Asia fert, siue Scorpionem &c. Myricen & Italia, quam alii Tamaricen vocant: Achaia autem Bryam sylvestrem. Adde Plinium Bryæ non meminisse alibi, ubi de Ericæ nominibus egit, nec hoc capite Ericam nominare. Nimiùm etiam audacter Tetralicem Theophrast. vocat, quæ ab ipso inter Carduos recensetur, quàmque alibi separatim nominat. Ipsum quoque annotare decebat officinas, quibus Genistella dicatur. Is præterea *Ericen* & *Ericam* in genere vocari scribit. Græcè *ἐρίκη*, Germ. *Heyden*, Belg. *Heyde*, Gall. *Brière*, *Bruyère*, Ital. *Erica*, Hisp. *Quiero*. Angl. addit Lob. *Beth*, Boh. *Wees*. Matthiol.

Nomine Ericæ plures hodie plantæ occurrunt, quas recensere placitum esto. Est autem uti ex iam dictis colligere licet, & ex dicendis clarius fiet, duum generum. Quorum primum Tamarisci folio est. Et huius duæ sunt species, scilicet Erica vulgaris humilis semper virens, flore purpureo & albo. Erica tomentosis & incanis foliis. Alterum Corios est foliis, duum quoque generum: quorum vnum bacciferum de quo lib. 5. alterum non bacciferum, de quo hoc libro. Est hoc pivo-

Arbor Dioscor.

Myrica (Mylæ)

Vires

Coris folio

Ericen

Græcorum

Colore

folio Rosimarini

Ericæ. Erihacem

Tetralicem

Sisaram

Plinius dicitur

Tetralicem

spinosam

Hermol.

lappus

Tamarix

Amaricem

Venetorum

error

Tragion

Tragus

Anguill.

reprehenditur

Hadr.

Iunius

multiplex

Lappus

Nomina

Linguarum

Æquiuoca

Erica duo

genera

Tamarisci

folio

Erica vulgaris

Erica tomentosa

Erica incanis

Coris folio

Bacciferum

Non bacciferum

Species plu-
res.
Erica flore
albo.
Purpura-
scente.
Exallopur-
purascens.
Multiflora.
Arborecens
flore luteolo.
Arborecens
flore pur-
pur.
Ex rubro
purpurasc.
flore.
Flore dilu-
te purpu-
reo.
Brabantica
folio qua-
ternis.
Pannon. ca-
pit. Thymi.
Anglicana
cap. hirsu-
tis.
Peregrina
Tamaris-
cus.
Vaccinia
palustris
Vitis Idææ
affinis ra-
dix.
Sesamoides
minus.
Tartontai-
re.
Helianthe
tenuifolia.
Genistella
aculeata.
Genista an-
guloſa.
Rosmarini-
nus sylu.

Vires

rium specierum magnitudine, foliorum & florum formâ, coloreque inter se differentium. Alia enim est Erica flore albo. Alia foliis quaternis flore purpurascens. Alia item foliis quaternis floribus herbaceis, deinde ex albo purpurascens: & alia multiflora. Variat à dictis arborecens floribus luteolis, vel herbaceis minimis. Ludit item arborecens Monspell. flore purpurascens, ramulis ternis. Humilior est ramulis ternis floribus saturatioribus purpureis. Diuersa est quoque ramus & foliis Corios, ternis floribus ex rubro purpurascens maioribus. Nec vna ex iam dictis est, foliis Corios flore purpureo dilutionis coloris. Recedit ab his Brabantica folio Corios hirsuto quaternis. Degenerat parua foliis Corios quaternis, flore herbaceo, foliaceis capitulis. Nec eadem est parua Pannonica foliis ternis, flore carneo, capitulis Thymi. Est & parua Anglicana capitulis hirsutis. Ad speciem autem Græcorum, Ericam seu Ericen Latinorum referendas esse has omnes plantas, præsertim ad id genus quod est Coris folio, censemus. His se iungit Erica peregrina Lobelii, ac eiusdem peregrina altera, itemque Erica ramis & foliis Corios ternis floribus ex rubro purpurascens maioribus, frutexasinis, cum suffrutice Tamoxo nuncupato.

Cæterum Ericam confundi cum Tamarisco diximus antè. Cur præterea Matth. Vacciniam palustrem, Ericam bacciferam indiget, vide lib. 5. Erica baccifera latifolia Tabernæ. An Vitis Idææ affinis radix Idææ, de qua lib. 15. Erica Alexandrina Italorum traditur lib. 26. sub Sesamoide minore Dalechampii.

Erica Alexandrina, Sesamoides maius, est ea herba, quæ Tartontaire appellatur, de qua lib. 3. Erica minima, Chrysanthemis Lobelii, est nobis Helianthe tenuifolia, de quo lib. 13. Genistellam aculeatam Ruellius apud Tragum Ericam quorundam esse tradit, magno sanè errore. Genistam [angulosam] ad Ericam Dioscoridis pertinere securè nimis Tragus credidit. Rosmarinum sylvestrem, teste Matthiolo, volunt aliqui esse Ericam Dioscoridis, sed falluntur. Ex his igitur palam est plura esse Erica genera, de quibus in posterum agemus.

Vires prosequitur Galen. Erice, inquit, digerendi per habitum facultatem obtinet. Flore eius potissimum ac foliis utendum: Addit Paulus lib. 7. Ericen vi pollere discutiente citra rosionem.

ERICA VULGARIS, HUMILIS SEMPER VIRENS, FLORE PUR- PUREO & ALBO.

Descriptio
Radix.

Virgulta

Color
Folior.

Flosculi.

Color.

Frutex humilis est nostra vulgaris Erica, radicibus longissimis, fractu contumacibus, spadicis, virgulta numerosa, lignosa, dura, dodrantalia, aut cubitalia, longioraque, ramosa, colore itidem spadiceo prædita, vel in nigro rubescentia: folia frequentia, semper virentia, quatuor versiculis squammatim incumbentium foliorum minimorum constant, ut supernè deorsum insipienti cruces continuæ videantur, ad Cupressum & Tamaricem accedunt, quæ, ut ait Clusius, temporis successu in ramulos efformantur: Flosculi veluti spicam exprimentes secundum ramulos à medio ad summum usque propendent bullati quodam modo, purpurascens, vel, ut ait Clusius, elegantissimo purpure dilutionis colore, interdum albi Trago perbreui-

bus petiolis appensi, è quatuor foliis componuntur, quorum medium occupant apices rufi.

Fuchii figura non placet, folia enim sunt latiora: Isin Hist. Ericam vocat, in Icon. verò Ericen.

Buchan. in Hist. Scot. Ericam meminit, ut ait Camerarius, ex qua lecti parantur, unde suspicamur Ericam potius intelligendam esse minorem, de qua hoc capite agimus, quàm Italicam.

Erica à nostris ait Cornar. ac cum eo Cordus Beyde appellatur, quanquam Lenæus apud Plinium Myricam etiam Ericam vocet, & ob similitudinem quandam, utraque inter se confundat, quod ipsum Palladius lib. 12. cap. 8. fecisse quoque cognoscitur, ubi de Tamarisco tradit, quod Plin. l. 11. cap. 16. de Erica dixit.

Dodon. Gall. dubitat an fortè sit Selago Plinii.

Iis assentitur Tragus, qui Myricam Hieremiam [Arec. cap. 17.] de hac planta interpretantur. Concludit autem Tamarisci exiguum genus esse: nec enim Ericam nostram eam esse opinatur, quam Veteres hoc nomine appellarunt, sed Genistellam, qua in re errat. Est hæc Ericarum i. genus Clusio. Hisp. & post. Hist. Eryca Myricæ seu Tamaricis folio, quam Hisp. Quirihuëla. Lusit. Queiro appellari scribit. Germ. Beyden. Hungar. Teli zód i. e. Hiemale viride.

Lob. & Pena Adu. Erica vulgaris folio Myricæ, saxosis tamen Angliæ occidua exilior, tota sesquipalmaris, sed densior fruticans &c. Obs. Vulgacior humilis Septentrionalium & Meridionalium Erica folio Myricæ. Turner. Erica Dioscoridis. Thal. Harc. Erica vulgaris: Eadem tenerior ac foliolis multò tenuioribus.

Cæsalp. Scopa frutex in incultis, foliolis perpetuis, flosculi concavi, ut in Arbuto albi aut purpurantes. Eius differentia plures: nam quædam flosculos in quatuor particulas dissectos fert, quædam tanquam minuta granula habet, virentia, quæ nequaquam debiscunt: frutice quoque distant, magnitudine & paruitate, & inter eas quædam ramos humi stratos fert circa stagna maritima.

Frustra ponit duas figuras Taberna, vnam titulo Erica: alteram, Erica alba. Gesner. de collect. stirp. Erica vel Selago. Item in Catal. plant. Erica, Officinis Genistella. Genistellæ nomen non placet: Ea enim multum differt ab Erica. Nescio an ab Erica vulgari differat, quàm Gesnerus de coll. stirp. vocat Ericam montanam.

Euch. Roesslin in Herb. Beyd, Erica, Myrica Robert. Constant. in Lexico hanc recipere videtur, cum ait, Herbariorum consensus Ericam esse prodit, quæ vulgò Bruyerè.

Matthiol. Erica ab incolis Goritiensis agri Grio-ne vocata. Dodon. Lat. in fol. Erica prior. Hist. Lugd. Erica 1. Matthiol. Dodon. Gall. Cordo in Dioscor. Lonic. & Camer. in Epit. & Hist. Matth. Germ. Erica. C. Bauh. apud eundem Erica 1. folio Tamarisci, Erica Dioscoridis.

Cæterum, ex adductis autoribus hanc pro vera ac propria Veterum Erica recipiunt, Corn. Cord. Dodon. Turner. Euch. Roesslin. Rob. Const. Matthiol. & Casp. Bauhinus. Nos autem Dioscor. & Veterum Ericam asserere non ausimus quia Dioscor. ait *ἡνδρὸν δαμνῶδες*, ita excrecens, ut possit dici fruticosa arbor. Nondum præterea obseruauimus, nescimus an competant folia, quæ vult esse Coridi similia. Matthiol. quidem & Cæsalp. Erica meminerunt excrecens, quæ Scopa dicitur: verum considerandum an bene distinguant à vulgari humili Ericas arboreas. Cæsalpinus sanè dum dicit plures differentias, nostras,

Error Pal-
ladii.

An Selago.

Myrica
Hieremia.Tamaris-
cus
Error Tra-
gi.Hiemale
Giride.Scopia.
Descriptio
Cæsalp.Tabern.
not
Selago.

Genistella.

Erica mon-
tana.

frax arboreas nomine Scopæ potissimum intelligere videtur: Lectores, si possunt, in Cæsalpino separent à vulgari & cæteris adiungant.

Locus &
Tempus.

Erica vulgaris abundat circa Montbelgardum. Plantata in horto Ill. E. C. non prouenit. Flore albo aliquando reperi inter Montbelgardum & Bessfordiam, quæ etiam plantata in horto perit. Locus vicinis floret Iunio & Augusto. Basileæ abundat. Circa Geneuam ad montem Saleuæ reperi. Monspelii in sylua Aegremont. Cherlerus Gener attulit ex Alpibus Spiegel. Septentrionalibus, autore Clusio, regionibus maximè familiaris, locis incultis, rariùs in calidioribus prouenit. Bis quidem floret, sed maiore ex parte Autumno tantum, licet nonnunquam etiam Vere: Erica folio Myricæ passim multarum prouinciarum solitudinibus obuia, frequentissima per Pannoniam nascitur.

Vires &
Vitis.

Hactenus descriptionem, nomina, tempus & locum abundè diximus, nunc ad vires deueniamus. Recentiores (inquit Fuch.) Herbarii præter antè [ex Veterum sententia] commemoratas, facultates alias addunt, nimirum florum decoctum, lûborum ac ventris dolores, lenire posse. Succum ex foliis, floribusque elicatum, oculis imbecillibus guttatim instillatum, aut foris inunctum conferre.

Florum decoctum.
Ventris & lumborum dolor.
Oculi imbecilles.

Sicca Erica ingentes Ouium greges saluberrimo poculo nutrit, & à pulmonis, lienis, iecorisque obstructionibus præseruat: harum si carnes Galenus gustasset, ait Gorop. inter laudatissimas eas enumerasset. Nec mel quod de floribus legunt apes, tam aspernandum est quàm Dioscorides & Plinius scripserunt, Erica præsertim flores tumores & collectiones citra caloris alicuius incommodum digerunt. Ericeta Scotia, referente Iac. Cargillo, præterquam quod in vastis solitudinibus ouium gregibus pabulum præbent, suppleant in ignibus fouendis sæpe lignorum vicem. Materiæ est terra pulla inculcato stramine ex aqua subacta leuiter, & alternis Ericæ stratis, extrorsum vtrinque spectantibus comis, concurrentibus in medio lignosis radicibus, parietes tum casarum rusticarum, tum hortorum artificiosè extruunt, qui vinculo straminis & Ericæ nec pluuias metuentes, nec atterentium iumentorum affricibus concussi in multos annos durant. Aquam è floribus Ericæ distillatam colica laborantibus, præsertim si calor & sitis adsint, vtiliter exhiberi expertus est Tragus. Eadem ruborem oculorum tollit & dolorem illorum mitigat. Quidam è recentibus Ericæ floribus, fomenta & balnea sudatoria conficiunt podagricis & paralyticis membris: persuadent namque sibi hoc pacto inueteratos & viscosos humores, vnde morbus articulorum oritur, dissolui & discuti. In Hetruria longè magis adolescit Erica, fiuntque ex ea Scopæ aptissimæ ad mundandas ædes. Aqua in qua Erica decocta sit, sumpta tepida tam manè quàm vesperi, triginta dies quinque vnciarum pondere tribus horis ante cibum, valet ad vesicæ calculos comminuendos & expellendos. Verùm post id tempus malè affecti in balneum decoctionis eiusdem plantæ ingredi, atque inibi dum morantur, super Ericam decoctam sedere debent, idque pluries repetendum est. Equidem noui aliquos, inquit Matthiolus, qui seruata victus ratione, hoc tantum potu vesicæ calculum in minimas partes comminutum eiecerunt. Sunt qui ex recentibus Ericæ floribus balneum sudatorium adornent ad podagram, quo affirmant viscidam materiam, doloris articularis causam, dissipari. Camer. Erica vt facie non abludit à Tamarice, ita à multis eodem

Tom. I.

modo ad splenem emolliendum & calculum confringendum vsurpatur. Succus dolores oculorum compescit impositus. Foliorum Erica succus oculorum imbecillitatem sanat, si oculis instilletur. Meminit, dum Monspelii ageret Clusius clariss. virum D. Rondeletium, Regium tum professorem, magno successu vsu fuisse oleo ex Erica floribus confecto ad tollendos herpes fædos & iam inueteratos totam faciem occupantes.

Observatio

Monemus hoc in loco considerandum esse, vtrum omnes arboreæ Erica easdem facultates habeant, & quæ potissimum ex arboreis Dioscoridis & Galeni sit? Illud etiam obseruandum præcipimus, an quæ Matthiolus recenset de viribus Erica, competant arboreæ potius. Clusius vires iam adscriptas subnectit arboreis, non tamen demonstrat, cui potissimum conueniant. Stutgardia pro Erucis cum Bombyces inuadere volunt parietes Erica vulgari adornant.

Clusius tamen natur.

Erica

ERICA MYRICÆ FOLIO, TOMENTOSIS ET INCANIS FOLIIS, Clusio.

Erica Myricæ folio, priori est per omnia similis, paulò elatior, foliis tomentosis & incanis, flore etiam paulò dilutiore, quam Clus. inuenit locis incultis, supra Windesoram Regum Angliæ Regiam. Hanc asseruamus inter nostras siccas, ad quam annotatum inuenimus similem huic plantæ esse Anglicanam hirsutam Casparo Bauhino.

Erica tementosa.

ERICA FOLIIS CORIOS, FLORE ALBO.

Alterum Erica genus, diuerso à superiore est folio: etenim Myricæ folio non respon-

Descriptio

det, sed Corin, foliorum formâ & situ admodum æmulatur. Istius autem generis multæ sunt species, magnitudine, foliorum & florû formâ, coloréque inter se differentes. Prima igitur omnium quas vquam Clus. conspexit, maxima, humanam altitudinem interdum superat, fruticosa admodum, ligno duro, ex rubro nigri cante: foliis exilibus & breui-

bus, quaternario ordine ramos obsidentibus, gustu admodum adstringente: flore copioso, racematim penè totos ramulos occupante, vt interdum maiores rami pedali longitudine onusti conspiciantur: est autem is flos concavus, veluti exiguum cymbalum, oblongus, odoratus, pulcher, albus.

Clus. Hisp. & Hift. post. Erica Coris folio i. Erica alterius generis prima, Lusitanis Atorga vocata. Lob. Obs. & Icon. Plant. Erica maior flore albo,

Gg 4

prima Clusii. Hist. Lugd. Erica prima omnium maxima Clusii, Erica prima Matthioli, quam nos aliò referimus. Tabern. Erica Clus. 1.

Locus & Tempus.

Nascitur in Lusitania solitudinibus inter Vlyssipponem & Conimbricam celebrem eius Regni Academiam. Inueniebam etiam circa Tagum decimo ab Vlyssipponem milliari. Floret Nouembri, Decembri, & Ianuario.

ERICA, FOLIIS CORIOS QVATERNIS,
flore purpurascente.

Descriptio

Rami.
Color.
Folia.
Flores.

Eiusdem fere altitudinis cum prima, etiam fruticosa, tenuioribus ramis tamen eiusdem coloris, foliis Corios similiter exilibus, quaternis, ramulos amplectentibus, quorum extremis insident flores oblongiusculi, superioribus similes, colore purpurascentes. Tota etiam adstrictionis particeps.

Aequiuoca

Clus. Hist. & Hist. post. Erica Coris folio secunda. Lob. Obs. Et Icon. Plant. Erica maior floribus purpurantibus, & cum Hist. Lugd. & Tabern. Erica secunda Clusii: Dodon. in fol. Erica altera.

Locus & Tempus.

Prouenit iisdem, quibus prima [folio Coris] locis: illa etiam frequentior & eodem tempore floret.

ERICA FOLIIS CORIOS QVATERNIS,
floribus herbaceis, deinde
ex albo purpurascentibus.

Descriptio
Folia

Flores.

Color.

Synonyma

Præcedentibus admodum similis, sed paulò humilior: Folia maiora & latiuscula aliquantum, nigrioraque habet, quaternis ordinibus circum ramulos nascentia, flores plurimos per intervalla, secundum ramulorum longitudinem nascentes, superioribus formâ similes, primum herbacei coloris, deinde ex albo purpurascentes. Tota etiam adstrictoria facultate prædita.

Clus. Hist. & Hist. post. Erica Coris folio tertia. Lob. Obs. & Icon. Plant. Erica maior floribus herbaceis purpurantibus & cum Hist. Lugd. & Tabern. Erica 3. Clusii.

Locus & Tempus.

Supra Vlyssipponem frequens inter superiores, pluribus tamen locis occurrit, vt etiam citra Tagum. Floret autem Decembri & Ianuario.

ERICA FOLIIS CORIOS MVLTIFLORA.

Descriptio

Folia

Inter Ericas meas siccas, est vna à duabus Monspeſſulanis arboreſcētibus diuerſa, qualem nullā vidi figurā exprimi apud Cluſium. Huius ſanè folia abietina dicas, multis tamē numeris minora, nec enim multò longiora & latiora ſunt, quam in Icone Matthioli. In ſiccis ſuperiori parte vna veluti coſta apparet, in inferiori duæ, crebra

admodum ſunt folia, quæ in ramulis veſtigia relinquant, qualia in Abiete, vel potiùs Pino relicta cernuntur, ramuli enim non remanent politi illis decidentibus, vt in Monſpeliana noſtra arboreſcente, facilè etiam decidunt, extremitates ramulorum abundant copioſiſſimis floribus ſimul iunctis, vltra folia eminentibus, hi flores plures veluti ex paruis nodis erumpunt, è pediculis paruis & tenuibus pendentes, minores quàm in Monſpeſſulana arboreſcente, maiores tamen quàm in ea quæ in Italia à nobis viſa, magis etiam hiare videntur, ac ex iis apices multi prominent. Siccam noſtram conferens cum omnibus deſcriptionibus & iconibus cui aptius reſpondeat, quàm Erica à Matthiolo depiſta ſine deſcriptione, quam ait ſibi miſſam à Fallopio, nullam video. Quum in ſimilem Ericam incident Lectores, perpendent, an eadem ſit, de qua ſequentes locuti ſunt, vel diuerſa.

Cluſius in Hiſp. & Hiſt. poſt. hanc videtur tradere pro Erica Coris folio ſecundæ alterâ ſpecie, de qua ait: Non multum abſimilis Erica, Coris folio quæ Narbonenſi agro frequens, longiore paulò & copioſiore folio, flore purpureo minore & extremis ramulis confertim ſtipato.

Huius leonem exhibere videtur Matthiol. in Dioſcor. titulo: Erica alia, Et in poſt. com. Ital. & Hiſt. Germ. Welfche Heyde, Erica Italica. Camer. in hort. Erica maior & præcior Italica, cuius meminiffe ait Buchananum in Hiſt. Scotica, quam ego ad vulgarem minorem refero. Hiſt. Lugd. Erica altera à Matthiolo depiſta, quæ fortaiſſe non minus, quàm ſuperior Ericam alteram referat &c. Eius florem apes conſectari potiùs credibile eſt quàm ſuperioris &c. Item poſtea, ſecundæ Cluſii fere ſimilis eſt Narbonenſi agro frequens, longiore paulò, & copioſiore folio, flore purpureo minore &c. Hæc videtur Matthioli eſſe Erica à Fallopio miſſa. Tabern. Erica ſecunda Matthioli, Heyd. Caſtor. epeixn Erica, arbuſcula non multum diſſerens à Tamarifco, in Tuſcia ex ea ſcopas parant & vocant vulgò Erica ſcopariam. Erica ſecunda ramos habet ſubtiliores, folia longiora &c. Lob. & Pena Aduerſ. Erica maior Narbonenſium Chamæpytheos folio quam ſi floridam pedibus triuiſſet in Italia Matthiolus, neuiquam Fallopio, ceu plantam peregrinam acceptam tuliſſet. Obſ. Erica Iuniperi folio, denſè fruticans Narbonenſis, Erica ſecunda altera Cluſii, & Matthioli ſecunda Caſp. Bauhin. apud Matthiol.

ERICA ARBORESCENS, FLORIBVS
luteolis vel herbaceis minimis.

Ericam hanc ex argumento arboreſcentem nominamus: in arborem enim excreſcit, ligno duro: folia longiora, quàm in arboreſcente noſtra purpurascente: quæ facilimè decidunt: flores lutei, vel viſcentes, valdè parui. Hæc ſubiſuâ opera aliquando obiter memoriæ cauſſa annotauimus: quare pleniorẽ Cluſii deſcriptionem ſubiicimus. Fruticosa eſt, duorum cubitorum altitudine, nonnunquam amplior, ligno fragili, foliis tenuibus & minutis, vt in Corrua prima fere, viridibus, quæ in ramis nonnihil deſiccatis facilè deſluunt: iſtius ſlos reliquis minor eſt, cauus etiam & coloris herbacei. Nonnunquam extremis ramulis capitula ex multis foliis compacta gignit, non multum abſimilia his, quæ in vulgari & duriore Thymo aliquando conſpiciuntur.

Cluſ.

Flores.

Erica ſecondaria.

Matthiol. notatum.

Descriptio
Lignum.
Folia.

Descriptio
Clusii

Folia.
Flos.

Synonyma Clus. Hisp. & Hist. post. *Erica Coris folio quarta*, Lusitanis *Vrs & Vrguerra*: Hisp. *Breco* vocata. Lob. Obs. & Icon. Plant. *Erica scoparia*, flosculis item herbaceis. Videndum an ad quartam Clusii *Ericam* sit referenda *Phana* Græcorum Bellonii Obs. vel ad aliam. Hist. Lugdunensis, *Ericam quartam* Clusii, malè eandem facit cum ea, quam ipsa Hist. pro quarta & depinxit & descripsit. Siquidem quarta Historiæ Lugdunensis, *Erica Monspessulana* flore est purpureo, Clusii autem coloris herbacei. Tabern. *Erica quarta* Clusii *Seyde*. An *Cæsalpini Scopæ*, granula minuta, non dehiscencia habens?

Locus Obseruauimus nos in sylua Aegremont, prope Monspelim, vnde etiam attulit Gener Cherlerus. Recordamur quoque eandem, vel similem, admodum florentem vidisse nos mense Aprili, in Italiæ monte Apennino, inter Florentiam & Bononiam. Chariss. Frater Casp. Bauhinus attulit nobis ramulos, Patauii collectos, in monte Rua, in quibus apparent capitula Thymi à Clusio descripti, & ramuli ternò & quaternò ordine additis his nominibus *Fierula* Patauii, *Selago* Plinii, *Pirrhæa* Theophrasti Guiland. Gener Cherlerus p.m. attulit Nemauso: cum foliis in capitula glomeratis. Vulgaris est, autore Clusio, toti Hispaniæ & Aquitanie: namque spatiosis illis solitudinibus & incultis locis supra Burdigalam nullum ferè aliud virgultum conspicitur. Nota est etiam Galliæ Narbonensi, scopis faciendis maximè idonea. Veris tempore & sub hyemem floret.

Capitula
Thymi
Fierula
Patauina
Selago Plinii
Pirrhæa
Theophr.

ERICA ARBORESCENS MONSP. FLORE purpurascente ramulis ternis.

Descriptio

Ramuli.

Flores.

Descriptio
Clusii.

Rami.

Folia.

Flores

Color.

Synonyma

subiungere quæ eiusmodi est: Minor hæc est superioribus, cubitali tantum altitudine plerumque, ramis gracilibus fruticosa, quos terni per intervalla ramuli ambiunt, ternis foliis admodum exilibus circa illos disposito quodam ordine & serie nascentibus, flores plurimos habet, superioribus paulò maiores: & confertis circum ramulos longis pediculis inhaerentes, colore purpureo obsole-
tore.

Clus. Hisp. & Hist. post. *Erica Coris folio quinta*. An Hist. Lugd. *Erica* quartum genus in agro Monspessulano, flore *Erica* vulgaris exiguo purpureo? Est autem hæc *Erica quarta* Monsp. non

exactè picta in Historia: an huic referenda sit, vel ad sequentem dubito: quam verò *Ericam* arborescentem flore purpureo voco, optimè quadrat figuræ à Clusio posite pro quinta: alioqui descriptio sexta non malè conueniret. Monspeli collectam descripsi. Hist. Lugd. *Erica quinta* Clusii minor, ternis foliis, flore coloris purpurei obsole-
toris. Lob. Obs. Icon. Plant. & Tabern. *Erica quinta* Clusii.

Erica hæc arborescens in montibus Galliæ Narbonensis circa *Gangem* & *Esperon* florere visa mense Octobri: incultis Lusitanie locis supra Vlyssipponem frequens: florebat isthic Decembri.

Locus & Tempus

ERICA RAMVLIS TERNIS ELORIBVS saturationibus purpureis.

Similis admodum quintæ, paulò tamen humi-
ior, neque fruticosa, sed omnes ferè virgas seu tenues ramos à radice proferens singulares, cortice cinereo obductos, quos ambiunt ordine terna ramulorum rudimenta, seu germina ex multis foliis confertim nascentibus constantia, nigrioris quàm alte rius coloris: flores concaui, tam postremò descriptæ floribus formâ similes, colore saturationis purpuræ elegantissimo, è longis pediculis verticillato ambitu per intervalla, & è summis ramis dependent.

Clus. Hisp. & Hist. post. *Erica Coris folio sexta*. Lob. Obs. *Erica* pumila densè fruticans, calyculato. Vnedonis flore: Eadem varians flore albo Icon. Plant. *Erica* pumila calyculato Vnedonis flore. Hist. Lugd. & Tabern. *Erica sexta* Clusii. Hanc *Ericam* aliquando collegi, ni fallor, cum essem Monspeli, pulchram plantam, Attulit nobis etiam Gener Cherlerus ex Galliæ Narbonensi. Nascentem hanc conspexit Clusius, in Castella veteri Hispaniæ, tum in Galliæ supra Lutetiam, & in Angliæ supra Windesoram, mense Septem-
bri florentem.

Descript.
Rami.
Folia.
Flores.

ERICA RAMIS ET FOLIIS CORIOS ternis, Floribus ex rubro purpurascen- tibus maioribus.

Cubitali ferè est altitudine, fruticosa etiam & cretenuibus ramulis prædita, qui terni semper circa maiores ex intervallis nascuntur: folia similiter etiam terna nascuntur, exigua quidem, sed latiora quàm in reliquis supradictis, inferiore parte non nihil candicantia, hirsuta & gustu adstringente: summi ramuli ad foliorum ex ortus verticillatim exornantur, per intervalla ternis semper floribus æquali distantia semper inter se nascentibus, & in vnam partem spectantibus, maioribus quàm in reliquis generibus, concauis, prominulo magis ventre, colore ex rubro purpurascente, nouem numero, duodecim, quindecim aut pluribus. Semen huic quale in reliquis superius descriptis (exceptis bacciferis) exiguum nigricans.

Descript.
Ramuli.
Folia.
Sei.

Est hæc *Erica Coris folio*, Clusio in Hisp. 8. in post. Hist. 12. *Lemerinha* Lusitanis dicta. Lob. Obs. Hist. Lugd. *Erica octaua* Clusii.

Synon.

Fallitur Tabern. qui *Ericam* hanc, septimam Clusii facit. Est enim Clusio in Hisp. 8. in fol. 12. nec enim eam in Pannonicis posuit.

**Tabern. la-
Plus.**

Isdem cum *Erica baccifera* Lusitanica Lusitanie arenosis locis crescit vt plurimum. Floret Octobri mense, & subinde semen exiguum, nigricans profert.

Locus & tempus

ERICA POLIIS CORIOS FLORE PUR-
pureo dilutioris coloris.

Descriptio **M**ultos teretes humique procumbentes ra-
Rami. mos habet, pedales, interdum etiam cubi-
Folia. tales, ex atro purpurascens. Hos plurima graci-
lia ambiunt foliola, Tertiae foliis penè similia,
paulò tamen longiora, quaternis plerumque, interdum
quinis versib. ordine disposita, adstringente gustu:
Flosculi. flosculi in summis ramulis oblongi, concaui, purpurei
dilutioris coloris, ex quatuor foliolis eiusdem fe-
Semen. re coloris prodeuntes, qui maturi & resiccati, ni-
gricans & minutum semen continent: radix du-
ra, lignosa, in diuersa tendens, ipsi tamen pro-
cumbentes rami, humique diffusi, tenues, capil-
laresque fibras nonnunquam agunt.

Locus & Tempus. Copiosè admodum crescit supra Seehoff in
ascensu Berrenalben magno miliari Germanico
supra Gammingam: inueniebam etiam inter saxa &
scopulos in ipsis Durnstein/ Seealben, atque a-
liarum Styriacarum & Austriacarum Alpium præ-
altis iugis, ubi Iunio & etiam seriùs floret. Inter
Pragam & Noribergam etiam Iunio florentem
colligebam.

ERICA BRABANTICA FOLIO CORIS
HIRSVTO QUATERNIS.

Descriptio **H**aud multum ab Erica ramis & foliis Co-
Locus rios ternis, floribus ex rubro purpurascen-
tibus, foliorum forma differens plerisque Bra-
bantiae & Geldriae locis crescit: nonnullis item
Castellae veteris, praesertim circa collem, la pen-
Virga. na de Francia vulgò appellatum, in quo Mo-
nasterium Dinae Virgini sacrum, pedibus so-
Folia. lummodò fruticans virgis, tenuibus, ex ruro
nigricantibus, frequentibus eas cingentibus fo-
liis, quaternis ordine dispositis, superiore ordine
angustioribus & Thymi vulgaris minoribus, hir-
Flores. sutis tamen & pilosis: summis ramulis plerum-
que dependeat, quini aut leniflores simul iun-
cti, Lillii conuallium floribus similes, paulò ta-
men oblongiores, neque adeò ventricosi sicut
prioris flores, coloris ut plurimum ex rubro
dilutius purpurascens, interdum etiam albi. Flo-
Tempus. ret Vere & Autumno.

Clus. in Hisp. Erica Coris folio nona: in post.
Hist. decima tertia.

Dodon. Gall. Erica altera, Erica sine dubio
species. Lob. Obs. Erica pumila altera Belgarum,
nona Clusii. Hist. Lugd. Erica tertia Dodonzi:
Erica alia humilis, ex quibus scopis Gallis sunt.
Item postea Erica nona Clusii. Ast fallitur Hist.
Lugdun. vocando hanc tertiam Dodonzi Gallici,
cùm duas faciat tantum species.

ERICA PARVA FOLIIS CO-
RIOS QUATERNIS, FLORE HER-
baceo, foliaceis ca-
pitulis.

Descriptio **P**edalem altitudinem raro superat, magha
Folia. ex parte humi procumbit, foliis quaternis,
ramulos contrario exortu semper ambi-
Flores. bus: flores secundum ramulorum summam lon-
gitudinem inter folia dependent, cani, pusilli,
Rami. in quatuor angulos desinentes, herbaceo colo-
re praediti, deinde semen. Radix etiam dura &
lignosa.

Synonyma Clus. in Hisp. Erica Coris folio quarta alia spe-
cies minor. In Pannon. Erica tertia. In Hist.
post. Erica Coris folio 8. Lob. Obs. Erica altera
Clusii superioribus minor, cubitali tantum alti-
tudine. Hist. Lugd. Erica quarta Clusii similis

sed minor, flore herbaceo.

Maxima copia nascitur in ascensu montis illius, qui superandus est iis qui Garminga ad Seehoff/ vicinaque loca proficisci cupiunt, quo loco & florentem & foliacea capitula proferentem Augusto mense collegit Clusius, nusquam alibi sibi conspectam. Quarta genus esse videtur pumilum.

Locus & tempus.

ERICA PARVA PANNONICA, FOLIIS
CORIOS TERNIS, FLORE CARNEO,
capitulis Thymi.

Descriptio **A**equali cum priore hæc excrevit altitudine
[pedali,] tenuibusque virgulis praedita,
Virgula. humi diffusa, ex purpureo nigricantibus, quæ
summa parte in multos plerumque ramulos di-
Folia. uidi solent: folia in ordines & versus digesta, ut
in reliquis, tenuia admodum, Erica sexta in Hi-
spania & Gallia nascentis foliis similia, terna sem-
per, quemadmodum in illa, æquali inter se situ
ambiunt: summi ramuli onusti sunt concaui &
Flosculi. oblongis flosculis extrema parte in quatuor an-
gulos lectis, coloris cum quatuor illis foliolis
vnde enascuntur, carnei, octonis staminibus ni-
Semen. gricantibus, styloque purpurascens e medio
flosculo emergentibus: semen maturitate nigri-
cans exiguum habet: radicem alius similem ligno-
sam. Adnascuntur interdum huius etiam ramu-
Capitula. lis viridia capitula, e latioribus foliolis compa-
cta, capitulorum Thymi modo.

Clusii Erica Pannonica quarta, quam in post.
Hist. nonam facit, inuenitur apud arcem Strich-
stein in sylua illi imminente, quæ ad Sneberg ex
arce iter est, alia item ad sinistram oppidi Neus-
firch syluæ, & nonnullis montanis Pannoniae
syluis. Floret ut plurimum Aprili & Maio, quo
tempore aspectu iucundissima est.

Locus & tempus.

Eandem ni fallor olim inueni in monte Rhæ-
tiae Nember & Burmij: frutex erat parvus ut Erica
Vngarica, flores cærulei mense Iunio. Tunc re-
posui nomine Chamæpeuces.

Locus & tempus.

Erica tertiae Corusii nomine ex montibus
Helvetiae fruticem valde paruum attulit Frater,
Erica Rhætica similem, si non eandem: folia si-
quidem similia, creberrima, latiuscula, glabra:
cauliculi non apparent ita albicantes: flosculi et-
iam multò minores, herbacei, qui nondum ex-
pansi videntur.

Chamæ-
peuce
Erica 3
Corusii

ERICA ANGLICANA PARVA CAPI-
TULIS HIRSVTIS.

Descriptio **E**rice nomi-
ne siccam
accepimus pla-
tam, à Domino
Petro Turnero
Anglo. Totà
pulchella, vix
dodrantalibus, ra-
Ramuli. muli tenues,
Folia. multi: folia
admodum bre-
uia, crebra, in
ambitu hirsuta,
ex modicis in-
teruallis cen-
geniculis terna
vel quaterna: in
summitate ca-
pitula hirsuta.

ERICA PEREGRINA BRANCIO-
NIS LOBELII.

Locus.

Folium.

Flosculi.

tem, peregrinam appellavit. Est & altera Erica
Lobelii, de qua vide Obser. pag. 623.

PRæter om-
nes hæc
differentias, est
quædam rarior
species, in vr-
ceis pensili-
bûsque hortis
Dom. Ioannis
Brancionis fru-
ticans, cætera-
rum ritu, folio
longiusculo &
iuxta ramos
flosculis pur-
purantibus, si
bene meminit
Iob. Obs. qua-
ternis foliolis
constantibus.
Nescit unde
delata, eoque
propter rarita-

tem, peregrinam appellavit. Est & altera Erica
Lobelii, de qua vide Obser. pag. 623.

ERICA FOLIIS CORIOS AFFI-
NIS PLANTA.

ERicæ ramis & foliis Corios ternis, floribus ex
nigro purpurascentibus maioribus fruticem
affinem, Lugdunum ex Hispaniis à Barone Ger-
mano allatum vidimus: descriptionem. a. quam
tum concepimus, adponimus; ne quis fallatur,
si diuersa esset fortè planta: Folia igitur satis cre-
bra sunt parua, quodammodo Erica Monspe-
liensi similia, sensim latiuscula euadentia, su-
perne viridantia, pilis paucis ac minimis pube-
scentia, inferne incana, nonnihil adstringentia,
non sine aliqua acrimonia: Verùm illa foliorum
crebritas non est perpetua: quidam enim ramuli
cum paucis foliis producuntur, quibus insident
aliquot pulchri flores, sursum spectantes, satis
magni, in medio nonnihil aperti.

Descriptio
Folia.

Flore.

TAMOXO SVFFRUTEX CLVSIO.

SVffrutex quem Hispani, authore Clusio, Ta-
moxo appellant, assurgit pedali altitudine, fre-
quentibus ramusculis præditus, qui foliolis adeo
exiguïs & confertis onusti sunt, ut nullum ferè li-
gnum conspiciatur: ea ex cinereo virescunt, &
extrema sunt amaritudinis. Cæterum in incultis
nascitur.

FINIS LIBRI DECIMI.

THE HISTORY OF THE
CITY OF LONDON

IN TWO VOLUMES.
BY SAMUEL JOHNSON.
LONDON: Printed by J. DODD, in Pall-mall; and by J. HODGKINS, in St. Paul's Church-yard. 1774.

VOLUME I.
THE HISTORY OF THE
CITY OF LONDON.

THE HISTORY OF THE
CITY OF LONDON.
IN TWO VOLUMES.
BY SAMUEL JOHNSON.
LONDON: Printed by J. DODD, in Pall-mall; and by J. HODGKINS, in St. Paul's Church-yard. 1774.

HISTORIAE

VNIVERSALIS

PLANTARVM

LIBER VNDECIMVS.

¶

ARBORES, FRVTICES ET SVFFRVTICES SILIQVOSI, ET LEGV-
MINOSIS FLORIBVS, SPINIS CARENTES ATQVE SPINOSI,
AC HIS QVÆDAM SIMILES.

PERSTAREMVS in Arborum historiis, si non & Fruticum, & humiliorum Suffruticum consimilium
natūra egisset transuersus. Proxime dicantur nostrates porissimum siliquosi, quibus si non omnibus ma-
gnitudo, at fructus congeneris facies & nomen est consimile, aut certe proximum: vis proinde simul
reductis, vnus limus præstatur, iidem cancelli circumscribantur, ut sub siliquosarum tribum merito
conducti videantur.

LABVRNVM, ARBOR TRIFOLIA ANAGYRIDIS SIMILIS.

CAP. I.

Descriptio

Folia.

Flores.

LABVRNVM arboris magnitu-
dinem alicubi assequitur, ramis
brachiatum, cortice virente, ma-
terie dura: Folia ex vno tuber-
culo plura Trifolii Asphaltii, in-
ternè subhirsuta, & ex virore pal-
lida, supernè glabra, satisque saturo virore tin-
cta, pediculo hirsuto, tenui, teretique, longi-
tudine varia, vn-
ciali & palmari:
flores ex eodem
tuberculo cum
foliis, aut in ra-
muloꝝ extre-
mis, aut è lateri-
bus, in longa, te-
reti, tenui, hirsu-
taque & incana
ligula dependēt,
dodranti, inter-
dum breviorē:
flavi, Genistellæ
floribus similes,
ex foliis quater-
nis, supremo re-
liquis multo ma-
iore, lato, sur-
sum reflexo, ni-
grore intus non-
nihil maculoso:

bina à lateribus, quartum nostratum pallidum, in
quo apices crocei, complexu suo coercent. Nul-

Tom. I.

lum in hoc fœtorem siue foliis, siue floribus, ani-
maduertimus.

Arbor hæc fruticosa est, aut frutex arborefcens,
inquit Solerius de Cytiso tractans, trium quatuor-
ue vlnarum altitudine, caudice non admodum
crasso, ramis hinc & inde diffusis. Nonnun-
quam fruticosa tantum spectatur (quia plerumq;
cæditur, & Coryli modo ab imo caudice reger-
minat) stolones innumeros ab vna radice fun-
dens, longos rectos, ex viridi candicantes, Vi-
ticis virgis similes, ex quibus per certa intervalla
erumpunt folia terna, longo pediculo nitentia,
Viticis foliis similia, leuia, supernè viridia, infer-
nè candicantia. Ex ramis prope foliorum pedicu-
los emergunt flores lutei, quales flores Genistæ
aut Brassicæ, longis pediculis inæqualiter depen-
dentes, ratioreque illa ac prælonga textura cubi-
talem æquantes longitudinem, apibus ingrati.
Floribus decussis succedunt cornicula, siliqua-
ue, pisorum hortensium siliquis similes, compres-
siores, fractu contumaces. In extremis ac non-
nunquam intermediis spatiis continetur semen
Lentis magnitudine, ex latitudine subrotundum,
imo loco quâ siliqua per petiolum hæret, tantil-
lum excauatum, renis prorsus effigie, quod ante-
quàm maturuerit viret, post maturitatem va-
rium, durum, & ob lavorem splendidum.

De hoc Plinius. Alpina hæc arbor est, nec vul-
go nota, durâ ac candidâ materie, cuius florem
cubitalem longitudine (floris cubitalem longi-
tudinem, alius) apes non attingunt: odit aquas.

Cord. in Hist. sub Trifolia arbore, Laburnum

H h

Plin. de
Laburno.
Materies.

Trifolia
arbor.

Cytisus. — describit, cui quidem iconem apposuit, ibidem-
Laburnum. que annotavit, Cytisum quorundam esse, *Labur-*
Anagyris. num Plinij, & *Anagyris* alteram maiorem Matthioli.
Aburnum. Laburnum Plinij, multi volunt esse plantam in

Hebeni (se-
cunda spec-
ies Theoph.
Locus. locis Italiae dictam *Eghano* & *Giegano*: verum eorum opinionioni non assentitur Anguillara, sed potius dixerit *Hebeni* secundam speciem Theophrasti. Omne siquidem *Hebenum*, quo Venetiis utitur, fit ex medullis huius *Eghani*, quod adseratur ex Syria & Cipro, quodque hodie adhuc vocetur *Hebenum*.

Anagyris Alpina. Geln. hort. *Anagyris Alpina*, *Laburnum Plinij*.

Locus. Laburnum, inquit Bellon. de negl. cult. quod Galli *Aubours* vocant, adeo abunde nascitur omnibus montibus atque Alpibus, D. Claudio, *Chambery* & *Lausanne* vicinis, ut rustici palis ex eo confectis suos agros sepiant, nam materies est durabilis. Iam nonnullis hortis vulgare est, sed non sine errore *Cytisus* nuncupatur (aliunde enim *Cytisi* semen nobis comparavimus). Florem habet cubitalem, flauum, quem apes nunquam attingunt. Ex eius materia fiunt arcus nigri, tergore albi.

Anagyris altera minor, montana Matth. Matth. in Diosc. *Anagyris altera*, *Anagyris minor*, *Anagyris montana*, *Eghelo*, non *Laburnum Plinij*, nec *Cytisi* montanigenus, ut vult Gesnerus. Idem miratur Gesnerum, in suo libro quadrip. ubi contendit arborem, quam rura Tridentina *Eghelum* vocant, esse *Laburnum*, non fuisse memorem illorum verborum, quibus paulo ante asseruerat Democrati testimonio, apes nunquam defore, *Cytisi* pabulo contingente. Anguillaram etiam in post. com. Ital. & Lat. reprehendit quod minorem *Anagyris*, quam Ananienses *Eghenum*, vel *Eghelum* vocant, vocis tantum similitudine fretus, secundum *Ebeni* genus (rudenda sane opinio) Theophrasti esse censeat. Cum *Eghenus* foetidissima sit planta. Ex verbis autem Matthioli satis apparet, ei non notum fuisse discrimen inter *Eghenum* suum, siue *Anagyridem* alteram, & veram *Anagyris* in *Egheno* etiam nos foetorem illum, quem ei adhuc in Hist. Germ. adscribit, non animadvertimus.

Matthioli notatur. Camer. ad Epit. Matth. iconem nouam addit quam etiam retinet in eiusdem Hist. Germ. cum hac censura: etsi Author (Matthioli) duas *Anagyridis* species faciat, Veteres tamen vnius duntaxat meminerunt, cuius folia foeteant: alterius vero *Anagyridis* Matthioli folia nequaquam foetent, & hyemem apud nos in hortis perfert, & a nonnullis, ut Colutea, *Welschlin*sen appellatur, propter semen. Sunt qui velint *Anagyris* alteram *Laburnum* esse Plinij, ac mea quidem sententia, ait in Epit. non aberrant, cum fide digni, reiq; herbarum peritiss. se in monte Iura cubito longiores florum racemos inuenisse referant.

Anagyris altera sive minor, Graece *ἀνὰ γαῖαν ἑρπύλη*, Ital. *Anagiri minore*, Ananiensibus in agro Tridentino, *Eghelo* dicitur & *Auornello*: & hinc ait Dodon. Gall. *Laburnum*, non *Anagyris* aut *Locus* est, ut quidam existimarunt. Et Lat. in fol. *Eghelo*, frutex *Anagiri* haud multum dissimilis, non raro arborecens: folio trifolij: floribus luteis, racematim palmi longitudine digestis: siliquis ac semine, uti *Anagyris*: frutex ipse non modo graui, sed omni destitutus est odore.

Cast. Dur. *Anagyris minor*. Lobel. & Pena Adv. Minus foetentem *Anagyris*, vel *Laburnum*, sem. *Anagyridem* non foetidam nonnulli autumant esse *Laburnum Plinij*, quod valde verisimile. Lob. Obs. & Ic. Plant. *Anagyris* minus foetens. *Cytisus* secundus Theoph. Guilandino.

Tabern. Baumbonen, *Anagyris* secunda. Male *Lonic. Laburni* figuram ponit pro *Medica*: & *Laburni* Italicum nomen *Eghelo* tribuit *Anagyridi*.

Arborem eam quam ab Alpium & montium fere omnium Delphinatus & Sabaudia vmbroso-rum & silvorum, saepiusque siccorum indigenis, voce ex *Laburno* detorta *Albour* & *Aulbour* nuncupari, scribit Dalechampius, recte Plinij *Laburnum* esse putat, quamvis Matth. *Anagyris* Diosc. esse existimet: Cum *Anagyris* Dioscor. sit perquam grauis odore frutex, *Laburni* nostri, nec flores, nec folia foeteant: Illius semen in corniculis longis (*corniculis uariis*) huius in breuib. contineatur: Folia maiora, latioraque habeat quam *Anagyris*: cum *Alpina* sit arbor, materie dura, ideoque palis apta, nec flores eius apes attingant, quae nullus *Anagyridi*, at *Laburno* certe Plinius tribuit, quae hic depictam arborem non *Anagyris*, sed *Laburnum* esse testantur.

In eadem sunt sententia Cordus & Gesnerus quam reprehendit Matthioli. *Laburni*, inquit, materies à Plinio candida describitur, non contra medullitibus nigra, corticetenus lutea, modo *Guaiaci*, qualis *Egheli* materies cernitur.

Ad haec *Eghelus* arbor est omnibus fere cognita, ut de *Laburno* refert Plinius. Iam vero *Egheli* flores, qui in arbore ramorum instar pendent, palmi longitudinem non excedunt, quos *Laburno* Plinius cubitales tribuit. Postremo, illud experientia compertum, quod Apes *Egheli* flores non aspernantur. Haec sententiam nostram labefactare, aut infirmare non possunt. *Laburnum* enim hic Matthioli accepit, quod secundum seu minus *Anagyridis* genus ipse constituit, quodque rura Tridentina vocant *Eghelo*. At quod Gesnerus *Laburnum*, quodque nos intelligimus, primum est à Matthiolo positum ac depictum *Anagyridis* genus, ut ex pictura apparet, & quod maius appellat, ut paulo ante indicavimus. Huic omnia quae adscripsimus optimè conveniunt, minime vero ea quae secundo *Anagyridis* generi ipse adscripsit. Quod si nostra Gesnerique sententia *Laburnum Plinij* sit ea arbor quam hic proponimus, & quam Matthioli pro primo *Anagyridis* genere depinxit. Cur non secundum eiusdem Matthioli *Anagyridis* genus, alterum etiam *Laburnum* iure dicetur, cum similes natales habeat, foliorum figuram, situmque similes, vires fere easdem, ac materiam similiter duram?

Maior & Iunior mensibus grato in montibus spectaculo floret. Micat enim aureo flore, primo *Anagyridis* siue *Laburni* nostri generi simili: folio est non foetente, nec ingrati saporis, Trifolij pratensis fere. Huic cornicula prodeunt *Genistae* æmula, in quibus semen continetur, seminis eiusdem *Genistae* magnitudine, sed oblongum, Phaseoli modo, colore subnigro.

Matthioli igitur duas *Anagyridis* species depinxit, quas non *Anagyridis*, sed *Laburni* species esse ita demonstravit Dalechampius. Verum duo *Laburna* esse vix puto, sed duas figuras vnius *Laburni* apud Matthiolum, qui confudit meo iudicio *Anagyridis* historiam cum *Laburno*.

Arbor Iuda videtur quibusdam esse vel *Laburnum*, vel eius species: à *Laburno* tamen plurimum differt, quoniam *Laburnum Alpina* est arbor, flore nonnunquam cubitali, quae arbori Iude non conveniunt.

Laburni semen missum mihi fuit Stutgardia, Locus & nomine Schwartz Linsen/ quod optimè prouenit in tempus.

nit in horto Ill. E. C. Montisbelgardi: excrevit in mediocres arbores, quarum truncus ad crassitudinem cruris, quæ hiemem facillè tolerant. Observavimus cum essemus Genevæ in monte *Salève* & *Thuyri* florens Iulio: Itinere Genevæ Lugdunum inter *Sardon* & *S. Jean le vieux* in Sabaudia florens Aprili: Patavij in horto publico. Bononiæ in montibus Apenninis, vbi mense Aprili flores nondum erant aperti; in itinere Florentiam. Parmæ florens in horto Nobilis Antonij Lalacæ: in montibus circa *Clareval* Burgundiæ: Basileæ in horto D. Felicis Plateri: Lugduni habui in horto ex seminibus satis: Huius semen mihi missum à D. Rassio Lutetiâ, nomine Laburni, & à fratre C. Bauhino cum hac inscriptione: *Anagyris* seu *Lingua avis horri Fuscari*. D. Christoph. Schwartz præfectus Ill. Ducis VVirttembergici misit mihi nomine *Loti arboris*.

Lingua avis.
Lotus arbor.

Cytisus 2.
Theophr.

Vites.

Cum essem Patavij D. Pressburger annotarat esse Laburnum Plinij, Ebenum & Cytisum secundum Theophr. Guilandino. Omnia posse præstare quæ *Anagyris* scribit Matth. Camer. verò dicit odore mures occidere, ac plantæ cinerem ad calculum commendari. Verum cum hi illi odorem ingratum tribuant, & nostrum Laburnum eo destituatur, ij ambatum vires misere confundere videntur. Sæpenumerò Laburnum, ob Ligni duritiem & nigrorem pro Ebena vānit, ex quo pulchræ fiunt pectinum thecæ.

ANAGYRIS VETERIBVS.

CAP. II.

Acopos.
Descript.
Diosc.

Ἀνάγυρις quam alij *Ἀνάγυρον*, alij *Ἀκόπον* [Orbas. *Ἐλκοπον*] vocant autore Dioscoride; frutex [*ἑλκων*] est arboris instar, folijs & virgis Viti [*ἄγυρις*] assimilis, [*συνδράκων*] perquam gravis odore: flore Brassicæ, [*κράμνη*. Plin. Oleris] semine longis corniculis [*καρπίσις*] renibus figurâ simili, versicolore ac solido, quod uva maturescēte durefcit [*σπερός*. V. *σπογγύλη*], alius *ἡ ἄγυρις* [*σπογγύλη*]. Inter Notha, *οἱ δὲ ἀγυρίοι*. *Anagyros* Plinio quam alij *Acopon* [Acorionem] vocant, fruticosa est, gravis odore, flore oleris: Semen in corniculis non brevibus gignit, simile renibus, quod durefcit [uvâ maturescēte Diosc.] per menses: in quibus cum Diosc. consentit: Nihil enim refert, an per menses, an uvâ maturescēte semen durefcere dicas. Caterum, *Anagyris* odore tetro [*Anagyris* moves, *ἡ ἀγυρις κινεῖς*] peperit, contra eum, qui in suam ipsius perniciem quempiam irritat, vt obfutura commoveat, & sibi ipsi malorum autor sit. Vnde verò dicta sit parçemia variè narratur ab autoribus. Alij ad fruticis naturam referunt, cuius hîc fit mentio, quem *Magyrum* quidam appellant: nonnulli *Acopon*: medicamentis quidem efficacem, verum odore maiorem in modum gravi: maximè si manu teratur: cuius fructus gustatus vehementem vomitum promovet. Vnde vel ab odoris molestia, quæ carpentem consequitur, adagium ductum videri potest (quandoquidem & *Acopi* vocabulum indidem apparet repertum) vel à concitandi vomitus efficacia. Sunt qui dicant *Anagyrum* locum esse in Attica, qui ad tribum pertineat *Erechtheidem*, autore Stephano, vbi frutex quidam gravissimî odoris plurimus proveniat: vt *Anagyrum* pro frutice non secus accipiamus quam *Anticyram* pro Elleboro. Rursum alij *Anagyrum* genium quendam existimant, qui propter

Agnacopos.

Apud Græcos Proverbium.

Magyrum.

violatum sacellum suum vicinos omnes funditus everterit. atque huius adagij mentionem fieri apud Aristophanem in *Lyfistrat*.

Cur autem *Anagyridem* alij *Acopon* vocaverint, non satis certam Marcellus, ex nominis interpretatione & vi rationem habet. *Acopa* enim communi nomine à Græcis cuncta illa remedia dicta sunt, quæ contra lassitudines in antiqua Medicina conficiebantur: sic dicta quoniam contra labores [*κόπος*, lassitudines sive defatigationes] in vfu essent.

Acopa quæ?

Appellatio autem hæc *Anacopos* [*Agnacopos*] ex vitice [*Agno*] & *Acopo* facta est: quoniam Vitis virgas *Anagyris* habet.

Acopos unde? Agnacopos.

Rob. Const. in Lex. *Ἀνάγυρις*, ἡ ἀκόπη, ἡ ἀνάγυρος. Diosc. & Gal. *ἡ ἀγυρις* Suidæ (quamvis Nicander aliter) *Nautea* apud Plautum & Festum: *Anagyros* Plinij. Sed non possum satis mirari, quid velit Constantinus, quod *Onogyrum* faciat herbam, ac eandem quam *Anagyris*, & remittat ad *Anagyris*, de quâ antè egerat, quæ non est herba, sed frutex arborefcens. Cur etiam *Anagyris* dicit esse *Nauteam* Plauti & Festi? authorem non habet, cum Plautus manifestè dicat herbam, vt sub *Nautea* monstrabitur, in cuius descriptione nihil commune cum *Anagyride*. *Onagyris* etiam Nicandri, non respondet *Anagyridi*, cum sit ferrata. *Anagyris* frutex trifolius, fœtens, malè existimatur & dicitur quibusdam Laburnum. Considerandum etiam quam plantam pro *Malva terratica*, genere pedis Columbinij, quod Pande. *Anagyron* Gal. 6. simpl. vocari scribit, intelligat. *Anagyris* Ruellio Recentioribus *Malva terrestris*, quod humi *Malvæ* modo jaceat, dicitur, rusticis *putidum lignum*. Quid Ruell. & cum eo Gorrh. Ryff. & Gesnerus intelligant per suam *Anagyridem* considerandum: Omnia, quæ scribit præter modò dicta sunt consarcinata ex Plinio & Diosc. ac Hermolao: Quod ait humi iacere suam *Malvam* non convenit cum *Anagyride* vera: Si per rusticos, suos Gallos intelligit, nec etiam convenit: *Anagyris* enim non est vulgaris in Gallia, vt ei rustici proprium nomen indere potuerint.

Onogyris Suidæ. Nautea Plauto. Rob. Const. notatur.

Anagyris dis æquivoca. Laburnum Pes Columbinus. Malva Terratica. Malva terrestris. Lignum putidum. Ruellius notatur & Ryffius.

Ignorant Officinæ *Anagyris*, inquit Corn. nec satis inter Herbarios constat de ea: nam qui *Malvam* terrestrem vocant, eos ego penitus nihil docere puto: Quæ verò planta vulgò *Lignum fœtidum* dicitur, ab *Anagyri* longissimè differt. Quæ planta sit *Lignum fœtidum* perquirant lectores. Caterum *Anagyris* Cornario est, quam vocat *Scheyßbeerbaum* / de qua sub *Alno nigra* Hist. n. g. lib. 5. vbi ostendimus absurdam esse opinionem.

Lignum fœtidum.

Alnus nigra.

Onogyrum Nicandri quidam interpretantur *Anagyris*, cum tamen non respondeat ei, vt dicetur capite de *Onogyro*.

Onagyris.

Nautea sunt qui existimant eandem cum *Anagyride*, vt postea dicitur, sub titulo de *Nautea*, cum tamen sit herba diversa.

Nautea.

Anagyris voluerunt quidam esse *Vulvariam*, quam *Atriplicem fœtidam* nominamus. *Anagyris* sunt qui putent *Evonymum*.

Atriplex fœtida. Evonymus.

ONOGYROS.

HERBA asperfa & spinosa *Onogyros* Nicandri, cuius vfu aduersus venena, vt inquit Rob. Const. in Lex. aliàs *ἀνάγυρος*, καὶ ἀκόπη, *Anagyris*. καὶ ἀνάγυρις Dioscor. & Gal. 6. simpl. *ἡ ἀγυρις* Suidæ, & *Nautea* Plauto cognominatur. Præscribit Hh 2

quidem Nicander ad arcendos serpentes à decubentibus sub dio, in circuitu spargendum Onogryon. Onogryum uero exponit Anagyrum, idem etiam facit Phauorinus, ut patet ex precedentibus. Verum quod ait *ἐν πεδίον*, & glossa scholiasta, non convenit cum Anagyride frutice arboreo, cui folia nec ferrata, nec spinosa, nec aspera. Veteres qui recensere medicamenta ex Nicandro, ut Paulus, non meminerunt Anagyridis. Nescio etiam an serpentes abhorreant ab Anagyride, facile tamen crediderim. Plinius quidem scribit folia in vino vetere bibi ad Phalangiorum morsus.

Contra
Phauorini

Onogri
quis vocati
ones.
Onogryos
Nicandri.
Anagris.
Chamaepi-
ty.
Onianag-
ria.

Onogryos Nicandro ferrata, & eius Scholiasta Græco *ὡς ἀνὰ δάσιν*, quis sit nondum mihi constat. Anguill. sententiâ posset esse Onopordum Athenæi, de quo agemus lib. 26. sub titulo Acanthij Illyrici. Anagris Phauorino, & aliis, ut antè dictum, est eadem, quæ Onogryos: eam autem opinionem iam refutauimus. Nicandri interpretes exponit, *ὄνυγρον, χαμαίπτυον, καὶ ὀνιανάγριον*, sed ineptè.

AB ONO SIVE ASINO DENOMINATÆ PLANTÆ.

PERMULTÆ sunt plantæ, quæ ab Ono, siue Asino nomen habent, inter quas Onogryus, quam alii Anagyrum vocant. Sed ego Onogryon Nicandri existimo diuersam ab Anagyride, ut iam dictum, pro quo diuersæ proponuntur plantæ: Inter vnas damnantur visu cinerea & rubuscula & *asinfica*, à colore nimirum dicta: cui fortè eadem fuerit *ὄνυγρον* Varino memorata. *Asinastra*, Macrobio, si benè meminit Gesn. de quadrup. inter Ficuum genera nominantur. Brunsfels. Onom. *ὄνυγρον*, Ficos Tarentinas prædulces nominat. Sic Gesn. Quadr. *Pruna* seriora maioraque *asini* cognominata à vilitate, eodem colore, quo Hordearia Plinii: item *onocoridas*, Gallas, quæ grandescunt, de quibus Gallis lib. 7. sub Quercu. De *ὄνυγρον* verò, seu Buxo *Asinino*, folio & caule spinoso: pro quo diuersa genera Carduorum proponuntur, scriptum hist. n. g. lib. 26. Onocardion, inquit Gesn. Quad. Disparus intelligitur (quasi *asini* Carduus) Diplarum nonnulli etiam virgam pastoris vocant & Lactucam asini cum ea confundunt. Onopordon herba Plinio, Onomordon corruptè apud Hesych. Rob. Const. Anonin, quidam Ononida malunt vocare. Onocichla Plinij incognita, de qua agemus lib. 13. inter Anchusas, ubi etiam scribitur de *Anacholi* & *Anacholo*, Onocichla, & Onosmate. Onophyllon eadem Anchusa est, quæ Arabicæ linguæ Autoribus etiam *Asini Lactuca* vocatur. Anchusam quoque ipsam Græci *Onocleam* vocant. Onoblaton Hisp. herbam linguæ similem Gal. inter eas refert, quæ ab Asino nominantur, tradetur verò hist. n. g. lib. 35. sub titulo Sedi, siue Aizois. De Onopteri Tabern. l. 37. de Adiantio nigro. Auriculam Asini, Galli quidam vocant Symphytum alterum, Sabaudi Lotum pratense panè Asini. Onistis inter attributa Diosc. ponitur de Apocyno, de qua hist. n. g. lib. 15. Sic Onomardis de Helxine: Asini sanguis. Egyptiorum, de Filice: Asinus Ichrei Magorum de Sampsucho. Asini nomen præ se ferre Ontudin, Origani speciem, annotauit Gesnerus Quad. lib. & Nicandrum vocasse *ὄνυγρον*, de his autem agimus Hist. n. g. lib. 28. cap. de Origano, ubi tradentur diuersæ plantæ, quæ onitides existimatae fuere. Onoselinum, Cerefolium silvestre, Tabern. An Anisus quorundam Gesn. Quad. Onobrychi-

Seda, siue
Aizois.
Adiantum
nigrum.
Symphy-
tum.
Apocynon.
Lotus par-
tensis.
Helxine. Fi-
lix.
Sampsu-
chus.
Origani.
An Anis-
us quorun-

dem Dioscoridis refert ad plantas, quæ nomen ab Asino habent: Verum pro ea plurimæ & diuersæ plantæ perhibentur, de quibus scribimus Hist. n. g. l. 17. Vrticam marinam Galli vulgò vocant *Cul d'asne*. Græci hodie *Colicenam*. Lingua Asini est planta, habens folia rugosa non magna, & radículas odore ligni Cupressi fragrantibus, silvaticas. Onuris Gesneri alias *Onothera* dicta Plinio, vel *Onotheris*, *Oenothera*, *Onagria*, *Onodhæas*, *Onothuris* & *Onagra*.

dam.
Onobrychis
Vrtica ma-
rina.

Lingua A-
sini odora-
ta.

NAVTEA.

NAVTEAM communi consensu authores Hermol. & Ruell. (qui eadem quæ Hermol. de verbo ad verbum suo nomine habet) Bened. Curt. de hortis, Car. Steph. in frut. aiunt cum Festo esse herbam foetidam ac gravem, quæ Coriarij vrantur. Nonio tamen, ut videre est apud Thesaurum linguæ Latinæ, & Alciatum in Lexico Plautino, Nautea est aqua de coriis, vel (quod verius est) aqua ex navi de sentina, à nausea, quasi nauseam facere soleat, S. scilicet litera in T. permutata, dicta. Plaut. in Asinar. 16.

Ruell. not.

Herba fo-
etida.

Aqua de
Corio.
Aqua de
sentina.

Dic [Demanete] amabo, an foetet anima vxoris tua?

Damen.

Nauteam bibere malim, si necessum est,

Quàm illam oscularier.

Robert. verò Const. in Lex. Cam. hort. & alij, Nauteam apud Plautum & Festum Anagryon esse putant, sed authorem non habent. Si Paulus Diaconus bene descripsit, Nauteam herbam granis nigris, qua coriarij vrantur, Anagryis certè esse non potest. Et hinc Had. Jun. Nomenclator Nauteam Festi potius Bryoniam nigram, vel Vitum nigram granis nigris esse suspicatur.

Anagryis.

Herba gra-
nis nigra.
Anagryis
non est
Bryonia ni-
gra.

ANAGRIS VERA FOETIDA.

ANAGRIS Descriptio
vera Laburno similis frutex arbore-sceus ramis frequentibus satis donatus, cortice, inquit Clus. ex viridi nigricante, materie pallida, Folia terna, oblonga, acuminata, superius virentia, inferius albicantia, odore aded gravi & tetro prædita, potissimum si terantur, ut transeuntibus suo foetore caput offendant, in vnius pediculi vncialis caput inserta. Ex foliorum sedibus & alis, flores ex calyce in quinque lacinias secto, glauco ac veluti argenteo eminent bini, terni aut quaterni, oblongi quinque foliis constantes, Genista ferè aut Cytisi modo, sed quorum supremum, quodque reliqua integit, breuius est & minimè reflexum, ut in illis, & colore intensè aureo, reliquis pallescentibus, è quo-

Cortex.

Folia.

Oder.

Flores.

Color.
Siqua.

quorum sinu apiculi pulculi emicant, flori colores. Floribus succedunt filiquæ digitali longitudine, pollicari verò latitudine, cartilagineæ in quibus terna aut quaterna semina, nonnunquam plura, satis magna, exiguis phaseolis similia, renis formâ, quæ initio alben, deinde colorem purpurascentem contrahunt, tandem per maturitatem ex cæruleo nigricant: ut aptissime Dioscorides *πικνιδίου* dixerit, cum in eodem fructu non benè maturo tres differentes colores subinde conspiciantur, ut diligenter notauit Clusius.

Descriptio
Marcelli.
Locus &
tempus.
Flos.

Anagyris ita describit Marcellus in Dioscor. Floret Maio & Iunio mensibus grato inter alios fruticos per siluas spectaculo, multoque flore, quem flauum ex longinquo ostendit, prætereuntium oculos facili in se conuertens: & si abesset ingratus odor, quo meritò spretus, damnatusque est, antiquorum coronas primus nobilitasset. Fruticosa stirps magis quam arbor est. Nos tamen vidimus tonturâ, putationeque coactam ad legitimam arboris altitudinem crescere. Nullumque florente eâ latius spectaculum, aut siluæ, aut agri, si fortè consita in eis fuerit, ostendunt. Respondent autem eius naturæ omnia ea, quæ in Hist. à Diosc. illi tribuuntur.

Odor.

Stirps fruticosa.

Descriptam plantam existimo legitimam Anagyris, Diosc. Plin. Galen. Pauli, Ægyptæ. Ex recentioribus nonnulli Anagyris duo genera posuerunt, verum me Iudice Bened. Curt. lib. hort. rectè alterum ab antiquo [hoc nostro] arborem aliam existimauit. Tametsi [inquit Clus.] nonnulli [ut Matth.] plura Anagyris genera se vidisse referant, ego vnicum legitimum quale videlicet à Veteribus descriptum est, tantum obseruasse ingenuè profiteor. Et licet Honor. Bell. se in Creta passim, secus vias dfferentem Anagyris ab ea, quam hic describo obseruasse dicat, quæ rotundiora proferat folia: non tamen ob sola folia quæ parum variant, diuersam existimo faciendam, cum præsertim exosus odor, & facultates à Veteribus huic adscriptæ, eandem esse clarè demonstrant. Facilior etiam naturæ lusus in foliis, quam in viribus.

Anagyris
Veterum.
Error quorundam.

Anagyris
Sua solum.

In Creta
ludit rotundior
diore folio.

Pandect. Anagyris Columbinus pedis speciem esse fatetur: sed Dioscoride perlecto, nullam similitudinem habere percepit Brassav. quippe Anagyris folia & virgas Viticis, id est, Agni casti habet, Pes verò Columbinus Maluæ foliorum æmula. Cordo in Hist. addita est figura Tragi, ac adscriptum, Tragi esse Fabam inuersam, vel (ut alij nominare malunt) fœtidam.

Pes Columbinus.
Faba inuersa siue fœtida.

Anagyris Turnero ramis & foliis Agni casti Italici: verum folia maiora brenioraque sunt, terna duntaxat iuncta, cum Agnus quina semper coniuncta habeat, odore vehementer fœtido.

Anguill. Anagyris, in Apulia vocata *Faba inuersa* & *Faua lupina*.

Faba Lupina.

An Matthiolo in Diosc. *ἀνὰ γυρί*? Item in post. com. Ital. & Lat. & Hist. Germ. Anagyris maior, vel prima? Fructus enim descriptio videtur conuenire. Bellon. Obs. Anagyris: In Creta vulgò Anagyris. Hist. Gall. lib. 6. cap. 66. Græcè *ἀνὰ γυρί*: Latin. *Anagyris*, Gallic. *Bois puant*. Idem Histor. Latin. *ἀνὰ γυρί* aut *ἀνὰ γυρί*. Thes. ling. Latin. perperam Anagyris Eghelo nominat, dum scribit: Anagyris herba est, quæ odore tetro prouerbum peperit, in eos iactari solitum, qui ob futura sibi commouent, vulgò Eghelo. Cast. Durant. Anagyris, Anagyris maior. Amat. in Diosc. Anagyris Galeni.

Anagyris
Creta.

Thesauri
error.
Eghelo.

Lonic. sui non memor, vocat modò *Gheuant*.

bonen & Baumbonen / Lat. *Fabam inuersam*: Iam alibi figuram aliam habet, appellans *Stinckendbaum* Anagyris Acopon Latin. *Lignum putidum* & quibusdam *Maluam terrestrem*. Sed pro suo more omnia confundit, figura non conuenit: nomen Maluæ ad quid? licet Pandectarius sit v. sus.

Gesnerus hort. Anagyris, quæ & Anagyris & Onogyris: Anagyris inquit is prope Arelaten gignitur, Matthiolo ignota ex sententia Dalechampii, ut qui pro ea Laburnum duplex ostenderit: Ea etiam quam Bened. Aret. putat Anagyris Laburnum Plinii est floribus luteis, oblonga serie dependentibus, cuius lignum apes fugere, & Plinius tradit, & à rusticis Sabaudia audiui. Venetiis vidi arborem similiter trifoliam, sed diuersa foliorum specie, quæ mecum attuli, fortè congeneres fuerint. Nec rectè Anagyris Indica, vocatus fructus Fabiformis secundi generis à quibusdam creditur.

Lacuna de Anagyride nihil habet præter verba Dioscor. Figura & cætera pertinent ad Laburnum.

Camer. Hort. Anagyris prima Plauto, ut putatur, Nautea.

Nos sub titulo de Nautea diximus eius descriptionem ex Paulo Dracono Anagyridi non conuenire.

Lob. & Pena Adu. Obs. & Icon. Pl. Anagyris fœtida arborefcens, Anagyris Diosc.

Cæsalp. Anagyris quam aliqui Fæcolariam vocant, Diosc. describit.

Apud Plinium Anagyris, non multum ab hac recedere videtur colytea apud Theophrast. quasi Anagyris quædam magnasit, minore tamen semine.

Hist. Lugd. duas figuras habet vnius plantæ, sub his titulis, 1. Anagyris Dodonæi, 2. Anagyris vera ex agro Arelatensi.

Tabern. quàm benè distinguat à Laburno videant lectores, Matthiolum imitatur.

ἀνὰ γυρί Gr. & Lat. dicitur, & *ἀνὰ γυρί*: Clus. Herbariorum *Faba inuersa*, quo nomine Venetiis in Aromatariorum officinis, semen eius ex Creta delatum prostat, Germ. *Baumbonen* & *Gewantbonen*: Dici etiam potest non præter rationem *Stinckendbaum*, *Arbor fœtida*, ut à Lonicero nominatur, summè enim fœtet, vnde ortum commune dictum, *Mouere Anagyridem*: Gall. *Bois puant*: Ital. *Anagyris*, & *Faua lupina* Lob. Posset Angl. appellari, ait Turn. *Beane trifolyc*.

Anagyris in hortulo [Tiguri] colit folio fœtido. Turn. Anagyris in Anglia, quod sciat, non vidit. Ex semine (quod dederat Theobaldus Nobil. Pharmacopœus Gener meus) natam alui Montbelgardi quæ primo anno excreuit ad cubitalem altitudinem. Vbi aliquot annis durauit, tandem gelu confecta periit. Vidi Monspelii, Tiguri apud præceptorem Gesnerum: item Patauij Februario & Martio virentem, apud Vlysses Aldrandum cum filiquis. Primum omnium hunc fruticem nascentem Clusius inueniebat primò ab Arelate lapide, saxoso quodam colle, qui dicitur D. Antonii, monente D. Guillelmo Rondeletio. Deinde frequentem circa Hispalim totius Bæticæ Emporium celeberrimū, tum etiam ad Mundam, Malacam & Valentiam. Floret isthic Ianuario & Februario, æstate semen murescit. Huius porro ligni matrix siue cor, non nigricat sed nonnihil potius pallefcit. Bellonio ingredienti hortum simplicium Pontificis Romæ, Anagyris sit obuia, quam Scipio Pontificis Simplicista in Belvedere

Lignum putidum. Malua terrestris.

Lonicernus not.

Matthiolum notatur.

Fructus Fabiformis secundi generis.

Lacuna notatur.

Nautea.

Camer. & alii notantur.

Fæcolaria.

Colytea.

Tabern. notatur.

Nomina linguarum

Locus & Tempus.

Natalis.

Matrix.

femine natam aluit, & ex illa integram sepem construxit.

Vires.
Tumores.
Partus.
Menses.

Tenera siue recentia eius folia trita, inquit Dioscorides, tumores illitu reprimunt: si partus hæreat, & secundæ, mensæque morentur drachmæ pondere sicca bibuntur in passo: sic & suspiriosis dantur & contra dolores capitis in vino, amuleti etiam instar difficulter parientibus adalligantur, sed à partu statim auferri oportet. Radicis cortex concoquendis discutiendisque adhibetur. Semen commanducatum vomitiones vehementer cit. Hæc Diosc. In quibus verba ista, Radicis cortex concoquentis &c. aliter vertit Ruellius quàm Græca significant: τὸ δὲ ῥίζης χυλὸς διαφορεῖ, καὶ ἐκπύεσσι. Id est radicis succus, discutit & concoquit. Plinius: Folia collectionibus imponuntur, difficultérque parientibus adalligantur, ita vt à partu statim auferantur. Quod si fœtus emortuus hæreat, & secundæ mensæque morentur, drachmæ pondere bibuntur in passo folia. Sic & suspiriosis dantur, & in vino vetere ad phalangiorum morsus. Radix discutiendis concoquendisque adhibetur. Semen commanducatum vomitiones facit. In his Plinius in quibusdā à Dioscoride dissentit: illi enim radix, huic radicis succus discutit & concoquit: Galeno & Oribasio radicis cortex, nisi quis dicat quòd Plinius simpliciter de radice, Galenus de radicis cortice dixerit, fieri posse, vt in Dioscoride cum Ruellio τὸ ῥίζης φλοιὸς & non ῥίζης χυλὸς legendus sit. Quod verò sequitur multò maioris est momenti: In vino vetere folia dari ad phalangiorum morsus Plinius ait, Dioscorides πρὸς δὲ κεφαλῆαν συνδόνει id est ad capitis dolorem in vino, ita vt vox κεφαλῆαν pro voce κεφαλαίαν in Plinio supposita sit, aut in Dioscoride pro κεφαλαίαν voce, τὰ κεφαλαία legere oporteat. At certe verisimilius est [vt testis est Corn.] in Dioscoride τὰ κεφαλαία pro κεφαλαίαν legendum esse. Quid enim Anagyridis folia quæ subacria sunt, excalefacientisque ac incidentis facultatis, ad capitis dolores valere possunt? Proclinius quidem fuit, vt vox κεφαλαίαν in Diosc. pro τὰ κεφαλαία supponeretur, quàm vt Plinius τὰ κεφαλαία pro κεφαλαίαν verteret.

Dysuria.
Alph. Emp.
notatur.

Galenus de Anagyridis natura hæc scripsit. Anagyris frutex est grauitèr olens, & digerentis excalefacientisque facultatis. Sed folia etiamnum virentia cum propter humiditatis admistionem minùs sint acria, idcirco tumentia reprimunt. At resiccata incidentis sunt, excalefacientisque facultatis. Similem ferè facultatem habet radicis cortex. Semen autem est magis subtilium partium. Sed & vomitum provocat. Eadem omnino Oribasius quoque habet. Alph. emp. ad dysuriam Anagyridis grana triginta septem cum cōdito à balneo pota commendat. Sed si semen vomitum mouet, vt facillè crediderim, quis exhibeat triginta septem grana ad dysuriam, ego tantam quantitatem experiri nolim, alterique experimētum committere malim. Si præterea Onogyros Nicandri est idem cum Anagyride, vt aliquos velle antè ostendimus, ea à stratis arcebit serpentes. Per Onogyrum tamen, vt dictum, non videtur intelligi Anagyris: non negarim propterea eam aduersari venenatis animalibus: scribit enim Ægineta in genere suffitum graveolentium valere ad præseruandum à venenum eiaculantibus animalibus. Accidit interdum, vt Capræ & oues in Creta fame vexatæ huius folia depascant, licet odoris sit ingratiissimi, & postea ex harum lacte caseus conficiatur: quo si fortè ignarus aliquis vescatur, aut lac bibat, statim excitentur tum vehe-

Contra venenata animalia.

mentissimi vomitus, tum fluxus ventris; & cum hoc sapissimè accidat, multi in discrimen vitæ veniant: quam ob causam frutex hic omnibus sit exosus.

Vomitum.
Fluxus ventris.

CYTISVS IN GENERE.

CAP. III.

IN tanta Cytisi varietate in genere ex Veteribus & Neotericis pertractandum.

Cytisum igitur Theophrastus adeò infensum [χαλεπὸν] cæteris esse plantis ait, vt subrepto alimento ferè omnes enecet: eiusque medullam tam duram esse ac spissam, [quod Atrum cognominent,] vt proximè ad Ebenum accedere videatur. Frutex [ῥάμνος] est autore Dioscoride, albus in totum, velut Rhamnus [ῥάμνος] ramos producens cubitales & maiores: folia Fœnugræco aut Loto Trifolio [τῆλεδὶ ἢ λοτῷ τριφύλλῳ] similia, sed minora, & maius dorsum habentia, quæ dum digito conteruntur Erucam [εὐζωμὸν] redolent, in gustu verò Cicer viride [ἰσχυρὸν χλωρὸν] referunt. Folia vim habent refrigeratioriam, [ὑποκρίνεται], addit Lac. ἢ σπυγμῶν gustu adstringentem ac oedemata inter initia discutiunt, si cum pane trita illinantur. Eorum quoque decoctum vrinam potu ciet. Cæterum, nonnulli, quòd Apes alliciat, eum propè Alvearia serunt. Frutex Cytisus ab Aristomacho Atheniensi, vt videre est apud Plinium, [qui eadem ferè cum Varrone & Columella tradit, ex quibus sua fortè desumpsit] miris laudibus prædicatus pabulo ovium, aridus verò etiam suum. Vtilitas [ad valetudinem & saginam Dal.] quæ Eruo, sed ocyor satietas, perquam modico pinguescente quadrupede, ita vt iumenta hordeum spernant. Non ex alio pabulo lactis maior copia, aut melior, supra omnia pecorum à morbis omni vfu præstante. Quin & nutricibus in defectu lactis aridum, atque in aqua decoctum, potui cum vino dari iubet [iuuat, & M.] firmiores, celerioresque tradens infantes fore. Viridem etiam Gallinis, aut si aruerit, madefactum. Apes quoque nunquam defore Cytisi pabulo contingente, promittunt Democr. & Aristomachus. Nec aliud minoris impendij est. Seritur cum Hordeo, aut Vere [Eruo Dal.] semine, vt Porrum ἐς πρῶτον, [ramo Pomum malè vertit Plin.] vel caule Autumno ante brumam. Si semine madidum, & si desint imbres, satum spargitur [rigatur quindecim proximis diebus Colum.] Plantæ cubitales transferuntur scrobe pedali. Seritur per [post vet.] æquinoctia tenero frutice. Perficitur triennio. Demetitur verno æquinoctio [nam tota Hieme floret, Dal.] cum florere desit, vel pueri, vel anūs vilissimā operā. Canus aspectu [vtraque Cytisus: est enim sativa & altera suæ spon-tis, Colum.] breviterque si quis similitudinem exprimere velit, angustioris [amplioris vet.] Trifolij frutex. Datur animalibus post biduum semper. Hieme, madefacti [aridum enim maiores vires habet, & nimis satiat] satiant equos denæ libræ, & portione minora animalia: obiterque inter ordines Allium & Cape feri fertile est. Inventus hic frutex in Cythno insula, inde translatus est in omnes Cycladas, mox in vrbes Græcas, magno casei proventu: propter quod maximè miror rarum esse in Italia. Non æstuum, non frigorū, non grandinum, aut nivis iniuriam expavescit. Adiicit Higinus, ne hostium quidem, propter nullam gratiam ligni. Galenus etiam lib. de An-

Theophr. de
Cytiso.
Medulla
Ebani.
Diosc. de
Cytiso.
Rhamno sis
milis.
Diosc. illu-
stratur.

Odor Erucæ.
Gustus Ciceris.
Vires & v-
sus.

Diosc. di-
versæ le-
dis
Oedema-
ta.

Vrina.
Apes.
Plin. Cytis-
um.

Suum pabulum.
Plin. illu-
stratur.
Vtilitas.
Lac.

Apes.

Satio.

Plinij er-
ror.

Cultura.

Tempus.

Trifolij sa-
cie.
Exhibendi
ratio.

Locus.

Rarus in
Italia.
Cytis. Ga-
leno.

Locus. de Antid. Cytisum fruticem esse, scribit his verbis. In Myfia, qua parte nostrae Provinciae finitima est, tractus occurrit quem Brotton nominant, in quo locus est Cytiso plenus, ex cuius floribus plurimum mellis apes excerpere vno ore tradunt. Fruticosa verò planta est, eam altitudinem attingens, ad quam Myrti crescunt. Folia verò, inquit 7. simpl. digerendi facultatem obtinent, aquosa tepida facultate ammixtam, sicut & Malve folia. Hæc Galenus. Herba vel frutetum, quod maximè circa sepēs vinearum nascitur, ait Marc. Med. Empiricus, Latine Cytisus dicitur, virgultis est subtortis, vel curvis: foliis oblongis, benè virentibus: floribus conclusis, oblongis albis, vel galbaneis, benè olentibus, i.e. mellito odore: frutetum ipsum semper virens, ætate atque Hieme. Verum, ut Dodonæo videtur, hac descriptione Marcellus alium delineat Cytisum, à Græcorum nostro differentem, quem non iumentorum pabulo laudat, aut ad lactis copiam augendam commendat, sed mirum esse remedium tradit adversus ischiadem & arthritim. Ast necipse Dodon. foveam effugit, quam fecit. Retrans enim Veterum verba, non demonstrat quam intelligat. Basil. Fab. in Thef. vocans Cytisum Weissflee & Spitzflee / Loto similem, & capris fruticem gratum, nescit quid scribat.

Marcel. notatur. Cornarius securè nimis Cytisum aut nunquam ad Germanos transisse, aut dudum periisse credit, ex eo, quod Pannius tam suo tempore rarum in Italia fuisse dixerit: tantum abest ut ab illo persuadeat, in Germania nihil eorum posse nasci, quod rarum sit in Italia.

Cytisus arbor Strab. Strabo contra Dioscoridem, Plinium, & Galenum Cytisum arborem esse velle videtur, eam siquidem cum Balsamo arbore odorata similem facit. Quæ fortè occasio, cur hanc arbusculæ propiorem Cornarius esse dixerit: quod quidem ex eo colligi posse putat, quod Plinius ait nullam gratiam ligni esse. Quum enim nulla sit ligni gratia, ramos omnino producere oportere sibi persuadet lignosos, non velut in herba teneros & molles. Sed nec arborem esse, nec arbusculæ propiorem, Virgilius ostendit, dum in Buc. Eclog. 1. ait.

— non me pascente, Capella
Florentem Cytisum & Salices carpetis amaras. Ecl. 9
Sic Cytiso pasta distinent vbera vacce. Eclog. 10.
Nec Cytiso saturantur apes, nec fronde Capella.

Non arbor. Virgilius, inquam, satis indicat his versibus, nec arborem esse, nec arbusculæ herbam propiorem. Non enim solent Capræ, nec possent, si solerent, florentes arbores depascere. Quare nec illud Cornarii valebit, quando Plinius ait, nullam esse ligni gratiam, ramos omnino producere oportere lignosos, imò contrarium potius verum erit, nullam esse ligni gratiam, ramos ferre vimineos & lentos quibus capellæ saturari nequeant. Esse. a. capris Cytisum desideratum pabulum lepidè expressit Theocritus.

Adagium. Η αἴξ τὸν κύπρον, ὁ λύκος τὴν αἴγα διώκει.
Capra Cytisum, lupus capellam sequitur.

Cytisus arbor & frutex. Amatus ut hanc difficultatem effugiat, concludit Cytisum, & inter arbores, & inter frutices, siue herbas censerì posse, generisque differentià, à Plinio distingui, ut in arbore, fœmineo utatur, in frutice, masculino, quod sanè observatione non dignum. Cytiso in fœminino genere utitur Columella, in masculino Theocritus & alij passim, ut Rob. Const. in Lex. qui & ἀνέφυλλον ab Hesychio vocari scribit. Theocritus etiam hunc fruticem κύπρον; nonnulli κύπρον, alii πύλιν. A Cythno,

Arnophyl. lum. Cytisum. Telsis.

aut ut alij, à Cithisa insula nomen, authore Seruio habet. Inter Dioscoridis verba hæc in quibusdam codicibus falsò adscripta reperiuntur, alios Telinen, Triphyllon alios, alios Lotum grandem.

Cytisi Dioscoridis descriptio tam accurata non est, ut ex ea verus Cytisus cunctis innotuerit, quo factum est, ut diuersi authores diuersos exhibuerint Cytisos.

Cytisi nomine donatæ sunt sequentes plantæ. Cytisus siliqua incurua folio candicante à Marantha descriptus de quo proximè.

Cytisus Hisp. Clus. 1. folio virescente.

Cytisus montis Calcaris.

Cytisus Hisp. Clus. 2.

Cytisus spicato flore.

Cytisus 3. Hisp. Clus. non breui pediculo.

Cytisus hirsuta.

Cytisus Pann. Clus. omnia incana.

Cytisi 2. Pannon. Clus. species altera, hirsuta valdè.

Cytisus Pann. 3. Clus. sparsis ramis.

Cytisi Pannon. 3. Clus. species altera, supinis ramulis.

Cytisus siliqua angusta glabra.

Cytisus glabra lata siliqua.

Cytisi genus flore purpureo.

Cytisi facie Alysson fruticans.

In hac quidem multitudine de Cytiso, licet iudicare difficile sit, quis legitimus Cytisus Veteribus descriptus, peritiores tamen eum existimant esse, quem Marantha proponit. Cæterum, nemo, uti spero, inficias ibit, quin quos enumeravi frutices ad Cytisi genera etiam referri debeant.

Præter has tamen aliæ quædam occurrunt plantæ, Cytisi titulo gaudentes, quas à prædictis merito seiunximus. Autore Dodonæo, Trifolium fruticans, siue palemonium quorundam, non benè Cytisus à plerisque appellatur. Laburnum quibusdam Cytisus dicitur. Quidam putarunt Coluteam multis dictam esse Cytisum. Cytisi cognata est Colutea scorpioides authore Clusio. Camerarius putat Dorycnium Monspelii existimatum, esse Cytiso Columellæ cognatum. Trifolium candidum Dodon. à quibusdam dicitur Cytisus Columellæ, de quo lib. Hist. n. g. 17. de Trifoliis herbaceis. Quidam volunt Marcelli Empirici ac etiam Diosc. Columellæ & Virgilii Cytisum esse Trifolium quoddam magnum. Tragus scribit repudiandam sententiam eorum qui Trifolium pratense, Cytisum interpretantur. Trifolium candidum Dodon. rectum. Melilotum vulgarem quidam Cytisum Veterum esse contendunt, inquit Dodonæus, verum non veritatem assecuti videntur. Ruellius scribit se vereri ne Marcellus Cytisum pro Medica viderit. Lotus latius, odorata, quibusdam censetur Cytisus, quod aliis displicet.

Diosc. re-
stituitur.

Cytisus sili-
qua incur-
ua folio cā-
dicante.
Cytisus
Clus. folio
virescente.
Cytisus
montis
Calcaris.
Cytisus
Clus. 2.
Hisp.

Trifolium
fruticans.
Laburnum.
Colutea
multis.
Colutea
scorpioides
Dorycnium
Monsp.
Trifolium
candidum
Dod. rectum.
Trifolium
magnum
Cytisus
Tragi.
Trifolium
pratense
purpureum.
Trifolium
candidum
Dod. rectum.
Melilotus
vulgaris.
Medica.
Lotus sa-
tius odorata.

CYTISVS SILIQA INCVRVA, FOLIO CANDICANTE.

CYTISVS quam hîc exhibemus, pulcher Descrip-
tione frutex, qui primo anno à satumibi in
cubitalem altitudinem excreuit, cubitali quo-
que & recta radice, alioqui ad cubitos aliquot
assurgens, totus candicans, in ramos tenues
diuisus, foliolis ternis retusis & nonnihil fissis,
quæ sustinent longiores pediculi, quàm in cæ-
teris Cytisis. Flores ex longis pediculis multi,
parui, lutèi, Genistæ pilosæ floribus proximi,

Radix.

Folia.

Flores.

Siliqua.

Marantha
descriptio.Altitudo
Myrti.
Folia.Odor Eru-
ca.
Gustus.
Flos. Color.Siliqua.
Semina.
Caudex.
Cor.
Vastaciet-
ta dictum.Color niger
quando re-
persatur.

quos sequuntur
siliqua, pulchra,
lata circumfle-
xa.

Maranth. in
hunc modum
describit: Cytis-
us frutex, totus
candidus est,
eam altitudinem
attingens, ad quā
Myrtus crescit.
Folia singulis pe-
diculis terna, sed
ramulosa profert
[quod Plinius
expressit], quæ si
digitis terantur,
odorem Erucae
proximum, gu-
stata verò Cicer
recens emulatur.

Florem recludit in ramulorum cacuminibus la-
tum, aspectuque pulcherrimum, colore luteum,
sed saturato, quemadmodum quæ pro Caltha o-
stendi solet, & arantiorum cortex. Siliquas pro-
ducit contortas, vnâ & nonnunquam pluribus
spicis, paruas, in quibus semina parua, vix ineun-
te ætate maturefcentia. Caudex nigrum cor re-
tinet, Ebena simillimum, Vastacietta ab artifi-
bus nuncupatum.

Quod verò Cor retineat Cytisus nigrum, ar-
bitratur Marantha euenire ratione vetustatis,
hocque Veteribus, sicuti & multa alia, incomper-
tum fuisse: Hisce siquidem Lectorem adhorta-
tur: Cum de Cytiso leges, in eius trunci medio
nigrum colorem contineri, Ebena similem, caue,
de quacunque intelligas, quia non nisi in inue-
teratis, caudicem crassissimum habentibus, par-
tem nigram mediam reperiēs, quanquam in
adolescente, tenerimoque adhuc frutice qua-
lieris, non dubium est, quin Cytisus semper tibi
incognita futura sit. Scit esse Cytisum totum
candidum (color enim in herbis ait loci ratione
permutatur) vt non immerito illam Rhamno
Dioscorides comparauerit, hoc tamen habet,
dum in suo natali loco permanet: nam transplan-
tata candidum illum colorem multa ex parte a-
mittit, vt virentem potius, quam candicantem
dicerēs, quæ nota deperdita sui cognitionem
facile præpedire posset his, qui ex loco id fieri ne-
scierint.

Matth. in Diosc. cum magn. fig. Lat. & in Ital.
Cytisi plantam misit Iac. Anton. Cortulus, legiti-
mam referentem Cytisum omnibus notis, mate-
rie ligni nigra, & Ebena modo firmissima. Hist.
Germ. & Epit. cum add. Camer. Cytisus, *κύνθος*, Ital.
Citiso, Germ. *Geißflee*.

Dodon. Lat. in fol. Cytisus, vt existimatur.

An Anguill. Cytisus flexibilis, species foliis
albis & lucidis, vt argentum, respondens aliqua-
tenus Barba Iovis Plinij.

Lob. Obs. & Icon. Plant. Cytisus Maranthæ &
Matthioli.

Cytisum à Matthiolo exhibitam misit ad Ca-
mer. vt ipse in Hist. Matth. Germ. scribit, Bartolo-
mæus Marantha nomine Cytisi Galeni, ex eo lo-
co cuius etiam meminit Galenus: Tabiis nimi-
rum, non longè Surrento & Vesuuii monte.

Clus. qui in genere Cytisum, Hung. *Zanth* vo-
cari ait, legitimam Cytisum veteribus descriptam,
cum peritioribus rectè sentit, eam esse, quam

Marantha proponit.

Portæ Cytisi figura intortis siliquis instar ca-
prarum cornu, non in omnibus nobis proba-
tur.

Lignum Rhodium, quod Matthiol. Oliua-
strum, nonnulli Agallochum vocant, à quamplu-
rimis etiam pro legitimo Aspalatho in Theriacis
vsurpatum, non est: neque oleæ, & multò minus
Aspalathi, sed veræ & legitimæ Cytisi, perquam
similis Cytiso à Marantha descripto, sic vt eun-
dem esse, nunc credat Honor. Bell. & se quoque
errasse deprehendat, quando Cytisum Creticum,
apud *Portæ* vocatum, legitimum fuisse putauit.
Nam differt ab hoc foliis, quæ longiora & angu-
stiora sunt, neque semper vno pediculo terna si-
mul profert, sed quaterna & quina, vt nuper ob-
seruavi, seménque non in siliquis, sed Trifolij
modo profert: Hanc ob causam, non ampliùs
Cytisum, sed Ebenum Creticum vocandam hanc
stirpem censet. Materies enim ligni plurimùm
ad Ebenum accedit, colore nigro, splendore, &
duritie.

Monendi lectores, nobis valdè suspectam
Aspalathum Creticam Alpini, de qua egimus l. 4.
Veremur enim ne huius Cytisi tribuat dotes
Aspalatho. Luculentus accedit testis veram Cy-
tisum iam inuentam esse, Iac. Dalechampius: Is
ita plantam depingit: Cytisus in hortis Francisca-
norum Lugduni visitur, frutex vltimam altus, ra-
mis multis, canis, folio perpetuo sænugræci, flo-
re pisi, luteo, nigris maculis compuncto. Ego
autem nullum inuenio præter Robertum Con-
stantinum, qui tradat vllam Cytisum, flore ni-
gris maculis compuncto: quid si descripsit Cytisi
florem siccam, quem scio interdum nigrescere,
nisi diligenter sicceatur: quod autem ait flore pi-
si, dubium mouet, an Maranthæ Cytisum intelli-
gat, is enim valdè paruus, quamuis figura pisi
esse dici possit.

Matthiolus cum deprehendisset Cytisum non
herbam, sed fruticem esse Myrti magnitudine a-
pud Galenum legisset, imò inter arbores recen-
seri à Plinio & Strabone inuenisset, Cytisi plan-
tam à Cortulo missam pingendam curauit, quam
legitimum Cytisum notis omnibus referre rectè
putat, ligni materie nigra, & Ebena modo firmis-
sima, quod de Cytiso Theophrastus & Plinius
tradidère. At non Cytisum, sed Medicæ spe-
ciem esse malè autumant cum Hist. Lugd. quidam
Herbarij.

Tabern. Cytisus cornutus *Gehörnter / Geiß-
flee*.

I. Gerard. Angl. Cytisus 7. cornutus. The hor-
ned shrub Trefolyc.

Marantha hunc fruticem sæpius collegit pro-
pe Neapolim in colle quodam, quā ad Nesidem
insulam itur. Oritur hic frutex, Honorio Bello re-
ferente, in Insulis Rhodo propinquis, & Rhodo
ipsa, vnde ramos & truncos accepit, frequen-
tius tamen in parua quadam Insula prope Rhodo-
m sita, cui nomen Astachida, vbi singulis an-
nis quamplurimi caduntur trunci [mercimoniū
enim non vile est] Rhodumque, & Pathmon, &
Constantinopolim, aliāque loca adportantur. Ra-
mulum primū ex Italia mihi attulit Frater C. Bauh.
ex horto Patavino, à D. Cortulo nominata fue-
rit Cytisus. Ex semine mihi prouenit Montbel-
gardi in hort. Illust. E. C. VVirtemb. Pforzheimæ
apud insignem Pharmacopœum Grunnigerum
vidi pulchram arbusculam aliquot cubitorum,
florentem & siliquas ferentem mense Octobri,
iam tectam ad vitandam hyemis iniuriam, vnde
nobis.

Lignum
Rhodium,
Oliuastrum,
Agallochum,
Aspalathum.Cytisus Ge-
ra.Cytisum
Creticum,
Archontoxylon.Ebenus
Creticus.Aspalathus
Cretica
Alpini.
Cytisus.Robert.
Const. nat.

Matth. nat.

Locus.

Tempus.

nobiscum de sumptis semina seminanda. Nunc Montbelg. repositam per hyemem servamus, ac nobis floret Autumno: extra tectum hyemem apud nos ferre non potest.

Vlus.

Anguill.
error.

Error quo-
rundam, &
Patauni
collegij.

Ex huius ligno [quod equidem Hono. Bellus notat.] ensium manubria Turcæ conficiunt, & Calicerni Pathmi sphaerulas precarias efformant. Caterum erat, inquit Anguillarius cum suo Rhodiensi Pharmacopœo, qui illud suffumigij genus somniauit, hoc enim scire diligentissime cupiens, mendacium esse deprehendi. Sed maxime in errore versantur, qui hoc ligno in Theriacis pro pro Aspalatho rectè uti iudicant, quemadmodum celeberrimum Patauinorum collegium.

CYTISVS CLVSI PANNONICVS

ALTER FOLIIS OMNINO
incanis.

Descript.
Virga

Folia.

Flores.

Color.

Stigma.
oculus.

Radix.

Locus

CVBITALES
nonnunquā
fert virgas, re-
ctas, tenues, vi-
mineas & len-
tas, quas ab infimo
ad summum
vsque exornant
folia, terna vni
pediculo inha-
rentia, Cytiso
Gelsneri ferè si-
milia, sed omni-
nò incana, an-
gustiora, gustu
amaro, quæve
trita pinguis ef-
se videntur: ex
singulis interdū
foliorum sinu-
bus ramuli pro-
deunt, similibus

foliis sed minoribus, obsiti, ferentes in summo
quinos aut senos flores, Loti pratensis herbæ,
[quam à prægrandibus siliquis nonnulli siliquo-
sam cognominant] floribus persimiles, coloris
aurei, odoris non expertes: & ex folliculis dein-
de siliquas planas, oblongiusculas, hirsutas omni-
nò, atque in his semen subrufum, planum non-
nunquam tumidiusculum & rotundiusculum, du-
rum, quod maturitate dehiscens siliquis ex-
cidit: radix dura est & lignosa, nigricans & sum-
ma tellure sparsa.

Clus. Pannon. Cytisus alter: Hist. post. Cytisus
5. Tabern. Icon Cytisus sextus: Hist. Cytisus
XI. Gerard. Angl. Cytisus quintus incanus, Boer-
haave schrub Trefolje.

Clusio frequens est toto agro Viennensi, præ-
sertim supra Phasianorum fabricam; in campo
Morauo (auf dem Marktsfeld) & multis aliis,
cùm Austriæ superioris & inferioris, tum Panno-
niæ locis aridis propter vias. Floret Iulio & sub-
inde usque in Autumnum, semen sub Augusti fi-
nem, & Septembri maturefcit. Integras sæpenu-
merò huius fruticis plantas Cuscuta vulgari obsi-
tas inueni.

CYTISI SECVNDÆ, SPECIES

ALTERA PANNONICA CLVSIO
hirsuta valdè.

EST multò Descript.
maior, cras-
sioribus virgis, Virga.
admodum hir-
sutis, erectis: fo-
liis duplo am-
plioribus: flori-
bus & siliquis
maioribus: ipsi
etiam flores, co-
lore magis aureo
rutilant. Iuxta
sepes nascitur,
rariùs tamen &
minùs obuius,
Cytiso Pannoni-
co altero. Se-
men vermiculis
obnoxium.

Cytisi 2. in
Pannon. & Cy-
tisi 5. in Hist.

post. aliud genus, sive species altera. Tabern.
Icon. Cytisus septimus. In Hist. duodecimus:
Cur autem Gerard. Angl. Cytisum pinnatum,
wingedschrub Trefolje dixerit nescio.

CYTISVS HISPANICVS, PRI-

MVS, CLVSII FOLIO
virescente.

INTERDV M Descript.
arbusculæ ma-
gnitudine ex-
crescit, duro sti-
pite, cuius ma-
teria flauescit,
sed cor sue pars
interior nigri-
cat: is autem
cum maioribus
ramis & virgul-
tis candicante
cortice obduci-
tur: tenelli ra-
muli toti villo
obsiti: folia nu-
merosa ramos
ambiunt, terna
vni pediculo in-
hærentia Medi-
cæ modo, dilu-
tionis viriditatis,

saporis viridiū leguminum, amari tamen: aliquot
flores extremis ramulis quasi spicæ instar nascun-
tur, Genistæ similes, minores, Lutei, nonni-
hil odorati: deinde Lobi Genistæ pares, oblon-
gi asperi tamen & hirsuti, in quibus exiguum se-
men, tumidiusculum nigricans, Genista minus:
radix lignosa, & in diversa tendens.

Clus. Hisp. & Hist. post. Cytisus prior. Lob. Synony.
Obs. & Icon. Plant. & Hist. Lugd. Cytisus His-
panicus, primus Clusij. Tabern. Icon. Cytisus
nonus Hispanicus. Hist. Cytisus septimus His-
panicus. Gerard. Angl. Pseudocytisus primus,
The first bastard schrub Trefolje.

Locus &
Tempus.

Crescit, vt testatur Clusius, in Salamanticensi agro, & aliis vtriusque Castellæ locis, secus vias. Floret Iunio, semen profert Iulio & Augusto. Creuit in Belgio seminibus ex Hispania missis: nunc hyemis rigoribus petiisse existimatur.

CYTISVS MONTIS CALCARIS.

Locus.
Tempus.
Descript.
Propagi-
nes.

Folia.

Flores.

RAMI Cytisi cuiusdam nobis delati per Generum Cherlerum, & D. I. Iac. Mieg, ex mote Calcar Gallia Narbonensis, florentis Iunio, qui teretes, tenues propagines alternatim producit, tantillum hirsutas in extremis, per quas folia terna Dorycnii ferè Monspelienii paria, quadam brevissimo & perè nullo pediculo, inter Cytisi genera, minora folia non obseruauit, qui collegerunt, dicunt ad aliquot cubitos excreescere: Flores pediculo breui harent, longo per ramulorum extrema agmine, Genistellæ pares, lutei, calyculo subhirsuto, in acutas lacinias diuiso: Quales siliquas, nescimus. Rami interdum candidi cum deflorescit.

Vti existimo, Lobelius describit sequentibus verbis: Quà quis Romæ regiâ viâ Florentiam adit, oppidulo, cui nomen Aquapendulæ, declui & depressa etiam planitie feracissima, Cytisum fruticem quinque, sexve cubitis proceriorem Genistæ sarmentis pluribus gracilibus præduris, striatis, vidimus statim ab imo aut paulò superius lignosa radice è tenuibus pediculis, folia terna, non ita numerosa, similia scænu-græco, angustiora, habitiora, rutacea; Genistæ vel Sparti aut Pisi flores lutei, sed minores: siliqua Genistæ par, cinericia, gracilior, compressior, intus loculis sunt discepta semina nitentia ex atrore Genistæ, est cana vniuersa planta: vti Rhamnus Monspel. aut Halimus, Sapor Ciceris aut similibus Leguminis, odor sanè iam non succurrit: aridam enim & inodoram duntaxat habemus vulsam Narbonæ, præsertim, ad radices montis Calcarij prope Veganium: minùs procera tamen, sed tenerior, pabulòque aptior est, fortè quia dum in montes abigunt pecus, vt quotannis faciunt, pastionis latioris, atque æstus conuallium declinandi causâ, ineunte Maio & Iunio, Sole in Arietem ingresso, teneriusculos germinationum fœtus, florum siliquarumque spem liguriunt oues & capellæ.

Locus.

Cytisus.

Lobelius
notatur.

Admoni-
tio.

Lobelius & Pena: Cytisus, Trifolius frutex, Lotusve gentilem cognominis insula Cinthiæ, quæ vna è Cycladibus est, appellationem fateatur, vnde reliquæ Græciæ, Latioque factus communis fuit. Qui *ῥοδων* ex Poëtis legunt, possunt aptè interpretari secundum scænum. Quam descripsimus, vt si quæ alia, apprimè quadrat Dioscoridis, Galenique Cytiso.

Theophrastus in describenda Cytiso minùs sollicitus fuit.

Icon. Plant. Cytisus.

Lobelius proponit figuram, quæ non placet, flores enim malè picti. In Obs. aliam tradit Cytisum, nempe Maranthæ, cuius folia dicit Erucam olère, & Legumen sapere, vt Dioscor. exprimit.

Lobeli Cytisum antè descriptum non separare, ab Hispanico primo Clusii, nisi ipse Clusius, ac etiam Lobelius separarent. Qui per ea loca transibunt, vbi Clusius & Lobelius obseruauerunt suas Cytisos, omnia diligentius considerent, & nos moneant.

Hist. Lugd. Cytisus prior Penæ. Tabern. Icon. & Hist. Cytisus 4.

Compiler Tabern. ingeniosus sanè, si dicere fas est mutauit figuram Lobelii, & pulchriores addidit flores, quos si vidisset, benè fecisset: sed proculdubio, si in iis fuisset locis, aut missa illi planta, annotasset: descriptio est ex Lobelio, quamuis non nominet illum.

Gerard. Angl. Cytisus 8. The 8. shrub Trefolyc. Cytisus Penæ. Castor Dur. Cytisus, qui figuram malam Lobelii habet.

CYTISVS HISPANICVS, CLVSII
SECUNDVS.

DVORVM Descript.
Virga.
Folia.

Cubitorum duntaxat altitudinis est, fruticosus, virgas profert candidas omnino, tenues, ramosas, folia superiori [primo] similia, terna, semper ex vno pediculo nascentia, minora, prorsus incana, nunquam expansa, sed semper quasi complicata, prominente dorso impensè amara: flores, vt in altero, extremis ramis insident

Flores.

superioribus forma similes, sed intensior & planè aureus color: siliquæ etiam longiusculæ, asperæ, ex purpura nigrescentes, mucrone deorsum inflexo: semen paulò maius est, & subnigrius altero, radix similis.

Color. Si-
liqua.

Semen.

Clus. Hisp. & Hist. post. Cytisus secundus. Lob. Obs. & Icon. Plant. Cytisus Hispanicus, secundus ma. Clusii. Tabern. icon. Cytisus decimus Hisp. secundus. Gerard. Angl. Pseudocytisus secundus, The second Bastard Shrub Trefolyc.

Iisdem, autore Clusio, provenit locis, eodemque tempore floret, quo prior Hispanicus.

Locus
Tempus.

CYTISVS GESNERI, CUI FLORES
FERÈ SPICATI.

QVAM ego Descript.
Gesneri Cy-
Virga.

tisum appello, virgultis est cubito longioribus, lentis, & multis alis tenuibus, concavis, brevipilo circa fastigiū ramulorum hirsutis: folia semper terna vni pediculo inhærent, prona parte hirsuta, quorū longitudinem nervus percurrit, Clusio folia saporis amariusculi, ramorum extrema in longas abeunt spicas

Sapor.

Flores. cas florum luteorum, Pisi floribus similium, sed minorum, & brevibus pediculis hærentium, odoris grati, Clusio melleum quiddam spirantis, quibus siliquæ superveniunt, vnciam aut fescunciam longæ, planæ, culmum latæ, compressæ, hirsutæ: *Semen.* Semen parvum spadiceum, Clusio flavescens, continentis: Pistor noster pro proportionem figuræ, nimis magnas & latas pinxit siliquas, *Radix.* Radix dura, lignosa, longa, rarioribus libris donata.

Gesner. hort. Cytisus suffrutex, vel Cytisus minor. Item in Epit. ad Zuïng. Cytisus meus, à tuo diversus, quatuor ferè cubitorum arbuscula, odoratis & oblongis florum ceu spicis, aut paniculis plùs quàm millenis: puto nunc mihi florere.

Clus. Pann. Cytisus 1. & Hist. post. Cytisus 4.

Stirps trifolia lignosa. Dodonæo Lat. in Fol. Occurrunt Trifoliæ, lignosæ, ac fruticosa stirpes, quæ cum Cytiso similitudinem habere videntur. Assurgit vna à radice cauliculis teretibus, fragilibus, complurimis, in alas ac ramulos diuisis: folia circa quos crebra, minora quàm Trifolij pratensis, colore virentia: flosculi circa virgularum fastigia spicato quodammodo ordine digesti, lutei, minores quàm Genistæ, alioqui consimiles: succedunt siliquæ tenues, oblongæ, angustæ, & ipsi Genistæ filiquis minores: in quibus semina exigua nigricantia: radix longa, altè descendit, quandoque in obliquum tendit.

Didonæo re-antiquatur. Dodonæi descriptio prior nobis convenire videtur, cum Cytiso nostro, cui flores spicati, verum Clusii Icon posita sub titulo Pseudocytisi prioris non placet: est autem Cytisi Hispanici Clusij prima. Altera respondere videtur nostro hirsuto Cytiso: cum quo minimè quadrat Icon, ex Clus. posita pro Pseudocytiso altera, quæ Clusio est Cytisi Hisp. secundi: Non placet, quod scribit Clusij genera ab istis [à se adscriptis] exiguum vel nihil differre videri, & differentiam, si quæ sit, soli, cælique occasione contingere: transferantur in Germaniam Cytisi Hispanicæ Clusij, quarum Dodonæus icones proponit, nunquam ita mutabuntur, quin maximè differant, ab iis quas describit.

Locus. Cæmer. hort. Cytisus supinus prope Lausanam, De Cytiso miratur Hier. Heroldus in epit. ad Matthiol. quod non pingatur, cum copiosè nascatur in Italia: ante aliquot annos quum per Apenninum iret Florentiam, oblatus Cytisus, quem agnoscens, decerpebat ramulos, quos Ghini post ostendebat. Isidem cum Hier. sentiebat, atque in suo horto eum fruticem spinosum ex montibus translatus ostendebat: monstravit Heroldo eum etiam Conra. Gesnerus in suo hortulo. Quem verò Cytisum viderit Hier. Heroldus in Apennino me nunc latet, veror tamen ne sit diversus à Cytiso Gesneri proveniente circa Scaphusiam, qui nobis probè notus, qui nullo modo spinosus evadit, nec puto vllum eorum, qui Cytisi dicuntur, spinas acquirere: inquirendum igitur, an Cytisus spinosus visus per Heroldum in horto Ghini non fuerit potius Trifolius frutex spinosus, Acacia Matthiolo dictus.

Cytisus noster. Cytisi imaginem cur in suo Dioscoride non appinxit Matthiolus, id in causa fuit, quod non solum eius planta non esset ad manus, sed quod etiam dubitaverit, an legitima in Italia proveniret, ubi raram haberi omninò scribat Plinius. Is ait se hæcenus nullam vidisse quæ omnes præ se ferret Cytisi notas: se habere adhuc plantam quam pro Cytiso ad se Ghinus miserit, sed cum folia nullam ostentarent canitiem, sed potius sa-

turate virescerent, non ducere eam in suo libro pingendam.

Hist. Lugd. Cytisum, cuius imago hæc appicta est, Conradus Gesnerus ad Dalechampium misit. Est autem, ut eius verbis utar, Frutex τελευλλος, Cytisus sapore glutinoso Malvæ, id quod in eo Gal. requirit. Alia Cytisi effigies sequitur, quem à natalibus Alpinum vocant. In Apennino crescit. Cytisus Alpinus Dalechampi. Pena cum diu anxius in Cytisi veri historia hæsitasset, subductis hinc inde rationum momentis, tandem eum probatum iri credit candidis arbitris, quem vidit in via regia, quæ Romæ Florentiam itur, &c. Cytisus prior Penæ.

De Cytiso prior Penæ egimus antè, sub Cytiso Calcaris montis: Considerent etiam lectores an in Hist. Lugdun. duæ figuræ, quarum prima habet hunc titulum Cytisus Gesneri: altera, Cytisus Alpinus Dalechamp. non sint eiusdem plantæ, quæ pulchrè apud Clusium depinguntur in Pannoniis pro Cytiso prior: & hist. post. Cytiso quarto, cuius historiam Lobelium in Adu. prodidisse existimat. Mihi tamen dubium est, an Lob. huius Cytisi meminere, & non ipsius Clusii Hispanici primi, vel potius eius, quem à monte Calcar denominamus, quod exercitatis lectoribus in stirpium cognitione, qui plantas, de quibus agitur, vident, diiudicandum relinquimus.

Cord. in Dioscor. sylvestris frutex in Germania spontè proveniens Geisfleæ & Bergfleæ. Item Hist. Cytisus albus sylu. Figura Cordo addita est à Gesnero, eum hoc titulo: Effigies Cytisi, qualis circa Scaphusiam.

Tabern. Icon. Et Hist. Cytisus primus. Et Hist. ac Icon. Cytisus secundus, priori valde similis, virgis versus terram inclinantibus, siliquis maioribus, longioribus primo.

Compiler Tabern. tribuit primò caules quadrangulos & flores luteos & rubellos. Nos Cytisum, quem pingit rubello flore, non vidimus, nec scimus, qui talem tradat. An secundus sit diversus à præcedente, quis affirmet: quum Compiler non annotet, ubi eum viderit, vel ex quo authore desumpserit, pro suo candore & peritiâ.

Gerard. Cytisus primus The forsi schrub Tre-folye. Item Cytisus tertius. Nescio quo iudicio Gerardus utramque figuram ex Tabern. proponens satis similes, interponat dissimilem.

E colle prope Scaphusiam Gesnero pulchrè viret Tiguri. Clusio copiosè nascitur non modò in omnibus sylvis Viennensis agri, & ad vias: sed plerisque etiam Pannoniæ locis, atque in ea Austria inferioris parte, quæ veteri circumscriptione non continetur: Crescit in Hercynia sylva, quæ Bohemiam undique cingit, ubi florere incipit sub finem Iunii, & Augusto plerumque desinere solet: at in Austria & Pannonia maturius. Cytisum Gesneri habui in horto Illust. E. C. V. Virtemb. Montbelgardi, quæ secundo anno copiosos protulit flores mense Septembri. Tiguri vidimus apud Gesnerum: Basileæ in horto D. Theodori Zvingeri: circa Stutgardiam copiosam observavimus.

Isidem cum Cytiso Veterum esse facultatibus Vires præditur verisimile videtur Clusio.

CYTISVS TERTIVS HISP.

CVM BREVI PEDICVLO.

Pedalibus, rarò cubitalibus assurgit ramulis, tenuib., omninò incanis: quos exornat terna

Tabern. notatur.

Gerardus notatur.

Locus.

Tempus.

Folia.

Color.

Sapor.

Flores.

semper folia, breui pediculo inharētia, quorum medium duplō longius est reliquis, cinerei & canescentis coloris, adtrīgētis verō & linguam exsiccantis saporis: ramusculi ferē ab imo ad summum per singulorum foliorum exortus, floribus aureo colore fulgentibus iucundi odoris, onusti sunt, binis aut ternis

simul nascentibus ex molli quadam, & candida lanugine hirsuta vaginula similis cum superioribus formae, sed minoribus. Semen non obseruauimus.

Clus. Hisp. cytisus 3. & Hist. post. 6. Valentini *B ga* aut *Boxablanca* dictus. Lobel. Obseru. & Icon. Plant. & Hist. Lugd. cytisus tertius, hispanicus clusij. Tabern. Icon. cytisus vndecimus, hispanicus tertius. cytisus nonus, hispanicus tertius. I. Gerard. Angl. Cytisus tertius semper virens. *The ener greene shrub Trefolye*. Quis docuit Gerardum semperuirere, vel non virere?

Gerard.
notatur.
Locus.
Vitus.

Ad Bombyces.

Inuenitur, annotante clusio, variis hispaniae Baticae locis: sed nusquam abundantiorē vidi, quā in regno Valentino.

Eius plurimus est vsus, siquidem illius ramis nudis & à suis foliis liberis supra tegetes sparsis, ab his qui bombyces alunt, iam saturi Mori foliis bombyces stamina sua sericea his ramis aduoluūt, quae deinde à mulierculis & pueris explicantur.

CYTISVS HIRSVTVS.

Descriptio Virga.

Folia.

Flores.

Siliqua.

Descriptio
Clusii.
Virga.

TRIVM & quatuor cubitorū virgis, nigricantibus, hirsutis donat⁹ est: folia terna, nō nihil oblonga, hirsuta vtrinq; flores in ramulorum fastigijs potissimū fert, licet & ad latera interdum habeat, plures simul congestos, magnos, luteos, & calycibus longis, lanuginosis: siliquas uerō longis pilis oblitas, fescunciat longiores, paulō triente vnciae latiores. Hunc Clusius sic describit: humanam alitudinem attingit, virgāsque habet longas, non admodum fruticosas, neque lentas, nigrescente cortice ob-

ductas: folia trifolii aut Medicae, terna simul vni petiolo inharētia, lupina parte viridia, prona verō subruffa lanugine hirsuta, leguminum amariusculi saporis: flores ex alarum sinu reliquis maiores, cum Genistae maioribus floribus comparandi, aureo colore fulgentes. huius semen obseruare non licuit cum solummodo ad montium radices circa calpē & Bæticę maritimis inuenerim.

Clus. Hisp. cytisus quarta, & post. Hist. cytisus tertius *Escabon* Hisp. dictus. An gelnero hort. cytisus in Italia nascens maior? cytisus à Bellonio missus, candidior, hirsuti⁹que? Lob. Obseru. Icon. Plant. & Hist. Lugd. cytisus quartus Hisp. clusii. Nusquā spontē natum vidit cytisum Turnerus, quā in Apennino iuxta Bononiam, idque copiose: coluit in horto suo olim Bononiae: iam etiam V. V. Senburgi frutices instar arbuscularum, altitudine hominem æquantes: ramis albicantibus, Lanugine incana oblitis siliquis, vt in Apyo Fuchsi, sed brevioribus quantum meminit. Figura pessima à Turn. part. 1. quæ iterū posita parte 2. pro Trifolio quinto. descriptio ieiuna. Tab. icon. cytisus duodecimus, Hist. Cytis. x. Gerard. Angl. Pseudocytisus hirsutus *The hairie bastard Trefolye* [vti antē diximus sub cytiso spicato,] videtur hunc cytisum describere secundo loco, licet eius iconem non proponat.

Cytisum repertam circa *Baulme* oppidum Burgundiae transfuit in hortum Ill. E. C. V. Virt. Mont. belg. vbi feliciter pluribus annis floruit, & siliquas suas tulit. Eandem reperi in Sundgouia, circa Frigidum fontem, vbi prioratus: primò videram in Italia. Frater C. Bauhinus attulit collectam in montibus Euganeis circa Patavium. Clus. solummodò ad montium radices circa calpē & Bæticę maritimis florentem inuenit.

Locus & Tempus.

CYTISVS TERTIA CLVSII;
PANNONICA, SPARSIS
ramis.

LIQUOT ramis præditus est, sparsis & humi fufis, tenuibus, lentis & fractu contumacibus, qui nullis, aut certè rarissimis foliis sunt oblitis, multos autem ex lateribus ramulos proferunt tenellos, hirsutos, in quibus sola longis pediculis innitentia, terno semper numero, superiorib. breviora, elato dorso, supernè viridia, infernè in-

Descriptio
Rami.

Folia.

Sapor.

Flores.

canā lanugine pubescentia, amariusculi saporis & herbacei odoris: ex alarum in extremis ramulis, nonnunquam & per totos ramulos prodeunt terni aut quaterni flores simul iuncti, superiori formā similes, coloris lutei, qui tamen, dum marcescere incipiunt, aureum colorem aded saturum contrahunt, vt purpurascere videantur: folliculi vnde flores emergunt, pallent, & lanugine pubescunt;

Siliqua. Semen. Radix. bescunt : siliquæ planæ, hirsutæ, semen continent exiguum, subfuscum : Radix dura, lignosa, iuxta quam rami per terram sparsi, subinde fibras agunt.

Clus. Pannon. Cytisus 3. & Hist. post. septimus. Tabern. Icon. Cytisus octauus, Geissl. & Hist. Cytisus sextus. Gerard. Angl. Cytisus quartus, hirsutus *Sairie Schrub Trefoile*. Hort. Lus. Cytisus 3. Clusii, & 8. Tabernæmontani.

Locus & tempus. Anno 1595. Iulii 7. Argentina accepimus à D. Vldaricho Chelio, ex plantis diligentissimi Botanici, D. Agerii, cum hac inscriptione, *Cytisus Pannonica Clusii*. Spontè provenit, sic enim tradit Clusius, in silvula quadà ad *Lachen*, primo ab vrbe Vienna milliari, & plerisque aliis locis vrbi vicinis : tum etiam in vtriusque Pannoniæ silvis, atque etiam in Interamni, ultra Dravum flumen, Maturius floret superioribus Pannonicis, Maio videlicet, nonnunquam etiam Aprili, & novos interdum ex ramulis flores per totam deinde æstatem profert.

CYTISI TERTII PANNONICI
TERTIA SPECIES CLUSIO,
supinis ramis.

Descript. *Virga. Folia. Flores.* Cytisi tertii in Pannon. in post. verò Hist. Cytisi septimi, species altera Clusii, pedibus virgis inuenta, tenuibus, viridibus, supinis & humi fufis, quas ambiunt folia superioribus Cytisi similia : flores etiam similes, extremis virgis quini, leni, aut plures simul congesti innascuntur : nulli autem per virgas sparsi, vt in superiori : siliquæ & semina non differunt, virgæ, foliorum pars prona, & siliquæ molli hirsutie pubescunt.

Locus. Inuenitur in Pannoniæ silvis, florétque Maio.

CYTISVS GLABER, SILIQUA
ANGUSTA.

Descriptio
Folia.

Flores.

Siliqua.

FOLIA huic Cytiso, terna quidem illa, ex rotundo sublonga, vt Cytiso Gesneri, verum glabra : flores ad virgularum angulosarum latera, ex foliorum alis, singulares, quantum animadvertere licuit, satis magni, longiore calyce quam in Cytiso glabro siliquâ latâ : à quo & siliquæ distinguunt, ex latere, vt mox de floribus dicebamus, prorumpentes, culmo

angustiores, vncias duas longæ, pediculo brevissimo hærentes, glabræ, quæ sicca nigra : inter Cytisos tenuiores siliquas non obseruauimus, nec etiam omnes vidimus, in quibus semen orbiculatum, rufum, compressum, lente minus.

Aliis iudicandum relinquit Anguill. an de hac Tom. I.

Cytiso intellexerint Dioscorides, Theophrast. & agriculturæ authores : esse autem Galeni Cytisum l. i. de Antidotis statuit, quia semen habuerit ex ea regione, vbi provenire dicant. An Cor-
Pseudo. Cytisus.
Cytisus niger.
Genista Alpina.
Trifolium fruticans.
do in Hist. Pseudo-cytisus, siue niger Cytisus, Tubingæ proveniens solus absque albo? Tubingæ aliquando visus à me Cytisus quem eundem tunc putabam cum Gesneri Cytiso, nunc non ausim asserere : nec etiam an hic de quo nunc agitur. Frater C. Bauh. plantæ sicca, quam Patavio nobis miserat, adscripserat Genista Alpina, Cytisus angustifolius Galeni. Trifolium fruticans Guilandino. An Camer. hort. Cytisus niger siue maior Pseudo-cytisus forsitan Clusii?

CYTISVS GLABER, SILIQUA
LATA.

Descriptio

ACCOMMODVS est tonsilibus arearum marginibus reliquisque topiarii operis deliciis, oblequiosis virgulis, quæ alicubi ad tertium & quartum cubitum assurgunt, glabræ, & vbi attenuari occipiunt, angulosæ : per has folia ter-
Virgula.
Folia.
na, semper iuncta, cœcinna & rotunda, vnciâ brevioribus pediculis hærent, at verò in ramulorum, qui flores,

aut siliquas sustinent, extremis, non iam ea ter-
Flores.
Siliqua.
Semen.
na, sed bina, aut singularia, fortuito posita, latiora, & in acumen desinentia. Verum tum hæc tum illa læto virore arident, nullis obsita pilis. Flores summitatibus ramulorum acervatim insident, lutei, Genistellæ æmuli, ex pedicellis semunciam brevioribus, quibus succedunt siliquæ, vnciam vnam aut alteram longæ, semunciam latæ, compressæ, glabræ, in quibus semina fusca, subrotunda, compressa.

An Anguill. Cytisus in Prouincia & Corsica proveniens, quam quidam monstrant, dicentes, folia habere Erucæ odorem? Lobelius & Pena Adu. Cytisus altera minor & vulgatio. Icon. Plant. Cytisus alter, cuius figura satis infeliciter picta est. Hist. Lugd. Cytisus alter Penæ, notior, frequentiorque Italiæ & Gallo-prouinciæ, foliis ternis (quæ pictor omisit, binis tantum pictis) maioribus, rotundioribus, quam in priore Cytiso, ex atrouirentibus. Verum fateretur Hist. pessimè enim tum floribus, tum foliis est pictus Cytisus, nec scio quenquam præter Lobelium & Penam qui depinxerit. Tabern. Icon. & Hist. Cytisus quintus rotundifolius, Runder Geissl. Perperam appinguntur siliquæ hirsutæ, quæ etiam à Compilatore Taberna non bene describuntur. Gerard. Angl. Cytisus secundus Theophrast. Trefoile, qui & ipse malam habet figuram Tabernæ.

Hunc Cytisum vidi in Italiæ, & Basileæ in hor-
Locus.

to Domini Doctoris Felicis Plateri, & I. Herzmā Pharmacop. ac Argentinae in horto Domini Friderici Meier, à quo habui semina Montbelgardi ferenda in hortum Illust. Excel. Celsi VVirtemb.

CYTISI GENVS MISSVM, NO-
MINE EBENI SECVNDI, FLO-
ribus purpureis.

Descrip.

Virgulta.

Folia.

Flores.

FRVTICO-
SAM quan-
dam plantam
Ebeni secūdi
nomine dona-
runt Itali, vir-
gultis lentis, te-
retibus, canā la-
nugine pube-
scentibus, per
quae folia con-
spiciuntur, vn-
cialibus pedicu-
lis appensa, ter-
na, cytisorum
modo longa, a-
cuta, villosa, al-
bida. Flores in
spicam dige-
stos, pariter ac
Trifoliū maius,
siue cytissus

Tragi, gerit, purpurantes, ex folliculo lanugino-
so candicante, in plumatas cuspides desinentes,
vnicuique verò folliculo folium subiicitur, acu-
minatum: semen inuolucro Trifolii bituminosi
clauditur, album, oblongum, ad Milium vulgare
accedens.

Semen.

Ebenus
Candia.

Iosephus Casabona Ducis Florentini hortula-
nus misit semen, cum hac inscriptione, *Ebenus Can-
diae*. Frutex cytissus alter Candiae, vel Ebanum
floribus purpureis, in catalogo horti Bembi Pa-
tauni.

Descriptio
Bellii.

Folia.

Flores.

De hoc cytisi genere existimamus Honor. Bel-
lum hanc scribere Epistola ad Clusium. cytissus
creticus frutex est totus obliquus, ad quatuor aut
quinque cubitorum altitudinem assurgens: folia
profert terna simul iuncta, argentea, Trifolii æ-
mula, dorso aliquantulum prominente: flores
Trifolii maioris, adhuc tamen maiores, rubros in
quibus intermixti sunt albi quidam villi, qui Stru-
thiocamelipennas, easque in minutissimas partes
diuisas æmulantur, ea ratione flos elegantissimus
apparet: videtur enim ex purpura & argento
quodammodo formatus: succedunt semina Mi-
lio maiora: materies ligni nigra, durissimæque
est, cortex cinereus, & totus profundis scissuris
plenus, oritur vbiq; in asperrimis collium lo-
cis & præcipitiis, vocaturque vulgò, *αρχονδύλον*,
quod nobile lignum sonat. Hunc fruticem cyti-
sum, & fortasse legitimum esse iudico.

Semen.
Materies.

Locus.

Laudandus candor & veritatis studium, stir-
pium diligentissimi & peritissimi Honor. Belli,
dum ait, se errasse nunc deprehendere, quando
cytissum Creticum *αρχονδύλον* vocatum, legiti-
mum fuisse putauerit. Nam differre ab hoc foliis,
quæ angustiora & longiora sunt, neque semper
vno pediculo terna simul, sed quaterna & quina,
semenque non in siliquis, sed Trifolii modo pro-
ferre, hancque ob causam non amplius cytissum,
sed Ebanum creticum vocandam hanc stirpem
censendam, materiem enim ligni plurimam ac-

cedente colore nigro, splendore & duritie.

Gener Cherlerus attulit nobis pulchros ramos
cum flore ex Horto Florentino Mag. Ducis He-
truriae. Prius verò semine Florentino à Casabo-
na misso prouenerat nobis in horto Ill. E. C. V vir-
temb.

CYTISI FACIE ALYSSON,

FRVTICANS QUORVNDAM,
Lob.

PER quam pa-
rum notus
hic perelegans,
& parum fre-
quens, exoticus
frutex, nisi cul-
tioribus Belgii
viretis, vbi flo-
ribus luteis
leucoii minoris,
Æstate lucet, è
sparsis numero-
sis, anfractuosis
Polemonii striat-
is coliculis: Fo-
lia cytisi habi-
tiora, albida,
hispida, cæcæis
pilis rigida: ra-
dice lignosa, du-
riore: & in folli-
culis semine.

Descrip.

Flores.

Folia.

Radix.

Lob. Obs. & Icon. Plant. vocat Cytisi facie
Alysson fruticans quorundam. Tabern. Icon. &
Hist. Cytissus adulterinus, Alysson fruticans,
Vermeenter Geisflæe. Gerard. Cytissus adulteri-
nus, siue Alysson fruticans Bastard shrub Tre-
foile. Hist. Lugd. cytissus facie Alysson quorun-
dam, Lobelii.

Alysson fru-
cicans.

TRIFOLIUM FRVTICANS,

QVIBVS DAM POLEMONIVM
fl
teo.

ore in

Vario im-
plexu ser-
pit radix alba, ac
ex pluribus pro-
germinat locis:
vnde tricubita-
tales exturgunt
rami, angulosi,
virides: in qui-
bus alternatim
furculi surgunt,
folia producen-
tes, lato virore
splendentia, ter-
na ferè, vt in
Trifoliis: singu-
lae portiones ad
Rutæ vulgaris
portiones acced-
unt: sapore in-
grato & seruido.
In ramulorum

Descriptio

Rami.

Folia.

Sapor.

extremis, flores oriuntur Iasmini facie vel Arthri-
tica, siue Primulæ veris, quinquepartiti, lutei:
Iis

Bacca.
Semen.

Iis decidentibus succedunt bacca satis magnæ, rotundæ, rubræ, in quibus continetur semen, simile ferè Piseo vulgari minori, intus album, ingrati saporis.

Polemonii
Monsp.

Polemonium Monspelii olim vocabant, sicut & Lugduni *Iasmin Iaulne*. Ruellius de hoc Cytiso loquitur, dum dicit: postquam Polygoni Dioscoridis historiam pertractauit Plinius alterum genus adiecit, quod Polygonum sylvestre nominat, cuius descriptio in plerisque cum superiore Dioscoridis pictura dissonat, quapropter aliud esse genus non dubitauerim: penè arboris modo frutex, radice lignosa, stirpe cedri rubicundo: ramis sparti, binum palmarum, nigris geniculorum ternis, quaternisque articulis: sapor mali cotonei. Hac mihi certè facie demonstratum, quod Polygonum sylvestre appellatum, fruticibus magis, quam herbis annumerandum, ut quod artubuscularum minetur altitudinem, stipite & ramis sparti, atro virore saturatis, binum palmarum, ternis Rutæ foliis, nigricantibus, ex intervallo fufis, sapore mali cotonei, radice lignosa. Sed iam, quod ramis herbaceis, fronde minutâ Genistæ, quam vocant Sparton, foliatis vestiatur, multi Genistellam audent appellare apud nos in Gallia.

Ruta ca.
praria.

Gesnerus hort. *Polemonia Monspelienfium* plerisque, herba *Ruta capraria* dicta. Item *Limonium Monspelienfium*: foliis ferè Polemonii, flosculis luteis, confertis, exilibus, oblongis. Quod quidem ipsi cum Limonio nihil commune habere videtur: & [suspiciatur enim propter vocum vicinitatem Limoniū aliquem pro Polemonio protulisse:] Pingi à Dodonæo tanquam alteram Polemonii speciem, sed errat. Item vocat Rutam caprariam Gallorum, Monspelii vulgò sic dictam, foliis Rutæ, quam quidam Polemonium Dioscoridis esse, multis persuaserint. Facile crediderim ego Gesnero Limonium scriptum fuisse, pro Polemonio, non tamen propterea concesserim Polemonii alteram speciem Dodonæi. Is enim ait in Hist. frum. cytisum quem plerique appellant Trifolium fruticans nominare malui: cum cytiso enim non convenit, nisi Marcelli cytisus sit, cum quo aliquam fortè similitudinem habere videri posset, si flos, qui ei luteus est, albus esset, aut galbineus: galbineus autem color, idem videtur cum cæruleo, aut similis.

Cytisus.

Trifolium
fruticans.

Sunt verò & nonnulli, qui Trifolium istud Polemonium esse existimant, quod videlicet cum vulgaris Rutæ, aliquam huius folia similitudinem habere videantur. Sed Polemonium non vulgaris Rutæ est folio, sed alterius, Hypericoidis videlicet, veluti Hypericum Anonis, & Centaurium minus, quæ etiam folio Rutæ describuntur.

Ruta duplex.
Ruta Hypericoides.

Polygonum
sylvestre.

Ruellius authoribus Lob. & Pena perperam adstruit Polygonatum sylvestre Plinianum, folio Rutæ, Polemonium fruticem, quem non nouit isto nomine, & fieri potest, ut hallucinatio sit Polygonati ad Polemonium.

χλιδωάριον.

Polemonium Monspelienfium, χλιδωάριον, auctore Dioscoride Gallis, Belgis, & Anglis putata & vocata Genista peregrina quadam species. Obs. & Icon. Plant. Polemonium. Hist. Lugd. Polemonium Monsp. *Iasminum luteum*. Tabern. Icon. & Hist. Trifolium fruticans Baumeinther wiesen fleck. Gerard. Angl. Polemonium, siue Trifolium fruticans Schrub bie Trifoile. C. Bauh. Ph. Trifolium tricefinum secundum, siue fruticans bacciferum.

Iasminum
luteum.

Reperitur, ut scribit Dodonæus, apud Belgas in studioforum hortis aliunde inuectus: floret æ-

Locus.

Tom. I.

state: Autumno semen maturum. Florentem vidimus mense Martio, Aprili, Maio & Iunio. Bacca autem ferentem copiosè mense Augusto, quæ per Autumnum & Hyemem durat. Prouenientem autem obseruauimus Monspelii in sepibus, & inter Monspelium & Nemausum, ac Lugduni cultum in hortis propter pulchritudinem. Præterea vidimus in horto Publico Patavii. Genevæ in horto nostro proueniebat. Lugduni florens mense Septembri in horto, ibi vocant, *Iasmin Iaulne*, inde Montbelgardum curauimus adferendum ad Principis hortum. Bononiæ in horto S. Saluatoris obseruauimus, nec non Basileæ in horto D. D. Fælicis Plateri: Stutgardia in horto Ducis. Rickenvillæ in horto domus Illust. Exc. Cels. V. Virtemb. unde etiam Montbelgardum copiosè evulsam transtulimus: interdum summitates gelu perduntur, nec facile fructum fert apud nos.

Dodon. Trifolium fruticans, nullius quidem usus est: nec animantium cuiquam, multò minus apibus, quod sciatur, gratum.

Usus nullus.

TRIFOLIUM FRUTEX GENISTÆ FOLIO.

PLANTÆ huius cubitalem adseruamus ramum, rectum, teretem, Genistæ facie, striatum, fungosum, in alas alterno positu diuisum, quarum commissuris folia hærent unâ parte trifolia, extremâ singularia, Genistæ apprimè similia: ramorum extremis, veluti spicatum, sed maiore positu, flosculorum capitula, ex longiusculis pedicellis alternatim hærent, flaua, (ut sicca ostendit) oblonga, ad quorum insertionem minutissima foliola adnascuntur.

Descriptio Ramus.

Folia.

Flosculi.

A clarissimo Domino, Domino Stuartio Illustr. Ducis V. Virtemberg. Medico ex Italia illatam dono accepimus. Vbi autem eam locorum collegerit, non recordamur.

ASPALATHVS SECVNDA, TRIFOLIA, QVÆ ACACIA SECVNDA Matthiolo Trifolia.

PEDALES adseruamus ramos aliquot, rigidos, firmos, atque lignosos, cortice subcinereo striato obtectos, ligno albicante: pro ramis hac illac spinas exerit feroces, duarum, aut trium vnciarum, quarum nonnullæ bifidæ, aut trifidæ, striatæ & ipsæ, reliquæque ramo concolores: quarumque non commissuris modò, sed ipsimet etiam medietati, ex longiusculis pediculis, folia hærent

Descriptio Ramus.

Folia.

trifolia, exigua quadam, ac ne vix quidem, conspicua hirsutiae pubescentia.

Aspalathum secundum aliquando suspicatus Anguill. esse Acaciam secundam, unde sparsus rumor, ipsum asseruisse esse Acaciam secundam, quod tamen non fecit. Alteram Acacia Matthiol. accepit à quodam ex iis, qui rei herbariae dant operam, quae Dios-

coridis historiam perbellè representare visa est: est enim aculeis horrida, folio Rutae, semine lenticula minore, in siliquis ternum, quaternumve capacibus, quod Autumno profert, gustu etiam adstringente: color siliquis aureo quodam fulgore resplens, adeo ut in Sole auri modo pelluceat. Nec ab hac opinione in post. comm. cum mag. icon, Lat. & Ital. recedit, antequam eam videat plantam, quam Anguillarius secundam esse censet Acaciam. Matthiol. in Hist. Germ. non describit Acaciam secundam, quasi ei non bene notam. Camer. sub titulo Acaciae secundae, (Aegyptischer Schleendorn) Figuram Acaciae Bellonij & Acaciae secundae Matthioli ponit: Verum Acacia Bellonij eadem est cum Acacia prima & vera Dioscoridis, quamvis figura mala, à qua Acacia trifolia Matthioli, de qua hoc capite agimus, multum differt.

Acacia.

Titubans opinio.

2. Cum igitur Dioscorides (ait Marantha) secundam Acaciae speciem per Autumnum, semen in siliquis proferre dicat: valde periculosa mihi videtur opinio volentium secundam Acaciam esse eam plantam, quae passim Neapoli & Puteolis visitur in Veris initio luteam florem Genistae similem proferre, siliquis pilosis aurei coloris splendentibus, quaeque Spalathrone vulgò dicitur, & in Graecia etiam vulgò Spalathro: haec enim planta vix ineunte Aestate semen perpetuè profert: quam & nonnulli, non leui quidem coniectura, Aspalathum secundum potius existimant: videtur enim vulgatum etiam nomen consentire. Dodon. Gall. Acacia altera. Gesn. hort. Aspalathus. Benedetto Aretio ex natis è semine plantis duabus, una in horto relicta, hieme perit: altera in hypogeo seruata est, & postea floruit. In Gallia Narbonensi spontè nascitur. Matthiolus hunc fruticem pro Acacia secunda pinxit: sed videtur potius Aspalathus secundus, ut Marantha monet.

Animadversio in Gesn.

Lonicerus notatur.

Matth. reprehenditur.

An confundat Gesnerus Aspalathum Monspeliense cum Acacia secunda Matthioli iudicent Lectores: nos quidem suspicamur quod Aretius Monspeliensium Aspalathum habuerit, non Acaciam secundam.

Figuram habet Lonic. titulo, Acacia Dioscoridis ex Matthiolo, sed non indicat an huius plantae sit figura, vel prioris, nec etiam describit.

Lob. & Pena Adu. Acacia altera Dioscoridis, notior Europaea. In hac Matthiolus aequè incertus acin superiore.

Hist. Lugd. Acaciam alteram genuinam censet periti Herbarii, foliis Rutae ternis. Acacia altera Matth.

Tabern. icon. & hist. Acacia secunda, Acacia Diof. Aegyptischer Schottendorn. Compilator Tabern. inepte pro vera Acacia Gummifera in histor. ponit Aspalathum trifolium.

C. Bauh. apud Matth. Acacia altera. Honorius Bellus ad Clusium, Aspalathus secundus Dioscoridis verus & legitimus: atque in tota Graecia nomen adhuc retinet: illo sepes conficiunt & integræ sylvae hoc solo constare spectantur: ligni materies alba, durissima & grauis est: medium autem ligni nigrescit, odore carens: flores habet luteos, Genistae æmulos, parum odorantes: vento autem spirante, eorum odor satis suauis, manè longius percipitur: succedunt parua siliquae, in quibus tria, quatuorve semina continentur: folia Rutae similia sunt, terna simul iuncta, licet Aestate ipsa amittat, ut Autumno aliis induatur, spinis totus frutex scaturit: radice nititur firma, lignosa odoris experte.

Matthiol. non sine errore fruticem hunc Acaciam alteram appellat. I. Pona in descript. montis Baldi, Aspalathus alter legitimus Diosc. frutex à nemine [quod sciam] rectè descriptus, verè autem & eleganter ab Honorio Bello.

Quæ Veteres scripsere de Aspalatho secundo, à nobis posita sunt, hist. n. g. lib. 4. ut & æquiuoca. Altera Dioscor. Acacia vniuersum Tirrenum, Ligusticum, atque Mediterraneum littus scaturit, uti pleraque Italiae loca: An Bellonii Obs. lib. 2. cap. 80. In Palæstinae vrbe Rama Acaciae alterum genus copiosè proveniens: Et cap. 86. In Planitie Iericho Acacia altera frutex abundè crescens: Siccam habeo à D. Cortuso missam, in cuius horto primùm viridem conspexi, postea Veronae apud insignem Pharmacopœum Calceolarium.

DE COLVTEA ET COLYTEA VETERVM

Quia in humiliorum suffruticū historia versamur, hoc in loco iure merito de Colutea eiusque speciebus sermo habetur, & ea quae Theophrastus habet, in medium adferre animus est: Colytea enim [κολυτῖα] habet folium vicinum Salici [ῖτέας, fortè legendum πτελέας Vlmō, ut habet ipse autor Theophrast. cap. 17.] ramofum verò [πολύλοζον] foliosā. n. arbor, & omnino magna: Fructum autem in siliqua, sicuti legumina, siliquis latis & non angustis, & semen (σπερματίον) intus, paruum & non magnum, durum modicè, non valde, neque multa semina habet pro sua magnitudine. Rarum verò est, (arborem scilicet) in siliquis fructum habere: quippe inter arbores pauca huiusmodi habentur. Colutea verò [κολυτῖα, vel κολυτῖα ut legit Const.] circa Liparam propria, arbor magnitudine praestans: (εὐμυλῆδες sunt, qui putant legendum εὐμύλα, non magnam, facili lapsu) semen verò fert in siliquis, magnitudine Lentis, quod oues mirum in modum pinguescit. Nascitur semine, & fimo præcipuè ouillo. Tempus autem ferendi, cum Arcturus occidit: ferendum semine præmadefacto, càm iam in aqua pullulare incipit [legitur ut Gaza vertit διαφύττει. Const. in Lex. & Dalech. apud hist. Lugd. putant legendum διαφύττει, vel διαφύττει, id est inflatur, non malè meo iudicio.] Folium habet simile Foenogracio: Germinat primò vnicaulis triennio maximè, quo quidem tempore baculos [βανθῖνῖας] decidunt: tunc enim praestantiores esse videntur: & si quis decurtauerit [κολλῶσαι] moritur, haud enim stolonibus regerminat. Spargitur deinde

Tabern. notatur.

Aspalathus.

Locus & Vlus. Descrip.

Matth. error.

Non est Acacia altera.

De hoc Aspalatho Veterum sententia.

Æquiuoca Loc.

Colytea Theophr. Folium. Theophrast. corrigitur. Siliqua. Semen.

Colytea Theophr.

Siliqua.

Semen. Lentis. Ouium pabulum.

Cultura.

Folia Foenogracii.

deinde in ramos, quartoque anno arborefcit.

Colytea a-
lia, arbor. *κολυτέα*, genus aliud est, fruticosum & ramosum
[*ὄζωδης*, nodosum vertit Dalechamptius] multas
Folium
Laurinum.
Vlmi foliis.
folias habens, rarum verò, non multum. Habet
folium Laurinum, Lauri Latifolia, sed rotundio-
ris ampliorisque, ut vel vlneo simile appareat, ob-
longius tamen: colore parte altera herbido: [*χλω-
ρόν*] tergo autem albido, nervosque, à postero-
re parte nervuli tenues, inter eas propagines,
& inter partes similes costis de media proten-
duntur. Cortice non lævi, sed quasi vitigineo:
ligno verò duro, spissoque, radicibus per sum-
ma tenuibus & solutis & crispis, atque flauis maio-
rem in modum. Fructum & florem non ferre di-
cunt. Cachryn autem in vertice [*καρυώδης*] gemi-
nósque [*ὀφθαλμοειδής*] circa folia, admodum læues,
pingues, candidosque facie, Cachrys similes: præ-
cisa & vsta, ab imis subnascitur atque resurgit
[*ἀναβλάσκει*]. Hæc Theophrastus.

Cachrys.

Plinius de Cercide (quam Theophr. lib. i. c. 18.
cum Colætia [*κολοειτία*] circa Liparam, arboribus
semen in siliquis habentibus annumerat) nihil de
Colutea au: em ubi agat, videbis. *κολυτέα* inibi,
ut notat Scaliger mendosè legitur, *κολυτέαν* in ter-
tio appellat, ubi Liparitiam vocat arborem, *κο-
λυτέαν* verò & diuersam, & Idæ propriam.

Colyteæ, siue Coluteæ, siue Coloiteæ nomi-
ne Theophrastum intelligere tres plantas scribit
Solerius, verum nullam esse *Baguenaudier*, ut vo-
luerint Fuchf. Ruellius & Matthiolus.

Colyteæ
& *Colu-
teæ æqui-
uoca.*
Laburnum.
Anagyris.
Sed Colyteæ & Coluteæ spectemus æqui-uoca.
Existimabat Solerius Colyteam folio Salicis
Theophr. l. 3. c. 14. esse Dioscoridis Anagyridem &
Plinii Laburnum, de qua nos hoc libro ii. sub La-
burno. Ab Anagyride non multum recedere vi-
detur Colytea apud Theophrastum folio copioso
(quamuis in aliam abeat sententiam Theodorus)
Cæsalpino. Colutea multis, de qua paulò post,
sub Coluteæ vulgaris titulo. Coluteam præterea
non pauci, *Senam vulgarem* esse credunt. Non-
nulli Coluteam Scorpioidem faciunt: Clusius in
Pannonicis Eliotem. Idem etiam in Pann. Co-
luteam Scorpioidem humiliorem contendit. Tan-
dem est Colutea Scorpioides altera Clusio in
Pann. Hæc an Polygalo affinis Clusii. Colutea
Scorpioides peculiaris species folio Rute, per hye-
mem & frigora diligenter munienda: Depinxit
etiam aliam Clusius in Obseru. Pann. Crescit in
Gallia circa Montepellulium & vicinis Viennæ
montibus. Considerandum adhuc ad quam præ-
cedentium pertineat. Colutea Scorpioides eo-
ronata Lobelio, Polygala Clusio. An Polygala
Cortusii similis? Colutea minima, Polygala Va-
lentina prima Clusii. Vlmo quodammodo simi-
lis arbor à Theoph. Colytea dicitur, videtur au-
tem Vlmi sylv. Plinii. Inquirendum proponunt
Aduersaria Penæ & Lobelii, Germanorum *Caule-
baum* an Colytea sit Theophrasti? De hoc fruti-
ce Hist. nostræ generalis lib. 5. sub Alno nigra bac-
cifera. Colyteam Theophr. in Ida proponentem
suspiciatur esse Apocynon Dioscoridis, Solerius
De ea Hist. nostræ generalis l. 15. Colytea Theoph.
quibusdam Arbor Iudæ, de qua Hist. nostra lib. 12.
Staphylo-dendros aliquibus Colytea, de qua Hist.
nostr. lib. 3.

Colutea

vulgaris.

Sena.

Colutea

Scorpioides.

Colutea

Scorpioides

humilis.

An Polyga-

lo Clusii affi-

nis.

Quæ præce-

dentium?

An Polyga-

lo Cortusii

similis.

An Polyga-

lon Clusii.

Vlmi.

Alnus ni-

gra bacci-

fera.

Apocymon.

Judaica

arbor.

Staphylo-

dendros.

Id. altioribus, li- *Caulis.*
gnescentibus: ex
quibus alterna-
tim exeunt pedi-
culi tenues, palmo
longiores, ad
quos ex medio-
cribus intervallis
adnexæ sunt fo-
liorum quatuor
aut sex coniuga-
tiones, nullo im-
pari alam clau-
dente, quod ani-
maduerterimus
adhuc: singularia *Folia.*
autem folia ex vi-
ridi in flavum de-
clinant, proximè-
que costæ adhæ-
rescunt, Glycyrr- *Gustus.*
rhizæ foliis simi-

lia, sed acutiora, gustus non nihil viscidus & amari, *Siliqua. Se-*
non sine nausea aliqua. Siliquæ falcatae, com- *men.*
pressa, nigricant: semen continentes paruum,
gigantis simile, sed compressum, album vel ni- *Sena Flo-*
gicans. Porro, quam Florentinam dicunt, foliis *rentina.*
quidem est similiter dispositis, sed multò maiori-
bus, nervosisioribus, non acuminatis, sed per ex-
tremum latis ac penè cordatis.

Hanc Cæsalp. sequentibus verbis describit: *Descriptio*
Cæsalp.
Sena nostras frequens est in agro Pistoriensi, feri- *Caulis. Fa-*
tūque in quibusdam Florentiæ locis: caule con- *lia. Flor. Si-*
stat cubitali: foliis latioribus Senæ Orientali: gu- *liqua.*
stu glutinoso: flores fert luteos: siliquas com-
pressas, & falcatas, angustiores Orientali, linea v-
trinque per medium inæqualiter extuberante,
seminibus nigris, compressis, figura cordis: vtun-
tur hac Medici loco Senæ Orientalis, sed longè
inefficacior est ad purgandos atros humores.
Huius meminit Serap. ex autoritate Abohanifa.
Sena asseruatur sicca, siliquas lunatas, & oblon-
gas profert: in quibus semina in ordinem digesta
clauduntur. Siliquæ tenui pediculo pendent i-
deoque ab eo facili ventorum impetu deturban-
tur. Caducas opiliones colligunt.

Senna inquit Mesue, est folliculus plantæ, Per- *Genera*
sis dictæ *Abalzemer*, Orobi modo nascentis: Sa- *Mesue.*
tiua est, & aggræstis. *Abalzemer*

Frutex est, Ruellio teste, quadriennio se in ar- *Descriptio*
borem efferens, ramis exilibus, folio Fœnugreci, *Ruellii.*
membraneo folliculo, pellucente, prætumido, &
veluti quodam spiritu distente turgido, ita ut si
digitis prematur, crepitans dissiliat, in quo semen
atrum, durum, latum, lentis magnitudine, Pisi
gustu.

Videntur Actuarii tempore siliquæ potissimum
in vso fuisse: scribit enim Sena à Barbaris appella-
tus siliquosus ille fructus est, qui citra noxam
drachmæ pondusculo in aquam coctus, sum-
ptusque pituitam & bilem purgare affirmatur.

Contra Cordus Hist. Senam sic describit: cau- *Descriptio*
lem erigit cubitali altitudine, paucis ramis fruti- *Cordi.*
cosum, foliis in singulis pediculis, vtrinque tri-
bus, vel quatuor, binis semper per intervalla ex
contrario & rubente adnexu erumpentibus, Por-
tulacæ foliis figurâ similibus. Flores lutei & pal-
lescentes, quinque foliis in concauitatem ali-
quam reflexis constantes, eiusdem coloris stami-
na habentes. Radix tenuis & inutilis.

Fuchf. vocat Coluteæ alterum genus, & sili-
quas ferre ait non ita tumidas, ut Colutea, in quo

Radix.

Colutea al-

tera Fuchf.

Fuchf. nos.

S E N A.

Descriptio
Sena O-
rientalis.

SENA, quam ex Oriente Institores important,
Sprimæ est notæ: caulibus cubitalibus, aut pau-
Tom. I

nobis non placet: eò quòd siliquas Sennæ tumidas fuisse aut esse, animaduertere hactenus nobis non licuerit.

Candido in fastigiis & violæ adsimili emicante est flore qui in nigras abit, & incuruas instar Genistæ siliquas: Semine aliquantum lato, ac incano, quod à me, inquit Tragus, aliquando satum, plantulas Sennæ protulit.

Locus.

Delphinium.
Alypum.
Peplum.

Trag. repreh.

Delphinium.

Sena alioquin ex Italia in Germaniam magna in copia deportatur, nam in illis regionibus sicut & in Gallia sponte sua gignitur, præstantissima verò ex Alexandria deferitur. Ea luteos profert flores, alteræ vulgari similes. A Theophrasto descripta est, Liparæ peculiarem speciem asserente. Quod verò quidam Senam Delphinium, seu Alypum, aut Peplum Dioscori, esse dicunt, nihil mouet, quominus Sennam cum Ruellio Coluteam Theophrasti cum Euchar. Ræsin. esse statuam. Galli hanc *Baguenaudier* vocant. Serap. *Habbanisa*, Mesue *Albazemer*, Actuarius fructum siliquosum appellat. Ex his autem Tragi verbis satis apparet eum miscuisse Coluteam cum Senna. In Gallia an proueniat nescio, nec in eadem aliud nomen habet quàm Sena. Præterea Italicam ab Orientali distinguit floris colore: vni namque candidum, alteri luteum florem tribuit, quæ distinctio an sit vera considerandum.

Non deesse autem qui Senam Mauritanis vocatam Delphinium esse credant attestatur Matth. quorum grauis error euident. Constat enim Senæ Mauritanicæ folia sapore Fabarum esse prædita: flores ei emicant aurei, veluti Brassicæ, purpureis intercurrentibus venulis: quibus succedunt folliculi falcati in quibus semen continetur in nigro subuirescens.

Ruell. Senam eam arborem esse existimauit, quam Theophrast. Coluteam appellat & magno errore putauit Senam non herbam esse, sed arborem.

Sena Alexandrina.

Sena non est Delphinium.

Cæterum è Sena, ea magis præstat, quæ ex Alexandria Ægypti vel ex Syria affertur: quæ de Sena cõmuni & viliori sentire, quæ minor & efficacior est Alexandrinâ, Gesner. hort. Marantha dicit. Si Dioscor. vult Delphinii folia Delphini effigiem repræsentare, reprehendendi sunt, quia Senam Arabum Delphinium esse credunt, quia folliculos, habet contortos Delphini effigie: quâquam minùs culpandi sunt, qui eundem Delphinium plantam esse volunt, quæ Consolida regalis vulgò dicitur: quæque à Fuchsio pro Eranthemone depingitur: hi enim contextum tanquam deprauatum ita emendant, vt Similitudo [Delphini ad flores referatur:] delphini ad flores referant, non ad folia. Verùm illi nullo pacto contextum immutantes, quod foliis tribuendum est, folliculis tribuunt, neque aduertunt florum colorem non purpureum, sed luteum Senam habere, nullamque ex aliis notis adesse, neque facultates respondere. Senam ergo Arabum, qui volunt esse Delphinium, Delphini effigiem ad folliculos non ad folia, vt Dioscorides deducunt.

Manifestus error volentium Senam esse Theophrast. Coluteam, quæ arbor est, cum Sena herba sit, quæ seritur, non vltra annum restibilis.

Sesondros.

Senam nonnulli apud Io. Agricolam Alipon Dioscoridis, quidam Empetron, Marcell. Delphinium iudicat, Sesondron à quibusdam cognominatum quòd hominem sospitet. Verùm nec Alypon, nec Empetron, nec Delphinium est.

Sena ab antiquis nunquam descripta est, nam & Auerrhoes nouam herbam esse adstruit, & priscisignotam. Si apud Dioscor. lib. 3. capite de

Androsace legèdum est *μυφύλλον*, nihil aliud monstrare posse existimat Anguill. pro Androsace quàm Senam vulgarem Lob. & Penæ Adu. & placet ab Arabum Alba sena, Senæ detortam esse dictionem.

Androsace
Sena vnde
dicta.

Senam Officinæ potiùs è fundo vernaculo, nēpe Orientis emporiis, petunt, eamque pluris faciunt, quàm Italicam, duas autem foliorum differentias aut varietates habent institores è diuersis plantis Sennæ: probatius & laudatius ad purgationes (*Finum* vocant) est oblongius, acutius, Myrti maioris effigie: alterum rotundius, breuius, quod vilius habetur: non secus atq; Myrtus maior & minor, folius videntur hæc duo inter se distare, vt præstantius sit folium domesticæ: alterum lyuestris Sennæ. Ad persuadendum autem alterutram earum esse sylu. multum spirilla stercoreis caprini aut ouini faciunt, quæ frequenter inter Sennæ Orientalis, folia, folliculos & quicquillas passim ad nos allata reperiuntur, vbi empturis prostant: seritur namque & adolescit probatior in simeto ouillo inibi. Flores ex pallido lutei sunt, rubellis vestigiis venosi, graciles caules pedem & sesquipedem alti. Arabum & Actuarii Sena fatiua & sylu. Nescimus quæ de re Anguillara Senam & Cassitham hatriolatur &c. Obscurior videtur Lobelius in distinctione Sennæ: nobis verò sit verisimile Senam domesticam maiorem esse syluestri: laudat tamen eam quæ acutiori folio, quam crediderimus minorem Florentinâ, quantum e quidem animaduertere potuimus. Tab. & Gerardo Sena Orientalis, Item Sena Italica semine paulò nigriore quàm Alexandrinâ, facultate etiam imbecilliori. Senam Italicam annuam esse plantam Camer. hort. scribit, ac folia nocte contrahere, sicut multa alia eius generis leguminosa: Alexandrinam ne quidè in Italia vltra annum durare, ideoque pro frutice haberi non posse. De Sena item quædam Galeno Mesuen adscribere, quæ ille ne somniauerit quidem.

Sena differe
rentia.

Finum.

Sena Orientalis.

Anguillara
notatur.
Cassitha.

1.
2.
Sena Italica.

Alexandrina.

Mesue
notat.

Porro apud Matthiol. Germ. Duas esse species Sena tradit, atque vnam dici *Orientalem* aut *Alexandrinam*, folio longiusculo Myrto ferè simili: Siliqua crassiuscula, semine multò albidior quàm in aliis: quæ torsiones minùs excitat quàm Italicæ: Eamque rursus duplicem *Mechinam*, ex Mecha delatam, præstantissimam folio longiusculo, angusto nonnihil acuto & crassiusculo colore ex luteo virenti: Alteram denominatam à loco vbi proueniat *Sætro*, quæ paulò viliori pretio vendatur, nec præcedentis bonitatem assequatur, melior tamen sit *Italica*, folio latiore & rotundiore, ac semine nigricante: Sena si simpliciter scribatur assumenda folia & siliquas. Is duas habet figuras: prior est qualis nostra Fuchsiana foliis rotundioribus, quam vocat Senam vulgarem, altera, cui titulus est *Sena Alexandrina*, cui folia sunt acuta: verùm differt ab omnibus figuris, quas hactenus vidimus, ac ipsius Tabern. in fine enim pediculi folia singularia pinguntur quæ Cordus Sennæ denegat: Nos ramum pingimus Sennæ exhibitæ pro Orientali, & folium dictum pro Sena Florentina.

Alexand.
minores tor
siones exci
tat.

Meching.

Sætro.

Sena simpl.

C. Bauh. apud Matthiol. Sena duplex est, vna rotundifolia, altera acutioribus foliis.

Planta, autore Matthiolo est frigoris impatientissima: ob idq; feri vult Maio nec vltra Autumnum perdurat, siquidem (ut pluries expertus sum) prius lata facillè frigore deperditur, sensus verò Hyemem similiter non tolerat. Seritur vt vult Dodon. in Syria & Ægypto: item in Italia, Prouincia, ac Narbonensi Gallia. Apud Germanos &

Belgas

Locus &
tempus.

Belgas difficulter prouenit. Amat calidas regiones. Haecenus non obseruauimus nec intelleximus in Gallia prouenire, Lobelius etiam non annotauit tibi obseruatam: In Liguria, Thuscia, Romani agri, & Apulia variis locis legitur Autumno, nec feritur ante Maium: in hortis Septentrionum vix trimestre viuit, nec promit, nec maturat flores vel siliquas. Quare Officina ex Orientis emporiis potius petunt, quam istam, aut Italicam. Duplex est genus obseruatum: unum semine nigro, alterum albo. Aliquoties per me fata est Mottelardi in horto C. V. Virt. sed frustra. Vidi Basilae in horto Io. Heitzman Pharmacopoei Florentinam Sennam cum flore: item apud fratrem C. Bauhinum, qui portionem dedit. Est mihi siliqua Senae missa ex Creta per Dominum Honor. Bellu Fratri Casparo fusco semine. Bayrus ad Sodam frigidam in lixiuio externe vtitur foliis Senae. Senae siliquosus fructus (quantum quidem ex Actuario colligere licet) citra noxam, drachmae pondusculo potus, pituitam & bilem deiecit, post hos reliquos humores modestissime purgat, retorridam atramque bilem, eiusque suffusiones ex gallinaeo iure depellit. Vetus capitis dolori, scabiei, comitialibus, impetigini succurrit. Sed feruifacitius potius quam triti farina propinatur. Interaneorum obstructions tollit. Sena, inquit Serapio, mirifice prodest delirio, amentiae, scissuris totius corporis, resolutioni nervorum, phthiriasi, cephalalgia, scabiei, pustulis, pruritu, & epilepsia. Cor etiam roborat, si tamen iis potissimum commisceatur medicamentis, quae ipsum maximè confirmant, veluti Viola.

Foliorum Senae & Chamamelis decoctum lotionem cerebri & nervos roborare, deinde & quouis modo sumptam Senam visum & auditum firmare, melancholicis & antiquis febribus succurrere scribit Mesues, Viscerum obstructions aperit, augeat iuuentutem, seniumque retardat. Folia in capitis perfusionibus vtiliter decoquuntur, praesertim addita Anthemide. Trago perhibente Sena mediocriter calefacit & exiccat. Vsurpantur siliquae & semina, dehinc folia ad purgationes. Inter omnes purgatorias, & expultrices medicinas, vix aliam reperiatis vtiliorem, vltiorem, & minus noxiam. Decoctio namque Senae pota, crassos & viscosos humores educit, melancholiam expurgat, sanguinem mundat, exhilarat cor, & omnia interanea. Decoctio, a. sic conficitur. Sumitur Senae foliorum vncia vna & dimidia, eaque probe abluuntur, caulibus crassioribus & reliqua immunditie amota, Caryophylla 12. gingiberis, non tusa radix minutim concisa seminum Foeniculi, Anisi, ana drachmae ij. Haec omnia in olla nova & munda lento igne supra tertias in vino aut aqua pro aegritudinis ratione, decoquuntur, mox per pannum percolantur, Saccharumque adiicitur, quantum quidem videtur res ipsa postulare, tum aegro manè & vespere cubitum iuro, decoctionis huius calefactae mediocriter exhibetur cyathus, ita tamen vt nullum, postquam potionem accepit, intra quatuor horas cibum assumat, Haec decoctio citra periculum puero vel adulto exhiberi potest. Puerperis benedicta est medicina, sed his quidem non cum Saccharo condienda fuerit praedicta potio: Sunt qui illi pauxillum Rhabarbari tusi admiscant, tum enim purgabit efficacius: Serapio drachmam foliorum Senae in puluerem reductorum, in iusculo gallinaceo sumptam pares, facultates habere tradit. Ceterum, è Sena adhuc in agro virente, & rosarum diluto Matth. quotannis Syrupum parare consuevit, qui tunc, largè-

que omnes [vt inquit ipse] purgavit humores. Datusque commodè praequantibus & pueris, & cuiuscumque aetatis hominibus: Dilutum tamen magis praestat, quam decoctum, quod nulla ex parte exhalet: cuius vnciae quinque, vel sex alvum modestissime, & sine molestia solvunt. Quod tunc dari possit praequantibus, & pueris, experientia docuit, cui subscribit Actuarius, qui Senam citra noxam purgare tradidit. Redditur medicamentum hoc in deicienda aluo praestantius, atque valentius, si Cassiae nigrae, aut Mannae, aut Rhabarbaro, aut Rosarum diluto, aut Rhodopharmaco, quod Officina Syrupum rosatum solutivum vocant, commisceatur, aut si maceretur Sena caprino sero. Praestantissimum dilutum hoc modo paratur. Sumuntur foliorum electissima Senae drachmae sex, Gingiberis, aut Cinnamonis contriti drachma vna, florum Buglossi drachmae duae: miscenturque omnia & si stili vitro circumlito, siue stanneo vase angusti Orificii excipiuntur, & affusis feruentis aquae, aut feri caprini vncis decem, valis osculum adeo occluditur, vt nullus penitus spirandi pateat exitus. His peractis puluinarum plumis anserinis facto, ignique calefacto vas inuoluitur, reponiturque in arca, vbi pernoctare finitur. Sic enim conseruato calore, dilutum omnem facultatem in se recipit. Sunt praeterea, qui vindemiae tempore Senae folia in mustum concitiunt, vinum inde conficientes, quod alvi deiectionem vim obtinet. Syrupi de Pomis cum Sena conficiendi modum hunc praestant probamus, ac etiam Quercetani praefereamus. 82. Fol. Senae lb. j. Succu pomor. redolent lb. ij. Cinn. Anisi ana vnc. j. Succu Limon. lb. Sp. Vitrioli ad libitum. Sacch. lb. j. vnc. ij. f. infusio, levis ebullitio, colatio, dein Syr. coctio f. a. Est vsu iucundissimus & gustu gratissimus, cetera quavis purgantia & Syrupos facile superans: ad huius normam plures alios componere licebit. Dosis huius Syrupi erunt ad vnc. ij. in morbis acutis, pro blanda primarum viarum expurgatione, quibus si addas 4. vel 5. grana Diagridii, exoptatam reddes evacuationem.

Sena ingratiuscula tota gustanti, inquit Lob. tantillum amara: calida & sicca folia, quibus ad purgandum consultius semper, quam si per se, infuso puluere infuso aut decocto dentur, quae flatum discutiant & nonnihil lubricent, adduntur. Alias enim turbarum multum ciere, & intestina, stomachumque torquere, vel plebecula conqueritur. Eapropter qui aduersum Mesuem tueretur non esse corrigenda, imò siccitate sua atque quadam adstrictione ventriculum iuuare, nescit quid commentetur: nam si Brassicae marinae, Thymeleae & Chamaleae siccitas, stomachum iuuaret, quem tamen laedunt illo viroso odore, & purgatrice qualitate, à qua non longè absunt folia Senae, vt dum virent adhuc, aut macerantur, odorantur, proinde ritè Mesue folliculos tutius purgare monet: nempe membranei sunt, minusque flatulenta semina quam folia: sed haec plus mouent, praesertim infusa, quam decocta, quia ebulliando nonnihil virium absuntur & flatus dissipatur: vt vsus ipse castigare valeat illum Commentatorem, qui nihil addendum ad eius noxam corrigendam autumat. Lobelius igitur cum Mesue probat magis folliculos, quam folia. Veruntamen ego cum Fallopio foliis libentius vtor, quia folliculi sunt vt plurimum acerbi & immaturi, nam metunt secantque Senam antequam sit matura, idque faciunt ne folia concidant, cum maiorem quæstum faciant ex foliis, quam ex folliculis. Si autem folliculorum

Dilutum.

Dosis.

Stimulus.

Diluti praeparandi modus.

Alius.

Syr de Pomis cum Sena.

Dosis.

Temperā.

Infuso praepulvere.

Aduersus Matth. Sena corrigenda.

Vires & vsus: Soda.

Dosis.

Dolor capitis. Comitialis morbus. Obstructiones. Delirium. Nervorum resolutio. Epilepsia. Cor.

Extrinsèque.

Temperā.

Decoctio.

Syrupum.

vellent expectare maturitatem, caderent prius omnia folia, & si aliqui folliculi habentur maturi, sunt certè illi tantum quos reliquerunt pro noua semente.

*Senatriplex & sus.
Dosis in sub
stantia.*

*Appetentia
canina.*

*In infusio-
ne.*

*In decoctio-
ne.*

Senæ triplex vsus: vel n. Foliorum eius puluis ad drach. ij. exhibetur. Fallop. exhibet puluerem foliorum Senæ, vnà cum Cassia optimo cum succellu à duobus scrupulis ascendendo vsq; ad quatuor: vel in vino aut alio conuenienti liquore folia à drachmis tribus, ad vnciam semis per noctem macerata propinantur. Mirum, inquit Brassav. anno 1538. Caninam appetentiam Ferrariæ fuisse morbum Epidemicum, & potius fuisse ex atrabile, os ventriculi occupante, quàm ex acida pituita. Omnes autem quos curavi [fuere autem non pauci] ex infusione Senæ sanitati restituti sunt. Vel denique ex his decoctum cum vnc. j. paratur. Qui difficilem habent aluum nec minus raro constipatam, ij decoquunt fol. Senæ vnc. 5. cum prunis & passulis. Huius decoctionem sumant, aluumque lubricam continuo habebunt.

COLUTEA VESICARIA.

Descript.

Materies

Cortex.

Folia.

Flores.

*Matt. no-
tatur.
Folliculi.*

*Matt. ta-
xatur.*

Colutea nostris regionibus arbor est culta, non magna, in multos ramos diuisa, materie ferè Sabuci, duriore intus non medullata, sed caua, cortice gemino, exteriori cinereo, interiore viridi vestita: folia multa, nouem vel vndecim ad costam vnâ aligata, vt plurimum opposita: glycyrrhizæ, Hedyari, aut Senæ modo, sed Senæ

foliis molliora, rotundiora, nec in acutum mucronem desinentia, supernè glabra magisque viridantia, infernè albidiora, & hirsuta, gustu amaro: flores ex longo pediculo multi, vt in Pisis & Cicerculis, crocei, formâ similes prædictorum floribus & Genistæ angulosæ ac rotundæ, non quinquepartiti, vt olim pingebantur à Matthiolo: quibus deciduibus succrescunt folliculi membranei, pellucidi, interdum rubentes, spiritu veluti quodam distendente turgidi, ita vt pressu digitorum cum crepitu, eliso aëre, dissiliant: in quibus continentur semina ad folliculi suturam tanquam costam, quæ maturo semine dehiscit, pediculis breuib; appensa, formâ renis, ante maturitatem, lutea, sapore Fabarum seu Pisorum, per maturitatem minora, Lentæ æmulantia quodammodo, minora tamen, nec ita rotunda, nigra ferè, dura, compressa, lacunâ in medio prædita, saporem pristinum retinentia: amaritudinem in eis non sentimus vt perhibet Matthioli.

Nostram Coluteam Theophrast. esse, quam describit hist. lib. 3. cap. 17. Adhuc asserere non auisim, nec sit mihi verisimile oues ex fructu pinguescere, (quod voluit Theophrast.) si semen vomitiones cit [vt affirmat Matthioli.] & folia pur-

gent. Quæ Theophrast. de Colutea scripsit, iam antè tradita sunt. Ruellius Coluteam cum Sena confundit. Idem etiam facit Tragus: Senam tamen melius nouit. Fuch. Colutea officinis incognita. Germani Welschlinfen appellant. Galli Baguenaudier. Differt à Sena magnitudine, siquidem maior est, vt pote quæ quadriennio Theoph. teste se in arborem efferat. Ac etiam quoddam silique illius magis turgido spiritu distendantur.

Matthioli. in Dioscor. attestatur lib. 3. capit. 70 Ruellium deceptum Senam eam esse arborem existimare quam Theophr. Coluteam appellat: ratum verò esse Senam non herbam, sed Arborem, Coluteam vocatam, & easdem plantas esse: Fuch. sium plantam hanc non Colyteam sed Coluteam à suo se errore vindicantem, appellandam censere, & rectè quidem suo iudicio: nam Colyteam longè aliam esse ab illa Theophrast. teste: Cæterum non deesse qui sibi persuadeant atque etiam scriptis tradant [vt Gesnerus in lib. de quadrip.] se Cytisum vidisse, legisseque in Italia in silvis aliisque silu. locis: Sed quantum ex eorum scriptis colligi possit, eos decipi. Ac Gesnerum, cum scribit ex autoritate Democriti Cytisum apibus aduersari, non esse memorem eorum quæ paulò ante asseruit. Ait in Hist. Germ. Colutea Theophrasti Schafflinsen, non est Senna vt quidam Neoterici existimarunt: circa purgatricem facultatem hæret, quam ei attributam putat ab iis qui Sennam putabant. Colutea arbor est, quam nonnulli rei rusticæ scriptores, Alburnum appellant: Itali verò & nonnulli Hispanorum, Aorno vocant, quam quum primò vidit Amatus, Senam esse putauerat: Sed quum postea Senam herbam, & non arborem esse deprehendit, ab ea discessit opinione: Non desinit tamen vnum fate-ri, quòd Colytea à Theophrasto descripta Senæ magis videatur, quam Coluteæ conuenire. Matthioli. in Apol. Amatam reprehendit, Alburnum plantam non esse, sed partem tantum arboris, teste Plinio Colyteam utramque Theophrast. arborem esse, non herbam. Lonic. titulo, Senet/Theophrast. κολυτία, Welschlinfen, malam iconem habet. Gesn. hort. Colutea Theophr. quorundam, nonnullorum Sena sylvestris, quam non rectè Germ. quidam vocant Verbrüte Büchle. Senam sylu. vocare mauult: non quòd verè gentilis sit Senæ, sed quia magnam in foliis ac viribus similitudinem habet: soluit enim aluum paulò minus efficaciter, quàm ipsa Senna. In Cat. pl. Cytisus, Basileæ dictus frutex Verbrüte Büchle. Colutea arbor Theophrast. vulgò Senna, vt placet Ruellio, Trifolium maius &c. Et de coll. plant. Colytea Fuch. ij. Sed vel solum nomen Trifolii satis demonstrat Plantam de qua hinc agitur non esse Cytisum. Dodon. Hist. Gall. Theophrasti κολυτία. Lat. Cytisus, vt Columellæ, Varroni, Palladio, & Virgilio, Gallis Baguenaudier. Germa. Welschlinfen/Belg. Lombaertschelsin / à quibusdam ignatis, Senetbaum. Hist. Lat. in fol. Colutea Theophrast. Falluntur qui Semen esse rentur. Prior figura Dodonæi ex Fuch. in postremis non astringit Cytisum, vt olim faciebat, & benè. Leuin. Lemn. l. 3. de occult. nat. cap. 9. Senna. Nec magis Theophrast. Colutea arbor Liparæ peculiaris potest esse vulgaris Senna, ait Robert. Const. apud Amat. quam vocamus etiam Baguenaudier, quia hæc frutex humilis est, illa verò arbor procera. Idem in Lexico κολυτία arbor est quam vulgò Baguenaudier vocamus. Ratio Constantini quæ reicit Coluteam non nobis satisfacit: magna sæpè est varietas plantarum pro ratione locorum vbi pro-

*Ruellii er-
ror.*

*Ruellii er-
ror.
Senna.*

Colutea.

*Colytea.
Fuchsius
notatur.*

*Gesnerus
notatur.
Cytisus.*

Vires.

Alburnum.

Aorno.

Senna.

*Colutea.
Amati er-
ror.*

Senna sylu.

Cytisus.

*Gesnerus
notatur.*

Cytisus.

*Theophr.
corrigitur.*

proveniunt: quid si non legendum *Quercus*, sed corrigendum & dicendum *Quercus* non magnum, facili lapsu. Colutea nomine Theophr. apud Solerium intelligit tres plantas, quarum trium neutra est, *Bagnaudier*, vt voluerunt Fuchf. Ruellius & Matthiol. Prouincialibus dicitur *Bensiques*. Tabern. & Castori. Colutea *Linsensbaum*. C. Bauh. apud Matth. Colutea corniculata. I. Gerard. Angl. Colutea, *Bastard Gene*, Colutea Theophr. Apoll. Colutea arbor magnitudine praestans, folio non ab simili *Foenugraco*, cuius semen vomitiones la cessit. Lob. & Pena Adu. Colutea. Gallis, *Bague-naudier*. Putatur Colutea dicta, quod mutilata, effractave eius virgulta (non praecisa) intereant, Plerique non inruditi Senam syluestrem vulgò persuaferunt. Nobis frutescit, quapropter apud Theophr. satius legeretur *Quercus* *Quercus*, non *Quercus* quod ex consequutione paulò post inferunt verba Theophr. *Quercus* *Quercus*. Obseru. & Icon. Plant. Colutea Theophr. Clus. Colutea sponte nascens in quibusdam Austriae montanis, egregiè à Theophr. descripta ante Colyteam, satis vulgaris vbique notitia, eam Galli *Bague-naudier* appellant. Petro Lindeberg, de horto Henr. Rantzani, Colutea à solo Theophrasto descripta, quam propterea Senam Arabum faciunt. Camer. ad Matth. Germ. spontanea est in Insula Lipara, Montpelii, & alibi in hortis facile adolescit: saepe in arboris crassitiem. Hort. Lusit. Colutea vesicaria *Schafflinsen / linsensbaum / welscheschutten*. Casalp. plantam de qua hic agimus describit lib. 3. c. 38. post plantam quam vocauit Embrum: deinde subdit. Ex hoc genere videtur apud Theophr. esse Colutea Liparae propria arbor magnitudine praestans: cum hac aut eadem, aut non ab similis fuerit apud eundem Theophrastum. Colatia arbor Liparae propria, semen in siliquis ferens, &c. Camer. in hort. Colutea vesicaria, *Welsch Senerbaum* / Gallis *Bague-naudier*.

Non patitur propter raritatem, ac pulchritudinem, aut etiam vsum medicum hanc in hortis alunt: vt Montbelgardi in horto Ill. E. C. VVirt. quae facile provenit: floresque tulit & semina, licet frigore saepe perierit, vel partim, vel in totum. Vidi Coluteam Patavii in horto D. Cortusii: Ferraria in horto Monasterii S. Dominici à l'Angeli: Florentiae: Lugduni copiosè mihi provenit ex semine, vbi florentem obseruavi Maio, ac etiam Septembri & Octobri cum folliculis. Montbelg. mihi semel à satione quinto anno floruit, alias etiam citius: vt tertio Basileae in horto Fratris & aliiis, florentem vidi Maio, Iunio, Augusto, Septembri, ac siliquas habentem Iulio & Augusto. Tiguri in horto insignis Chirurghi, Petri Figuli Lithotomi florentem Octobri, Montpelii in quibusdam hortis, vt D. Laurentii Iouberti, florentem Aprili, & siliquas cum floribus ferentem Maio. Geneuae in quibusdam hortis. Montbelgardi in horto Ill. E. C. Semen quoddam nomine Colutea Aegyptiaca terrae mandavi. Coluteam cum siliquis florentem nempe Octobri in horto habebat Iacobus Braun in Ducatu VVirtemb. Colutea expressè visa iuxta Castellum *Sponeck* ad Rhenum arcem vbi primum spontanea visa. Io. Fabr. Senam, siluestrem [coluteam] cum siliquis, propè Curiam Rhetorum in silua florentem & fecundantem obseruauit.

Colutea Theophr. Arbor primum vnicaulis emicat, autore Porta, trima concidendis scipionibus, & baculis idonea. Si quis nimis decurtauerit, mox emoritur, quippe quae lateribus hand-

quaquam fruticet: spargitur deinde in ramos, quadrima prorsus arborefcit vesica.

Quum non forma tantum, imò etiam sapore duo haec Colutea genera sibi similia sint, colligit Fuchsius facultate inter se minimè differre. Quare vtrumque citra molestiam atram bilem retorridamque educet, caputque ac cerebrum, & instrumenta sensuum à noxiis purgabit humoribus. Quid multa? aduersus omnia vitia ab atra bile valebit. Huius folia & folliculos, Sena loco, non sine viribus substituent pauperes. Sed quamuis adferat Fuchsius, has plantas facultate inter se minimè differre: eum tamen in errore versari putat Matthiolus, quod certò sciat Colutea semen non minùs, quàm Genista vomitiones cedere. Viri quidam docti tradunt, inquit is, in Hist. Germ. Colutea & Sena easdem esse vires. Sed falluntur in eo quod Senam & Coluteam eiusdem generis esse censent. Sed quandoquidem multa intercedit his cum Genista, tum foliorum tum fructus similitudo, non eo inficias hanc purgare & fortasse non infernè duntaxat, sed superne quoque per vomitionem, vt Genista: sic quoque differentia est in Sena, quae (vt Actuarius & viri periti testantur) sine molestia atque torsione humores educit. Folia & semina planta dictae *Bague-naudier*, calore & humiditate temperata esse statuit Dodonaus. Audiui ego foliorum huius Colutea vnciam vnā leuiter purgare, sed ipse non sum expertus.

Vires.

Bilis atra.

Substitutū
Sena.
Fuch. not.Semen Co-
muniū mo-
uer.

COLVTEA SCORPIOIDES.

SVFFRUTEX Descript.
Radix.

Sex radice se spargente, satis lentis & fractu contumacibus ramulis, maioribus, cinereo cortice obductis, minoribus, viridantibus, striatis & angulosis, Folia quina, septena aut nouena, ad Lentis folia accedentia, rotundiora, pingiuscula, Colutea vesicaria, si magnitudinem excipias, confimilia, flores inter

Folia.

Flores.

folia ex pediculis semuncialibus & vncialibus, lutei, bini ferè, rariùs singulares, aut terni, vnciam circiter longi: Genistae floribus similes, labello duplici inferiore rotundo, integro, striato, superiore bifido, & quasi alato duobus crusculis innixo: galea in rostri acutiem mucronata, ex luteo virefcens, apicum albicantium scirrhos occultit, quos subsequuntur siliquae longae, siliquis Telephii siue Scorpioidis Matthioli similes, Clus. teretes, quibusdam veluti articulis distinctae, quae oblonga, leuia, subfalci coloris & ingrati saporis, semina singula, singulis articulis inclusa habent: flores nonnihil odorati. Folia ingrati & amari admodum saporis.

Siliqua.

Semina.

Rasa.

An Cordo in silv. Observ. Ruta quaedam siluestris, in Alpibus VVirtemb. quam nonnulli Co-

Glycyrrhi-
za avener.

luteam Scorpioidem vocant:

Rondeletius non raro ratus fuit Glycyrrhi-
zam minorem nuncupandam esse, radice buxæ,
minus dulci, aut potius dulci-amarâ, & minus
grata.

Colutea
Scorpioides

Semina
descriptio.
& saper
fol.
Embrus.

Apud Lobelium in Observ. & Icon. Plant. flos
in figura Coluteæ Scorpioidis, non placet. Icon
à nobis etiam proposita corrupta fuit per scul-
ptorem. Clus. Pann. & Hist. post. Colutea Scor-
pioides 1. elatior, foliis gustu ingrato admodum
& amaro, semine laui, oblongo, subfusci coloris,
& ingrati saporis, singulo in singulis siliquarum
articulis: Cytiso cognata. Cæsalp. Embrus vulgò.
Camer. hort. Colutea Scorp. à Clusio depicta. Ta-
bern. Icon. & Hist. Colutea Scorpioides 2. Schaf-
feninsen mit Scorpione Fraut schöllein. Cæsp.
Bauh. apud Matth. Colutea Siliquosa. Gerard.
Angl. Colutea Scorpioides.

Locus &
Tempus.

Montspeli locis multis nemorosis inter Buxos,
Iunio & Iulio erumpit. Narbonæ copiosa in Va-
lena sylva & prope fluminis crepidines. Lobelius
spontè ad Calenberg vicinisque Viennæ mon-
tibus abundè, tum etiam in nonnullis Pannoniæ
montanis locis: in Belgicis hortis antè vidit Clu-
sius: Floret Maio, in hortis, culta longè maior
cuius. Montbelg. in hortum Ill. E. C. VVirt. à
nobis plantata: spontè provenit. In Comitatu
Montbelg. variis in locis, vt prope Clareuall eius-
dem Ill. C. VVirtemb. oppidum in Burgundia. Ba-
sileæ in monte Moutet: Frater C. Bauh. pro-
pe Mündensien obseruauit. Vidi in Italia in
monte Gippi florentem Aprili: Parmæ in horto
Nobilis Lalatæ: Patauii in horto D. Cortusii, &
D. Muscati Al ponte Montin. Spontè autem in A-
pennino monte, non longè Bononiâ florebat
Aprili. Montspeli cum flore, mense Iunio, circa
tres pontes magnos, qui notatu digni, non lon-
gè Nemauso, admodum vasti, & magno artificio
ab antiquis extructi alter super alterum: supra vi-
detur Aquæductus fuisse. Lugduni in hortis: Ge-
neuz quâ itur Collognium, in monte Salene, con-
spexi virentem Decembri, florentem mense
Maio, siliquis maturis Augusto iuxta Arue ad
Rhodanum

COLVTEA SCORPIOIDES; HVMILIS.

Descript.

Virga.

Radix.

spargit, & fibris aliquot donata est.

EST iam di-
dicta humi-
lior, humique
diffusa, neque fo-
liorum numero,
aut situ, aut for-
mâ, neque flo-
rum formâ &
colore, à supe-
riore differens:
sed huius Virgæ
palmares aut pe-
dales duntaxat
hyeme, interdû
marcescere so-
lent, & nouo ve-
re denuò è radi-
ce noua germi-
nare: siliquæ &
semina paria: ra-
dix similiter dura
& lignosa latè se

Clus. Pannon. & Hist. post. Colutea scorpioi-
des 1. humilior. An Cæsalp. Telephii quoddam
genus fruticosum peregrinum, cauliculis multis:
lignosis: foliis diuisis, vt securidacæ, sed crassis, Por-
tulacæ modo, & candicantibus, binis appendici-
bus rotundis, vt alterum: sopore magis adstrin-
gente, & vrente linguam: floribus pluribus in
vno pediculo, vt Meliloti vulgaris luteis, & sili-
quis tenuibus, caudam Scorpionum imitanti-
bus.

Tab. Icon. & Hist. Colutea Scorpioides.

Gerard. Angl. Colutea Scorpioides humilis;
Swarffe bastard Sene.

Coluteam Scorpioidem humiliorem accepi ex Locus
plantis siccis C. Argerii Argentinæ. Spontè na-
scitur ad Calenberg vicinisque Viennæ montibus
abundè, tum etiam in nonnullis Pannoniæ mon-
tanis locis, in hortis culta, paulò maior fit, vt plu-
rimùm virgas hieme retinet. Floret Maio. Tempus

COLVTEA SCORPIOIDES QVÆ- DAM SIVE POLYGALO CORTVSI similis planta, sed maior.

Cortusi Poly-
galo *ἀνώνυμον*
quandam inter
meas plantas sic-
cas inuenio, du-
plo maiorem lō-
gèque speciosio-
rem: radices, sili-
quæ, floresque
respondent: at
folia duplo tri-
plōve maiora
sunt, quæ etiam
adstringunt. Ea-
dem plâta à Clu-
sio ni fallor dici-
tur Colutea Scor-
pioides altera, de
qua ait: nititur
radice crassâ, &
lignosa, lenta ta-
men & flauescē-
te, cortice obductâ, multisque fibris prædita: ex
qua plures singulis annis in eunte vere nouas pro-
ducit virgas pedales, nonnūquam etiam cubitales,
lentas vimineas, læues, virides, & in his temerè
sparsa alata folia, quina, septena, aut nouena vni
costæ inhaerentia, exsiccantis primùm gustus, de-
inde nonnihil acrimoniæ in summis labris relin-
quentis, flores in foliorum oblongis virgulis in-
haerent copiosi, leguminacei, in orbicularem co-
ronam dispositi flauis, nullo grato odore commen-
dati: quibus succedunt articulatim distinctæ sili-
quæ, superioribus breviores, semen in singulis
articulis continentes, Coluteæ paræ siue Poly-
galæ Valentini Clusij modo.

Tabern. Icon. & Histor. Colutea Scorpioides
tertia.
Anno 1594. accepi huius semen inter semina Locus
Stutgardia per Cassabonam missâ, cui titulus erat,
Scorpioides arborescens: Ex ea fata Montbelg. in
horto E. C. prouenit planta, quæ ad præceden-
tem accedit si non eadem. Crescit in montium
qui à Danubio & Calenberg illi imminenti ad Al-
pes extenduntur, radicibus, inter vepres, & ad
vinetorum margines. Floret Iunio, nonnunquam
etiam Maio: subsequens hiems virgas corrumpit.

COLV-

COLUTEÆ PARVA SPECIES, POLY-
GALA VALENTINA CLUS.Descriptio
Virgula.

Folia.

Flosculi.

Siliqua.
Icon.Clus. de-
scriptio.Virgula.
Folia.

Flores.

Siliqua.
Semen.Polygala 2.
Clus.Polygala.
Coronilla
del Rey.
Melilotus.
Lenticula.Corona re-
gia.
Colutea
minima.

MINOR est Scorpioides de Colutea nostrati, duris, lignosisque virgulis; creberrè veluti geniculatis: foliola quoque minora multis numeris, crassa, tribus, duabusve coniugationibus disposita, imparitatem faciente extremo coliculi fastigio, flosculi circumpensiles Corollam imitati, ut in Meliloto nobili Tragi, dimidio minores,

crocei. Siliqua Coluteæ Scorpioidis angulosa, geniculata, breviores: figura à nobis posita est ex Guar. quæ quodammodo exprimit plantam à nobis descriptam: non tamen in omnibus placet, quia in ramos non diuisa: putamus eandem cum Clusii Polygala Valentina prima & secunda. Primam sic descripsit: Cytiso subiicienda est elegans planta, quam nusquam alibi, quam in Hispaniis obseruauit. Fruticosa est hæc planta, binos palmos alta, multas ferens virgulas lentas, Sparti aut iunci instar: folia singulis costis inhaerent impari plerumque numero, quina, septena, aut plura, Lenticula similia, magis tamen carnosia, & ad Ruta colorem accedentia, adstringentis & ingrati gustus: flores Meliloto similes, lutei, coronæ in modum, summis virgulis [quæ magna ex parte nuda sunt, & maturo semine exarescere solent] insident: incuruæ, deinde, longæ & teretes succedunt siliqua, tribus aut quatuor internodiis distinctæ, quæ semen continent durum, oblongiusculum, nigrum, ingrati saporis: radix longa, dura, lenta, crassiuscula est. Polygala secunda huic admodum similis est, maioribus virgis, firmitioribus, & utunque rubentibus, maioribus etiam viridioribus, frequentioribus & carnosius foliis: maioribus & dilutioris coloris floribus: siliquis etiam paulò crassioribus: semine verò omnino simili.

Clus. Hisp. & Hift. post. Polygala Valentina 1. Salmanticensibus Coronilla del Rey vulgò appellata, quasi Sertula regia, quæ istic Officinæ Meliloti vice vtuntur, Granatensibus & Murcianis Lenticula, id est Lenticula dicta, Valentinis Polygala appellata.

Lob. Observ. Coluteæ Scorpioidis varietas: Colutea Scorpioides coronata: Coronilla del Rey Hispanorum: A superiore [intellige vulgarem Coluteam Scorpioidem] non nisi exilitate, & floribus speciosioribus, hilarioribusque corollam fertulamque auream effigiantibus differens, vnde Hispanis Corona Regia dicta fuit: Belgij hortis cultioribus frequens. Item Obs. & Icon. Plant. Coronilla siue Colutea minima Polygala Valentina prima Clusii, surrectis foliolis, Rutula concoloribus, alioqui assimilis cæteris [Coluteæ Scorpioidis] spithameo cauliculo Belgis hortensis.

Effigiem suæ 2. Clusius non habet, nec etiam Lob. cui prima est.

Nostra figura, respondet aliquomodo primæ Clusii, seu minimæ Lobelii, ambo enim eandem habent. Tabern. Icon. & Hift. Colutea Scorpioides 4. minor. Et Polygala Valentina Clusii. Duas figuras planè similes ponit Tabern. Nec scio quâ in re differant nisi quod vni subiungit portionem veluti trunci, prior planè imitatur figuram Clusii, cui tamen alium imposuit titulum. Existimo vnius plantæ duas factas icones ex Clusio, quod animaduertens Compiler, vt videretur aliquid scire, diuersas fecit plantas & duobus diuersis capitibus posuit. Gerard. Colutea minima siue Coronilla. Item Colutea siue Polygala Valentina Clusii. Gerardus imitatur Compil. Tabern.

An Pona in Baldo Lotus enneaphyllon Dalechampi, quò multi ex Pharmacopœis Veronensibus pro vera Meliloto vtuntur. Optarem videre Melilotum hanc Pona: Lotum enneaphyllon Dalechampi suspicor eandem cum Polygala Cortusi & Matthioli: gratum erit si Pona aliquam nobis mittat, aut vtramque plantam.

Gener Cherlerus attulit mihi Monspelio Coluteæ vel Polygalæ paruum speciem, collectam Iunio cum flore & siliquis in plano campo Lupum versus. Polygala 1. Clusii, perpetuò viret, floret, Aprili, Maio & Iunio, semen verò Iulio maturum est. Inuenit etiam Februario & Septembri florentem. Apes ex eius flore plurimum mel colligere creduntur. Agro Salmanticensi, Murcia & Valentino regnis, locis arenosis & collium decliibus obseruauit. Secunda in collibus filuosis Valentia Hispaniæ vicinis inuenitur, viret perpetuò & diutissimè floret, & Vere & Autumno. Aluntur etiam prima & secunda in Belgicis horris.

COLUTEA CAULE GENISTÆ
FUNGOSO.

MONSPELII Descriptio
nobis ob-
latus est ramus

cubitalis, Genistæ Hispanica firmitudine, crassitieque, dilutè virens, nudus, fungosus ex palmarum distantia in ramos diuicatus. Quorum commissuris folia hærent quina Polygalæ Valæt. Clus. crassitie, angustiora longioraque. Externis ramis flosculi insident dictæ Polygalæ quoque, exigui satis

in orbem coaggesti. Succedunt siliquæ angustæ articulata, vt in Scorpioides folio Portulacæ, in tenuissimum vt Scorpioidis simillimum spiculum terminata.

Huic apprimè competit descriptio Clusii sub nomine Polygalæ tertiæ, quæ sic habet. Inuenitur in Valentia Hispaniæ vrbis maritimis Poly-

Tabern. na-
tural.Gerard. no-
tatur.Lotus en-
neaphyll.
Melilotus.Locus &
tempus.Apibus
grata.

Ramus.

Folia.

Flosculi.

Siliqua.

Polygala 3
Clusii.

Descriptio.
Virga.
Folia.
Flores.

gala tertia, oblongis, lentis, fungosis, seu medullosis & omnino virentibus virgis praedita, quas rara obsepiunt folia, superioribus adhuc crassiora & molliora: flos secundae par; semen obseruare non potui.

COLUTEAE FOLIIS ANIL

NOMINATVM.

Descriptio

Ramulus

Nil plantae
altae.

SVNT nobis nomine *Anil* ramuli duo pedales, similes ferè ramis *Cytisi* latà siliquā, rigiduli, incani ac ferè argentei, in folia diuisi *Coluteae* vulgaris, ovata, glauca, quinquefolia communiter, rarius trifolia, ex communi *Costa* incana. De flore & semine nihil certi nobis constat. Facies tamen Plantae, satis insinuat ad *Coluteas* referri posse. Alia verò planta pro *Nil* & *Anil* tradetur post Isatidem hist. post. lib. 21. ubi etiam sunt æquivocationes.

SOPHERA ALPINI.

Descriptio
Ramus.

Folia.

Sophera ramus aliquot adferuamus pedales, cubitales, angulosos, in folia diuisos, alatos, foliis *Senae* maioribus oppositis, ordinèque digestis, senis, octonis, denis, duodenis praeditos, nullo impari numero claudente, Alpino verò impari: quædam obtusa, ovata, pulchrè sed pallidiùs virentia, nervis plusculis donata. Est & vt ad *Rutæ*

Caprarie folia accedant, cum magnitudine tum figura, quippe praeditis angustiora, acutiota longioraque sunt, qualia *Alpinus* pingit. Quod an in adultis conueniat, an loci varietate, nondum nobis compertum est. Ex foliorum porrò diuisura flores uncialibus pediculis prodeunt crocei, bini aut terni, sex foliis constantes, saturatioribus nervulis delineati, in medio stamina plurima ruffa oblonga. *Cassie* floribus non malè contulit *Alpinus*, cui inodori dicuntur: nec quis malè etiam formam eorum cum *Capparidis* floribus confe-

rat, si colorem excipiat: Succedunt siliquæ admodum speciosæ digitum longæ obtusæ in extremo, vtrinque commissurarum flavescentes, per media spadiceæ, cellulis plurima, quinquaginta circiter, Alpino verò quatuor aut quinque continentes semina lentis magnitudine atque, colore, compressa, angulo acuto donata, sapore sicut & folia amaro, admodum ingrato.

Alpinus de pl. Aegypti, *Sopheram* suam sic describit. *Sophera* est planta fruticosa, cubitalis altitudinis, galegæ proxima, duris ramis, foliis *Myrti*, tenuioribus multis, vtrinque ordinatim alæ appensis: flores fert croceos, *Cassie* florum æmulos, inodoros: ex quibus *Siliquæ* parvæ promanant, quatuor aut quinque semina habentes, *Sesban* planè similia. Aiunt semina esse venenum hominibus.

Eandem plantam sic describit ni fallimur *Cammer hort.* *Hoxocoquomaclit* (sub quo *Barbaro* vel *Indico* nomine fuit *Elorentiam* & inde *Norimbergam* missa): folia habet propemodum *Fraxinellæ*, vel potius eodem ferè modo quo *Cassia* siliquosa prodit, nullo in costæ extremitate imparitatem faciente folio. Caules & ramuli & foliorum ora rubent, flores flavi sunt, *Cassie* floribus similes. Hinc emergunt siliquæ oblongæ, *Cylindraceæ*, exterius per maturitatem fuscae, intus purpurascens, fuscis granis distentæ. Radix nigro cortice obducitur, quo abrafo flavescit, & fibris plurimis constat, vivitque sex tantum menses, gelu impetientissima planta, & apicum *Vultur* noque expositum locum desiderans, alioquin nec flosculos explicat, nec spem frugis facit. Odor illi grauius & planè abominandus, sapor subdulcis non ingratus cum aliqua adstrictione, penè vt *Chebulorum*, minùs tamen atringens: radicis verò amarus & *Polypodii* saporem representans cum dulcedine aliqua, nisi quòd non ita siliaceum quiddam sapiat. Folia explicat Oriente Sole, cadente remittit & in se contrahit vt peritura videatur, iis qui antea non obseruauerunt & hoc quidem cum aliis quibusdam leguminosis habet commune. Sed hoc imprimis notatu dignum, alarum cauis, quâ parte caulem amplectitur latior costarum extremitas, innasci verruculas parvas rubentes, quæ intensissimo aestu exudant liquorem candidum, purum, pellucidum, vt minutas margaritas referret, si paulò maior eius copia emitteretur. Viscosus is est ac dulcissimus, ideoque à muscis avidissimè experitur. Inesse huic plantæ vim quâdam planè peculiarem, nemo negarit qui semel attentius paulò ipsam còsiderauerit. Quandoquidem porrò *Honorius Bellus* suam *Sopheram* diuersam ab *Alpini* *Sofera* existimat, totam eius descriptionem [in qua multa notatu digna] proponimus. *Sofera*, inquit, est ad duorum, triumve cubitorum altitudinem assurgens, caule firmo, recto, fibroso, multos ramos firmos è foliorum alis vndique spargente, in quibus folia *Myrti* foliis similia quidem, vetum angustiora, alata, hoc est, in ligno pediculo vtrinque sita contrariis semper inter se petiolis, numeroque paria, vt in *Lentisci* folio conspici licet, supernè latè virentia, infernè verò saturâ viriditate praedita, grauiter olentia, vesperi, supernâ folii parte quâ petiolo inhaerent, coeuntia, infernâ parte terram spectante, sicque clausa tota nocte permanent, manè verò circa Solis ortum denudè expanduntur: croceos fert flores inodoros, plures in vno ramulo pendentes, multaque intus stamina cum siliquæ rudimento continentes, in caulibus & ramorum summitatibus nascentes, quibus succedunt siliquæ rotunda

Siliqua.

Siliqua.

Descriptio

Alpinus.

Rami.

Folia.

Flores.

Hoxocoquomaclit.

Folia.

Flores.

Siliqua.

Radix.

Odor.

Sapor.

Verrucula.

Liquor.

Descriptio

Bellus.

Caulis.

Siliqua.

Radix.
Descriptio
recentior
nata.Locus &
tempus.

tunda, digitum longæ & cœsum spectantes, plurima semina continentes rotunda, aliquantulum compressa: non omnes tamen siliquæ ad perfectionem veniunt, sed, plurima antè decidunt. Elegans planta est, diutissimeque floret, subinde novos & recentes flores proferens semperque virens: radicem habet multifidam, lignosam. Semine primum nata, duo, ut observavi, duntaxat profert folia, deinde quatuor, longo pediculo inhaerentia, vtrinque bina, postea sex, vtrinque terna, atque ita deinceps quemadmodum caulis augetur, foliorum numerus crescit, eaque maiora apparent: duodecimum tamen numerum non excedunt ea quæ caulem ambiunt, hoc est, vtrinque sena: nam ramorum folia tametsi eodem modo numero crescant, decimum tamen non superant, quina videlicet vtrinque. Hieme (quam satis commodè terre posse videtur, si diligens aliqua cura adhibeatur & loco quidem calidiore & à ventis libero adseruetur, faciliè à ventis præsertim septentrionalibus lœditur, qui folia & flores exsiccant: ea tamen, licet siccissima, à ramis non defluunt, ut in mihi natis plantis observo, imò ferè statim nova folia & ramos proferre cœperunt. Hoc eodem nomine Alpinus plantam iam supra descripsit, quæ tamen plurimum (inquit Bellus) ab hac differre videtur, ut ex ipsius descriptione & icona colligere licet.

Sopheram vidimus Basileæ Anno 1595. Augusti fine penè florentem in horto Domini Iacobi Zvingeri, ea fuit rotundioribus foliis: ramum etiam habuimus datum per Dominum Iacobum Miege, puto Basileæ collectum, iisdem foliis eius etiam ramum vidi apud fratrem Casp. Bauhinum cum flore, in quo quædam foliola angustiora paulò. Sophera autem missa per Dominum Honorium Bellum ex Creta, tum fratri, tum Domino Zvingero foliola habet angusta & longiuscula, prout pinguntur apud Alpinum.

TAXOCOQVAMOCLIT

INDICVM.

Siliqua.

Color.
Semen.

SOLAM siliquam habemus; Taxocoquamoclit Indici nomine datam, non recordamur à quo, sed pulcherrimam, bivaluem, palmo longiorem, semunciali latitudine, in stylum acuminatum desinentem, eodemque modo ad pediculi annexum angustam, compressam, coloris per mediam aream semini contento respon-

dentem, colore ferè spadiceo, obscuriore, quam ambit circumiecta orbita satis lata, coloris ex fusco cinerei: atque huic cortici subest, veluti in leguminosis, pellicula tenuis membranea, coloris ex albedo subfusci creberrimis transversis interstitiis inæqualis, pro semine numero totide veluti cellulas facientibus, & in nostra quidem siliqua

Tom. I.

semina comprehendebantur viginti quatuor Genista vulgaris seminibus similia, lucida, dura, ex rotundo oblonga, coloris fusci, dilutior area in vtraque facie medium obsidente. Ex vicinitate nominis existimaret quispiam nostrum Taxocoquamoclit idem esse cum Camerarii Hoxocoquamoclit, de quo capite præcedenti: verum ei siliqua Cylindracea & oblonga, huic autem nostro compressa valdeque longa.

Hoxoco-
quamoclit,
diuersa
planta.

IOVIS BARBA PVLCHRE

LVCENS.

VAGÆ qui-
dem signi-
ficationis estDescriptio
Materies.

Barba Iouis, quam nos hic pro suffrutice quodam accipimus: cuius materiem duram atque lignosam ferè, incanus & lanuginosus tegit cortex, rami huic frequentes satis, folia quinque aut sex, aut septem etiam coniugationibus contexta, quarum singularia Lentis foliis, paria villosa, argenteo

Folia;

colore fulgent, ex pediculi foliorum ala, appendices singulares exoriuntur lanuginosæ, quarum extremis inhaerent aceruatim congesti flosculi, lutei, quorum singuli non magnitudine, sed formâ Genistæ flores æmulantur. Nos cubitalem habemus caulem,

Flosculi.

Hist. Lugd. sic describit, Fruticosa est arbuscula, magnitudine hominis, ramis densissimis, folio Lentisci, argenteo, sic collocato, ut lateribus folia paria sint, impar autem foliis versum claudat: coma in opere topiario tonsilis, & in rotunditatem spissa, elegantissimi aspectus, si quis in hortis ferat, vestendis arearum viarumque marginibus, ut à nobis de Lauendula fieri solet, flore in summis ramis copioso, coaceruato velut in cumulum, luteo, Genistæ simili, si sumas singulas quasque floris coaceruati partes.

Flor.

Hist. Lugd. Frutex, Iovis Barbam Plinii putant. Anguill. Barba Iouis Plinii aliquomodo conveniens in Monte nigro, propè Liornam in Tuscanâ, foliis dispositis Lentis modo, candidis, nitentibus angustioribus, flore luteo, flexilibus ramis. Hæc planta olim nobis pro Dorycnio Diosc. & Argentina nonnullorum Metis data per Dom. Santalbinum Medicum.

Dorycnium
Argentina.

Per Dominum Kentium collecta Florentiæ & Patavii in horto Bembi, nomine Barba Iouis, missa tempus. etiam fratri Casp. Bauhino ex Italia pro Barba Iouis Plinii. Dominus Agerius dedit collectam in Hertrio monte Nigro ad littus maris Thyrrheni. Gignitur in lapidosis, & saxosis locis maritimis, præsertim montibus ad littora positis. Pulcherrimam hanc plantam mons Setius (hodie cap de Sette vocant) ab Agatha & Bliterris non admodum semotus nutrit.

K k

SESBAN, FOLIIS

HEDYSARI.

Descriptio **S**ESBAN specioso assurgit, veluti virgulto, recto, tereti, fistuloso, tuberculis asperiusculis obfito, medulla farcto, quod ex longiusculis interuallis in ramis diuiditur. Folia sunt longa foliorum serie altrinsecus stipata, folio um Hedysari alterius Dodon. similium, angustiorum, pallidè virentiū, subpinguium: foliorū 14. coniugationes supputauimus. Per quorum media nervulus excurrit, aucta parte lineam attrouirentem exprimens. Ex aliarum verò geniculis pediculi prominent luteo croceis, atris punctulis conspersis floribus conspicui, Genistæ ferè similibus, racematim digestis. Quos excipiunt siliquæ digito longiores, angustissimæ, in acutissimum mucronem desinentes, ac quibusdam internodiis articulatim torosæ. In quibus semen oblongum, spadiceum ad Fœnugræci semen aliquo modo accedens: cuius sapor acris linguam vellicans calore suo.

Siliqua. Alpin. Sesban frutex Myrti magnitudine. Ex Anil semine Alexandria misso [cuius planta istic magno in vsu est] nata, Clusio apud Garciam, stirpis, Lentis seu Colutæ minoris foliis, flore luteolo sparti Græcorum (quod Hispani Retama vocant) omninò simili. Postquam enim Alpini librum Clusio videre contigit, animaduertit semen missum pro Anil Sesban fuisse, ac eius fortè errore, qui mittebat, nomen Anil ascriptum esse pro Sesban.

Anill. In Ægypto ab Alpino obseruata & inde ad Italos illata. Nobis ramulum frater Casp. Bauhinus elegantissimum in horto Nobiliss. Bemb. Patauino lectum communicauit. Anno autem 1599. in horto Montbelgardensi sata creuit ad quatuor cubitorum altitudinem, floruitque Augusto & Septembri: Basileæ vidi in horto Domini Iac. Zvingeri.

Locus. Ægyptii, referente Alpino his fructibus sepes suas texunt ad agrorum distinctionem: stomachi humiditatem semen eius absorbet, eumque roborat.

Vires & usus. Puluis ex decocto alui fluxum, mensiumque immoderata profluuiâ refrænât: Omnes denique vacationes immodicas cohibet. Sed quùm sit acris nolim cum Alpino experiri ad prohibendum fluxum nimium mensium. Doryenium [δωρύνηιον] Dorycnium in genere, quod Crateuas Halicacabum aut Caleam [αλικακάβου ή καλέαν] vocat, frutex est auctore Dioscor. Oleæ ruper prodeunti (ελαία ρυπεύει) similis, nascitur in petris non procul à Mari, ramis cubito breuioribus, foliis Oleæ (ελαία) similibus colore, at minoribus firmioribusque (angustioribus autem & longioribus aliis, Lac. in vet. cod.) ac vehementer asperis, flore candido, folliculis in cacumine densis, ceu Ciceris, in quib. quina, senaue minuta semina, rotunda, exigui Erui magnitudine, laeuis, firma & versicoloria: radix ad digiti crassitudinem & cubiti longitudinem adolefcit. Et hoc quoque somniferum (ύπνωτικόν) esse creditur: Copiosius verò haustum, enecare.

Halicacabus.
Calea.
Oleæ similis.

Ciceris foliuli.
Orobisemē

Non desunt qui dicant eius semen in amatoria (εις τα φίλτρα) expeti

De eo fusè & obicure Nicander. Hac verò eius Scholiastes. Dorycnium, inquit, quod etiam Melissophyllum (μελισσόφυλλον) vocatur, Sylvestris planta est. Cæla liquorem destillat similem lacti secundum aspectum, & odorem, & gustum. Vnde etiam difficile iudicatu est bibenti, vtrum lac sit, aut non. Demophon autem nominis rationem afferens, dixit ita vocari, quod hasta simile sit secundum sublationem (scilicet è medio) Lysimachus verò Hippocraticus quod lignum sit pruritum mouens, iis qui eo vsi sunt.

D. symptomatibus quæ Dorycnio epoto contingere soleant, item remediis, quibus succurrendum, ita scribit Dioscorides lib. 9. Alexiph. in præmio.

Dorycnium [quod aliqui Solanum manicum δωρύνηον καμικόν, hoc est, furiosum appellant] epotum, veluti lactis saporem gustui representat, crebros singultus ciēt, linguæ humiditatem (ύγρότης apud Paulum in Aldino Cod. ύγρότης Nicander ait εσμα ήτρον Sar.) conciliat & effusionem sanguinis reiectionem concitat: ipsi verò potionati mucosa quædam perinde atque dysenterici aluo egerunt. Itaque antequam aliquod ex hisce symptomatis superueniat, auxilio sunt antè dicta: vomitus, inquam, Clyster, & quæcunque potum venenum expellere apta nata sunt. Priuatim iis opulantur, aqua mulsa, lac asininum, aut caprinum, ac dulce vinum, quod quidem tepidum cum Aniso (ανίσον) bibatur, Amygdalæ amaræ, (αμύγδαλα πικρά) & elixa Gallinaceæ pectuscula. Quin etiam omnis generis Conchyliæ, cruda pariter ac tosta, esse (edere) salutare est. Conueniunt & Locustæ marinæ (καράβις) & Gammari (γάμαρι) ac potum eorundem iusculum. Idem de parab. ait Contra Dorycnium succurrunt Lac passum tepidum, gallinacei pectusculi elixi tritici succus haustus, ipsumque ius epotum: echini denique conchæ, purpuræ, squillæ, pinna, γυαφίδες, πέπυς. Gesn. καείδες, πινναί) pectines, buccina, seu cruda seu elixa comedantur. Consideratis symptomatibus, quæ superueniunt post assumptum Dorycnium, placet exhibitio Olei dulcis cum succo siue iure Gallinaceo.

Plin. Dorycnium ita tradit, vt à Solano manico vix videatur distinguere. Quare eius verba repetes ex Historiæ nostræ Vniuersalis libro trigésimo quarto, capite de Solanis.

Dorycnium, attestante Galeno, temperamento Papaueri simile est, & Mandragoræ, ac ceteris, quæ parem habent refrigerandi potentiam: excellit & frigiditate aquea: quamobrem pauculum quidem, saporem conciliat, plusculum verò sumptum interimit.

Potum quidem, gustum ceu lactis representat, singultus crebros facit, inquit Paulus, linguæ humiditatem, & cumulatam sanguinis eductionem, per aluum mucosa feruntur simillima terminosis. Auxilio sunt (antequam horum aliquot fuerit secutum) vomitus & clyster, & quæcunque potum venenum possunt excernere. Proprie autem ipsi succurrit aqua mulsa, aut Lac Asininum, Caprillumve, & dulce vinum tepidum cum Anisi modico potum: item Amygdalæ, & elixa gallinarum pectora: idem præstant Conchyliæ cruda pariter & tosta, in cibo, adhuc Locustæ marinæ & Gammari,

Lethale.

Melissophyllum.

Erymoni

Lignum.

Symptomata.

Sapor.

Lactis.

Singultus.

Sanguinis reiectio.

Vomitus.

Remedia.

Aqua mulsa.

Lac asininum.

Locustæ.

Gammari.

Oleum dulce.

Temperamentum.

Pauculum.

Saporem conciliat: plusculum interimit.

Lac caprillum.

Vinum dulce.

Amygdalæ.

Conchyliæ.

Gammari. Gammari, & ius ex ipsis esculentum potui assumptum.

Quamquam vires Dorycnii & Solani furiosi similes sint, ipsæ tamen inter se diuersæ à Diosc. describuntur.

Galenus quoque de Dorycnio agens, simile id temperamento facit Papaueri & Mandragoræ, & aliis ita frigefaciendi vi præditis, ut in quo obtineat aquosa frigiditas valde efficax.

Nullus ex Veteribus tum Græcis, tum Latinis, teste Cordo, Dorycnium descripsit præter Diosc. qui historiam eius ex Cratena desumpsit.

Plinij error.

Plinius & alii quidam crediderunt Dorycnium idem esse cum Solano furioso, quod falsum esse Nicander, Dioscor. & plures alii testantur. Rob. Const. in Lexico notat Δορύκνιον Diosc. & Δορύκνιον Gal. & Nicand. etiam Δορύκνιον dici apud Suidam, & Hesych. corruptè Δορύκνιον.

Dorycnium Dorycnium. Hesych. error.

Matthiolo, Dorycnium hæcenus non contigit inuenire.

Brunf. onom. rectè Dorycnium siue Dorychnium aliud à Solano somnifero tradit, sic dictum fortasse, quod cuspides telorum inficere mos esset illo.

*Dorycnium cur di-
sum?
Gorrh. re-
prehendi-
tur.*

Gorrhæus contra, malè ex Dioscor. dicit Dorycnium idem esse cum Solano furioso, quum Dioscor. tantum dicat Solanum manicum quod etiam Dorychnium vocant.

*Dorycnium
Grenino so-
lanum fu-
riosum.*

Matthiolum [inquit Greuinus] nequaquam consentit id quod Græci appellarunt Solanum furiosum esse Dorycnium. Si tamen quæ Diosc. l. 6. & Theoph. & Plinius scripserunt considerare volumus, re ipsa profectò comperiemus, aut errasse Dioscor. aut Dorycnium simile aliquid Solano furioso habere &c. Matth. instituit: nemo tamen hinc inferre debet ex lib. 6. eum idem sensisse, sed quod aliqui tantum ita vocarint. Hoc tamen Matth. responsum non viquequaque satisfacit, nam ea quæ Theoph. & Plinius de Dorycnio literis tradiderunt, à Diosc. de Solano furioso dicuntur. Tamen quod sub finem proemii idem ex sua sententia & non alterum affirmare videtur. Auicenna Vuam vulpinam vocat, quod, ut ego existimo, Acinos ferat Vuæ non dissimiles, quemadmodum Diosc. in ipsius descriptione affirmat. Dicitur etiam Solanum furiosum, quod, in eo qui id in potu acceperit furorem commouet: idque præstat non ob qualitates suas, quæ frigida sunt & sicca, sed ob innatam & peculiarem malignitatem: tantum enim abest, ut frigus furorem exciter, quin potius egrum somnolentum & grauem reddit, sicuti alibi diximas. Nicander tamen in descriptione Accidentium, quæ ab hoc veneno veniunt, furoris non meminit. Hæc Greuinus obtrudit. Verum Theophr. non meminit Dorycnii, sed tantum Strychni. Vires à Diosc. attributæ lib. 4. cap. 75. conueniunt sanè cum viribus attributis à Theophr. Strychno ac etiam ab ipsomet, capite præcedenti Solano Manico, quæ vires sanè planè repugnant viribus quas Diosc. lib. 6. cap. 6. Dorycnio attribuit, ac etiam Nicander, ut fortè liceat suspicari lib. 4. Diosc. malè additas vires Dorycnio competentes: nec vlllo modo concludi potest Dorycnium & Solanum manicum eandem plantam: Greuin. aut non legit textum Græcum in fine præmij aut non intelligit: ait enim Dioscor. καλέων. Vbi obsecro scripsit Diosc. Dorycnium acinos ferre. Greuinus confundit Dorycnium Nicandri cum Solano verè dicto furioso aut manico Diosc. & Theophr. licet omnia ea quæ Nicander scribit ex Diosc. l. 6. de Dorycnio planè non respondeant, sed manifestè demonstrent a-

*Vna Lupi-
na.
Solanum
furiosum.*

*Greuinus
taxatur.*

liam plantam à Solano furioso: hæc occasio ut Greuinus, dum vult diuersarum plantarum, diuersas vires conciliare frustra se torqueat. Quomodo Dorycnium Nicandri intestina exulcerans, abradens &c. [Greuini verbis utar] præstabit, quod Plinius scribit, ut inter dormiendum cum formosis puellis, &c. innocentiss. dicetur venenum, quod dicit Plinius de suo Dorycnio diuerso à Nicandri & Dioscoridis. Vti igitur [authore Sarac.] instirpium historia Dioscor. Anazarbaus Dorycnium & Solanum manicum distinxit & ceu diuersas plantas diuersis descripsit capitibus, ita & lib. 2. cap. 12. Altero, utriusque veneni diuersis capitibus propria & peculiaria tradit remedia: quæ tamen omnia hoc loco vni Dorycnio accommodantur. Atque vel hinc patet, Dioscoridem hunc libri de venenis authorem, alium ab illo Anazarba exuisse.

Scribit Cornar. sibi videri communem esse appellationem Dorycnii, omnibus iis, quibus hasta & tela tingerentur. Appellamus Dorycnium Mospeliense & Hispanicum, non Anguillare, ut visum Clusio: nec Veterum, ut Gesnero, de quo mox. Est & Dorycnio Hispanico congener Clusio, de quo proximè. Dorycnium habet Cassabona, quod nos Trifolium album rectum inscribimus. Dorycnii nomine nobis aliquando data Iouis Barba, de qua paulò antè dictum. Lob. & Penna scribunt, quosdam Phylliream hiriolarum Dorycnium, quod non probant, quæ de re vide Hist. n. g. lib. 5. Pro Dorycnio aliqui, inquit Gesner. de hortis, habent suffruticem quandam montanum quem Vitis Idææ speciem putamus. Casalp. & Ferd. Imperator Dorycnium est, quod Dalechampio dicitur Cneorum album: eiusdem etiam nomine Dorycnii meminit Clusius, quod Dorycnium nō negamus, cuius historia à nobis posita est in fine l. 5. Dorycnio est & cōgener quædā plāta Casalpino foliis nigrioribus, de qua libro modò dicto. Cordus pro Dorycnio Nicandri exhibet Halicacabum peregrinum, quod improbant Gesnerus, Matthiolum & Lobelius, ut dicitur lib. 15. de Scandentibus. Dorycnio multum simile Anguill. Trifolium Halicacabum, quibusdam satis ineptè Dorycnium authore Camerario appellatum, de quo agemus Hist. n. lib. 17. Dorycnii appellationem, inquit Cornarius, Plinius Solano furioso attribuit. Inter Diosc. reiecit. Halicacabus, aliis Dorycnium dicitur, infra tamen etiam lib. 2. cap. 12. de lethalibus medicamentis, Dorycnion appellat dicit, Solanum furiosum. Quartum Solanum [Gessnerus] per me quidem esto, inquit Troguus, quod Δορύκνιον Plinii, quo cuspides tingebantur, de hac planta lib. 23. inter Atriplices. Quibusdam etiam Dorycnium de Lunaria & Pyrethro dici suo loco hæc in nostra Generali Histor. dicitur.

Aequivoca

*Dorycnium
Mosp.*

*Dorycnio
Hisp. con-
gener Clu-
sio*

*Trifol. al-
bum rectū
hirsutum.
Barba Io-
uis.
Phyllirea.*

Vitis Idæa.

*Cneorum
album. De-
don.*

*Dorycnio
cōgener
Casalp.
Halicacabū
peregr.*

*Trifolium
Halicaca-
bium.*

*Solanum
furiosum.
Dorycnium
de Solano*

*Atriplex
dicta.
Pes Anseri-
nus.*

*Lunaria.
Pyrethrum.*

DORICNIUM MONSPESSVL- NYM FRUTICOSVM.

DORICNIUM Cratena Mospelii vocabant Fruticem totum albidum ad sesquicubiti altitudinem excrecere solitum, cuius nouelli adhuc ramuli obsequiosi, fractique contumaces existunt, adultiores aut loco asperiore nati, multum durescunt, folia ex interuallis, terna, quaterna, sena, radiata, sine pediculis adherent, oblonga, angusta, alba lanugine pubescentia, Clusio adstringentis gustus. Flores extremis ramulorum innascuntur in orbem glomerati, albi, quorum singulares ad Trifolii pratensis albi flores accedunt.

*Dorycnium
Cratena.*

Descriptio

*Ramuli.
Folia.*

Flores.

Folliculi.

Semina.

Radix.

sapore vt nobis quidem videtur, nonnihil astringente, hosce excipiunt folliculi plures simul iuncti, parui, in quibus singulis semina continentur singula, versicoloria, vt prodidit Clusius, seu varia, qualia ferè Tithymali parelli samina cum figura, tum colore, tum magnitudine. Radix factis crassa, dura & lignosa, exterius nigra, interius alba. Sculptor

noster malè sculpsit hanc iconem.

Dorycnium falso Gess. Gelner. hort. & coll. stirp. Dorycnium à quibusdam falsò dictum circa Monspelium: Obleru. & Leon. Plant. Dorycnium Monspel. Quotquot erant Salmanticæ rei herbariæ studiosi, Dorycniū vocabant: quo istic Clusius versabatur tempore:

quo nomine etiam apud Mompelianos ante multos annos donatum fuit. Anguillara etiam hanc sententiam amplecti videtur. Eius semen ab Aldrouando aliquando missum Trifolii albi nomine. Salmanticum vulgus *Misediega* vocat. Licet cum Dorycnio Dioscoridi descripto nonnullas notas communes habeat, non tamen per omnia respondere videtur eius descriptioni. Hæc Clusius qui Dorycnium Hispanicum vocat. Opinioni autem eius non adharemus existimantis esse

Dorycnium Anguill. Dorycnium Anguill. aliam enim plantam ipsius intelligit. Hist. Lugd. A Dorycnio Veterum multam abest, quod Monspelienfes hoc nomine habent, cuius facultas nondum experta, an somnifera sit, nec ne. Vocat autem Hist. Lugd. Dorycnium Monspellulanum Dalechampii, idemque putat Dorycnium Hispanicum Clusij. Dorycniū Monsp. à Clusio accuratè pictum, vel simillimum saltem strigosius in Bauaria inuenit Camer. hort.

Trifolium album. quod Cytiso Columella in maritimis nascenti cognatum esse existimat. Tab. icon. & hist. Dorycnium Hispanicum. Gerard. Angl. Dorycnium Hispanicum, The venomous. Trefoile of Spanie. Casparus Bauhinus Phyt. Trifolium 59. siue album.

Mixedega. cum Dorycnio Dioscoridi descripto nonnullas notas communes habeat, non tamen per omnia respondere videtur eius descriptioni. Hæc Clusius qui Dorycnium Hispanicum vocat. Opinioni autem eius non adharemus existimantis esse

Dorycnium Hispan. Dorycnium Anguill. aliam enim plantam ipsius intelligit. Hist. Lugd. A Dorycnio Veterum multam abest, quod Monspelienfes hoc nomine habent, cuius facultas nondum experta, an somnifera sit, nec ne. Vocat autem Hist. Lugd. Dorycnium Monspellulanum Dalechampii, idemque putat Dorycnium Hispanicum Clusij. Dorycniū Monsp. à Clusio accuratè pictum, vel simillimum saltem strigosius in Bauaria inuenit Camer. hort.

Clusius notatur. quod Cytiso Columella in maritimis nascenti cognatum esse existimat. Tab. icon. & hist. Dorycnium Hispanicum. Gerard. Angl. Dorycnium Hispanicum, The venomous. Trefoile of Spanie. Casparus Bauhinus Phyt. Trifolium 59. siue album.

Clusius notatur. cum Dorycnio Dioscoridi descripto nonnullas notas communes habeat, non tamen per omnia respondere videtur eius descriptioni. Hæc Clusius qui Dorycnium Hispanicum vocat. Opinioni autem eius non adharemus existimantis esse

Dorycnium Hispan. Dorycnium Anguill. aliam enim plantam ipsius intelligit. Hist. Lugd. A Dorycnio Veterum multam abest, quod Monspelienfes hoc nomine habent, cuius facultas nondum experta, an somnifera sit, nec ne. Vocat autem Hist. Lugd. Dorycnium Monspellulanum Dalechampii, idemque putat Dorycnium Hispanicum Clusij. Dorycniū Monsp. à Clusio accuratè pictum, vel simillimum saltem strigosius in Bauaria inuenit Camer. hort.

Cytiso Colum. quod Cytiso Columella in maritimis nascenti cognatum esse existimat. Tab. icon. & hist. Dorycnium Hispanicum. Gerard. Angl. Dorycnium Hispanicum, The venomous. Trefoile of Spanie. Casparus Bauhinus Phyt. Trifolium 59. siue album.

Tab. icon. & hist. Dorycnium Hispanicum. Gerard. Angl. Dorycnium Hispanicum, The venomous. Trefoile of Spanie. Casparus Bauhinus Phyt. Trifolium 59. siue album.

Gerard. Angl. Dorycnium Hispanicum, The venomous. Trefoile of Spanie. Casparus Bauhinus Phyt. Trifolium 59. siue album.

The venomous. Trefoile of Spanie. Casparus Bauhinus Phyt. Trifolium 59. siue album.

Trefoile of Spanie. Casparus Bauhinus Phyt. Trifolium 59. siue album.

Casparus Bauhinus Phyt. Trifolium 59. siue album.

Trifolium 59. siue album.

siue album.

siue album.

siue album.

siue album.

siue album.

siue album.

siue album.

siue album.

siue album.

siue album.

siue album.

siue album.

siue album.

DORYCNIO CONGENER PLANTA.

Dorycnio Hispanico (Monspelienfi) congener planta Clusii, regno Valentino, & quibusdam Bæticæ locis nascitur, cubitalibus, & viminis modo obsequiosis virgis, superiore gracilioribus, foliis breuioribus & latioribus, breuique pediculo ternis aut quinis simul iunctis & ramulos amplectentibus, falsi & nonnihil acrimoniæ obtinen-

Locus?
Descriptio
Virga.

Folia.

Gustus.
Flores.

Gerard notatur.

Trifolium album.

tis gustus: oblongi ramusculi ternos, quaternos, aut quinos flores sustinent Medicæ maiores, coloris viridis: alioqui tota planta candidior est præcedenti, imò tota incana: eius neque semen neque radicem obseruabam, sed ramulum qualem equitando abruptum potui, exprimere iussi.

Tab. icon. & hist. Dorycnii species. Gerard. Angl. Dorycnium Monspelienfium, The Venoms of Mompeliers qui secutus cæcum ducem Compilatorem cadit in foueam. Quis obsecro vocauit hanc plantam Dorycnium Monspel. id sanè nō fecit Clus. qui primus eam demonstrauit. C. Bauh. Phyt. Trifolius 8. siue album latiore folio. Hist. Lugd. Dorycnii congener planta Clusij.

GENISTA ANGVLOSA TRIFOLIA.

Frutex est Descript.

farmentosus duos aut tres cubitos altus, densis & crebris ramis angulosis, flexilibus, virentibus: in quibus folia crebra hirsuta, prioris Trifolii, alia simplicia, acuminata: flores speciosi, crocei, Laburni, maiores, galericulati, staminibus recuruis cum apicibus croceis; siliquæ compressæ, latæ, nigra, hirsutæ, in quibus semen

Rami. Folia.

Flores.

Siliquæ.

Semen.
Radix.

Sapor & odor.

Coluteæ vesicariæ fuscum, compressum. Radix multifida neruosa, lenta flexilis, lutea. Tota stirps graniter olet & amari est saporis.

An Ruellius de hac loquitur dicens: Inuenio & scopas

Scopa Amerina Scopas Amerinas Sparti similes describi, quas Genistellam Amerinam quidam vocitent hoc tempore? Euchar. *Genest pfrimmem*, Genesta. Gorop. in Aluat. Genista. Cord. in Diosc. Sparton, Latinorum Genista. Germ. *Genster*. In Hist. Genista angulosa, cui malè apposita ex Trago Chamæsparti figura. Trago Genista pfrimmem/ *geoste pfrumme*, quam quosdam putare ait eandem cum Spartio & fieri posse putat, ut Dioscor. lib. 3. cap. 152. *Pfrimmem* sub Spartio intellexerit, quod etiam nominet Lygon, Lobon & Vimen: verum is etiam dubitet cum Plinio [qui lib. 24. c. 9. Genistam eandem facit cum Spartio] lubens tamen assereret Genistam vel pfrimmem esse.

Lygon. Lobon. Diosc. lib. 1. cap. 102. *geinlu*, Ericen, & quam Me- sue Myrticam Albrahen & Albrahunc nominat. Sed Ericæ Dioscoridis non est, ut nec Spartium.

Ericæ. Myrtica. Albrahen. Figura etiam Tragi parum feliciter picta: nec nomina conveniunt.

Tragus notatur. Geln. de col. stirp. Genista maior.

Fuchsi. Genista Latinorum rei rusticæ scriptorum & Plinii: Officinarum & Barbaram sectantium medicinam, *Genesta* & *Genestra*, Germ. *Ginst* & *Genist*, Gall. *Genet*, alia à Spartio.

Sed nec Genistam Plinii esse Corn. in Dioscori comprobatur, Sparta, inquit, Homerica neque ad Spartium Dioscoridis, cuius vires Plinius Genistæ adscripsit, pertinet: Est enim inter Spartium & Genistam hoc discrimen, quod Spartium foliis caret: Genista folia habet. Nota est Genista, Spartion Dioscoridi appellata pfrime & ginsæ & genuse.

Camer. notatur. Distinctio Camerarii non placet. Turn. Genista, Angl. broonne, Plinii Genista à Diosc. Sparto diuersa, quod concedo Turnero: Genistam autem Plinii esse non dixerim: Huius figura posita apud Turnerum fol. 144. partis secundæ nomine Spartii, licet eius in contextu nulla fiat mentio.

Turn. not. Mibi aliquando denominabat D. Presburger Hemerocallidem Theophr. ex sententia Guilandini. Cronemburg. de comp. medic. vulgaris usus Genistam Plinium pinxisse lib. 24. sibi persuasum habet. Tanta inter Spartium & Genistam intercedit similitudo, tum facie, tum etiam viribus, ut eorum affinitate deceptus Matthiolus crediderit, omnino errasse eos, qui alterum ab altera secernerent: præsertim cum hac in re deprehendisset Plinium lib. 24. cap. 9. dubitasse. Verum cum admonitus accuratius Dioscoridem perlegisset, comperit planè inter has plantas discrimen esse. Quippe quod Spartium Dioscoridi frutex sit foliis viduus: & floribus constet albæ violæ similibus. Genista verò folia proferat longiuscula, Lini ferè modo: & flores luteos, lunatos. Hinc itaque factum est, ut nunc in eorum sententia consistat, qui Spartium à Genista differre docent. Non tamen quod diuersi prorsus generis has plantas esse putet: nam tanta, ut dictum, vni cum altera cognatio est, ut etiam non eadem sint: tamen congeneres esse videantur.

Dodon. Gall. *Genista*, *Genesta*, & *Genestra*, Germ. *Genst* & *pfrimmem*. Belgicè *Brene*. Sine dubio Spartii species. Lat. in fol. *Genesta* Germanica.

Spartium. Clusi. in Pann. lib. 1. c. 13. Genesta vulgaris Germanica, Austriacis Vngaris vicinis *Gelbe Hec* / hoc est *Trifolium luteum* appellata. Hisp. & Hist. post. Genesta vulgaris & Septentrionalis, Hisp. *Scobas*, [quod illà, quemadmodum nostrates, Scoparum quibus ædes purgant & euertunt, loco videntur] dicta.

Genista Scoparia. Löb. & Pena Adu. Spartium, Genista Scoparia vulgi Gal. *Genest*. Angl. *Brome* & *Brem*. Genistam Tom. I.

à genium flexilitate deducunt nonnulli, quæ duntaxat species Sparti dici potest. Falluntur qui Diosc. Spartium existimant. Observ. p. 531. Genista Scoparia, vulgò Genesta Plinii. Icon. Plant. Genista Scoparia vulgò Genistella, Spartum Lobelii. Is quidem non observavit Trifolium esse, ponit tamen quam habet Dodonæus cum Rapa iuncta. Hist. Lugd. Genista angulosa seu vulgaris, Camer. hort. Genista vulgaris. Item apud Matth. Germ. & Epit. Genista, Ital. *Ginestra*, Hisp. *Genestra*, *Giesta*, siue *Giestriua*, Germ. *Ginst*, Gall. *Geneste*.

Figura quæ apponitur Matthiolo satis laudabilis, mihi tamen non probatur poni eius plantæ, quam non intelligit Matth. & quæ non parum diuersa.

Tabern. Icon. & Hist. Genista, pfrimmem: Item *Genista alba*, viciß *pfrimmem*, nihil differens à precedenti nisi colore albo: Adhæc Genistella, *flein pfrimmem*. Similis omnino est primæ, nisi quod non ita frutescit ac minor est, nec tot virgis abundat. Quid erat opus ob solum colorem fingere nouam figuram, nec indicare ubi visa fuerit eiusmodi genista flore albo, verum hæc industria Compil. Tabern. cui fortè nulla trium suarum genistarum bene nota: priorem enim vulgarissimam non bene describit.

Gerard. Angl. Browne. Et genista quarta tenuifolia, *Small tresed brome*. Genista alba: Item Chamægenista Anglica *Englisch Swarff Brome*. Cur Gerardus mutat titulum & separat à priore genista, vocans genistam tenuifoliam, cum tantum differat colore, teste ipso Compilatore Tabern.

C. Bauh. apud Matth. *Genista angulosa*, qui assumpsit figuram quam Compil. Tabern. posuerat pro alba.

Genistam vulgaris apud Germanos notitiæ incultis agris, campisque neque non quibusdam montanis arbutis, quæ statim temporibus cadi solent, gigni prodit Tragus: Fuchsius perarida loca amare, ideoque in syluis & iuxta syluas nasci locis arenosis iuxta vias: omnium notissimam tum apud Boreos, tum Meridionales, sterilibus præsertim, arenosis, montosis, & frigidioribus: Clusius per vniuersam ferè Germaniam, Galliam, Angliam atque Belgium vulgarissimam esse. Is verò spontè nascentis nulla vestigia observare potuit in Pannonia & Bohemia, neque totâ Austria & Moravia. Genistas, in Hetruria aded frequentissimas provenire testatur Matth. ut Maio & Iunio mensibus magnum & iucundum spectaculum præbeant viatoribus, quoniam tam copiose speciosis suis ac fulgentibus floribus ornantur & vestiuntur colles, ut procul aurei videantur. Seminaui aliquoties in aliquot locis comitatus Montbelg. quæ provenit: abundat propè Moruillars Castellum, vidi folia protrudentem noua & flores novos mense Septembri inter Bessfordiam & Masmunster, olim inter Montpelium & Lugdunum mense Iulio cum siliquis & foliis ex vno pediculo ternis, pilosis. Lugduni abundat florens Maio: ex ea scopas parant: In Hærcynia hyeme cum siliquis: Basileæ florentem Iunio. Inter Placentiam & Mediolanum florentem cum foliis mense Aprili: Iuxta Castellum Abbatis Luxensis *Passauant* copiosa & versus Thermas *Plumarias* Lotharingiæ.

Empeirici genistæ flores & semina ad internas quædam affectiones exhibere hodie solent. A qua è floribus genistæ distillata & pota, calculosis prodesse apud Tragum traditur, sicut & se-

Vires ac Temperamentum. Aqua. Calculosa.

Sudor. minis per se tusa tertia parte drachmæ sumpta, ad sudorem interim eliciendum contexto corpore.

Scabies. Apes flores Genista amant, sed mellatio ex illis facta improbat. Opiliones quidem è Genista ynguentum conficiunt, quod Scabiei ouium medetur. Calefacit & siccatur in altero ordine, id quod Fuchsiū amaritudo quam gustata refert, & eius facultates abundè docent. Sparto & Genista, non obstante, quod forma nonnihil distent, eadem inest facultas: ut enim spartum pituitam per superna & interna purgare potest, sic etiam Genista. Hinc aded fit ut eius seminis hodierno tempore contra Podagram magnus sit usus. Urinam etiam amaritudinis ratione mouet, & quia incidendi & extenuandi facultatem habet, lapidem in renibus, tum in vesica confringere, ut etiam recentiores tradunt, potest. Strumas denique atque alios tumores discutere posse eadem scribunt. Calida & sicca, autore Dodonæo, proximè ad tertium gradum abstergit ac partes tenues habet. Folia, ramuli & summitates Genista, cocta in vino aut aqua, utilia sunt hydropicis, ac omnibus obstructionibus hepatis, splenis, renum, aut vesicæ, partim enim purgât & pellit omnes humores serosos & aquosos ac superfluos, per alium: partim per urinas. Eadem præstat semen sumptum pondere circiter drachmæ vnius. Denique eadem facultates habet quas Genista Hispanica, ac idem eius in morbis vlus esse potest, qui Genista Hispanica. Genista Germanica sub finem Aprilis aut Maio mense floret, atque tunc rudimenta florum adhuc virentia, prius videlicet quam Lutea fiant, decerpta, muria aut sale condiuntur, quæ postea clota & decocta, Capparorum in oblongis loco habentur, nec minore cum suauitate manduntur: ac languentem excitant appetentiam, & hepatis ac lienis infarctus expellunt. Paratur ex Genista ramulorum ac virgultorum aridorum & combustorum cinere, cum vino tenui albo, cuiusmodi Rhenanum est, Lixiuum, quod ad Cachexiam & Leucophlegmatiam à nonnullis valdè commendatur: & potenter quidem aquosos ac serosos humores cum urina & per vesicam expellit: sed & acrimonia sua interna viscera quandoque lædit & exedit. Purgat, ut vult Matthioli. Genista semen non minus potenter ferè quam spartum aut Helleborus drachmæ vnius & seminis pondere ex hydromelite ventriculo ieiuno sumptum. Quare eius magnus est hodie vsus contra podagram: potenter enim per alium educit lentos viscidisque humores ex quibus podagra generatur. Virgula cum foliis in aceto dies aliquot macerata & contusa, succum reddunt, cuius si quis semunciam bibat, non paruum sentiet emolumentum contra dolorem ischiadicum. Semen Bronchocele, omnemque tumorem discutit. Genista cum axungia contusa, gonagram perfrangit. Semine Genista Scoparia vomitum, non secus ac Spartio Dioscori. Sapius de arum vnciarum decocto propinato, citra magnam contentionem mouit Lobelius. Verum flores recens decerptos sepius quamplurimos, & per se acetari inditos, vorat plebecula Aruernia, & Aquitania, maxima copia, innocuos non modò, sed etiam admodum gustu suaves: nec quicquam vomitionis nauseæ vel vilius, aut commotionis mouere solitos. Quin apud Brabantios gemmantes condiuntur, sale & aceto flores, mensisque inferuntur, Capparum, Olearumve pari commendatione: creduntur enim non modò cordi vires, ac stomacho appetitum augere, sed etiam obstructiones referare, & calculum frangere. Idcirco falluntur, falluntque

qui hosce flores officinis vomitioni mouendæ sicandos præcipiunt, rati istam Genistam esse Dioscori. Ellebori luppar deiectionum Spartium: non enim deiectione insigni, sed tantum leuiore conatu excludunt, qui eorum vel Seminis decoctum hauserunt.

Flores non mouent vomitum Spartium.

GENISTA CVM RAPO

FRuticosa stirps Descript.
Genista est, **Caulis.**
caules, aut potius **Caulis.**
tenuis caudices, **Virgula.**
habet lignosos, à **Folia.**
quibus plurimæ **Flosculi.**
tenuis sparguntur **Siliqua.**
virgula, angulosa, virentes, lente & flexi neque faciles, non raro quoque in alias diuisa, circa quas folia exigua, obscure virentia, & flosculi elegant colore, lutei, & tandem siliqua plana, per maturitatem nigricantes veluti Phasel, siue Bonæ, à Dodonæo

dicta, in quibus semina plana dura, subruffa, lentibus minora. Radix dura & lignosa, fibras quasdam obliquas subinde à se dimittit. Attollitur autem Genista frequenter in satis magnam altitudinem, hominis staturam attingens: floribus hæc multis sæpe grauida: quandoque verò humilis permanet, quæ raro florifera. Huius verò radicem fibris adnascitur quod *Rapum* appellant *Genista*. Est autem hoc tuberosum quoddam, turbinatum, subnigricantibus squamis opertum, pulpa interiore sublutea, à quo caulis assurgit dorante breuior, floribus circa fastigium, subcandidis, Lamii ferè æmulis, succedentibus oblongis, crassis, teretibus, non tamen magnis, loculis, in quibus semina minutissima & superuacanea. Tota autem facie istud orobanchen Dioscori. refert: hoc solo ab eo differens, quod nō inter legumina exeat: sed è fibris radicū Genistæ quib. abhærescit.

Semen.

Radix.

Rapum.

Orobanch.

Dodon. gall. Genista parua, non differens à maiore nisi quod non excedat altitudinem trium pedum, ad huius radicem reperitur planta Belgis dicta, Brenrape, Lat. *Rapum Genista*, & *Rapa Genestra*, Gall. *Naueau de Genestre*, hoc procul dubio species Orobanche & Limodori. Lat. in fol. Genista cum Rapo. Olim Dodonæus nō iunxerat Rapum Genistæ, ipsi Genistæ, nunc autem iungit: præterea olim differentem faciebat Orobanchen à Rapo, nunc tantum separat, à nascendi loco: licet nobis persuadeamus eius Genistam eandem cum angulosa, quia tamen nunquam vidimus cum Rapo, ac præterea ipse non meminerit trium foliorum ex vno pediculo in sua Genista, ac minorem dicat, nos eius picturam proposuimus, quam sculptor corripit potissimum in floribus Rapi Genistæ.

Genista parua.

Rapum.

Orobanche Limodori.

Lob. & Pena Adu. vocant, *Herbariorum Rapum Genista* siue *Hypospartium* & *Θουλλον*. floribus galeatis Tragorchidis Radicibus. Genistæ & Genistellæ adnascitur quasi soboles spuria: sed specie visenda & raritate, extremum non ab simile ortu,

Hypospartium.

concretum

concretu, incremento, caule & effigie Hypocy-
stidis vel Orobanche. Obseru. Hippospartium Ra-
pum Genistæ. Icon. plant. Genista Scoparia vul-
gi. Item Hypogenista, Rapum Genistæ à simi-
litudine. Lobel. in Obseru. & Icon. Iungit Ra-
pum Genistæ Scopariæ vt Dodon. in qua folia
non sunt trifolia.

Gerardus
notatur.
Orobanchæ.
Clus. Pann. Orobanchæ illa maior, quam Bel-
gæ, quoniam ad Genistæ vulgaris radices interdum nascitur, Rapum Genistæ cognominant.

Candela
missilis.
Vngaris *Misegerthia*, id est, *missilis candela* siue
cereus dicta. Et Hist. post. *Orobanchæ omnium ma-
xima*, quam, quia apud Belgas sæpius Genistæ
vulgaris radicibus innascitur, Herbariorum tur-
ba Rapum Genistæ appellat. Vide plura sub Oro-
banche.

Orobanchæ
Camer. ad Marthiol. Germ. Orobanchæ genus
ad Genistam provenire solitum, vulgò *Rapum Ge-
nistæ* dictum, quod Clus. Pannon. Orobanchen
maiolem vocat.

Locus &
tempus.
Genista, autore Dodon. parua provenit locis
siccis ac glareosis secus itinera, nonnunquam in
sylvis. Rapum Genistæ reperitur in terra sterili,
macta & arenosa, ad Genistæ parvæ radicem, quæ
ad perfectionem non venit, & quæ non fert flo-
res, aut paucos: inveniuntur mense Iunio & Iulio.
Rapum Genistæ auulfit Lobel. in Flandriæ, Galliæ,
& Angliæ locis maiore Genista scatentibus, alio-
qui frustra quæsitum & diu alibi: At Sabaudia &
Pedemontani colles parvæ feracissimi, etiam istud
copiosum fundunt. Rapum Genistæ Belgarum
Clusio passim multis Austriæ & Pannoniæ sylvis
nascitur.

Magna
Genista.
Parva Ge-
nistæ.
Vires.
Calculus.
Vrina.
Rapum Genistæ habetur apud Dodonæum à
nonnullis Empericis recentioribus, pro summo
remedio aduersus calculum, ad mouendas vrinas,
decoctum in vino deinde potum: vt enim aiunt,
soluit renum obstructions, producit ac prouocat
vrinam, calculum frangit ac arenulas pellit. Suc-
cus recens glutinat ac sanat omnia vulnera re-
centia & abstergit deteriora ac sordida reddit:
vsus esse potest ad alia vlcera maligna, abstergit
enim ac ad sanitatem producit. Vt autem succus
melius conseruetur, postquam ex radicibus re-
centibus erit expressus, Soli exponendus donec
crassescat, aut additur aliquid mellis, & Soli ex-
ponitur: hinc enim melior erit ac commodior
extergendis vulneribus & vlceribus putridis. Po-
test etiam ex radicibus semisiccis extrahi Oleum

Oleum.
Macula.
Pulvis.
Colica.
vtile ad omnia ad quæ confert succus. Hoc Oleum
delet omnes maculas, ac faciei exanthemata, ac
totius corporis, sæpius illitum. Ait Clus. & post
eum Camer. qui tamen eum nominare non di-
gnatur more suo, puluerem cum calido vino ex-
hibitum insigne medicamentum aduersus colic-
um dolorem, nonnullos credere. Rapum Ge-
nistæ magnis votis & peregrinationibus Chymi-
stas Maio mense venari scribit Lob. Ad vtriusque
Genistæ radices, subleptosq; teneriores asparagos
cum radicibus siue appendicibus à Genista auel-
lendis alembico indunt: & inde igne Oleum eli-
ciunt, ad calculos perquam celebre.

Oleum.
Calculus.
TINCTORIVS FLOS
Radice lignosa densa viminum seges fruticat,
tenuium, cubitalium & longiorum, tere-

tium: quibus alternatim adnascuntur folia, Hys-
fopi, maiora, interdum paria, supra infraque a-

trouirentia, fatuo
lentore manden-
tis os implentia:
flores in thyrsis
lutei, genistæ an-
gulosæ minores,
quorum singulis
appositi: silique
vinciam longa, la-
tuscula, glabra,
in quibus multa
semina parua.

Ruell. hanc *Ly-
simachion* & Rusti-
corum *Corneolam*
vocat, quo etiam
nomine in humi-
dis eam inueniri
ait, insectorum
Officinis optimè
notam. Hinc præ-
terea *Corneola*

vulgò notæ singulas inesse notas, quas *Lyfima-
chion* tribuerit: *Lytron* tam Dioscoridem quam
Plinium alio nomine appellat tradere, quod pu-
tetur pro Luteo deprauatum. Nam, vt Vitruuius
author sit, eos qui non possint *Chrysocollyti*,
herba, quæ Luteum appelletur, eorum inuiscere,
ac viridissimo vt colore. Et tale esse *Lyfima-
chion* siue *Lytron*, siue Luteum vocata apud in-
sectores vsus: nam cœruleo colore, quo elatum
tingat, eam superinducentes, viridem efficere
colorem: per se autem luteum vel flauum præ-
bere: solere enim pictores ex luteo & cœruleo
contritis viridem efficere colorem. Addit porro
rura nonnusquam hunc florem luteum non à co-
lore, quo tingat, sed à flore potius, qui luteo mi-
cet conspectu, Aquatilem Soliam appellare.
Ruellius ergo affirmat hanc *Lyfimachiam* esse,
quamuis inibi aliam verius tradat. An eadem *Ac-
cipitrinus pes*, vulgò *Corneola* dictus, folio Salicis
ferè pusilla, flore subluteo, cum siliquis Ciceri
similibus, in quibus semen? Cordus in Diosc. *Lyfi-
machium* Leoniceo *Corneola* putatum, qua tin-
ctores viridem colorem inficiunt. Cui sententiæ
Ruellium subscribere dicit, quamuis post aliam
herbam *Lyfimachium* esse putet. Sed Cordus il-
lis nullo modo assentire potest, qui *Corneolam*
Lyfimachion esse putent. Quoniam *Corneola*
fruticosa herba sit, quæ à Germanis *Gilbtraut*
appellatur, in editis, nec aquosis nascens. Ruel-
lium reprehendit Cordus quod loco dicto putet
Lytri vocabulum corruptum esse à Luteo, cum
nequaquam ibi Vitruuius per Luteum *Lyfima-
chium* intelligat, quod *Lytron* etiam appelletur,
sed sui generis herbam.

Florem tinctorium depingit & describit Tra-
gus sub nomine *Ferula*, quam etiam florem tin-
ctorium vocat & *Thapsiam*, & malè ad *Spartion*
referri posse credit quod *Gálferbblumen* inter-
pretatur. Vtrum autem *Ferula* Veterum sit, in
præsentia quidem nec asserit, neque negat. *Ferula*
tamen nuncupauit. Quæ opiniones vsque
aded erroneæ sunt, vt refutationem non merean-
tur. Credat quousque velit *Spartion* id esse, ex
quo Asia lina piscatoria conficere solita est.

Fuchsius Hist. Tinctorium florem appellat,
Ger. *Gálthoder Strichfarb blumen* & *Acfer-
pfrimmen* nonnullorum. Gall. *Herbe à taulnir*.
Is quum apud illum essem *Genistellam* non acu-

leatam dixit. Gesh. in fine hist. Cordi, Tinctorius flos Fuchsi & genistæ species, de coll stirp. genista minor non spinosa, Tigurinorum Pfingst blumen, Flos tinctorius Fuchsi.

Matthiol. in D. oscor. notat Ruellium Lysimachiam eam putare, quam Hetrusci vulgò appellant *Cerreta*, siue *Braglia*, Foroiulenses verò *Cefaria*: sed hac re eum aperte falli.

Dodon. Gall. Genista humilis, Belg. Akerbren. Herm. Flos tinctorius. farbbumen, Galsfarbbumen / Brydenschmuck. Lat. in fol. Genista tinctoria Plinij.

Clus. Genista, siue Flos tinctorius vulgò, Vngaris *Feste Verag*.

Corneola. A Casalpino ita traditur. Corneola siue Coroncola vulgò ab insectoribus lanarum appellatur suffrutex lignosus cubito breuior: rectis ramulis, striatis, foliis simplicibus, figura Lini, latioribus, copioso flore luteo, simili Genistæ, sed tenuiori, filiquis exilibus: oritur in syluis, eo inficiunt colore luteo, vnde non immeritò *Lutea herba* dici possit apud Plinium quâ tangebatur Chryocola, vt Linum & Lana.

Lutea Plin. Lobel. & Pena Adu. vulgò *Genistella insectoria*, an *Lutea Plinii*: Angl. *Diers werde*. Obsen. Vulgi *Genistella insectoria*, an *Lutea Plinii*: Adu. perperam *Ferula Tragi*. E folio latiore secundam differentiam alit Murtonus. Et tertiam iuxta Zuthaniam lectam, procumbentibus pedibus ramulis, ceteroquin non ab similem. Icon. Pl. Vulgi *genistella insectoria*.

Ad tinctoriam vss. Hist. Lugd. *Tinctorius flos*, siue *Genista humilis*, Gall. *perir geneft* vel *perire geneft*.

Tab icon. & Hist. *genistella tinctoria*, Klein *farbpfirumen*.

Ideus & Tempus. Gerard. *genistella tinctoria* *Grme werde* vel *Diers werde*.

Suffruticem illum qui à tingendi vsu, floris Tinctorii vel genistæ tinctoriæ nomen inuenit, in Hispaniis vidisse non meminit Clusius: at in Austria & Pannoniæ syluosis locis, & ad montanorum pratorum margines frequentissimum conspexit. Frequentissimus etiam in omnibus pratis quibus proximæ syluæ, cum Francofordiano agro, tum plerisque aliis Germaniæ locis. Tinctorium florem vidi Tubingæ. Monspelii cum essem & inuiserem Trespontes *du Gab*: inter eos & *Bagnol*, inueni florentem Iunio. Geneuæ, & *Ebroduni* abundat, florens mense Maio, Iunio, Iulio, Montbelgardi in horto ferarum, & passim propè *Mornillars* florentem mense Augusto obseruauimus: Patauini in horto publico qui in arbusculam creverat.

Vires & Temperamentum. Amara est Planta haud aliter quàm genista, vt calefcere illam & siccare in altero ordine sit euidentissimum. Vt forma & Temperamento genistæ similis esse statuit Fuchsius: sic etiam facultatibus haud dubiè eidem respondere dicit, verùm melioribus. Florum vsus iuxta Tragum, in tingendis libris & aliis vt lineis vestibus & laneis, quæ eo optimè tinguntur, luteo colore.

tis, satis angustis, in obtusum angulum desinentibus, aliquid affine habentibus cum Doryenio Mōspeliens. Flores multi, parui, lutei, hiantes, vt in ceteris genistis, exterius hirsuti & albicantes in planta sicca.

Quam non simus certi an eadem sit cum Genista tinctoria Hisp. Clusij eius descriptionem subiicimus, quæ sic habet: Ad duorum cubitorum altitudinem crescit interdum hic frutex, nudo stipite, enodi, recto, digitali crassitudine, candicante cortice tecto, qui in multiplices, breuesque ramos tenellos & fragiles summâ parte diuiditur: hos ornant folia Lini aut Thymeleæ, frequentia, supernè virentia, infernè verò incana, & argentei planè splendoris, gustus initio exsiccantis & non nihil adstringentis, deinde subamari: flores summis ramulis nascuntur spicatum congesti, Genistæ tinctoriæ Germanicæ similes, lutei. Tota planta elegans est aspectu. Quo tempore floret, sub ea crescit Hemoderi quoddam genus elegans, pedalis altitudinis, brachialis interdum crassitudinis, multis floribus à medio scapo ad summum vsque exornatum, magnis, oblongis, luteis, extrema parte hiantibus & in quinque partes diuisis: totum humidum est, pingui oleaginosâque materia turget.

Dodon. Lat. in fol. *Genista tinctoria* altera icon, *Genista altera* Clusio. Lob. Obs. & Icon. Plant. *Genistella insectoria*. Adu. p. 407. *genistella tinctoria* Clusij, Scoba Murtianis. In Aduertariis de hac nihil inuenio. Hist. Lugd. *Genista tinctoria* Clusij. Theuerus in Canariis Insulis, ea præsertim, quæ Ferrea cognominata est, locis lapidosi & montosis, nasci herbam refert, quam *Oricelle* vocant, Arabes *Sereth*, quâ coria eleganter tingunt ex hispaniis ed delata. Tabern. icon. & hist. *genista insectoria* hispanica, Spanisch *ferbpfirumen*. Gerard. Angl. *genistella insectoria*, *Werde diers Verde*.

Nusquam hunc fruticem conspicebam, quàm Murciano regno secundum vias nascentem, & Martio mense florentem. Incolæ stirpem ipsam *Scopa* appellabant, hæmoderum autem sub ea nascens, *Yerua tora*; quia forsitan si vacca eo vescantur, ad Venerem excitatæ taurum appetunt.

Locus & Tempus.

GENISTELLA TINCTORIA HISPANICA.

Descriptio. Generosus quidam Baro germanus, olim Lugduni nobis demonstrauit genistæ speciem ex Hispania delatam, quam ita descripsimus: Frutex est multis ramulis abundans: Onustus multis paruis & breuibibus foliis albidis, hirsu-

GENISTA TINCTORIA LATIFOLIA LYCENSIS.

Descriptio. Hoc nomime exhibita surculo est lignoso, dēso, striato, nodulis ab ima præsertim parte cōtorto. Quem ad intermedia mox alii stipant minores, satis numerosi: folia quàm in vulgari tinctoria dicta multò latiora, molliora, breuiorâque: alternatim

Flos.

Locus.

ne genistæ tinctoriæ.

alternatim posita, viridia & aduersa parte subcineritia, per ambitum leuiter hirsuta: neruo insigni per medium excurrente, & in apicem terminante. Flos luteus, hians more reliquarum genistarum. In sicca nullus gustus notabilis.

Dominus Aegerius dedit collectam in montibus Lucensibus nomi-

certè perexiguo odore præditi, nonnullis locis satis odorati nascuntur: quibus deinde succedunt planæ siliquæ, hirsutæ, exiguum flauescens semen, Cythi generibus simile, continentes: radix est dura, lignosa, aliquot fibris donata: sed & virgula secundum radicem, quæ terra integuntur, plerumque fibras agunt.

Hist. Lugd. *Genista minima*. Camer. hort. *Genistella*, *Genista pumila*, An Thal. in Hærcyn. *Genista minoris species*. Tabern. Icon. & Hist. *genistella Pannonica* *Ungarisch erdpsfrimmen*. Gerard. Anglic. *Chamaegenista Pannonica* *Dwarffe Brome of Hungary*.

Transitulum in hortum Illustr. Excels. Celsit. VVirtemb. collectam prope *Masmanster*, ubi abundat cum trifolia angulosa. In Itinere ad Plumarias thermas copiose reperimus locis siccis bicubitalem repentem: in monte prope *Warweiller*, Anno 1592. tum etiam in *Sulz* & *Allatix* vidimus copiam, missam cuidam mulieri ad mouenda foramenstrua à Medicastra ex valle *Munster*, Ad *Ment* quæ denominat *Hein Genden*. Hæc eadem plantastrua est, si multum fallor, quam obseruauit Montpelii ac descripsi. Reperitur in sylua *Aigremont* florens mense Aprili.

Gener Cherlerus obseruauit eam ad pedem Montis Lupi cum esset Montpelii. In sabulosis & lapidosis tumulis, Oeno fluuij per Sequanos labenti propinquis, nascens quæ è *Lyone Salinario Nozeretum* oppidum itur. Clus. Nascitur multis Pannoniæ locis ad viarum & sylvarum margines editis, siccis, atque desertis, nonnunquam agris incultis, & inter vepres aliquando magis luxuriat, ac in maiorem altitudinem excrescit. Floret Maio, quandoque etiam Aprili.

GENISTELLA PILOSA.

Descriptio

Radix.

Vimina.

Ramuli.

Folia.

Flores.

Siliqua.

Icon.

Descriptio Clusii.

Virgula.

Folia.

Flores.

GENISTELLA pilosa nobis dicta, suffrutex est cubitalis & bicubitalis radice longa, oblique serpente, fibris aliquot donata: vimina habet lenta, tenuia, teretia, in multos ramulos angulosos, striatos diuisa, per terram vt plurimum se spargentia: folia admodum exigua, inferius lanugine canâ pubescentia, superius

glabra: flores ad ramulorum latera multi, crocei ex hirsuto calyculo, Aspalathi Montpelienensis vel genistæ vulgaris formæ, & odore, sed multo minores, exterius pilosi, intus glabri. Succedunt siliquæ parvæ, viciales, latiusculæ, hirsutæ, in quibus plura semina. Surculi in figura facta, nobis absentibus ad Clusianam Iconem, licet nobis non deessent plantæ ex horto, nimis crassi picti proportionem plantæ, erant etiam appingendæ siliquæ, & folia melius exprimendæ.

Lubet, ne quisquam fallatur, Clusii descriptionem Chamaegenistæ primæ proponere, de qua ait: Multis palmaribus, interdum etiam pedibus aut maioribus virgulis humi diffunditur, teretibus, lentis, striatis, virentibus, & in aliquot ramulos diuisis: per quos confuso ordine, & quasi temerè sparsa sunt foliola, bina, terna, aut quaterna, ab eodem exortu & tuberculo prodeuntia, genistæ vulgaris Germanicæ foliis similia, eminentiore dorso, & quasi complicata, supernè viridia, infernè nonnihil incana, amariusculi gustus: ex illorum alis singuli aut bini flores lutei, quatuor foliolis constantes, genistæ Germanicæ florum æmuli, sed minores, nullo interdum aut

GENISTELLA HERBACEA, SIVE CHAMÆSPARTIVM.

Genista graminea herbacea est potius lignosa quam frutex, raro cubitum excedens, ramuli molles, hirsuti, duabus fimbriis latis mollibus ornati, internodiis veluti distincti, ac ad singula internodia, folium vnum oblongum, obtusum, pilosum, sine pediculo, maius quam in Angulosa, nec triplex vt in ea: in virgularum summitate flores

res lutei, parui, hiantes, spicam ferè efficientes, non tamen incertam, vt in figura Cordo appositæ, quam exhibuit Lonicerus pro Chamæspartio, & ante eum Tragus, quibus succedunt siliquæ valde pilosæ: radix lignosa, cubitalis in aliquot portiones magnas diuisa.

Tragus *Erdpsfrimmen* / *Heinstreichblumen*. Humilis Genista. *χλωροσπάρτιον*, Humile Spartium, aut *infima Genista*. Quam si quis ad lotos syluestres referendam putet, cum eo non magno-

Siliqua.
Semen.
Radix.

Locus?

Tempus?

Descriptio

Ramuli.

Folium.

Flores.

Siliqua
dix.
Synonyma
cum no-
minibus.Genista hu-
milis
Chama-
spartion.
Lotos (sylv.)

Tinctoria perè contenderit. Is alibi *Tinctorium* florem appellat, quem germ. *Ackerpfrimmen* dicant.

Apud Cordum in Hist. Icon Tragi malè ponitur pro *Genista angulosa* Cordi.

Genista *genus*. Gesner. hort. *Genista* genus, *Chamaespantium*. Clusius in Pannon. & Hist. post. *Chamaegenista* altera, germ. *Erdpfrimmen*/ id est, *terrestris Genista*, nonnullis *sagittalis Genista*: plano, eoque altero, ex altero nascente folio, quod deinde in cauliculum conuertitur.

Gen. sagittalis. Lob. & Pena Adu. *Genistella graminea montana*, *Spartia herbula*. Obseru. *Genistella montana*, *genistella angulosa* Cordi, *Genista sagittalis* nuperorum. *Chamaespantium* Tragi: caput in Aduersariis luxatum. Item Plant. *Genistella montana*. *Genistella* Cordi non est, perperam ita nuncupat. Figura in Aduers. posita non est melior quam Tragi.

Hist. Lugd. *Chamaespantium* Tragi. Gesnerus eius picturam descriptioni apud Cordum apposit. Sed si eam *genistam angulosam* Cordi esse existimauit, eam non satis in pectus videtur.

1. Tab. icon. & Hist. *Chamaespantium* 1. *Chamaespantium* 2. & *Chamaespantium* 3. Narbonense *Spanisch Erdpfrimmen*.

Frustra Compil. Tab. figuras tres habet, secunda ad Tragi iconem facta videtur, quam non bonam esse ex Tragi descriptione facile est colligere: tertia autem ad Lobelii imaginem efficta, Lobelius tamen non distinguit suam à Tragianam sed eadem facit, verum hæc industria Compil. qui, consideratis tantum figuris, tres proponit icones vnius plantæ, quasi diuersæ sint, quia descriptiones non intellexit plantarum: In omnibus iconibus Tabern. displicet caules non esse foliatis & fimbriatos.

Gerardus notat.

Gerard. Angl. *Genistella globulata*, *Glebe Greene weede*: *Genistella Lagopoides maior*. hæc foæle *Greene weede*, *Genistella Lagopoides minor*, *Smal Green weede with hæces foote flowers*. Gerardus tribus iconibus affingit novos titulos, quasi essent diuersæ plantæ.

Genevæ audiui rusticum vocantem hanc plantam, *de la spargelle*. Camer. hort. *Genista sagittalis Pannonica*. Lonicerus *Chamaespantium*. Dodon. in Lat. in fol. *Genista* nonnullis à germ. *Erdpfrimmen*/ hoc est, *Chamaegenista*. Nescio cur Dod. assumpserit figuram quam Lobelius posuit pro *Chamaegenista* Hispanica.

Locus & tempus.

Multis in locis prouenit circa Montbelgardum: Obseruavi genevæ in Thuri. Basileæ florentem Mense Maio: Monspelii, Lugduni *aubus*, *de la bonne Alemande*. In Alsatia, in Hercynia sylua, in Italia. *Spartea herbula* Lobelii paucis duntaxat montium celsiorum conuallibus aridis obuia, ut Calcar montis Narbonensis propter Coenobium: in Germaniæ etiam arduis multo longiores spargens culmos: Eam videre est virentem etiamnum Londini. Olim hæc plâculam apud Heluetios, cum istac iter faceret, & quibusdam Germaniæ locis se collegisse meminit Clusius. Deinde in Pannonia spontè copiosè nascentem obseruabat in sylua *Nemethuuyunaz* Ill. D. Balthasar de Batthyanyrbi & acri minutissima proxima, atque supra Sopronium urbem vulgè *Oedenburg* dictam, Austriacis: sed omniū affluentissimè inter Sakturnya Ill. Comitibus de Zrinio munitissimam arcem & *Findav* Magnifici Dn. Michaelis de Zecf arcem in collibus: & nunc proximè in sylua quadam militari circiter infra Francofortum, ad sinistram Mœni fluminis. *Chamaespantium* colles apri in Helu. abundant, crescit in colle iuxta Limagû

fluvium infra Wettigam Monasterium proximè. Vfus & Hi flores puerorum quoque crepundiis & lusi- tempus. bus inseruiunt. Et quantum Trago quidem videtur, temperamentum Orobi & Fœnogræci obtinent.

GENISTELLA HERBACEA PLATYPHYLLOS.

Baro quidam Germanus ex Hispaniis reuersus Lugdunum attulit plantam, quam *genistam* *Platyphyllo* voco, insignis sanè frutex aliquid affinitatis habens cum *Chamaespantium* Tragi, ramuli constant latis fimbriis, spissis, veluti foliis, per intervalla distinctis, dices folia è foliis enasci, ut in Ficu Indica vulgè dicta, ad vnumquodque insertitium sunt veluti tres cuspi-

Locus. Descript.

Ramuli.

Folia.

Flores.

Flores.

des, ex vno aliud oritur folium, oriuntur etiam alii ramuli eodem modo distincti. In ramulorum summitatibus sunt flores similes quodammodo aliis *Genistis*, hiantes, lutei, exterius pilis multis candicantes: saporem in planta manifestum non sentio: hanc verò Lugdunianè 40. annos curauit depingendam.

Eam sic describit Clusius: *Chamaegenista* peregrina vix palmari magnitudine assurgebat, admodum tamen fruticosa, foliis *Chamaeæ* proximis, brevioribus, duris & carnosiss, aliquantulum in ambitu sinuosis & crispis, rigidiusculisque, vno ex altero è medio folii neruo prodeunte quemadmodum in superiore, interdum etiam binis, ternisue simul exorientibus: hic verò neruus paulatim intumescit, & in ramulum conuertitur, sic cum tota planta foliosa sit, & non nisi foliis constare videatur, fit tandem admodum fruticosa: in extremis istis foliis quini, senive, aut plures flores simul iuncti, ex villosis calyculis nascuntur, minores quàm in *genista*, aurei planè coloris, nisi bina inferiora folia incana lanugine pubescerent. Florentem duntaxat colligebam quo, dicam loco, mense Martio. Postea tamen resiccatas plantas nactus sum pedales aut ampliores.

Lobel. Obs. & Icon. *Genistella pinnata altera* Hispanica. *Chamaegenista peregrina* Clusii. Hist. Lugd. *Chamaegenista peregrina* Clusii, quam Lobelius pingendam curauit. Tabern. *Chamaespantium tertium* Spanisch *Erdpfrimmen*. Gerard. Anglo. *genistella pinnata*, *wie ged Greene weede*. Dodon. Lat. in fol. *Genista humilis*, quoad Iconem, quæ eadem est cum ea quam Lobelius posuit pro Hispanica, descriptio autem est vulgaris *Chamaegenista*.

Chamaegenista peregrinam in solis Valentini regni locis incultis & alperis obseruauit florentem Clusius Mense Maio.

GENISTA

GENISTA IUNCEA.

Descriptio

Vimine.

Folia.

Flores.

Genista iuncea frutex est ad quatuor aut quinque cubitorum altitudinem excrecens, interdum minor. Vimina iuncea, teretia, obsequiosa, viridantia, per quæ, dum floret, & nouella adhuc planta, sparsa sunt rara quedam folia, decidua, oblonga, ramis concoloria ferè: flores in virgultorum summitatibus multi, lutei, aspectu læto, floribus similes Pi-

forum & Cicercularum, gustu dulces. Floribus succedunt siliquæ vncias quatuor vel quinque longæ, compressæ, aliquantulum incuruæ, colore ferè Castaneæ, in iis ad viginti circiter semina vel pauciora, compressa, rubentia, lucida, Lente minora, non ita circinata. Lentem potius referunt, quàm Eruium aut Viciam, quicquid scribat Matthiolus. Sapor leguminosus qualis Pisorum.

Siliqua.
Semina.
Matth. not.
Sapor.

Et hic est frutex [*δάμω*] ille, quem Dioscorides Spartium [*Σπάρτιον σπαραγιον & σπάρτον* vet.] vocat, virgas proferens longas [*μακράς*], & non [*μικράς*], vt Marcell.] sine foliis, firmas [*ἀπύκνους στερεάς*], vt non habet] fractu contumaces, in alligandis vitibus vinculi vsum præstantes: siliquas ceu Phaseolos [*ἐν τῷ ὅλῳ*], addit vet. in quibus semina Lentis [*φακοειδῆ*] florem melinum [*ἀνδρὸν μέλιον ὡσπερ λευκοῦ*] instar Leucoii.

Cæterum, ad Spartion Dioscoridis Plinii genistam referendam omnino existimo, quam sparsim nominat. Libro autem 24. cap. 9. de hac copiosius tractat. Genista, inquit, quoque vinculi vsum præstat, flores apibus grauissimi, dubito an hæc sit, quam Græci authores Sparton appellauere, cum ex ea Lina piscatoria apud eos facitari didicerim, docuerim, & nunquid hanc designauerit Homerus, cum dixit, nauium Sparta dissoluta. Nondum enim fuisse Africanum vel Hispanum Spartum in vsum, certum est: & cum futiles fierent naues, Lino tantum, non Sparto vnquam lutas. Semen eius quod Græci, eodem nomine appellant, in folliculis Phaseolorum modo nascens purgat. Spartium, inquit Mesues, genista Latinis & Myrica, est Arborum capistrum. Spartum siue Spartion, genistam Veneti [vt vult Hermol.] vocant, fortasse, quia genu modo flexilis adnexus sit, vel quia genubus medeatur dolentibus: Diosc. certè cum Sparton dixit, genistam videtur intelligere: cuius florem in coronas addebant.

Spartium
Hispani-
cum & A-
fricanum.

Myrica.
Arborum
capistrum.
Genista cur-
dicta?

Non Spar-
ton.

Ruellij opi-
no explosa.

Falluntur, vt vult Ruellius, qui genistam eandem esse cum Spartio contendunt, siquidem genista foliis scateat, & florem ferat Piso similem. Alit ipsummet falli certum est. Argumenta, quibus probare conatur, nulla sunt: Alterum à foliis, quæ habeat genista, desumptum, quibus carere ait Dioscorides. Etenim solet plurimum conspici sine iis. Exemplar vetus etiam verba sine foliis

non habet. Alterum verò argumentum, quodd genista florem ferat Piso similem: Spartum autem Violæ albæ: Verba sunt. Nam Dioscor. dedit florem colore, [*ἀνδρὸν μέλιον ὡσπερ λευκοῦ*] non figurâ, violæ albæ similem.

Apud Cordum in Hist. posita falsa figura cum floribus Leucoii sub titulo Sparti Hispanici & genistæ iuncea, nec flores in nostra Fuchsiana bene picti.

Tanta, tum facie, tum etiam viribus, inter Spartium, & genistam intercedit similitudo, vt eorum affinitate deceptus iam crediderim, inquit Matthiolus, omnino errasse eos, qui alterum ab altera secernerent &c. Verum cum accuratius Dioscoridem perlegissem, hac de re prius admonitus à Clariss. Medico Petro Cannizero Hispano, Setenisi Ferd. Romanorum Regis Protophysico, qui in Hispania copiosissimum Spartum numerosamque genistam se vidisse testatus est, comperi planè inter has plantas discrimen esse. Quippe quodd Spartium Dioscoridi frutex sit foliis viduus: & floribus constet albæ violæ similibus. Genista verò folia proferat longiuscula, Lini ferè modo: & flores luteos, pisi modo lunatos. Hinc itaque factum est, vt nunc in eorum sententia consistam, qui Spartium à genista differre existimant. Non tamen quodd d. uerfi prorsus generis has plantas esse putem, nam tanta vt dixi vni cum altera cognatio est, vt etiam non eadem sint tamen congeneres esse videantur. Mesues genistæ semen non rectè obseruasse videtur, quandoquidem id Erui vel vicæ faciem potius referat quàm Lentis.

Idem in post. com. cum mag. fig. Lat. & Ital. Item Hist. germ. qui duas habet figuras, vnam pro Spartio, alteram pro genista. Spartii nomine posita cum floribus Leucoii falsa est: non erat necesse vt Matthiolus falsam exhiberet Iconem, cum floribus Leucoii, nec Diosc. formâ tales requirit, sed colore vt dictum. Mehercle nunquam vidit plantam à se effectam, si vidisset, vtique docuisset, vbi obseruasset, ac etiam ostendisset quâ in re differret, suum Spartium à genistâ quam proponit: tantum ex auditu quedam narrat, confundens Spartium iunceum Hispanicum Plinii cum genista. In Mesuem malè pronunciat, vid. si ipsi genistæ semen non rectè obseruasse, quandoquidem id Erui, vel vicæ faciem potius referat quàm Lentis. Mesue non erat redarguendus, non enim Matth. considerat Mesuen eandem tradere cum Dioscoride, qui ait *σπάρτιον κανονίδιον*: & reuera nostra Genista refert potius semina Lentis, quàm Erui aut vicæ, quicquid dicat Matthiolus.

Fuchsius huius etiam falsam exhibet figuram in qua flores quadripartiti, & siliquæ malè pictæ, falsum etiam quod ait sine foliis prouenire.

Icon quam nos proponimus, ex Guarinianis est, quas emimus, in qua apparet quale fuerit figmentum Fuchsi. Spartio etiam tribuit quæ videntur tribuenda Sparto herbæ. Mesue non redarguendus, quia semen dicit Lentis, in eo Dioscoridem secutus eandem plantam cum Dioscor. Spartio tradens.

Camer. apud Matthiolum reiecit Iconem Spartii ipsius ac etiam genistæ, eorumque loco aliarum plantarum reposuit, quod non probo.

Lacuna in Diosc. pro Spartio, quod ait deplingere Dioscoridem, elæque Latinorum genistam, non parum differentem à vulgari Sparto, ex quo fiant fortes funes: Vtramque Matth. figuram retinet, sub his titulis, *Spartij*, & *Spartij alterius*: Sed non demonstrat discrimina quod de-

Mesues
error.

Matth. nō
tatur.

Mesue ex-
cujatur.

Fuchsi
figmentum

Mesue ex-
cujatur.

Camer nōt

Spartium,
Genista.

Lacuna
not.

buerat facere, si ei notæ illa planta.

Ruell. &
Matthiol.
notatur.

Denique iis assentior qui genistam & Spartium Dioscor. idem sentiunt : Super eo autem quod Dioscorides *ῥάβδος ἀφύλλος* : Plinius verò ramos cum fronde ferre dixit, obseruandum Dioscor. describere eam vti sepe conspicitur sine foliis, Vere enim solent apparere, vt optimè notauit Cordus in Genista iuncea, postea decidunt. Florem quidam dicunt figura Leucoio similem, talem etiam falsò appingunt. Diosc. autem dixit *ῥάβδος μύλλον ὡς σπέρμα δολιχόν*, Spartum autem Hispanicum Plinii cum Sparto Dioscoridis mihi miscendum non videtur, etiam si Ruellius & post eum Matthiolus id faciant, quòd sanè Cordus non fecit : est enim herba teste Plinio lib. 19. cap. 2. Spartion autem Dioscoridis *ῥάβδος ὅτι φέρων ῥάβδος μακρότε*. Spartium Hispanicum est quo texuntur calathi ficuum, & fines nectantur, quos solent habere Monspelii, sicuti & herbam nondum adaptatam, non multum excedentem cubitum : genistam quoque Mesue eandem cum Sparto Dioscor. existimo, quamuis aliter sentire videatur Matthiolus.

Matthiol.
notatur.

Mesue ex-
cusatur.

Gesner. Genista iuncea Cordo, Spartus vel spartium. Lobel. & Pena Ad. Obs. & Icon. Plant. Spartium Dioscorideum Hispanicum & Narbonense, Viminum maius. Ait autem in Actuar. huius semina & flores in Officinis habenda vt pote legitimi Sparti, cuius ne pictam quidem effigiem, nedum viam stirpem videtur intuitus Commentator, infusus balbutor, si puduit miseræ recantationis, cur non piguit etiam calumniæ Mesue inusta, qui lentis semen dixerit esse Genistæ, sequutus Diosc. Plurique perdocti fruticem quem Angli, inquit Turnerus Browne, Latini Genistam vocant, cum spartio Græcorum eundem esse arbitrati sunt, ac Plinius l. 23. cap. 9. de Genista scribens, vtrum Genista sit Græcorum Spartium, an non? Sed si Neoterici, qui cum spartio genistam confuderunt, & Plinius qui ambigebat Genistane esset Spartio eadem vidissent, tum genistam nostram [angulosam] passim in campis vulgarem, tum illam quæ in hortis duntaxat colitur : & quæ quia vltimarina est, freuche Browne vulgò appellatur, id est gallica genista : Nec illi ista confudissent, nec Plinius dubitasset. Genista gallica quæ paucos ante annos ex Hispania huc importata est, lentior est vulgari : sarmenta longa, laeua, viridantia, iuncis persimilia, nisi quodd alicubi foliorum vestigia subinde appareant, foliorum nomine vix digna. Arbitror, quodd Dioscor. ea tam minuta, tamque pauca viderit, noluisse folia appellare.

Genistæ autem huius vimineæ figuram ponit par. 2. fol. 144. vbi de ea hæc scribit Turnerus. Spartium Angl. freuche Browne/ vel Spanische Browne folia habet reuera, sed adeò exigua vt Dioscor. foliorum nomine non sit dignatus, aut saltem ramos sine foliis viderit. Semen, quod Græci eodem nomine appellant, per maturitatem rufum nigrumque, lenticulis non absimile, quod Phaseolorum modo, Siliquis per ætatem nigris, in vasis dehiscitibus etiam cum crepitu, vt spontè deciderit, continetur. Dubitabat enim Plinius, an hæc sit, quam Græci autores Sparton appellauerunt : & nunquid eam designauerit Homerus cum cecinit.

Καὶ δὴ δὴρα σπέρμα γενός, καὶ σπάρτα λέγουται.
In vsu autem Africanum aut Hispanicum minimè certum est, vt ille scribit. Vt, cum fierent subtiles naues, Lino, non Sparto suebant. Gellius tamen ex illo Homericò carmine contrà asserit. Sed

nunc in confesso est, aliud esse Spartum, aliud esse genistam. Cum illud Virgis, absque foliis, & flore violæ albæ constet. Sunt tamen qui hanc controuersiam dirimere satagentes, duo Sparti genera assignent. Vnum, quod genista sit : alterum, quod in Hispania & Africa nascatur, quod suprà descriptum est. Asia, inquit Plin. è genista decem diebus madefacta, Lina facit, ad retia piscatu durantia contexenda. Ait etiam Actius vites apud suos necti genista solère. In Pharmacopœa Adolphi Oconis inuenio vno in loco genistam *σπάρτιον* : Item in alio genistam Spartium non esse. Lectores igitur concilient hanc contrarietatem.

Adolph.
notatur.

Amatus in Dioscor. tradit Spartium siue Spartum hodie longè aliud esse à genista quod in Bætica regione Hispaniæ nascatur. Quod autem Hispanicum diuersum sit à genista lubens concedo, non item spartium Dioscoridis in quem commentatur Anguillara, Ac genistam per totam Græciam adhuc dici *σπάρτιον* & eandem esse quæ genestra, nec dubitandum quin sit Dioscor. Spartium.

Amatus
notatur.

Spartium
Genista.

Dodon. Gall. habet malam figuram cum flore Leucoii. Idem de frum. negat, Spartum esse genistam Italicam, & tamen hist. Lat. in fol. sub genista Italica Spartii Dioscor. figuram exhibet. Castor. Durant Spartium Græcorum. Camer. hort. Genista transalpina siue Hispanica arborescens : Spartium, genista peregrina siue Africana vulgò dicta grandis Italica genista.

Dorsth. pro Spartio Dioscor. Iconem habet genistæ nostræ angulosæ & trifoliæ : existimamus autem ei non fuisse notam genistam iuncea.

Dorsth.
notatur.

hist. Lugd. Spartium Dioscor. siue genista, Spartium Matthiol. ferè genista. Iis historia assentiendum putat, qui Spartium Dioscoridis & Græcorum, genistam esse arbitrantur : Nam Ruellii, Matthiolique rationes facile dilui posse : A Mesue genistæ semen non rectè obseruatum esse Matth. scribere, quod Erui aut Viciæ faciem potius referat, quàm Lentis. Imò verò Matthioli negligentiam hinc mirari licere, genistæ in Italia vulgatissimæ semen adeò oscit ante contemplati : Cornarium genistam quandam hisp. confinxisse. Sed non placet Rhasp. hist. ponere falsam figuram Matthioli, nec monere eandem esse cum ea, quam ponit pro Spartio Dioscor.

Tabern. icon. & hist. Spartium Hispanicum 1. Spartium Hispanicum 2. Spartium Hispanicum 3. Compiler Tabern. tres Icones vnius stirpis habet, quarum prima falsa est, ad Dioscor. descriptionem malè intellectam facta, præterea descriptiones componit pro arbitrio.

Tabern.
notatur.

Gerard. Angl. genista 3. Hispanica, Spanisch Browne. Item postea Pseudospartum Hispanicum Bastard Spanisch Browne. Quid venerit in mentem Gerardo nescimus, quin duas figuras & descriptiones vnius plantæ posuerit, idque diuersis capitibus.

Gerardus
notatur.

C. Bauh. apud Matthiol. similiter duas icones exhibet, vni titulus Spartium i. siue Spartium Matthiol. Alteri genista iuncea longifolia. Quæ non duæ vel diuersæ plantæ : prior figura floribus falsis ornata est, appictis siliquis breuioribus quàm par sit.

C. Bauh.

Σπάρτιον, genista, genista iuncea, Germ. pfirmen / Genst / oder Ginst. gall. Genet ou Genestre d'Espagne, Ital. Ginestra, hisp. Hiniesta, yniesta & scobas, quod illa scoparum, quibus nostratès ædes purgant & euerrunt, loco vtantur.

Locus &
tempus,
uenire

testatur Matthiolus, vt Maio & Iunio mensibus magnum & iucundum spectaculum præbeant viatoribus, quoniam tam copiosè suis speciosis ac fulgentibus floribus ornentur, & vestiantur colles, vt procul aurei videantur. Hispaniis & Narbonensibus, præsertim maritimis, vel non procul à littoribus, vt in Gramuntia sylua Montspeli & vicinis collibus, passim obuia fuit Lobelia, etiam Taurinis finitimis, & in Prouincia visam meminit Virgil. Georg.

Spontè sua veniunt, tenent camposque Genista
Lenta.

stipite eadem maiore lignosiore adolescit in Angliæ, Belgii, & Galliæ hortis. Genista iunceæ sæpè mihi prouenit ex semine, floruitque, verùm crebrò gelu absumpta, si non in totum, partes saltem superiores. Lugduni crebra in hortis florès Maio, vbi *Genet d'Espagne* vocant. Geneuæ magnos frutices, qui anno 1563. ad radices ferè congelati: sequenti anno tota hyeme virides permanserunt cum foliis. Basileæ arboream vidi. Patauii in hortis & in montibus Euganiis inter montem Gemulam & Arqua, aliisque in locis: Veronæ in horto Nobilis Alexandri Galeard, Ferrariæ à la montagne, colle quem arte extruendum curauit Dux, & in horto S. Dominici à l'Angeli. Adnotavi florere mense Aprili, spontèque prouenire Montspeli in monte circa *Castelneuf*: Item mense Iunio inter Montspelum & Lunel.

Vires. Spartii semen, referente Dioscoride, & flores bibuntur cum aqua mulsæ, obolorum quinque pondere, & purgant sursum cum intentione, velut Veratrum citra periculum. Semen mouet etiam infernam purgationem: Sed & ipsis ramis in aqua maceratis, deinde contusis, & expressis, succus Cyathi vnius mensura potus ieiunis, auxilium affert, in coxendicum affectione & anginis. Nonnulli autem ipsos macerant muria vel aqua marina, quam Clystere infundunt Ischiadicis. Educit enim crudum quendam humorem & veluti intestinorum ramenta. Sparti, ait Galenus, quo & vites alligant, tum fructus, tum virgarum succus non instrenuè trahentis est facultatis. Semen Sparti, vt monet Plinius, quod Græci eodem nomine appellant, in folliculis, Phaeolorum modo nascens, purgat Ellebori vice, drachma & dimidia pota, in aqua mulsæ Cyathis quatuor, ieiunis. Rami similiter cum fronde in aceto macerati pluribus diebus, & tusi, succum dant Ischiadicis vtilem cyathi vnius potu.

Quidam marina aqua macerare malunt & infundere Clystere. Perùguntur eodem succo Ischiadici addito oleo. Quidam ad stranguriam vtuntur semine. Genista tula cum axungia, genua dolentia sanat. Alueorum, cum meleximitur, illini oportet exitus Melissophyllo aut Genista tritis. Genistæ temperamentum adscribit Mesue: Ultra-marina inquit & Orientalis genista est melior, calida, sicca ordine secundo. Semen verò calidius: floribus & ramulis humiditas inest incidens, sed excrementosa, & ob id vomitoria. Quin planta hæc omnibus suis partibus conturbat, prouocat, incidit, tenuat. Pituitam & materiã è iuncturis violenter purgat. Vomitu & deiectione renes omnibus excrementis perpurgat, vrinas valenter mouet, calculum frangit in renibus, atque adeò in vesica, nec in his materias figi ac in calculum durescere finit. Flores quoque huius cum melle rosato aut ouo, strumas resolvunt. Oxy-mel ex his vel seminibus, tumores Lienis resoluit. Vomitus quoque cum his frequens Ischiadi, Podagra, & renum doloribus prodest. Nocet stom-

Tom. I.

cho & Cordi: ob id cum melle rosato sumi vult Philagrius, vt his partibus nocete desinat, & eadem ratione cum rosis & Mastiche. Semen verò eius cum aqua mellis rosati lumendum est: Anisum quoque & Fœniculi, vel Dauici semen eius noxas castigant: flos modicum coqui potest, semen diutius. Datur præsertim flore, à drachmis duabus ad drachmas quatuor. Videntur Dodonæo quæ Mesues de vomitoria vi scribit, non de Genista, sed de Sparto scripta, videlicet Clusii Lobis rotundis. Gaudent Genistarum floribus apes, proinde alueariis circumferuntur. Genista nobis, inquit Matth. ligandis vitibus Salicis vicem explet, maceraturque etiam Cannabis modo, fiuntque inde funes, & rudia linteamina, quæ conficiendis saccis aptissima sunt. Expetitur Genistæ lignum etiam figulis, qui in Italia id valorum fistilium genus conficiunt, quod vulgò de *maidua* vocant: quippe quod [vt ipsi affirmant] nullo alterius arboris ligno fornax succendi possit, quo aureus ille color, conseruatur in opere. Valet ad vrinæ difficultatem aqua distillata è floribus Genistæ. E Genista quidam vnguentum faciunt, ad ouium scabiem utile. Spartii Hispanici & Narbonensis siliqua, semen, & flores, prorsum sunt Genistæ, sed maiora & efficaciora: cuiusmodi vult Diosc. & Mesue, qui à duabus ad quinque drachmas florum dandas vomituris imperat: Seminis verò, à duabus ad quatuor. Cum tamen Genistæ vulgaris flores, plenos discos multi in acetariis ex multo oleo vorent, nec quicquam nausent, & seminis tripla aut quadrupla dosi, opus sit vomituro etiam puero. Oleum genistæ conficitur sicut Oleum Chamæmelinum, ex floribus eius, quod in splenis obstructionibus, referente Villanovano vtiliter adhibetur, si in fimo ad quindécim aut viginti dies fermentetur.

SPARTIVM HISPANICVM, LOBIS

ROTVNDIVSCVLIS, FLORE

LVTEO.

Descriptio. Stali plerumque pollicem crasso, cortice scabro & striato tecto, qui in plures ramos cubitales virentes & striatos diuiditur, & hi deinde in virgulas iunceas, virides etiam & striatas, quæ nouellæ adhuc & primùm germinant, & aliquot foliis exornantur, statim atque planta florere incipit deciduis, vt tota deinde æquum

conspiciatur, è virgularum lateribus prodeunt oblongi pediculi, ex quibus dependent flores aliquot exigui, Glycyrrhizæ vulgari aut trifolio pratensi, floribus penè similes, lutei, inodori.

Ll

Semen.

succedunt Lobi cartilaginei, rotundiusculi, Fabæ vulgari, quæ in iumentorum pabulum cedit perquam similes, ex flauo rubescentes, in quibus semen vnicum maxima ex parte continetur [raro bina,] durum, nigrum, exiguo reni simile, quod in Lobis, dum agitantur aut quatuntur, crepitat, & sonitum edit, radix dura, lignosa.

Radix.

Spartium.

Clusius suum hoc spartium secundum, cum tertio, quod utrumque Hispani vernaculo sermone *Retama* vocant ad primum, Dioscor. scilicet *σπαρτίον*, referendum, omnino existimat, an verò iisdem facultatibus præditum sit, non intellexit.

Dodon. notatur.

De hoc Dodon. Lat. in fol. Spartum frutex Hispanis *Retama*. Spartium frutex maius. Cur autem Dodonæus hunc fruticem potius Spartium Dioscor. existimet nescio: malè titulus figuræ appositus maioris Spartij, cum sit minoris Clusio: Parum sibi in Spartij historia constare videtur, perhibente hoc Hist. Lugdunensi, quæ Spartium Hispanicum alterum Clusij vocat.

Lobel. Obseru. & Icon. Plant. Spartium Hispanicum alterum flore luteo Clusij. *Spartium monospermon*, hisp. *Mutoni*. Camer. apud Matthiol. Germ. & Epit. *pfrimmen*, Spartium 1. Nefas est ponere figuram Clusij nomine Spartij apud Matthiol. cui non erat illud Clusianum notum: aut saltem inuentorem nominare decebat, nec ita turpiter Clusij laborem & studium alienare, alterique appropriare.

Tabern. icon. & hist. *Spartium Hispanicum* 4. Clusij. 1.

Gerard. Angl. *Pseudo spartium hispanicum* 2. fol. 207.

Locus & tempus.

C. Bauhin. apud Matthiol. Spartium hispanicum. Variis Castellæ locis crescit Autori, arenoso solo, florétque Maio, Semen maturum est Iulio. Semine reperto in Vuis Damascenis, in Belgio enatum habuit Muttonus.

SPARTIVM HISPANICVM FLORE CANDIDO.

Descriptio

Virgula.

Flos.

Labi.

Semen.

Camer. notatur.

Longè prædicto maius & hominis altitudinem superans inuenitur, virgulis tenuioribus & lentioribus magisque obsequetibus, flore eiusdem cum superiore formæ, sed paulò maiore & omnino albo: lobi etiam conveniunt: minores tamen sunt & minus semen continent.

Camer. apud Matthiol. hist.

Germ. & Epitome *pfrimmen*/ Spartium 2. Non placet poni figuram sine descriptione sub titulo à Matthiolo ei plantæ, ut incognitæ non attributo. Lobel. Obseru. & Icon. Plant. *Spartium* 2. floribus albis Clusij. *Genista damascena odorata* flore albo. Tabern.

Genista

icon. & hist. *Spartium* 5. *Hispanicum*, Clusij 2. Gerard. Angl. *Pseudo spartium* 3. album Apyllo n, *The wethe Basse/ Spanisch Brome*. Dodon. Lat. in fol. *Spartum* frutex minus, cuius inscriptio non convenit iconi: Clusius dicit maius esse, cur Dodonæus non ponat descriptionem miror, sed solam iconem ex Clusio. hist. Lugd. *Spartium* aliud hispanicum Clusij.

Spartium alterum Gadibus duntaxat, & locis vicinis, aurâ marinâ perflatis, Autori conspectum est arenoso & sterili solo, & Februario florens, cuius Lobos, quos in planta non observavit, ex Hispaniis in Belgium deinde ad ipsum amicus misit.

Locus & Tempus.

GENISTA ARGENTEA.

Virgula hæc adolefcit lignosa, multiplici, in multas alas transversas diuisa, tereti argenteo. Ad ramulorum exortum folia herent singularia, oblonga, angusta, argentea hirsutæ obsita. Fructus surculorum internodiis atque extremis haret similis Carpopallami officinarum vulgaris, calyculo foliaceo contentus.

Descriptio.

Folia.

Fructus.

spadicei coloris, corticosus, in summo apiculâ acutâ donatus: in quo semen continetur nigrum subrotundum, rugosum, ac ferè euanidum, [in sicca quam describo] ac proinde nullo sapore effatu digno præditum. Surculi & folia modicè amari-

Semen.

cant. Dodon. Lat. in fol. Hirsuta quædam Genista est, candidioribus & mollioribus foliis, qualis in Hispaniæ nonnullis regnis & præsertim iuxta Calpem nascitur: meminisse huius Titum Calpurnium Bucolicon Ecloga secunda scribit, his verbis:

Genista hirsuta.

Cernis ut, ecce pater, quas tradidit Ornite vacæ.

Molle sub hirsuta latus explicuere genistæ?

Considerandum tamen, an supra dicta convenire possint nostræ argenteæ genistæ.

Gener Cherlerus attulit collectam in horto Patavino Iunio, nomine Cytisi argentei, postea cum fructu accepi à Domino Agerio, qui collegerat in horto Pisano, sed sine nomine.

Locus & Tempus.

CAXUMBA INDIS FLOERS AD TINCTURAM.

Floers reperitur in *Bantam*, ubi *Caxumba* vocatur. Utuntur in cibis & ad tingendas vestes ex Bombyce. Confertur etiam copiosè ex Insulis *Nacasser*, *Bati* & *Cambaua*, quæ omnes optimos & celeberrimos habent portus. Venditur id *Bantam* cum *Cate*, *Linschottanus*.

Descriptio

GENISTA

GENISTA RADIATA SIVE
STELLARIS.

Descriptio

Caulis.

Folia.

Flores.

Cassia li-
gnea.
Genista Al-
pina.
Scopa Plinij

incana, hirsuta, uti tota planta: in viminum valde tenerorum angulorumque extremis flores densi genistarum, eo ordine quo in Vulneraria rustica, lutei, si recte memini.

Hist. Lugd. dicitur, genista lliensis. C. Bauh. frater his nominibus appositis ex Horto Patauino attulit: *Cassia lignea* Officinarum, & Plinii Guil- landino: *Genista Alpina* Recentiorum: *Scopa* Plinii.

Genista, quæ radiatam siue stellarem vocamus, pulchra est planta, ramosa: Caulis vnus in tres diuiditur ramos, hi rursus in alios bis, aut ter, aut quater, semper ternos: internodia duas vncias longa: folia ad vnumquodque geniculum sex verticillatim cauli circumposita, ut in Gallio vel Aparine, latiora quam Galii & molliora,

GENISTA ACULEATA FOLIOSA.

Descriptio

Rami.

Folia.

Spina.

Flores.

Radix.

Coroneola.
suffrutex.
Ramuli. A-
culei.

Folia.

Flores.

Siliqua.

Semina.

Sapor.

res lutei spicati Floris tinctorii vulgaris, semen exiguis siliquis: Radix lenta & sublutea.

An *Casalp.* suffrutex *Coroneolæ* similis, altior: ramulis obsequiosis, lanuginosisque, qui anno secundo aculeis rectis armantur, quibus alii à latere insunt aculei: ut in ea, quam *Spinam Christi* vocant: folia fert *Polygoni*: flores genistæ, minutos: siliquas breues & latas Lentis modo, in quibus pauca semina continentur. Tota planta sapore austero & glutinoso prædita est cum modica amaritudine: nascitur in uinculis, & hume-

Tom. I.

ctis. Videtur hæc apud Dioscoridem esse alteram *Acacia* genas, quod in Cappadocia & Ponto nascitur.

Fuchsius asserit genistellam, Germ. appellari posse, die *Stechend Ginstl* / *Erdpfrimmen* / oder *flein Stechblumen*, Gall. *Petit genet*: Esse qui non sine magno errore pro genista vtantur. Item qui *Rosmarinum aculeatum* nominent. Clus. Pannon. & Hist. post. genistæ species à nonnullis genistella speciosa nominata, Vngaris *Tolozzi*, hoc est, aculeata, *Stechend pfrimmen*. Gesner. de hortis genista vel genistella aculeata, Dodon. Gall. & Lat. in fol. genistella vel genestella, Belg. *Stechend Brom* / Gall. *genet picquant*. Mihi autem cum in Italia essem, quidam vocabant *Tetrachin* & *Acacia alteram* Diosc. Alii *Rosmarinum aculeatum* Diosc. Lob. & Pen. Adu. genistella aculeata, è radice exigua, virgas graciles, rectas, complures, spinulis infestas submitens, foliolo *Thymi* vel *Ericæ*: flore luteo pallente, genistæ minore: etiamque breuiore, rotundioræque siliqua, & femine *Eruæ* subruffo. Observ. & Icon. Plant. genistella aculeata fortè *Vlex* Plinii.

Figura Tragi minus placet, nec etiam aridet in omnibus Lobeliana siue Dodonæi: Descriptio Lobelii competit penè nostræ genistæ spinosæ, *Alpalathordi*.

Hist. Lugd. genistella. Tabern. genistella aculeata, *flein Stechend pfrimmen*. Gerard. Angl. *genistella aculeata*, *Needle furzes* or *petie robbinne*.

Genistella aculeata prouenit in comitatu Montbelg. Obseruauit *Genevæ* cum essem, circa montem *Saluæ* florentem Ianio, Lugduni cum foliis mense Octobri, Basileæ multis in locis. Frater C. Baubinus in itinere Basileæ versus Augustam Rauracorum. Eam etiam vidi iuxta *Masmunster*, *Tubingæ* in Ducatu *Wirtembergico*, in Italia montibus *Euganeis*. Non ubique hoc genus genistæ reperiri, testis est *Tragus*, sed in arenosis ac saxosis duntaxat locis prouenit, ut & in sylua quam vocant *den ydar* ad *Mosellam* & in *Vuafgoia*. Fuchf. Nascitur in arenosis locis secus vias. Pluribus per *Brabantiam* locis incurrit, non nihil humentibus, sed incultis quoque ac neglectis. Per *Pannoniam* vulgarissima: Frequens circa *Francosurum* & multis aliis Germaniæ atque Belgicæ locis.

Sunt qui non sine magno errore pro genista vtantur, quum facultatibus diuersis prædita sit: Maio mense flores luteos producit, quibus pastæ apes improbum mel conficiunt. Adstringentem cum amaritudine facultatem possidet: ac proinde valenter, simulque citra mordacitatem exiccantem. Semen eius serpentibus aduersari tradunt. Decoctum foliorum, profluuium menstruorum sistit. Idem etiam potum Ventris fluxu succurrit. Et, ut rem in pauca contraham, idem genistella, quod *Hippuris* potest.

SCORPIVS SPINOSVS VETERIBVS.

Inter spinosa authore Theophrasto: *Scorpius* [αὐχμηρὸς, Gaza Nepa] simpliciter est spina, Non enim vllum habet folium, præter spinam: radicem verò simplicem & breuem [μονορριζὸν ἢ ὀρθόρριζον] profundamque [βαθύρριζον], quod quidem male. Quomodo enim potest esse radice breui, eademque profunda? Quare melius *Scalig.* legit *ὀρθόρριζον*, rectamque. Idem lib. 9. c. 14. Scribit de radice *Scorpii*, ubi *Gaza* quoque vertit *Nepæ*: ve-

Tragus ratur.

Rosmarinus aculeatus.

Tetrachis. Acacia altera Rosmarinum aculeatum.

Locus & tempus.

Deactum foliorum. Menses.

rūmea alterius plantæ est, nempe Telipho-
ni, quod alii Scorpionem appellant, de qua scribit c.
19. eiusdem libri. Nos autem hist. n. g. lib. 34. de
Aconito. De Plinii Tragio [Tragon legendum
volunt Sarrac. & Gesner.] quem Asia fert siue
Scorpione vepre, vide cap. de Trago Veterum:
vbi ostendimus nos dissentire à Sarraceno existi-
mante Tragon hunc Plinii eundem esse cum
Scorpione Spinoso Theophrasti, quamvis conce-
damus Plinium fortè non benè distinguere Scor-
pionem Theophrasti à Trago. Meminit tamen Pli-
nius lib. 21. cap. 15. Scorpium ex Theophrasto, dum
ait: Spinosarum multæ species. In totum spina
est Asparagus & Scorpium, nullum habet folium.
Item lib. 22. cap. 15. Ex argumento nomen accepit
Scorpius [Scorpioides Dal. de Scorpioide vi-
de hist. n. g. l. decimo septimo.] Est & alia eiusdem
nominis effectusque, sine foliis, Asparagi caule,
in cacumine aculeum habens & inde nomen. Et
hanc Dal. ait esse Tragon Dioscoridis, quam &
Traganon vocari, & Scorpium is tradit. Ego ta-
men existimo de Scorpione Theophrasti potius
loquutum esse Dioscoridem. Est alia herba Tra-
gos eidem Plinio lib. 27. cap. 13. quam alii Scorpion
vocant, de qua vide cap. de Trago Veterum. In-
eptè putauit hermolæus Asparagum & Scorpio-
nem vnicam esse plantam quod apparet ex Theo-
phrasti. & Plinio.

Asparagus

quicubiales
striati, & non-
nunquam hirsu-
ti, talis fuit Ne-
pa Valerandi, à
qua non dissimi-
lis, pro Bononi-
si Nepa delata,
quæ sanè mul-
tū habent si-
militudinis cum
genistella acu-
leata foliosa vul-
gari quo tempo-
re foliis destitu-
tur.

Nepa quoque
mihi visa Bono-
niæ Anno 1563.
concolor, & pla-
nè similis, nisi
quod Spinæ erāt

longiores, minùs rotundæ, & firmæ, quàm in
Aspalathæ Monspeliensi, sed angulosæ, quæ in a-
lias subdividuntur, in summitate ramulorum mē-
se Aprili apparebant florum pediculi, & veluti ca-
lyces hirsuti. Videtur hic frutex variare pro Anni

tempore, ac pro ætate. Is enim nobis prouenit
in horto, nomine Nepæ satus, sed primo anno ac
secundo omninò respondebat figuræ Lobelij, cu-
ius ramulum in nostra tabellā curauimus pingē-
dum ex Valerandi Dourez planta sicca: tertio an-
no accedebat ad iconem Dodonæi genistæ spinosæ

nomine exhibitam, nulla folia nobis apparue-
runt. Icon autem nostra facta est ex ramis tri-
bus nobis ex Angliā missis, in quorum vno sunt
in summitate veluti folia latiuscula, hirsuta, in a-
culeum desinentia, in altero flores lutei, maiores
quàm in genistâ spinosâ vulgari, ex breui pedicu-
lo multi simul inter spinas, non ex longiusculis ra-
mis foliosis & sine spinis, vt in genistâ aculeata
foliosa vulgari: in tertio ramo inter spinas erant
siliquæ latiusculæ, compressæ, breues, nigræ, hirsu-
tæ, calycibus foliosis æquè ferè longis obtectæ,
in quibus semina bina deprehendimus.

Est & apud nos (Gallos inquit Ruell.) fruticis
genus in montibus & asperis nascens, quo & se-
pes tam viuas quàm structiles etiam rustici sti-
pant. Is vice foliorum spinarum armatur vallo,
flore luteo, siliqua breui, in qua pauca semina la-
ta clauduntur, rura nostra Iuncum marinum vel
potius Iomarinum appellant, cui aliquantum ad-
stipulari Paliuri delineatio videtur, an tamen Pa-
liurus sit non ausim asserere, quod ei spina pro fo-
lio sit. Quam autem officinæ genistellam vocant,
Græci quantum aliqui suspicatur Ericen, humilior
tantum & exilior: colore Marini rotis & penè fo-
lio, flore luteo, semine rufo, quod serpentibus
aduersari tradunt. Sunt qui hanc esse putant quā
Galli Rosmarinum vel Iomarinum appellant, Li-
banotidis folio, sed rigido ac pungente &c. Hæc
ille qui an vnam vel duas plantas intelligat confi-
deres ipse. Nostræ genistellæ affini Nepæ, Spi-
na pro folio est.

Dodon. Gall. qui genistam spinosam & genistam
sylv. Belg. Gaspeldorn vocat, negatque esse Tra-
gacantham, id est, Hircispinam aut Paliurum, vt
quidam putarint, tribuit ei siliquas similes Geni-
stæ, non tamen tales pingit in Hist. Lat. in folio.
Is præterea in folio suam descriptionem compo-
nit ex sua priore Gallica & ex Clusij Scorpione 1.
Hispanico. Miror item apud Dodonæum Scor-

pij

GENISTELLA MONTIS VENTOSI SPINOSA.

Descrip.

Genista lu-
tea.

Rami.

Folia.

Flores.

Placet fru-
tex elegans
palmaris datus
nobis olim à
Domino Io. Ia-
cobo Miege Basile-
ensi, nomine
genistæ luteæ
ex Monte Vē-
toso circa Aui-
nionem, cui
priores rami
plures, duas vn-
cias longi, spinis
Iuniperinis or-
nati, alii longio-
res quatuor vn-
ciarum circiter,
foliis hirsutis,
longiusculis, &
latiusculis, sed

quàm in vulga-
ri genistella spinosa angustioribus: flores in sum-
mitatibus aliquot aurei, maiores quàm in prædi-
cta genista. Si hæc non est particularis genista,
certè egregia est varietas, quæ nobis ob id visa est
mereri propriam iconem.

GENISTELLÆ SPINOSÆ AFFI- NIS NEPÆ QVIBVS DAM.

Descrip.
Spina pro
folio.

Rami.

Nepa senticosus frutex pro folio Spinae ge-
nit mucrone pungentem, creberrimam,
longitudine inæquali, Iuniperinis foliis angustio-
rem, & noua spinarum minorum sobole fecun-
dam, viridantem, striatam, sæpè glabram, alias
pilo breui oblitam, quo & obducti sunt rami sel-

Nepa Va-
lerandi.Nepa Bo-
noniensis.Varia fi-
gura.Icon Lobe-
lij.Icon Dodo-
næi.Icon nostra.
Folia.

Flores.

Siliqua.

Locus.

Vfus.

Semina.

Iuncus ma-
rinus.

Iomarinus.

Paliurus.

Erica.

Rosmaria-
nus.

Genista

Spinosa.

Tragacantha.

Paliurus.

non est.

Dodonæus

notatur.

pli secundi Clusii Iconem poni, pro genistæ spinosæ altera Icone, licet Clusius non parum differentes tradat Scorpionem primum & secundum.

Scorpius.
Nepa.

Descriptio
Clusii.
Virga.

Spina.

Flores.

Siliqua.

Semen.
Radix.

Ad Scorpium, inquit Clusius, quem Gaza Nepam vertit accedere videtur Scorpius noster. folio nullo, nisi primo Vere apparente, quod breui decidit, Galli *Inc marin* appellant, Aquitani *Iauge*, Belgæ *Gaspeldorn*: cubitali verò, aut ampliore altitudine assurgit, multis virgis ex atroquiritibus, striatis, densissimo spinatum vallo obfritis, fruticosus, quæ deinde spinæ aliis minoribus sunt circumseptæ: folia nulla, nisi primo Vere, apparent, breui decidit: Flores genistæ minores, pallidi, interdum verò aded rufescentes, vt rubere videantur, præsertim sub Autumnum: siliquæ deinde succedunt breues, cylindricæ, magna ex parte inanes, aliquando tamen ferentes exiguum semen pallidum, aut subfuscum, vt genista vulgaris Septentrionalium: radix singularis in alias tenuis se spargens, & interdum latè se propagans. Quod verò Clusius foliola, & siliquas Cylindricas tribuit huic Scorpio, nobis dubium mouet, & quod Germaniæ faciat familiare n., & quod non dicat simile n. genistellæ spinosæ, cuius meminit inter Pannonicas. Diligentes stirpium inuestigatores accersant Scorpium ex Hispania, & conferant cum n. genistæ spinosæ Belgicæ, ac perpendant an eadem vel diuersæ stirpes: Clusius præterea pro Scorpio primo in post. hist. ponit genistam spinosam Dodonæi.

Nepa Lobelii Scorpius.

Corruda
fucis.

Genista spinosa.

Scorpius.
Vicia Plinij.

Lob. & Pena Aduers. Nepa [Scorpius] apud Theophrastum diuersa est à Scorpione, quam inter Cili collocatam oportuit. Nepa cui nomen fecere com nunc cum Scorpione planta, paucis adhuc nota, nulli dum Recentiorum descripta. Lignæ sunt radices, multiplices, implexæ, tenues: à quibus max orsæ spinulæ, rigidulæ, densæ, Corrudæ si nullæ, aliquantò maiores, vniuersa virgulta sum no tenus vestiunt, sicque tota planta densis horret aculeis pro foliis: & faciem Corrudæ præfert gustu amaricante. Icon. pl. Nepa apud Theophrastum. Ceterum qui adibunt loca inferius notanda, vbi proueniat Nepa, obseruabunt hanc Nepam Lobelii esse eandem cum genistæ spinosæ Dodonæi.

Considerandum etiã quantum differat à genistellæ spinosæ Fuchsianæ quam nos foliosam vocamus: ea enim mirè ludit.

Hist. Lugd. Scorpius alter siue genista spinosa à Dodonæo pro genistæ spinosæ 2. descripta. Vlicem Plinii quidam esse volunt, Belgæ *Gaspeldorn* vocant, Armorici apud quos syluæ huius plantæ sunt tam proceræ, vt propemodum arborescat vocant *des Lans*.

De spinosa hac planta, quæ sequuntur Pena tradit. Prosum cognata genistæ hæc, sed multum aspectu horrida, sentibus præduris, innumeris, cancellatim armata, semper virentibus, striatis, lignosis virgultis, Spartio similibus, spinis penè folia occultentibus. Quare doctioribus nonnullis placuit, Gazæ Nepam esse, aut Scorpium Theophrasti. Clusius etiã Aspalathum alteram, tum Salamanticæ, tum Monspelii sic dictam, pinxit: eadem est cum genistæ spinosæ, aut ei admodum persimilis.

Rhapsodus Hist. Lugdunensis stirpium parum peritus, nullo iudicio huius plantæ historiam confusè tradidit, subiungens Lobelii verba, nec animaduertens Scorpionem descriptum primo loco, misceri & comprehendere à Lobelio & Pena sub vno titulo, cum genistæ spinosæ Dodonæi, nec et-
Tom. I.

iam obseruauit Clusii Aspalathum, non esse genistam spinosam.

Camerar. hort. Nepa (sic enim Scorpium vertit apud Theophrastum Theodorus) in fictilibus asseruanda: In Gallia & Hispania frequens. Cæsalp. Spina Christi vulgò appellata, frutex in totum spinosus, nullis foliis, quem Theophr. Scorpium vocare videtur, & Theodorus Nepam vertit, sed flore candido accedente ad purpuram, quæ conditiones in hoc frutice non insunt.

Tabern. Icon. & Hist. Nepa Theophrasti: Lobelius Nepam describit, an verò eius Nepæ descriptio conueniat cum proposita Icone iudicent alii. Item Icon. & Hist. Scorpius secundus Scorpionfrut. Tabernæmontanus cuius prior Icon est cum floribus, nullam proponit descriptionem præter Lobelii qui florum non meminit, nec in sua habet figura: per secundam Iconem existimo illum intell gere genistam spinosam Dodonæi, quamuis Compilat. Tabern. descriptio ieiuna sit & figura imperfecta.

Gerard. Angl. genista spinosa flore albo, wsite flourend furzes. Gerardus exhibet Icones Tabern. qui Scorpium suum dixit flore luteo non albo.

Genistellæ affinem Nepam siccam à multis annis habemus, quam inter Valerandi plantas inuenimus. Nepæ etiã nomine vidimus Bononiæ in horto mense Aprili fruticem præcedenti similem. Frater C. Bauhinus attulit nobis ex Italia ramum priori similem, cum hac inscriptione: Nepa Bononiæ, Cortusio genistellæ aculeata Fuchsi. Ex semine Nepæ nomine ex Italia missa, prouenit nobis frutex, qui Montbelgardi in horto Illust. Exc. Cels. V. Viri. per triennium hyemem pertulit, tandem frigore consumptus. Iac. Gargillus Scotus misit nobis Londino Angliæ pulchros ramos cum flore & siliquis nomine Aspalathi Narbonensis. Lob. Nepam nullibi præterquam in Prouincia vidit locis montosis vberè fruticantem, præsertim propè montium radices, qui *Magdalena Fano* & Specui sancto nuncupato finitimi sunt, viâ quâ *Aquas sextias* itur. Locis saxeis & aridis, & *Sterellai* montis decliuius, ac propter Argenteum amnem, *Argens* vulgò Galloprovinciæ dictum, multa. Genistam spinosam reperit Dodonæus in quibusdam Brabantæ locis, vbi planities. Scorpius. i. Clusii, floret Maio, Iunio & quandoque tota æstate: circa verò Autumnum, denuò floribus onusta hac planta conspicitur, eoque tempore, saturatiore & magis rutuli sunt vt plurimum flores. Variis Belgicæ, Germaniæ, Galliæ, Hispaniæ, Angliæ locis conspexit, nusquam tamen frequentius, quàm incultis illis locis supra *Burdegalam*, *Bayonensi* itinere, & apud *Cantabros Pyrenæorum* iugerum accolæ, vbi tantâ magnitudine assurgit, vt duorum hominum altitudinem æquare nonnunquam viderit, crassitudine verò brachium humanum.

GENISTELLA MINOR ASPALATHOIDES.

EX Anglia Aspalathi nomine misit nobis Dominus Iacobus Gargillus Scotus, fruticis parui vix cubitalis, cortice quasi cinereo, virgas aliquot, spinis breuioribus, alternatim dispositis, horrentes: foliolis iuxta spinas ferè rotundis, Lenti palustri penè æqualibus: floribus

Nepa.
Scorpius.

Spina
Christi.

Genista spinosa.

Gerard. notatur.

Locus & tempus.

Aspalathus
Nepa.

Locus.
Aspalathus
Descriptio
Spina
Foliola
Flores.

aureis, minoribus, quam Tinctorii floris, magis patentibus quam genista spinose vulgaris, inter spinas per totos fere ramos copiosis. Si hæc planta non diuersa est à Scorpio aut ab Aspalatho Monspelienfi insignis videtur variatio.

quis censet. Tota plâta cubitû nō excedit, fruticosa admodû, & ramosa multis horres spinis deorsû inflexis, firmis, acutis, in quib. enascuntur pusilla folia Lentis magnitudine, viridia, qualia etiâ [sed teneriora] fert in nouellis ramulis, quibus sub sunt recens nati aculei: flores in firmioribus & rigidioribus spinis, terni, quaterni aut plures simul nascuntur, genistæ similes, minores, coloris nunc lutei, nunc pallecentis: semen in paruis siliquis exiguum. Aliud eius genus robustius est & aliquantû firmius, nonnunquam altius non excresecens, cuius flos perpetuò pallidior est, alioqui nō multum priori dissimile. Primum genus & Herbaria rei studiosis Salmantica & Monspelii Aspalathus alter vocabatur, vulgo Salmaticensium & aliorum apud quos nascitur, Hispanorum *Eulalia*, secundum Castellanos *Aulaga*. Icon apud Clusium in Hisp. posita erat pro Aspalatho altero. 1. in post. autem Hist. [fortè errore Typographi] pro Aspalatho altero III.

Descriptio
Clusii.
Spina.
Folia.

Color & rurs.
Flos.

Aspalathus
alter,
Monsp.
Eulalia.
Aulaga.

Gesner. hort. nobis videtur Aspalathum Monspelienfe 2. non distinguere à secunda Acacia Matthioli.

Gesner. notatur.

Lob. & Pena Adu. & Icon. plant. genista Sparrium spinosum maius, Belgis Gaspeldorn. Angl. Bricke Browme. Doctiorum Nepa aut Scorpius, foliis ternis Rutæ. Monspelij spalathus vulgò opinata, tametsi inodora & funis instar pertinax frangendo. Obseru. Aspalathus secunda Monspelienfium. An Scorpio Theophrasti Clusio & Anguillaræ? Merito scribit Lobelius adimenda folia ternaria Rutæ in Aduersariis & Lentis reponenda: Iconem Clusii habet. Verum tamen Clusius diuersam fecit genistam spinosam, Gaspeldorn dictam, ab Aspalatho 2. Monspeliana. Nescimus etiam quomodo possit Aspalathus secunda Mosp. esse Scorpio Theophrasti Clusio, quandoquidem ille proprio & sequenti capite distinguit Scorpiem ab Aspalatho, nisi dicatur Clusius bis eandem descripsisse, quod annotare debuerat Lobelius si ita sensit: An sit Aspalathus Anguillaræ plurimis ab annis dubitamus: multa enim respondent: verum illud notandum Anguillare Acaciam secundam videri nobis melius conuenire.

Genista.
Spartium.
Nepa.
Scorpius.

Lobel. notatur.

Hist. Lugd. Scorpius Theophrasti, Gazæ Nepa vocatus qui Scorpium siue Thelyphonum cum Scorpio spinoso perperam confundit: Scorpius spinosus, radice est crassa, lignosa, nigra, simplici, dimidium pedem longa: Caulibus multis, qui plurimis aculeis rigidis, firmisque horrent: foliis in paruula & tenella planta, minimis Tragacanthæ similibus, in vetusta & dura nullis: flore paruulo, semine in siliquis latiusculis incluso: Huic asfinem vel eandem Scorpium descripsit Clusius. De secundo Scorpione Clusij intelligit non parum differente, quod indicatur descriptione seminis, quod cum non animaduertit Rhapsodus, is etiam non benè Clusij Aspalathum 2. separat à prædicto, & ad genistam spinosam Dodonæi refert, in quo Lobelium imitatur.

Acacia
2.
Gaza error.

Tab. icon. & Hist. scorpius 1. Scorpionsfrant. Gerard. genista 2. spinosa minor, The smal furze bulg.

Obseruauit Monspelii loco petroso in monte Castelneuf. Frater C. Baubinus annotauit Aspalathum alterum Clusij à se repertum inter Summiere & Monspelium florentè Maio. Vidi Bernæ in horto Benedicti Aretii. Aspalathi primû genus Clusij crescit cum in Cantabris superato Pyrenæo, tum variis aliis Hispaniæ locis, atque etiam in Narbonensi. Secundum in Castella veteri tantummodo obseruabat.

Compil.
Hist. Lugd.
notatur.

Locus & Tempus.

Floribus

ASPALATHVS SECVNDA MONSPELIENSIS.

Descript.

Spina.

Folia.

Flores.

Odor.

Aspalathus secunda Monspelii dicta, frutex est bicubitalis aut circiter, totus spinis horrens, longis, virentibus, qui color est etiam toti plantæ, ex quibus prodeunt folia parua subrotunda, nonnihil pilosa: ex eisdem flores lutei, pulchri, Cythi florum formâ, odore Meliloti Officinæ, sapore nullo manifesto, ficuti & folia, quæ

Autumno cum floribus prodeunt, succrescentibus siliquis, paruis longis. Interdum etiam florens foliis spoliata obseruatur.

Siliqua.

An Acacia Anguill. 2. Anguillare hæc fortè est Acacia secunda, de qua scribit. Reperi in Corsica circa Laiazum fruticem simillimum Scorpio Theophrasti, colore similem genistæ, cum ramis atque spinis tenuibus, foliis paruis Rutæ foliis similibus, spicatum sibi inuicem appositis per ramulorum ascensum. Flores fert luteos, quales Corneola quæ Lysimachia doctissimi Leoniceri. Ramis etiam tubercula lignosa adnascuntur, è quibus emergunt animalcula coloris crocei. Siliquas fert læues sicut genista, tres ac interdum quatuor, continentes semina compressa Lentis effigie, sed parua. Quapropter tot animaduertens in hac planta notas Acaciæ secundæ Dioscoridis respondentes, facile mihi persuaserim eandem esse. Tametsi autem Clusius sciat fruticem hunc [de quo nunc ago] non esse legitimum Aspalathum alterum: quia verò tale nomen à plerisque obtinuit immutandum non putauit, præsertim eum ad quem fruticem Veteribus descriptum referri debeat, adhuc ignoret, nisi fortè Scorpii generibus adscribendum esse

Semina.

Acacia 2.
Dioscoridis

Aspalathus

Scorpius.

Vires & usus.

Floribus quidam apud Lobelium lubentes ad ietherum viridem vtuntur, & toto cremio calfaciunt furnos. Aspalathi floribus prioris cum Saccharo fermentatis, Salmanticenses ad firmandas & restaurandas collapsas vires vtuntur, Clus.

ASPALATHVS ABROTONI FACIE INCANA.

Descriptio

AD cubiti nonnunquam magnitudinem accedit Aspalathi 2. genus tertium Clusii, Hallada Cantabris vocatum: plerumque tamen minus. & pedali tantum altitudine, totum etiam tenerius: ramuli in multo plures spinas diuisi, & istae denud in alias, sic vt singulae spinae totidem folia Abrotoni multifida videantur, nisi aculei obsterent, qui, nisi quis accuratius consideret, vix animaduertuntur: ex ramulorum lateribus exiui alii Vere prodeunt ramusculi incani & hirsuti, quibus adnata sunt folia mollia & incana Lenticis, sed maiora quam in primo genere: & in summis istis ramusculis flores seni aut octoni genistae aut Pisi formae, sed maiores, quam in primo, colore luteo.

Ramuli. Spina. Folia.

Ramuli. Folia.

Flores.

Locus.

In Cantabris solum ad radices Pyrenaeorum, quae Hispaniam spectant, tertio à Victoria milliari.

ASPALATHO MONSPELIANO AFFINIS SCORPIVS 2. CLVSIO.

Descriptio

Descriptio Spina.

Flores.

Siliqua.

Radix.

An Echino-poda?

Genista spinosa. Dodon. nos.

AD Scorpium quae Gaza Nepam interpretatur, inquit Clusius, etiam secundum Scorpium genus accedere videtur, quod pedis altitudinem raro superat, totum densissimis spinis horrens, quae non confuso ordine, vt in superiore nascuntur, sed feriem quandam seruant, & semper contrario inter se exortu binae nascuntur,

virentes quidem, sed languidius quam superioris, neque aliae ex aliis: summis ramulis inhaerent bini aut terni flores superiori similes, lutei coloris, mense Martio: quo tempore exiguas, breuesque siliquas, vel potius semina Erui magnitudine, inclusam membranam quadam multam, incanaeque lanugine hirsutam, deprehendebat densissimis ipsius plantae spinis occultata, ut ex superiore aestate deciderant: adeo vero canescebant, vt initio araneorum telas esse existimaret: radix singularis, sed in plures deinde propagines sparsa, dura & lignosa est.

Hoc genus Granatenfes Melino vocant: An Echino-poda cuius Bellus meminit? plurimum certe Clusio ad illam accedere videtur.

Dodon. Lat. in fol. Genista spinosa altera Icon. Genistam vocat Dodonaeus praeter mentem Clusio. Tom. I.

sui, cuius Icon à Dodonaeo proposita.

Lobel. Obs. & Icon. Plant. Genista, Spartium spinosum alterum. Scorpium 2. Clusii. Debetur haec Nepa Carolo Clusio, qui eam primus ab altero Spartio spinoso distinxit.

Hist. Lugd. Scorpium Theophrasti [siue Aspalatho Monspeliano] affinis, vel idem Scorpium à Clusio descriptus. Fallitur Compiler. Non enim parum diuersum, & non eundem ostendit manifeste seminis descriptio.

Hist. Lugd. Compiler nos.

Tabern. Icon. & Hist. Scorpium 3. Scorpium: Fruct. Ecur Compiler. Tabern. vocat fruticem Germ. Fruct?

Gerard. genista 1. spinosa maior. Great fürze busch.

Collibus Granatae vicinis itinere Cordubensi Locustantaxat, nec usquam alibi Clusio conspectum.

GENISTA ERINACEA.

Planè noua, Descriptio

& tota elegans est haec planta dodonaealis, in orbem per solum diffusa, multis spinis virentibus, siue aculeis horrida. flores genistae, ex caeruleo purpureascentes, minores, calyculis inclusi hispidis, villosis, omnino ferè incanis, bini aut terni simul semper coniuncti: foliola interdum, dum floret, producit, sed raro, eaque

Spina.

Flores.

Foliola.

Radix.

per pauca, Lenticulae similia, quae cum breui marcescant & decidant, tota planta maxima ex parte sine foliis spectatur, & multiplici spinarum vallo Erinaceum in se conuolutum repraesentat: radix lignosa & magna est pro plantae portione.

Incolae erizo vocant, hoc est, Erinaceum, quoniam Erinaceum animal terrestre, dum in orbem se contrahit, aut marinum, aculeorum & spinarum vallo planè simulatur: quae adeo causa fuit, vt illi Erinaceae nomen inderem, donec commodius aliquod ex veteribus Scriptoribus dare possemus. An vero incolae ad modicum aliquem usum adhibeant, non intellexi.

Lobel. Obs. & Icon. Plant. sub falso titulo huius Iconem habet. Est autem is titulus Spartum aphyllon fruticosum iuncea aculeis, lunatis capitulis. Hic enim in inscriptione in Aduersariis, genistam siue Spartum nostrum pungens exhibuerat ante. Erroris huius causa est, quia vnam eandemque plantam esse, sibi imaginariè persuadet, vt mox dicemus.

Spartum aphyllon.

Tabern. nos.

Hist. Lugd. Erinacea Clusii. Tabern. Icon. qui non nouit discernere inter fruticem & herbam vocat Scorpium 4. Scorpion fruct.

Gerard. genista spinosa humilis dwarfse orlowe furze.

Nascitur regno Valentino, affluenter vero circa Sierte agnas oppidulum, septimo ab vrbe Valentia milliari, Madritiano itinere, asperis locis &

Locus.

secus vias. Aprili florentem obseruabam & eruebam iter isthac faciens, anno 1565. semen obseruare non potui, mense sequente in Belgium reuersus.

ECHINOPODA CRETENSIBVS.

Echinopoda, inquit Honorius Bellus, vulgarissima in Creta planta est, & multum cum Erinacea à Clusio descripta conuenit, nisi quod hæc foliis caret, & flores luteos profert, totaque viridi colore cernitur in orbem diffusa, & Erinaceam mirum in modum multitudine spinarum repræsentans. Genus fruticis censenda hæc planta: Meminit huius Plutarch. Symposiac. lib. 1. quæst. 4. Et lib. de auditione, hoc Disticho:

*Inter Echinopodas, velut asperam & inter Anmin
Interdum crescunt mollia Leucoia.*

*Dalech. er-
ror.*

Locus.

Chenopod.

Viros.

Athenæus quoque huius stirpis mentionem fecit lib. Dipnos. tertio: Perinde ac si semper inter Echinopodas & asperam Ononin verferis. Sed fallitur in margine Dalecham. Athenæi interpres, quod per Echinopodiam Cardui Chii genus intelligat: nam Echinopoda, tam Cretæ, quam in Insula Chio, totaque Græcia vulgarissima est, non Cardui genus, sed fruticis censenda: & hanc sub Chenopodis nomine intellexisse Plinium existimo lib. 11. c. 8. quod etiam ante me animaduertit Turnebus, vir summa laude dignus, Aduers. lib. 23. cap. 12. nam licet hæc planta copiosissimos flores proferat, & vbiq; oriatur, eius tamen flores apes non attingunt, vt quotidie obseruari potest.

Excellentiss. p. m. Melchior Guilandinus Echinopodam non nouit, nam epistola ad Langium eam inter ignotas stirpes enumerat.

Bellonius verò lib. 1. Obser. c. 18. ipsam nouisse videtur, sed non descripsit, neque ita congener est Aspalatho, vt ipse putat. Nam Aspalathus frutis satis magnus videtur, folia terna simul iuncta ferens, licet æstate ipsa amittat, vt Autumno aliis induatur, nec spinis adeò crebris scatet vt ista.

GENISTA SIVE SPARTVM

PVRGANS.

*Descriptio
rami prio-
ris.*

Virga.

Aculei.

*Vua mari-
na similis.*

Dvos obseruamus ramos, prior sesquicubitalis est, firmus, rigidus, ac penitus lignosus, cortice crasso, amari-cante, ligno interne albicante, in numerosam virgarum prolem temere ac nullo ordine diuicatus, in virgarum extremis aculei quidam apparent, totus porro ramus virgultorum denso stipatu, Vua

marina adsimilis quodammodo est, nisi quod nuppiam vno ex articulo gemini aut plures pro-

deant surculi. Ramorum extremorum potissimum geniculis foliola hærent parua, angusta, cineritiâ quadam lanugine vestita. Iisdem quoque flores ex longiusculis pedicellis hærent lutei genistæ vulgaris, apparentibus adhuc apicibus in sicca. Posterior hic colore & ramorum diuisurâ similis, verum quàm illa senticosior & strigosior: quippe numerosioribus ramulis, veluti in spinas desinentibus, quæ faciliè rumpuntur innumeris nodulis torosus, vix pedalis, incuruo ligno. Hic floribus & foliis orbatus in extremis quibusdam capitula incurua, & nutantia gerit, hirsuta, quod in hac planta superfluum & quasi monstruosum existimo.

Folia.

*Ramusul-
ter.*

Lobel. & Pena in Adu. genistam hanc pungentem ita describunt. Spartium aphyllon fruticosum, iunceis aculeis, lanatis capitulis: Fruticellus, latiusculè in latera, aliquot sparteos, striatos, ex pullo buxeos, è radice Tragacanthæ prolixiore, lignosos & sesquipedales furculos spargit: nullis foliis, sed multis senticosis, rigidis stylis pungentibus, iunceis, aduncis in summo tantum: quibus singulis aduoluuntur fastigiola, tomentaceæ gemmulæ vitis, minores, sed concolores, partim longiusculæ & incuruæ, partim breuiusculæ: nullum folium, flôsq; videtur: gustus perparum amaricantis, exsiccantis, adstringentis.

Lobel. in Obs. Icon. Plant. & Hist. Lugd. eundem titulum, quem Adu. habent. Verum Lob. relicta gemina figura, Erinaceam Clusij assumit, quam cum Sparto aphylo fruticoso iunceis aculeis, lanatis capitulis eandem esse tradit, quod ramulorum spinosorum positus, folia, flores atque alia, quæ breuitatis causa prætereo, conferenti cum figuris ipsas descriptiones, aperte erroneum esse demonstrabunt.

Tabern. icon. & histor. spartium aculeatum aphyllon.

Vnde præcedentes ramos nactus sum asserere non ausim: comperio me annotasse cum essem Lugduni, priorè esse ex monte Pilati: alterum verò per rhizotomum Lugdunum delatum. Lobelio inuentu minus frequens fuit, in asperioribus, præruptisque decliuius Alpium Magdalene in Gallo Prouincia.

ASPALATHO AFFINIS TRAGVS

FORTE RHAMNI SPECIES EX CAN-
dia Valerandi Dourez.

Frustulum est fruticis alicuius palmare, furculis inconditis frequentibus, rigidis, in spinam acutam desinentibus, diuisum, Vua marina dictæ non absimile & par colore ferè fuluescente, raris Zonulis nigricantibus obiter cinctum, striatum, sapore nullo.

*Descriptio
Surculi.
Vua mari-
na similis.*

ASPALATHO SECVNDÆ MONSP.

SIMILIS SCORPIO SEV NEPA ANGVILL.
flore ex albo pallescente, vel ad pur-
puram accedente.

Scorpio vel Nepa Anguill. in Græcia copiosissime reperitur: prouenit etiam in Gallo Prouincia inter Lansonam & Pennam, aliisque plurimis in locis circa Massiliam. Suffrutex lignosissimus est, cortice, lignoque genistæ simili. Rami cubitales, longiores, breuiorèsq; pro ætatis ratione, terni, quaterni, in quorum summis spicatus glomer densus atque rotundus, colore atrouirente

Locus.

*Descriptio
rami.*

re, absque foliis: diuisus tamen in exiguos frequentesque ramulos: hique rursus in spinas durissimas breues viridantes: intra quos vt plurimum alia subnascuntur: flores florentes ex albo flauescences, quidam etiam ad purpuram accedentes. Floret mense Septembri. Decidunt postea flores nullum post se relinquentes fructum [quantum quidem obseruatione nostra consequi potuimus] exceptis quibusdam ceu vasculorum specie, figura oliuari, in quibus tamen nihil reperitur. Radice vnica & simplice vtitur, haud magna valde.

Si Anguillara non tradidisset Acaciam alteram, quæ videtur conuenire cum Aspalatho secundo Monspeliensium hanc ed referendam fortè putarem, considerandum an sit Scorpium primum Clusii diuersus ab Aspalatho Monspeliensi secundo, quem suspicamus genistella spinosa affinem, Nepam quibusdam dictam.

AGVL ET ALHAGI ARABIBVS

PLANTA SPINOSA MANNAM
resiciens.

Descriptio

Spina.

Flores.

Siliqua.

Semen.

Manna.

Surculi.

Folia.

Radix.

Synonyma

Agul.

Alhagi.

Algul.

Locus.

FRutex est cubitalis, aut altior, densissimo, spinarum acutissimarum gracilium flexiliumque stipatu refertus: Ex quibus plurimi pendent flores rubelli: eis deciditibus succedunt siliquæ rubentes, quales in Scorpio Monspeliensi me vidisse memini, semine concolori factæ. Ex hac Halepi incolæ nouum quoddam Mannæ genus legunt, cuius gra-

na Coriandro nostro maiora paulò, adeoque figurâ & sapore Mannæ nostræ Laricæ persimilis. Surculis porro infinitis propemodum donatur teretibus, & à trunco eleganti ordine hinc inde sparsis, maiori ferè parte Cuscuta obsitis, velut in Thymo. Folia ad spinarum exortum hærent oblongâ Polygoni figurâ, cinerea: radix satis longa, purpurea. De Manna in Alhagi vel Agul proueniente scripsimus lib. 8. cap. de melle aërio siue Manna sub titulo: Mannæ Italicæ Tereniabin aut Trungebin.

Ravvol. Arabibus Agul & Alhagi frutex, ex quo colligunt Persæ Manna: supra spinosos autem frutices prouenire Mannam testantur Serap. Auicenna, ac etiam Clusius in epit. Indicarum plantarum. Idem Icon. Peregrinus frutex Æthiopibus Agul & Algul, supra quem potissimum cadit in Persia Manna, quam ipsi Transchibin, Arabes autem Teneriabin & Trangibin nominant.

Hist. Lugd. app. Planta rara spinosa Maurorum Alhagi, Agul, & Algul. Manna quæ his arboribus illabitur, Tiriamiabin à Costa vocatur, qui & Carduis insidere scribit.

Prouenit in Persia & circa Halepurn; & circa Kacka urbem Mesopotamiæ.

Folia eius calidæ sunt siccæque naturæ. Horum Vires. vsus incolis ad purgandum, quibus se purgaturis manipulus vnus ex aqua coctus, in singulas doses sufficit.

TRAGVS VETERIBVS.

Nili noui si hodie adhuc plures de Trago Veterum habeantur opiniones, cum iam prioribus, auctore Dioscoride Τράγον aliqui σκορπιον, alii τράγανον [quasi edule dicas, vet. κάρκον Καρκινίδ, Tragus. Scorpium.] vocarint. Est autem vt Diosc. prodidit, frutex pusillus [Τραγύσκος] in maritimis maximè nascens, per terram sparsus [δὴ γὰρ ἐπιπλάττει, quibus Vetus caret] oblongus, at non ita magnus, palmi altitudine, aut paulò amplior: & is quidem sine foliis est: circa ramos autem hærentes habet velut acinos pusillos, rufos, tritici grani magnitudine, summa parte acuminatos, numerosos, gustuque admodum adstringentes. Racemorum acini decem ex vino poticæliacis, fœminisque fluore laborantibus auxiliantur. Sunt & qui tusos digerunt in pastillos, quò fœliciùs asseruentur, usque ita vruntur.

Eundem hunc Dioscoridis Tragus ita depingit Plinius. Tragion & Alia fert, siue Scorpionem veprem [imò Iunci genus Dalech.] sine foliis, racemis rubentibus [subeuntibus M.] ad Medicinæ vsum. Idem alibi, Est & alia herba Tragos, quam aliqui Scorpion vocant, semipedem alta, fruticosa, sine foliis, pusillis racemis rubentibus, grano Tritici, acuto cacumine & ipsa in maritimis nascens. Huius ramorum decem aut duodecim cacumina trita [huius racemorum acini decem triti, legend. ex Diosc.] ex vino pota [poti] Cæliacis, Dysentericis, sanguinem excreantibus, mensiumque abundantia auxiliantur. Dalech. apud Plinium lib. 22. cap. 15. vbi Plinius ait: Est & alia eiusdem nominis scilicet Scorpium &c. scribit intelligi Tragion Dioscoridis, nos autem quia dubitamus num potius intellexerit Scorpionem siue Nepam, vt etiam censet Sarrac. Theophrasti totum locum sub Scorpione Veterum posuimus.

Ceterò, Tragus de multis plantis dici, ita demonstrat. Tragus siue Scorpium Diosc. dicitur de *Vua marina* vulgò, quem verum censemus Tragus. Et hæc opinio fuit Dalechampii & Gesneri, nec displicet Clusio, nec etiam Lobelio. Apud Castorem Durantem pro Trago siue *Vua marina*, posita est Icon *Tragacanthæ*: de qua paulò post: Plinius auctore Cæsalp. miscuit Tragion Dioscoridis cum Scorpio Theophrasti, quem Nepam interpretatur Gaza, de ea opinione vide Hist. n. g. lib. 17. titulo Tragus Cæsalpini. De Trago Matthioli, qui à plerisque, ac à me reicitur, & Tragus Matth. pungentibus foliis inscribitur, agetur suo loco. *Cali Amato* est Tragus, quæ opinio meritò non placet Cæsalp. *Salicornia* Dodonæo est species Tragi, quam opinionem non probonec etiam Cæsalpinus: Tragos Euritio Cordo & filio Valerio & Leonicerio est *Sedum minus* flore candido, quæ sententia à me eiicitur. Tragus sylu. Cordo, mihi *Sedum folio circinato*. De his quatuor lib. 35. Ruellium hallucinatum esse scribit Amatus quum Tragus *Iunci speciem* esse dixerit, cui quoque Matthiolus subscripsit. Tragi genus minus & alterum grandius Cæsalpini, vide Hist. n. g. lib. 17. post Trifolium album rectum. Inter spuria nomina Dioscoridis, inuenio Tragion alterum dici Tragion; quidam volunt *Fraxinellam* Hist.

Diosc. Variè illustratur. Tragus. Scorpium.

Traganus. Coccus Baphica.

Locus. Diosc. locum reseruit. Sine foliis. Acini. Triticea grano. Vires. Dosis.

Tragi æquiuocationes. Tragus siue *Vua marina*.

Tragacantha Icon.

Scorpium Theophr. Tragos Matth. pungentibus foliis. *Cali geniculatum*.

Sedum minus flore candido. *Sedum folio circinato*.

Iunci species. Tragi duo Cæsalp.

Fraxinella.

n.g. lib. 30. Tragos de Eneio arbore diuersa à Ficu apud Gesnerum quadrip. Ex Caelio Tragos videtur etiam panis nomen fuisse Gesner. quad. Dodon. de purgantibus asserit Trago Dulcichinum dici, quod nos Trasi appellamus, de quo hist. n.g. lib. 18. Tragos inter frumentacea de quo Dioscor. lib. 2. & Sarrac. in scholiis. De hachist. n.g. lib. etiam 18.

TRAGVS SIVE VVA MARINA.

Descript.

Medulla.

Flores.

Fructus
Sapor.

Semen.

Iuncus mar-
rinus.
Castor. no-
tatur.
Sarrac. no-
tatur.

Rubus ma-
rinus.
Tragos
Diosc.

Tragus fruteparus, vix interdum palmum excedens, nonnunquam cubitalis, stipite lignoso, simpliciter, qui potest ex vno veluti capite complures profert ramos viridates, striatos, fractu cotumaces, adstringentes, medulla viscosa [quæ resiccata rubescit] plenos, crebris geniculis interceptos, inque frequentes ramu-

los rursus diuiduos, quibus ex articulis duntaxat est exortus: atque in his quidem nec folia nec foliorum vlla comparent vestigia: Verum è geniculis Equiseti modo prodeuntes ramuli, flores in summo sustinent glomeratim congestos, multos, paruos, luteos: in fructum abituros Rubi, Moris similem, ex acinis rubris compactilem, sapore dulci, nec ita tamen vt Mora, gratum, edulem tamen: Hisce semina insunt gemella, oblonga, qua se mutuò spectant, plana, altera parte leuiter in gibbum protuberantia.

Anguill. Croton Commentatoris Nicandri. An Matth. in post. com. Lat. & Ital. cum mag. fig. Coda di Cavallo 4. id est Equisetum quartum, pingit nec describit. An Gorrhæo def. med. τραγος, Herbariorum Iuncus marinus, ab aliquibus σκορπιον vocatus. An Gesn. in Cat. pl. τραγος? Vbi Castor Durant. τραγος & σκορπιον nominat, ibi descriptio est Vvæ marinae, Icon autem Tragacanthæ. Sarraceno non possit concedere Tragum seu Scorpionem Plinii lib. 21. cap. 15. esse Scorpionem Theophrasti siue Nepam, quia acinos rubentes ei tribuit, quod Theophrast. de suo Scorpio non scribit: Plinius fortè non benè veprem dixit, non distinguens Tragum Dioscor. à Scorpio Theophrasti. Hist. Lugd. Tragus siue Scorpis marinus Dalechampij. Item Equisetum quartum Matthioli. l. 10. cap. 67. Item Osteocollon, quod fracta ossa ferruminet. Abundat Hist. duabus figuris & descriptionibus, quæ certo indicio sunt Compilatores Historiæ non nouisse platas, ac idè ignorasse quid pingeret aut scriberet. Rustici vocant Mora marina, quæ occasio vt olim appellari Rubum marinum donec à Domino Dalechampsio & Gesn. intellexi esse Tragum Dioscor. quæ sanè opinio placet: quamquam non intelligam quid velit Dioscor. cum de Tragi fructu ait ὁ ἑστὸς τῶν ἀκρῶν. Gesnerus olim annotauerat ad Anguillaram, vbi

de Crotone ait: An Polygoni species Gesner. Polygoni Camer. hort. Tragus Vva marina, cuius icon ex Gesneriano typo deprompta. Sciat autem Camer. Gesneri figuram factam esse ad meam plantam siccam. Casp. Bauh. Phyt. Vva marina 2. siue minor. Item Vva tertia Osteocollon Lugd. idem cum præcedenti aut certè eius species aliqua. Tabern. icon. Vva marina Monspelica Meertrauben von Montpellier. Clusius vocat Polygonum quartum minus, Vvam marinam, raisins de mer Gallia Narbonensis: Meo tempore, inquit, peritiores ad Dioscoridis Tragum siue Tragum lib. 4. descriptum referebant: cuius sanè aliquot notæ non ineptè huic plantæ quadrant: Nonnulli postea ad Androsacen retulerunt Bellonium secuti, qui lib. 3. obseru. cap. 41. de Androsace agens, hæc innuere videtur. Anguillara Crotonis cuius Nicandri interpretis mentionem facit) nomine hanc ni fallor, describit editione duodecima. Multis verò notis, primum præsertim huius plantæ genus, mihi cum Polygono quarto Plinii quadrare videtur, quod describit lib. 27. cap. 12. Posset tamen ad eiusdem Ephedram fortè etiam referri, quæ quibusdam Anabasis etiam dicitur. Hanc Bellonius lib. 1. & 3. obser. arborescens dicit, cuius fructum, Androsaces similem, rubrum edidisse refert. Ego verò hanc solam plantam ferè nascentem, & sese sustentem, neque villo adminiculo egentem inueniebam. Fuit quando Lobel. & Pena, Tragum, Androsacen opinati fuerunt: sed illos retinuit Pliniana versio, quæ hinc accuratior quàm quævis alia. Idem alibi dubitant, An racemosa Equiseti facie plantæ, sit Tragos vel Traganon Dioscoridis? & postea, Traganon vocant, profitenturque Monspelii Raisins de mer seu marinam Vvam vocari. Lobel. Obseru. Tragos siue Vva marina maior. Num Equisetum quartum Matthioli, depictum non descriptum? An Croton Nicandri Anguillara? Titulum Lobelii huc refero, non figuram, quæ sequentis Tragi est: Vva marina Monspelienisium.

Monspelii Tragos, frutex copiosè prouenit apud mare: Florentem vidi vere, & fructum ferentem mense Augusto & Autumno. Hanc eandem plantam vidi Bernè in horto Benedicti Aretij: Basileæ durat à plurimis annis in horto D. Iac. Zvingeri. Montbelgardi aliquando mihi prouenit in horto Ill. E.C. Frater obseruauit Monspelii florere Maio & Iunio. Reinaudetus Pharmacopæus misit hoc titulo ex Prouincia, Planta marina Equiseto similis: Gener Cherlerus pulchras plantas attulit Monspelio. D. Doldius misit plantulam Norimberga. Frequentem inueniebat Clusius in colle quodam à Salmantica miliari, longissimè à mari, quod equidem satis mirari non potuit, cum antea copiosum obseruasset locis maritimis, & toto illo tractu inter stagnum Volcarum & Mare Mediterraneum supra Peral & Megalman ad montem vsque Selium.

Vires antè recensuimus ex Diosc. quæ videntur melius conuenire surculis quàm acinis.

TRAGVS SIVE VVA MARINA MAIOR.

Hvmana interdum altitudine fruticat, Spartij, quod Hispani Rotama vocant, modo, brachialis crassitudinis aliquando stipite, oblongis ramis, nigricantibus, qui deinde multas virgulas ferunt pedales, tenues, multis internodiis distinctas, vt Equisetum ferè, propendentes, sine foliis, admodum

Descriptio
Rami.
Virga.

Flos.

Fructus.

Radix.

lia insunt, foris nigra, intus alba: radix dura, ligno-
saque est.

Vua marina vulgaris Polygonum 4. maius: Hi-
spani *Pelcho* vocant. Lobel. Plant. Icon. *Tragus*
sive *Vua marina maior* Eandem in Obs. sub præce-
dentis titulo exhibet. C. Bauhinus Phyt. *Vua mari-*
na 1. sive maior.

Locus &
tempus.

Floret cum præcedenti mense Maio, fructus
Augusto, etiamque serius maturefcit: initio Mar-
ti floribus onusta etiam deprehenditur, circa *Fe-*
lezel rubio, regno Murciano, ubi plurima nascitur,
nusquam alibi Clusio conspecta.

TRAGACANTHA VETERIBVS.

Hirci-spina

Achrymam habet & Tragacantha [*ἡ τραγά-*
κανθα, Gaza *Hirci spinam* reddit] vocata. Hanc
autem prius putabant solum in Creta nasci. Nunc
autem manifesta est, & in Achaia Peloponnesi, &
alibi. Et in Asia circa Mediam comperiri certum
est. Huius quidem, ut cæterorum spontè succus
constitit, in lachryma modum, Hanc enim cedere
non est necesse. In Arcadia copiosa nascitur,
& nihil deterior, ut arbitrantur, Creticâ, sed &
aspectu pulchrior.

Locus.

Lachryma.

Locus.

Radix.

Tragacanthæ radix, inquit Dioscorides, lata est
& lignosa, ac supra terram etiam eminet, à qua
furculi humiles [*Οριβ. addit πικρὸς*, id est, crebri]
robusti, latissimè fusi & in ipsis foliola [in altero
codice adicitur *μικρὰ*, id est parua] numerosa, te-
nuia [*πολλὰ μικρὰ καὶ λεπτά* Sarrac. vel est transposi-
tio vocis *μικρὰ*, iungendaque est voci, *ἀνδράδης*: vel
ἀντὶ τῆς λεπτοῦ, λεπτοῦς legendum videtur, nimirum
ἀνδράδης] inter quæ aculei sese proferunt, quos ip-
sa occulunt, candidi, firmi, rectique. Est & Tra-
gacantha lachryma, quæ super resectâ radice con-
crefcit: quo in genere præstat pellucens [*λεπκὴ*]
laui, gracilis, sincera ac subdulcis.

Lachryma.

Delectus.

Vires.

Vim porò habet æquè ac gummi cutis spiracu-
la obstruendi. Huius autem increbuit vsus ad
oculorum medicamenta, item ad tussim, exaspera-
tas voces & vocem interceptam, atque distilla-
tiones, cum melle in delinctu. Sed & linguæ sub-
dita liquefcere finitur. Bibitur quoque drachmæ
pondere in passio macerata contra renum dolo-
rem, & vesicæ rofionem, nixto cornu cerui usto
& eloto, aut scissi aluminis momento.

TRAGACANTHA MASSILIENSIS.

Descript.

Virga.

Frutex est virgis mediocriter crassis donatus,
extremum versus magis crassescens, usque

albidis & lanugi-
nosis, è quibus
squammatis p-
deunt spinæ can-
didæ, creberrimæ
sextantales aut
vnciales, rigida,
infestæ, ramos
comitantes, inter
quas flores ex-
tremis ramulis
hærent, simul ali-
quot iuncti, ge-
nistellæ floribus
similes. Huic Ad-
uersaria radicem
tribuunt albam,
longam, ligno-
sam, crassitie di-
giti, prolixis fle-
xibus subter hu-
mummersam,

Spina.

Virga.

Flores.

Siliqua.

Semina.

spinas verò siue spicula foliis vtrinque quasi pri-
mis donata scribunt, quæ ima & vetustiora nihil
aliud quàm veprem, aut aristæ nudæ effigiem o-
stentent, qualia nos ex sicca planta iam descrip-
simus: porò autem & vni radici plures virgas, cu-
bitales cum procerissima sunt, rigidas, lignosas:
flores colore albo describunt: siliquam numero-
sam, rectam, genistellæ spinosæ modo, sed multò
minorem & candidam, in qua semina exilia, albi-
cantia includantur, Sinapi magnitudine, angu-
losa.

Tragacanthæ plantam à qua effigiem quam
passim, exhibet Matth. deprompsit, ad eum misit
studiosus qui illam attulerat ex Apuleiæ Gargono
monte. Ea certè, quæ nullis prorsus notis à
Diosc. historia dissentiat. Et rursus: Poterium a-
dèd Tragacanthæ proximum habetur, ut illi om-
nibus notis congener esse videatur. Peculiariter
autem supremos ramos habet in vertice extube-
rantes & tenui lanugine obductos, quod in Tra-
gacantha non visitur. Plantam quam idem pro
Poterio appinxit, eique Constantinopoli Au-
gerius à Busbecke misit, eandem suspicor stirpem
cum eius Tragacantha: ramus enim mihi datus
Patau per D. Cortusum pro Poterio, qui non vi-
detur differre à Tragacantha Massiliensi.

Nobiscum sentire videtur Camer. ad eiusdem
Hist. Germ. qui dicit, Tragacanthæ appictæ non
dissimile Poterium, aut Tragacantha 2. Clusii in
Hispania proveniens.

Dodon. Lat. in fol. Tragacantham Latine Spi-
nam hirci dixerit. Apud Cast. Dur. pro Trago siue
Vua marina posita Tragacanthæ Icon. Tragacan-
tham aliquando Massiliæ florentem & fructu præ-
gnantem obseruauit Clusius. Tragacantha Hirci-
spina poterit vocari, *Espine de bonc*, flos albicans,
interdum distinctus lineis purpureis. Rauvolf.
in itin. Tragacanthæ tres species facit, inter quas
vnam similem Tragacanthæ Clusii dicit, quam ve-
ræ Tragacanthæ valdè similem æstimat. Quod au-
tem Clusius duas habet species, idèd minis con-
stat quam intelligat Rauvolfius, an eam de quâ
hic agimus vel sequentem. Tabern. Icon. & Hist.
Tragacantha prima. Item Poterium. Vna eadèmq;
figura. Lonic. Tragacanthæ figuram habet Mat-
thioli. Bellon. lib. 1. Obseru. cap. 17. duas Tragacan-
thæ herbæ species circa Montem Idam inuenit,
quarum fortè hæc erit vna ex iis, quas Matthiolus
tradit & nos hoc loco. Anguill. hanc fortè descri-
bit epist. 8. pro Tragacantha. Huc pertinet Tra-

*Vulpina
herba.*

gacantha Lob. & Penz. Adu. & Icon. Plant. hircinos spirillos & aruncos imitata, vera Tragacantha, Massiliae Barbe Renard & Ramebouc, id est vulpina herba & surculus hircinus vocatus: Item Matthiol. Poterion Constantinopoli missum, de quo iidem aiunt: nihil aliud quam Tragacantha est, aut ex eius iconne depictum cuius descriptionem tacuit: Verum tamen dicit esse Tragacanthae simile, sed verius dixisset eandem esse. Hist. Lugd. Tragacantha Matthioli: Item figura altera & descript. Poterium Matthioli.

Locus.

Plurima fructuat in Galloprovincia propè ad Pomoeria Massiliae, in marinis collibus ad Austrum aliisque finitimis locis passim multa: Mechlini Mercator fouit domi totam glaciale hyemem. Tragacantham nunc in multis Italiae locis praesertim Potino vocato Brutiae monte reperi, certissimum esse affirmat Marantha. Tragacantham prout pulchrè à Matthiolo depicta, vidi Monspelium allatam ex Massilia. Ante quadraginta annos Doctus Pharmacopaeus Iac. Reinauderus mihi misit ex Galloprovincia cum aliis multis. Frater attulit mihi Ramulum datum à Domino Cortuso pro Poterio, quod discernere non possum à Tragacantha.

TRAGACANTHA GUMMI.

Descript.

E vulnere spinosae plantae Tragacanthae manat, quale autè ad nos adfertur gumi, est glutinosum candidum, aut flauum, aut ex ruffo pallescens, contortum in erucarum, vermiculorumve formam, tanquam violentiore pressu per densius colum transmissum, sapore subdulci & ferè satuo, aquam cui infunditur in lentam sequacemq; mucaginem conuertens.

Sapor.

Lachrymam à vulnerata radice Tragacanthae manantem [quam Sepalsarij vulgè vocant Gummi Tragacanthum] & quae passim in Officinis concreta visitur (è Creta Asia & Graecia aduectam) Monachi in Mesuem apud Matthiol. veram esse Tragacanthae Lachrymam negant, quod legitima linguae subdita facilè Diosc. testimonio colligetur, hæc verò nunquam: quæ quidem in re eos toto cælo aberrare scribit Matthiol. ut qui Dioscoridis sententiam perperam acceperint, siquidè Dioscor. non de sola Lachryma linguae subdita, sed in eclegmate cum melle conformata, ut mox patebit, illud fieri scribit. Huic & alia accedit ratio, quod si intellexisset Dioscorides lachrymam per se tantum linguae submittendam, subiunxisset quibus in morbis id facitandum esset: quædoquidè planè absurdum foret scribere, quod aliquod gummi linguae subiiciendum paulatim liquefiat, ac deinde silentio præterire, in quem usum & quibus in morbis id faciendum.

*Nomina
Linguarum.*

Τραγάκανθα, Lat. & Ital. Tragacantha, Arab. Chitica, Itica, Chateth, Alctured, seu Alchatad: Germ. Dragant, Hisp. Alquetira.

Locus.

Tragacanthem in Creta nasci Plinius nouit, spinæ albæ radice multum prælatam, apud Medos aut in Achaia nascenti. Theophrast. autem lib. 9. ait, ἐν Ἀρκαδίᾳ ἢ ἢ τραγάκανθα πολλή, καὶ ἐν Χεῖρῳ ὡς οἶονται τὴν κρητικὴν, ἀλλὰ καὶ τῇ ὁρίῃ καλλίσαν.

*Vires &
Vfus.
Oculi. Thobax.*

Vim habet, autore Dioscoride, meatus obducenti similem gummi. Vfus eius est ad medicamenta ocularia, & ad tusses, & arteriae asperitates, & vocem retusam, & destillationes, in eclegmate cum melle. Subdita etiam linguae liquecente succo deuoratur. Sed & macerata in passo drachmæ pondere bibitur ad renum dolorem & vesicæ re-

Reuer.

sionem, ammixto cornu ceruino vsto ac loto, aut modico alumine scisso. Galenus velut Dioscor. Tragacantham similem gummi vim habere ait, meatus obducentem, & acrimonias obtundentem. Sed & similiter, inquit, ut illud siccatur. Tragacanthæ lachrymæ Officinæ gummi Dragacanthi vocant: notissima est & familiarissima ex ea maxime cōpositione, quæ ex ipsa Dragacanthū appellatur, & in asperæ arteriæ ac pectoris vitii usurpatur.

TRAGACANTHA ALTERA, POTERIVM FORTE Clusio.

Tragacanthæ, quam aliquando Massiliae florentem & fructu præditam obseruasse meminit Clusius, similima est hæc Tragacantha altera, fruticosa admodum, multos pedales habens ramulos flexibiles, latè circumquaque sese diffundentes, candidantes, & dum adhuc tenelli sunt, lanuginosos, multis longis canescentibus spinis horrentes: foliorum plurimæ simul

Descriptio

Ramuli.

Spina.

Folliculi.

Radix.

iunctæ alæ, Lenticulæ aut Tragacanthæ proximæ, exiguæ, candidæ, lanuginosæque primo Vere per intervalla exeunt, dulcis saporis: foliis hyeme deciditibus, nerui illi mediis quibus folia inhærebant in rigidas & acutas spinas euadunt, ut eo tempore tota planta sine foliis conspiciatur, contra quam in Tragacantha, quæ hyeme etiam folia retinet, nec ea abiicit donec noua sequente anno adquisierit: tum demum, deciduis vetustis, nerui illi mediis etiam in spinas abeunt. Istam neque florentem, neque semen ferentem autor vidit, sed sub ea plurimos folliculos bombycinis similes, aut Alceæ illius, quam Matthiolus Hypecōū appellat, folliculis ferè pares, inanes inuenit, quos ab illa excidisse, & florem ex similibus prodire album, non magnum, incolere referebant: de semine nihil certi intelligere potui: radix lenta, longa, in multos ramos diuisa, nigro cortice foris obducta, materie intus candida, fungosa, dulci, interior pars gummosum quidpiam & subdulce refert.

Tragacanthæ est adeò similis, ut sibi autor facile persuadeat ποτήριον esse, quod ab Ionibus γεγάδα vocari Diosc. ait: Nisi fortè ea sit quam Strabo circa Carthaginem esse scribit, de cuius cortice tela pulcherrimæ conficiantur. Bellon. lib. 1. Obseru. cap. 17. Fortè Tragacanthæ secundum genus verticum Cretensium montium. Lob. Plant. Icon. Tragacantha altera fortè, siue Hist. Lugd. Poterion Clusio. Tabern. Icon. Tragacantha 2. Bocksdorn Dragant 2. An Rauvvolf. in itiner. lib. 2. c. 12. Tragacantha minor altera, satis aliqui similis primæ, demptis floribus luteis, qui singuli sunt in folliculo rotundo, sublateo, aliquot in longo pediculo, de qua mox?

*Poterion
Nouad.*

Nascitur

Locus. Nascitur plurima circa *Guadia & la ventra el peral*, Granatenſi regno, in collibus, arido, & inutili ſolo, nec alio loco conſpexit Cluſius.

TRAGACANTHA RAUVVOLFI.

Descriptio **T**ragacantha altera Rauvvolſii, paulò humilior eſt primà, perſimilis tamen, niſi quòd ſolculos fert luteos, confertos, pediculis longis hærentes, quorum ſingulares rotundis & flauſcentibus folliculis inſident. Tertià altitudo par, virgæ robuſtæ rubentiores, in quibus conſpiciuntur alba lanuginofa Poterii capitula, purpureis ſolculis ornata.

Inter Icones Rauvvolſii No. 281. Spinæ Tragacanthæ aliud genus. Hiſt. Lugd. in Append. Tragacanthæ alterum genus.

POTERIVM ANTIQVIS.

Poterion **P**oterion Iones, quod apud Dioſcoridem, Neurada vocant. Frutex eſt magnus, ramos habens longos, molles, lori modo lentos, tenuis, Tragacanthæ ſimiles: folia parua, rotunda. Totus autem frutex tenuem lanofam lanuginem obſitam habet, & eſt ſpinofus. Flores ſunt parui, albi. Fructum autem fert guſtu odoratum, & acrem, inutilem. Nascitur in paluſtribus, & locis terræ editioris. Radices ſubſunt duorum, aut trium cubitorum, robuſtæ, neruoſæ, quæ ad terram reſecta lachrymam remittunt gummi ſimilem. Hæ contuſæ & in cataplaſmate impoſitæ, neruos diſſectos & vulnera glutinant. Sed & decoctum ipſarum potum, neruorum affectionibus conuenit. Sunt & ranis venena, rubetis maximè, vidimusque, inquit Plinius, Pſyllos in certamine patinis candefactas admittentes, ocyore etiam quàm aſpidum perniciæ. Auxiliatur eis Phrynion in vino pota: aliqui Neurada appellant, alij Poterion, floribus paruis, radicibus multis, neruoſis benè olentibus. Item poſtea: Poterion, aut vt alij vocant Phrynion vel Neuras, largè fruticat, ſpinis retorrida, lanugine ſpiſſa, foliis paruis, rotundis, ramulis longis, mollibus, lentis, tenuibus, flore longo, herbacei coloris: ſeminis nullus viſus, ſed guſtu eſt acuto & odorato. Inuenitur in aquoſis collibus. Radices habet duas aut tres, binum cubitorum in altitudinem, neruoſas, candidas, firmas. Circumſoditur Autumno, & præciſo fructe dat ſuccum gummi ſimilem. Radix mira vulneribus ſanandis traditur, præcipueque neruis vel præciſis illita. Decoctum quoque cum melle potum, diſſolutiones neruorum, & infirmitates, & inciſuras iuuat. Ego, inquit Cornarius, non aliam plantam Poterion eſſe ſentio, quàm eam ſpinam ac ſentem, quæ à noſtris Prunus ſylu. [*Schleedorh*] appellatur, cui & parui albi flores ſunt, & reliqua omnia Poterio à Dioſc. attributa, maximè tamen fructus guſtu odoratus, velut Dioſcor. ait, *καρπὸν ὅτι δάδνηται δαυλὸν ἀχρῆνον*. His enim locis de Græcis conuerſis Plinius non cognouiſſe videtur, quæ planta Poterion eſſet: alioqui enim priore loco non flores paruos, quæ *ἀνθὲν μικρὰ* legit, ei attribuiſſet: poſtiori vero flores longos, còſque herbacei coloris, velut qui *ἀνθὲν μακρὰ χλωρὰ* legerit: quum reſta lectio ſit, *ἀνθὲν μικρὰ λευκὰ*, velut Dioſc. habet. Plinius huius velut ignarus *καρπὸν* Dioſc. ſemen dixit & *δαυλὸν* acutum reddidit, quum neque acutus, neque *δαυλὸν* propriè ſit, ſed *στυφὸν*.

Cornarius malè ſibi perſuadens Prunum ſylueſtrem eſſe Poterium Plinium videtur nobis ſine cauſa redarguere, quòd *δαυλὸν* dixerit acutum: ſi Plinius ignorauit Poterium ipſi etiam fuit incognitum, non enim poteſt eſſe Prunus ſylueſtris, vt indicatum lib. 2. cap. de Pruno. Galenus Neurada, quam aliqui Poterion vocant, ſiccantem citra mordacitatem vim habere ait, vt neruos diſſectos glutinare credatur. Sunt autem, inquit, radices eius maximè tales. Et ſanè etiam decoctum ipſarum quidam his qui ex affectis neruis laborant exhibent. Cæterum, quòd neruis peramica ſit *νευράδα* vocarunt, & Poterion fortè, quia potrix paluſoſi, riguque ſoli amans ſit.

Iam diximus Cornarium malè exiſtimariſſe Prunum ſylueſtrem eſſe Poterium. Pimpinella ſpinofa, vt paulò poſt dicetur à quibuſdam cenſetur Poterion, quod non placet Honorio Bello, nec nobis.

Cluſius pro Poterio exhibet Tragacanthæ genus, de quo paulò ante.

Lobelius aſſerit Poterium Matthioli nihil aliud eſſe quàm Tragacantham, quæ & noſtra eſt opinio.

Aiunt, inquit Anguill. Poterion reperiri in Catania & Meſſina Siciliæ, verùm quia eam plantam non viderim, nihil præterea dicere poſſum.

Paluſtria vaccinia ſive Oxycoccum Cordi, ſunt authore Lobelio, Poterion Dalechampii.

POTERIVM QVIBVSDAM SIVE PIMPINELLA SPINOSA.

Descriptio **L**ignos ramulis palmaribus & longioribus, denſiſſimè fruticabat mihi in horto, cancellata ramulorum minorum & ſpinarum breuium rigidarumque agmine patulo, cortice rubente & hirsuto: foliola pimpinellæ ſanguiforbæ, multò minora, hirsuta, eadem inciſura in alæ formam diſpoſita coſtæ adhærent à ſpinis diuerſæ, ſubtus glauca, ſuperius ſaturatè virentia. Natali verò ſolo hærentem plantam Rauvvolſius in Hodæper. ſcribit, fruticem peregrinum ſpinofum, caulibus cubitalibus denſè fruticare, multis in terram procumbentibus ramis, pleròſque verò omnes ſtolones ſtatim ex radice rubente, ſaporis ſicci & nonnihil amaricantis oriri, cortice tectos, exteriorè incano tenero, cui alius ſubſit rubeus: foliis eſſe tenellis longiuſculis in pediculis ordine ex aduerſo poſitis, ſupernis vtrinque virentibus, infernè cinereis, noſtræ pimpinellæ ſanguiforbæ ſimilibus: flores primo Vere conſpici. herbacei coloris, ſtellatos, paruos, quibus ſuccedant bæccæ exiguæ, albicantes, cum pauxillo rubore, ordine quodam ad ramos ſeſſiles, Ribis noſtri bæccis haud abſimiles, conſpicuo adhuc in vniuſcuſque bæccæ umbilico flore.

De hac planta hæc tradit Honorius Bellus in Epiſt. ad Cluſium. Elegantiffima planta, quam [ni fallor] nonnulli Poterion perperam appellant, alij pimpinellam ſpinofam. Planta hæc perpetuò in Creta viret, multòſque annos durat, in orbem diſſuſa, in vno pediculo folia plura vtrinque diſpoſita, quæ cum Autumno primùm erumpunt in ſe contracta videntur; & Aſpleni folia quodammodo imitantur, ſed longè minora, quæ tamen ſucceſſu temporis maiora apparent, & pimpinellam Sorbaſtellam vocatam foliorum poſitu & diuiſuris æmulantur, minora verò ſunt. Tota planta crebris figuris & tenuibus ſpinis ſcatet: ſemina fructus Rubi aut Mori imitantur, plures e-

Plinius ex-
cuſatur &
Corn. re-
prehendi-
tur.
Prunus ſyl-
ueſt. non eſt
Poterion.
Tempera-
mentum.
Nervi.

Vires Neu-
ras Gaſco-
ni.
Neuras
Gnde.
Poterio cur
Prunus ſyl-
pimpinella
ſpinofa.
Tragacan-
tha.

Locus.
Vaccinia
paluſtria.

Descriptio
Ramuli.
Spina.
Folia.
Descriptio
Rauvvolſii.
Caulis.
Rami.
Folia.
Flores.
Bacca.

Descriptio
Belli.
Spina. Se-
mina.

Plin. voc.

Flores.

Epithymū.

Locus.

Thymus.

Thymbra.

Asparagus.

Stæbe.

Bellan.

Hippophaes

Rauvolf.

notatur.

Poterion.

Mazino

Stiuida.

Bellan.

Sanguifor-

ba spinosa.

Hist. Lugd.

notatur.

Calcios si-

ne Aeracia

Theophr.

Contra

Clusium.

Cōtra Ca-

merarium.

Astiuida.

Chalcoma.

Stoebe.

Locus &

tempus.

Poterium.

enim simul congesti sunt, initio virides, postea ad rufum tendentes: flores paruos, carnosos ex viridi rufescentes multosque simul congestos profert. Super hanc stirpem nascitur Epithymum, quemadmodum super Thymum iisdem collibus frequentissime inuenitur, in quibus & Thymum & Thymbra & Asparagus proueniunt, nunquam autem inuenitur palustris. Adstringendi vi pollet, vulgariterque in tota Græcia *σάβηδα* vocatur. Quoddam sit Dioscoridis Stæbe, & Phleos Theophrasti, [non Phleum quod à Phleos diuersum] Stæbe Plutarchi, & Stæbe Aetii, ut cum Honorio sentimus, dicemus ibi, ubi de Veterum Stæbe & Phleo scripserimus.

Planta à Rauuolffio hic descripta Tripoli ab incolis in itiner. lib. 2. cap. 12. pag. 286. & 287. de plantis Bellan vocatur: existimat autem is esse Hippophaen Dioscor. propter figuram. Vires non est expertus, nec succum. Idem inter icon. Num. 287. Peregrinam spinam Aethiopibus Bellan dictam scribit, proponens dubiè, An Hippophaes Dioscor. Sed Hippophaes Dioscoridis esse non potest Bellan, cui non sunt folia Oleæ, nec succus lacteus, nec facultas purgandi sed contraria astringendi.

Lob. & Pena Adu. Poterion aut Neupar. Obseru. Poterion Cypriis Mazino & Stiuida. Icon. pl. Poterion. Hist. Lugd. Poterium Penæ & Lobelii: Item in append. Maurorum Bellan fortasse Sanguiforba spinosa. Item lib. 4. cap. 31. Poterium Penæ & Lobelii. Existimamus Compil. Hist. Lugd. non admodum peritum stirpium, confudisse cum Lobelii Poterio Vaccinia palustria quæ quondam Dalec. Poterion censuit, teste Lobelio: Nobis etiam non fit verisimile Pimpinellam spinosam loco modo dicendo prouenire. Dalechampius, inquit Clusius: Poterium in Allobrogibus propè Muram oppidulum Gratianopoli vicinum in siluosis conuallibus reperiri ait. Sed si eam intelligit à plantâ quæ plerisque Poterii nomine donatur, vereor, ut suam opinionem legitimis rationibus tueri possit: quippe cum ea planta penitus à Tragacantha differat: nonnullis Pimpinella spinosa appellatur: Nonnunquam etiam mihi missum eius semen Stoebes Theophrasti nomine, & vulgè adhuc ipsam plantam in Creta vocari Aeracia *αερίαιδα* scriptum. Anguill. videtur ad *χαλκίον* siue Aeraciam Theophrast. referre. Quandoquidem autem Pimpinella spinosa, folia non habet Lentis, nec fundit Lac, nobis non videtur Aeracia Anguillare: hac in parte igitur dissentimus à Clusio & Camerario hort. dicente: Astiuida Cretensium à *σάβηδα* ut quidam putant corrupto nomine Pimpinella spinosa, forsitan Chalcoma & Aeracia Anguillare. Poterium Lobelii idem cum Pimpinella spinosa. Hort. Patau. Stoebe quorundam Astiuida.

In decliui montis Libani parte nasci vidit Rauuolffius, Augusto satum prouenire, sed hyeme perire. Lobelius primum vidit in quadam areola horti Patauini opera Guilandini: Deinde ex Australi tractu Pedemontanæ regionis vulsum ipsi misit Pharmacop. Massiliensis Iacobus Reinaudet. Priusquam scriberet Lob. & Pena multis annis Poterii nomine Dominus Cortusus Patauini demonstrauit plantam siccam & viridem, quæ hic erat etiam in horto publico vires Martio. Dominus Cortusus alebat in vase, folia accedebant ad Sanguiforbam: sed minora, multa, spinæ etiam multæ longæ, plantæ altitudo vix ad quinque digitos proueniebat. Montbelgardi sata in Horto Ill. E. C. quæ primum autè animaduerte-

rem prouenientem, dubitabam an esset Sanguiforba: reposita, hieme perit. Frater Calsp. Bauhinus mihi indicauit Cortuso esse Chalchion & Aeraciam Anguillare. Ex Burgundia missam mihi semen nomine Astiuida Cretensium. Semen mihi præterea missum Stutgardia ex seminibus ab Hortulano Ducis Florentiæ missis cum hoc titulo: Pimpinella spinosa an Stoebe vera Cretica.

Stiuida facultatis est adstringentis & adhuc in sanandis alui fluoribus indistinctè à rusticis Cretensibus usurpatur. Nam eius in aqua decoctionem ieiuni bibunt, & à morbo ut aiunt liberantur, Bellus.

Calcios
& AeraciaPimpinella
Spinosa.

Stæbe Cræ-

tica.

Vires & u-

sus.

Alui fluor.

Decoctum.

HIPPOPHAES ANGVILLARAE

ET DODONÆI, SIVE SPINA

purgatrix.

Hippophaes

inquit An-

guillara, epist.

8. Sabulosis Pe-

loponnesi ma-

ritimis, quæ nûc

Morea dicitur,

Vires.

oritur, cuius ra-

dix ob vehe-

mentem vim

purgandi qui-

busdam spinæ

purgantis radi-

ce nominatur,

suffrutex est spi-

nis durissimis:

spargit se in co-

mam rotun-

dam, albam: fo-

lia Oleæ lon-

giora, angustio-

ra & teneriora:

Locus.

Vires.

Spina pur-

gatrix.

Descriptio

Spina.

Folia.

Radix.

Oder.

nec florem, nec fructum vidi, fortè eum offendendi non erat tempus: radices palmos longiores, lacteum succum frangendo fundunt amarissimum, odore graui, similem plantam in Italia non reperi.

Dodon. Lat. in fol. hippophaes ex Cod. Calsp. hippophaes Anguillare, hippophaes Dioscoridis & Plinii. Lobel. & Pena Adu. Hippophaes, hippophaestum vocatur vulgè Spina purgatoria. Calsp. Bauh. Phyt. hippophaes ex Cod. Calsp. Dodon. Anguill. non nouim. Hist. Lugd. hippophaes Dodon. & Anguill.

HIPPOPHAESTVM, QVORVMDAM

DALECHAMPIO.

Spina hic depicta, ad Dalechamp. Hippophaestum nomine missa est, à Melita insula, de qua apud Hist. Lugd. nihil asserit, sed lectoribus liberam iudicandi potestatem relinquit. Est autè spina candida, diffusis huc illuc ramulis, aut potius spinis, sparsa: flore exiguo, albo, veluti racematim congesto. An Cathartica sit, an succus lacteus purgatorius, radice, caulibus, foliis exprimat, asseuerare non potest, quoniam arida missa est planta, nulla adiuncta mittentis historia.

Descriptio

ECHI-

ECHINOPVS PLVTARCHI
QVIEV DAM.Descriptio
Rami.

Spina.

Ramis mult-
tufidis, r f-
fescenubus fru-
ticat, pro foliis
sunt spinæ con-
colores, vnciam
longe, Juniperi-
nis foliis, rigidi-
tate aliquate-
nus ascenden-
tes, pari cum il-
lis latitudine,
planæ, paulum
extrosum re-
flexæ, in fibras
fatiscen-tes, tam
denso agmine
positæ, vt vbi
plantulam im-
punè attingas,
nescias, squa-
matim circa ex-

ortu uariis incumbentes: pro Echinopo Plu-
tarchi accepi nescio vnde: Præterea chariss. Fra-
ter Casp. Bauhinus dedit portionem nomine E-
chini maioris Theophrasti Cortuso, qui ex magna
planta desumpserat. Obseruent lectores quæ an-
tè scripsimus sub titulo Echinopodæ Cretensium.

Echinop-
maior Theo-
phrasti.
Echinopoda
Cretensium.

CHALCIOS, AVT ÆRERIA.

Locus:
Descriptio
Spina.

Folia.

Lac.
Chalcoma.

Hodierno adhuc die, anthere Anguillara, re-
peritur planta in Peloponneso, & al Zante,
quæ suffrutex est spinosus, coloris rufi, ei spinæ
subtiles, folia similia Lentis foliis, sed minora, &
eodem ordine in ramulo, ea fracta instar Tithy-
malorum lac fundunt: in prædictis prouinciis
vocant Chalcoma, quæ vox æs denotat.

GALASTIVIDA, SPINOSA PLAN-
TA, FOLIIS LEUCOI, FLORI-
bus albis.

Nominis
ratio.
Locus:

Galaſtiuida, inquit Honor. Bellus epi-
ſtola ad Clusiũ, sic vocata ob similitudinem,

quam cum Sti-
uida [siue pim-
pinella spinosa]
habet, multitu-
dine spinarum,
oritur in parte
Australi Insulæ
[Cretæ] quæ
quingenta
milliaribus di-
stat à Cydonia,
eius formæ non
rectè memini:
semina, quæ
mitto, terræ mæ-
dare poteris, &
ipse eam obser-
uare. Hanc ta-
men sic postea
describit idẽ Ho-
noriũ, Galaſti-
uida, cuius semẽ

Descriptio

Radix,
Caulis,Spina.
Folia,

Flores,

Siliquæ,

Vfus.

aliàs nisi, radicem habet multifidam lignosam,
firmam, longam, multos caules coniun-
ctim proferens, in orbem diffunditur, & late
fruticat, pedem altitudine non excedens: caules
albi sunt, crebris, firmisque spinis præditi: inter
quos folia Leucoi albi foliis similia, licet minora,
& quædam lanugine obsita: flores Verbasco, aut
Blattariæ similes, albi, paululum ad flauum ten-
dentes, in quorum medio stamina quædam pur-
purea: floribus succedunt exiles siliquæ, rotun-
dæ, tenuissimum semen continentes.

Rustici ad struendum ignem, calefaciendâ-
que fornaces, eâ vtuntur, ob similitudinem verò
spinarum, quam cum Stæbe habet, & album co-
lorem, Galam-stiuidam nuncupant, non quidd
lac emittat. Posset fortè hæc non incommodè po-
ni post Leucium: siue Thlaspi spinosum, siliquâ
rotundâ, flore luteo.

GALASTIVIDA ALTERA, SIVE
TITHYMALI GENVS SPINOSVM.

CRetensibus est alia planta, inquit Bellus, ex
Tithymali genere Galaſtiuidæ nomine do-
nata, quæ spinas, vt prima profert, luteos flores,
folia parua, rotunda, lac copiosum effundens, ra-
dice [si rectè memini] carnosâ, cuius historiati
aliàs dabit author.

Spina.
Flor. Folia.
Lac. Radix.

FINIS LIBRI VNDECIMI.

HISTORIAE VNIVERSALIS PLANTARVM. LIBER DVODECIMVS.

QVI EST ARBORVM SILIQVOSARVM RARIORVM,
HISQVE SIMILIVM.

EST & Siliquosis arboribus sua tribus. Ut frustra Veteres plerique fuisse videantur, qui siliquis legumi-
nosis tantum tribuerint. Quamquam & Plinius, & Columella, & Galenus Siliquam arborem per emi-
nentiam ita dictam utique agnouerint. Est sane Siliqua *κεραττω* Græcis, omne filliculum seu integumentum,
porissimum oblongum atque binalue, quod grana in se continet, ordine quodam disposita, aut tale quid si-
mle. Nam in arboribus varietas quedam observatur. Itaque bonis aubus ad exequendas eas accingamur.

SILIQVAE ARBOR, SIVE CERATIA.

CAP. I.

ARBOR, cui fructus
cornu modo intor- *Etymon.*
tus, siliquæ & *κεραττω*
nomen fecit, calidio-
ris soli amantior,
crasso, ut tradunt,
caudice, in magnam

excrefcit altitudinem, latè ramos spar- *Locus.*
gens, longos, firmos: folia in alam *Descrip.*
diposita, (Clus. alata ut Terebinthi
aut Pistacia, maiora) quorum singu-
laria breui pediculo ad costam anne-
xa, subrotunda, tres uncias, plus mi-
nus lata, paullo longiora, crassa, rigi-
da, nervosa: crebris obliquis venulis
in margines excurrentibus, superius
atro virore splendent, inferius Nou.
& Decéb. iulum instar iuglandis ferè
in flores ex rubro purpurascètes sese *Siliqua.*
aperientem emittunt: deinde siliquæ
non tantum digito indici æquales,
sed & altero interdum longiores, la-

tiores, modicè intortæ, compressæ, cal-
lo dulci, eduli, semina claudunt membranis di-
stineta, seminibus Cassiæ solutiæ ferè æqualia, mi-
nora tamen, colore spadiceo obscuriore, compres-
sa modicè, altero fine in acumen leuiter desinente,
altero latiusculo, pulpâ buxea, dura, & leguminosi
quid respiciente.

*Pulpa se-
minum.*

Nostri icon nobis absentibus facta est ad ico-
nem Alpini, quæ parum placet. Quare aliam ex
Camer. apud Matthiol. Germ. eiusdem Epitome
proponimus iconem, quæ melius allubescit, quam-

uis & in ipsa desideremus aliquid: Si enim flores
sunt tales, & eo ordine quo Camer. exprimit, in
ipsius icone siliquæ non videntur foliis scitè ap-
pensæ. Præterea si flores sunt racemosi nec figu-
ra Matthiol. Lobel. & aliorum bona erit, in quibus
singulares siliquæ ex ramis pendent de breuib.
pediculis: Est nobis folium in binas diuisum alas,
datum Bononiæ anno 1563. per celeberrimum Me-
dicum, omnisque naturæ scientissimum, professore
rem excellentissimum Dominum Vlysses Aldro-
andum.

Tom. I.

Mm

Dioscoridi dicitur Siliqua [*κεράτιον*], vti etiam in Euangelio Diui Lucae cap. 15. in parabola de Acolasto seu filio prodigo, qui cum porcis vesci *κεράτια* dicitur, quod malè in versione Germanica *Träberen* id est Vinacea, redditur, vel *Früsch* vt habet Tigurina, id est, fursur. Non enim Galli benè conuerterunt *Escores* : & Itali *le scorze*. Horat. *viuis siliquis & pane secundo*.

Siliquam, ait Theophrast. grandibus ex ramis [*ἀκρῆναιον*] fruticare dicunt. Hæc [*ἡ κεράτια*] enim fructum, vel ex iis fert, sed non multum : vocant enim Siliquam [*κεράτιον*] ex qua Ficus Aegyptiæ appellata [*συκα αἰγυπτιακή*] producuntur. Fico Cypriæ similis est, quam Iones Ceroniam vocant : nam & ipsa caudice maximam fructus partem expellit, ramis autem [vt diximus] paucum fert fructum, Siliquosum verò [*ἑλκεον*] quem aliqui Ficum Aegyptiam vocant errantes, (nulla siquidem penitus in Aegypto, sed in Syria nascitur, & in Ionia circa Cnidum, Rhodumque] foliis semper comantibus, flore candido & olente grauissimè, radice leuiter sublimi, atque omnino plantigera imis partibus est, superius tamen subarescens : Fructum anniculum simul, & nouum habet : altero namque detracto post Canis ortum, protinus alterum gigni patescit : gignitur enim Vux modo indiscretus, atque vniformis : tum auctus circa Arcturum, & Aequinoctium floret : dehinc hyeme exacta, durat vsque ad canis ortum.

Siliqua
Græca.
Ceration.

Ceraunia.
Ficus Aegyptia.

Columell. huius obiter meminit : Siliqua Græca, inquit, quam quidem *κεράτιον* vocant ante brumam per Autumnum ferenda. De hac Plin. lib. 13. c. 8. Similis his [Fici Aegyptiæ Cypriæ] Siliqua quam Iones Cerauniā vocāt, trūco & ipsa fertilis, sed pomo Siliquæ [Siliquato Dalec.] Ob id quidam Aegyptiam Ficum dixere, errore manifesto. Non enim in Aegypto nascitur, sed in Syria, Ioniāque & circa Cnidum, atque in Rhodo, semper comantibus foliis, flore candido, cum vehementia odoris : plantigera imis partibus, & idè superficie flauescens, succum auferente sobole : pomo antecedentis anni circa canis ortus detracto, statim alterum parit : postea florem per [post] Arcturum hyeme fæctus enutritur. Ad hæc lib. 15. cap. 24. Hand procul abesse videntur [à Castaneis] & perdulces siliquæ, nisi quòd in iis cortex ipse manditur, digitorum hominis longitudo illis, & interim falcata pollicari latitudine. Ceratia quorum tertia syllaba per literam T & scribitur & pronuntiatur, nihil habet cum Cerasiis, per S. scriptis, similitudinis, monente Galeo. Scribit Hermol. Georgium Tiphernatem Ceraunium in Strabone pessimè interpretatum esse Siliquastrum. Gatinaria pro Xylocarata, vel Xara, vel Squila legendum putat & rectè, Siliquam. Arbitratus est aliquando Gesnerus, Siliquam, *κεράτιον* & *κερατωνία* à Ceronia [*κεράτις κεραυνίας*] longè aliam esse arborem, cui opinioni non adhæreo, sed Clusium sequor, qui nullo discrimine eandem esse censet. Siliquas autem Græcis esse *κεράτια* & *ἐυλοκέρατα*, attestatur Cornarius, & hinc Xylocaractas officinas corruptâ voce appellare : Esse autem fructus arboris quæ *κερατωνία* vocetur.

Xylocaractas offic.

Charub
Arab.
Ficus Aegyptia di-

Siliquæ, inquit Matth. quæ Græcis *κεράτια* dicuntur, in Italia officinis vulgò *Carobe*, & *Carobole* : in regno Neapolitano *Salequa* vulgò nominant, vocabulo nimirum à Siliqua detorto. Arabicè *Charub*. Germ. *Sanct Johansbrodt*. Hisp. *Alfarabas*, Gall. *Caronge*. Aliud Siliquarum genus quod Ficum Aegyptiam cognominant scriptis

tradiderunt Theophr. & Plinius de quibus mihi differendum non proposui, quod Italici non cognoscantur. Hæc ille, qui mihi videtur parum considerasse verba Theophrasti & Plinii, quæ iam recitauimus, qui putarit Siliquam siue Ceroniam, aliquibus Ficum Aegyptiam dictam, diuersam à Siliqua siue Ceratia.

Et hanc erroneam Matthioli opinionem secuti sunt Cæsalpinus & C. Bauh. suspicantes Theophrast. & Plinium intellexisse Cassiam purgatricem, quæ longè diuersa, vt patet ex collatione vtriusque descriptionis : nempe Ceratiæ & Cassiæ, vt postea cap. de Cassia monemus. Meritò igitur Dalech. scribit apud Plinium : Siliqua hæc nostra Carrotia est. Falluntur qui arborem Iudæ esse putant, quoniam arboris eius ruber flos est, non albus, qui præterea Cassiam nostram fistularem opinantur non minùs quàm illi decipiuntur. Est enim illi flos luteus, teste Theophrasto. Dalechampii sententiam equidem probamus : sed eius argumentum non validum, arbor enim Iudæ fert etiam flores albos, teste Clusio.

Lonicerus Sanct Johans brodt / quasi panem S. Iohannis diceret, Græcè Ceratiam, Latine Siliquam : & sic etiam Cordus in Diosc. Lacuna & Castor vocant. Scaliger in Theophr. *Carabam*. Turn. part. 2. Siliqua. Angl. *Carob* vel *Beane tree*, fructus *Carob coddies* vel *Carab beano* : malè Angli interpretes noui testamenti verterunt *Coddies* simpliciter, hoc enim vocabulum omni legumini commune est.

Apud Turnerum pro Siliqua malè posita est figura Piperis Siliquastri. Anguill. describit, dicens, Siliquam arborem vocari Carobe, & *Cornachie marine*. Lob. & Penæ Adu. *κεράτια*, Siliqua Carobe, Carobia Actuarii, & vulgò Prouincialium, antiquorum *κερατωνία*. Obseru. *κεράτια* Siliqua : Gall. & Prouincialibus Carobe à Chaldeis, sic etiam dicta. Angl. *Selick tree* / Ital. *Silique* & *Carobe*, Hisp. *Algarronas*. Icon. Plant. & Tabern. Ceratia siliqua. Prosp. Alpin. Siliqua dulcis, Carob, vel Carnab ab Aegyptiis dicta. Camer. hort. Siliqua siue Ceratia. Dodon. Gall. & Lat. in fol. *Cerauniam arborem* vocat. Hisp. *Garouo* : *κεράτιον* autem, siliquam, aut Siliquam dulcem, in offic. nonnullis Xylocaracta : in aliis Carobe aut Carobole vocibus Italicis : ab Apulis verò *Salequa* vocatur : Hisp. *Alfarobas*, aut *Algorauas*, & absque articulo *Garouas*. Cæsalp. Siliquam arborem appellat, *Carrubias*. Clus. Siliqua, Græcis *Κεραυνία* : Arborem Gall. *Carouger*, fructum *Carouges* : Ger. fructum cum Belgis S. Johans brodt / Hisp. arb. *Algarouo* & *Garouo*, & fructum : *Garouas*, Hungari Germanos imitantur. vocantque fructum *Szent Ianos Renyere*, id est, D. Iohannis panem.

Quia autem in Siliquæ, arboris propriè dictæ, Aequivocatione versamur, scire hoc in loco conuenit, Arbori Iudæ Clusium Siliquæ sylu. nomen indidisse, non quòd Siliquæ Veteribus descriptio similis sit, sed quòd nonnullis Hispaniæ locis vulgari nomine appelletur. Cassia purgatoria à pluribus Siliqua Aegyptia, Indica, aut purgatrix cognominatur. Siliqua Gellii & Seruii in Flaminiciis, quæ est *Rhododendron siliquatum* Dalechampii nobis Nerium vocatur. *Azadaracht* arborem Bellon. Siliquam nominat, quod meritò miratur Gesn. hort. cum baccas non Siliquas ferat, vide lib. 5. Siliquam Theophrasti Monardo & Hermolao *Smilacem hortensem* Dioscoridis cum Trago & aliis esse reor. Siliquam verò Columellæ, cum eodem & aliis Fœnugræcum facio. de his lib. 17.

Nascun-

nerfa a Ceratonia.

Matth. not.

Cæsalp. & C. Bauh. notantur.

Cassia purgatrix non est Siliqua. Arbor Iudæ non est siliqua.

Dalech. not.

Panis S. Iohannis.

Caroba. Error interpret. noui Testamenti.

Turneri error.

Aequivocata. Arbor Iudæ.

Cassia purgatrix.

Nerium. Azadaracht.

Smilax hortensis. Fœnugræcum.

Locus:

Nascuntur arbores, quæ siliquas ferunt in regno Neapolitano, præsertim in Apulia, ac etiam in Campania, ut optimè sciunt ij, inquit Matth. qui Fundo Itrum, & hinc Molam iter faciunt. Valentino regno frequentissima est, autore Clusio, conspicitur & aliis Hispaniæ locis: nascitur verò apud Indos, aliòsque Orientales populos. Si Camerario fides non deneganda, ex semine facile crescit, sed in alterum, vel tertium annum, si vel parum negligatur, vix perdurat. Florere Ceratonia mox soluta Hyeme prodidit Dodon. Vere appetente: fructus autem maturos sub Autumno proferre. Xylocaratam vidi Patauij virentem Ianuario in olla apud D. Cortusum item in horto Pasqualigo satis magnam arborem. Sicca folia accepi Bononiæ à Do. Vlyssè Aldroando: ex semine arbor nata est Montbelgardi & Stutgardia Ill. nostræ Ducissæ Sybillæ Anhaltinæ.

Tempus.

Vires.

Recentes
aluum solu-
unt.
siccatæ fi-
unt.
Vrina.

Siliquæ quidem virides sumptæ, autor est Dioscorides, & post eum Plinius, stomacho incommodè sunt, & aluum soluunt. Eadem siccatæ aluum sistunt, stomachoque commodiores sunt, & Vrinam cient, maximè quæ Vuarum recrementis compositæ asseruantur (*σημύλον συντιθέμενα*, Basileæ Cod.) Locus hic haud dubiè deprauatus est, nec dum tamen mihi, ait Saracenus, satis compertum est, quomodo restituì rectè possit. Plerique Græcas hæc siliquas, non minùs quam Vuas ellares, & Oliuas quoque ipsas, in vinaceis condi componiue, quò diutius tutiusque conseruentur, atque de Siliquis eiusmodi conditiuis hinc agere Dioscoridem existimarunt: sed non satis video, quamobrem ex instratis eo modo vinaceis Siliquæ ciendæ vrinæ vim sibi asciscerent. Andreas Lacuna legendum censet, *τὰ ἐκ τῶν ὀξέων συμύλων ἐπιτόμενα*, quasi tum demum vrinam ciere Siliquas voluerit Dioscorides, cum earum pulpa seu medulla prædulcis sola manditur, reiectis nimirum internis granis seu seminibus ac etiamnum cortice: quo modo congeneris plantæ, cassiæ nigræ quæ & Aegyptia Siliqua dicitur, solam medullam seu pulpam usurpamus. Plinius certè quidem lib. 15. cap. 28. cum in pluribus semina placeant, in Siliqua damnari prodidit. Fottassus etiam ad differentiam cuiusdam Siliquarum generis, quod seminis granorumve expers fuerit, tale quid pronuntiare potuit Dioscorides. Serapio interpretatus videtur, Siliquas quæ musto aut sapa condiuntur: quod minùs certè placet. Enimvero *σημύλον* quidem nomine non tantum musti reliquias hoc est, vinaceæ, olearumve nucleos, sed & τὰ αὐτῶν ἐκπίεσματa seu *σερεὰ λεύκανα*, hoc est, solida recrementa quæ vis oleisue torculari expressis reliqua sunt, significari testantur Galenus & Athenæus: vnde & Analogia quadam ipsa quoque Siliquarum semina & earundem tusarum expressarumque reliquiarum seu recrementa intelligi posse videntur. At verò *σημύλα* Græcis pro musto sapæ accipi nusquam, quod sciam obseruatum est.

Tempera-
mentum.

Ceratonia, porro Galeno, exsiccantis est & astringentis facultatis, sicut & fructus eius, quem Ceratia vocant, nonnihil etiam dulcedinis continens. Accidit autem istis quiddam simile Ceratosis. Nam si humida sumas, magis ventrem subducunt: sicca verò magis sistunt, ut pote cum humiditatem expirent, & quod essentia est crassioris, tantum reliquum habeant. Est Ceratia parvi succi edulium ac lignosum: quam rem necessariò sequitur, ut concoctu sit difficile: nihil enim, quod lignosum est, facile concoquitur. Quin etiam incommodum id ipsis inest, haudquaquam

aspernandum: quod non celeriter deiciantur. Proinde satius est à regionibus Orientalibus in quibus nascitur, ad nos non importari. Ex Siliqua dulci arbore, Aegyptii Siliquarum tantum usum cognoscunt. Alpino scribente, mel quidam ex ipsis extrahunt dulcissimum, quo Arabes Sacchari loco Cassias solutivas recentes ac paruas, zinziger, Mirobalanos, Tamarindos, atque alios multos fructus condiunt. Huius quoque mellis usus est frequentissimus vice veri mellis ad Clysteres, & aliqui etiam per os sumendum concedunt ad subducendam aluum: ipso etenim aluus non minùs quam pulpa Cassiæ ibi ad excretionem mouetur. Utuntur etiam in renum inflammationibus eo, intus extraque appposito. Ad tussientes & asthmaticos ipsum non secus quam Cassiam exhibent, valdeque ipsos iuuat, nec minùs decoctum ex siliquis paratum, eadem hæc præstat. Siliquæ recentior ab arbore decerpente ingrato displicent sapore, sed tractu temporis in cratibus expansæ & siccatæ, adeò mitescunt, ut & dulces euadant, & gustui admodum suaves fiant: Apud Indos siliquæ melleo adeò redundant succo, ut eo ad condituram Zinziberis, aliorumque fructuum vtantur, ut Matthiolus refert. Valentino in regno iumentorum in pabulum cedit, Clusius.

Locus.

Mel Asi-
gypti ex Si-
liquis.

Conditura
In Clysteri-
bus.
Aluum mo-
uet.

Renes.

Pulmones.

Decoctum
Siliquæ Si-
rides in-
grati sapo-
ris.

MANGLE PYRI FOLIIS CVM

SILIQVIS LONGIS FICV

Indicæ affinis.

Mangle arbor est, inter eas, quæ in Occidentali India vulgariter nascuntur, selectissima cum ad ædificiorum fabricas, tum ad reliqua fabrilia. Crescit vliginosis locis, littore maris, saluginosisque fluminum & torrentium in mare delabentium ripis: folia habet maioribus Pyri foliis similia, crassiora tamen, & paulò longiora: Siliquas binos palmos longas, aut maiores, easque crassas, Cassiæ solutivæ fructui pares, fusci coloris, pulpam instar coaguli siue medullæ ossium similem continentes, quæ Indi aliorum eduliorum penuriâ vescuntur: etenim licet amara sit, salubrem tamen cibum esse ferunt. Ego nihilominus, [inquit Ouiedus apud Clus. Exot.] ab eius esu in morbum incidi, tametsi adeò delicatus non sim, nec ab iis cibis abstinere in penuria soleam, quibus alios vesci video: quinimò nulla etiam urgente necessitate degustare non piget, ut commodius describere queam: eaque de causa hunc fructum degustabam: sed brutorum animantium, & syluestrium hominum potius cibus dicendus videtur. Admiranda autem eius arboris est natura: plurimè enim simul crescunt, multivæ eius rami deorsum vergere, & in radices conuerti videntur: nam præter multos, quos erectos, foliisque onustos atque ab innicem seiunctos, reliquarum arborum instar, habet, frequentibus etiam aliis crassioribus & tenuioribus *αφύλλοις* sese ad aquam demittentibus, aut sub terra aut arena radices figentibus, prædita est: qui ubi apprehenderint, alios ramos sursum vergentes proferunt: etenim non minùs firmiter hærent, quam primarius arboris truncus, sic ut ex multis caudicibus simul connexis videatur arbor: egregio sanè spectaculo, & singulari huius arboris natura: Hæc Ouiedus.

Locus.

vsum.

Descript.
Siliquæ
longæ.

Cibus a-
marus.

Ferdinand. Lobe. de Castagnela cap. 3. lib. 7. An Man-
Historiæ Orientalis Indiæ, meminit cuiusdam ar-
boris nascentis in Prouincia Malaca, quam Man-
giu appellat, radices caudicum instar sursum attol-

M m 2

lentis : An hæc nostra Ficus Indica inquit Clusius? Nos *Mangiu* hinc ponimus propter affinitatem nominis cum *Mangle*, cum qua etiam arbore respondere videntur, quæ Ferdinandus Lopez tradit.

CASSIA PURGATRIX.

CAP. II.

Descriptio

Folia.

Flores.

Siliqua.

Pulpa.

Semen.

Alpin. de-
scriptio.
Truncus.
Cortex.
Folia.

Flores.
Colore flo-
ris variat.
Cassalp.

Siliqua.

Cassia fistularis sapiens mihi è semine natæ plantulæ, folio Nucis Iuglandis, oblongo mucronato: flores longis tenuibus pediculis herent, plures iuncti veluti racematim ex ligula, eo modo, quo flores Laburni, foliis ea latitudine, ut vix tegas, striatis, è quibus stamina longa emicant, quibus apices sulcati in-

nondum planè delapsis succrescunt Siliquæ, quæ paulatim grandæscunt, ad cubitorum duum longitudinem cylindricæ formæ, digitum transuersum in diametro habent, colore nigricante, in quibus secundum longitudinem commissurarum veluti vestigia apparent spadicea, alterâ quidem parte duo, alterâ tria, intrinsecus membranulis ordine dispositis, intercipitur pulpa Ecclysmatis consistentia, dulcis, nigricans, atque vna semen Tamarindo grano minus, compressius, coloris fului, ex oblongo rotundum, durum, nitida superficie, quod medium secat stria rubra singularis: rariùs gemella semina inter parietes hosce veluti intergerinos inueniuntur.

Actuar. arborem non attingit, ast Siliquam eius ita describit. Nigra Cassia est fructus fistulosus, teres, oblongusque, concretum intus humorem ferens, non vna coalescentem continuitate, sed ex intervallo intercedentibus lignosis tenuibusque membranulis septum, seminalibus granis, figurâ & specie non dissimilibus iis, quæ cognita nobis Siliqua profert. Porro non tantum ramos foliaque Nucis proxima scribit Alpinus, sed & truncum, cui cortex sit planus, mollis & cinereus, qualis omnino in crescente Nuce spectatur: Folia multa, plura quam in Nuce, alata, ex quinque coniugationibus contexta, duplo Nucis foliis longiora, & in extremo aculeata [vel potius acuminata,] floribus colorem adscribit aureum, Cassalp. album, odorem valde gratum, præsertim Oriente Sole, quo fiat ut Aegyptii diluculo per Cassiarum loca deambulare sepiùs odoris causâ consueuerint, quod aurâ à Cassiis eximium ac gratissimum odorem spirantibus, ad ipsos delatâ, oblectentur, nasci autem Siliquas primùm contortas, perque maturitatem denuò dirigi: Quæ Pelusii in arboribus legantur, corticem habere crassiorē, & parum intus substantiæ continere: Cayrinas verò & Alexandrinæ cortice

constare tenuiori, multaque substantiâ intus plenas, ex quo hæc cæteris omnibus bonitate præferantur. Et has duplicis esse differentiæ: etenim alias subrubras, quas *Abes* vocent, à calore illiusce gentis, cerni, quæ sint omnium optimæ: & alias nigras.

Est huius folium Pyri folio ferè simile, inquit Monardus: flos verò exiguus, albus, quinque foliis constans, ex quo enascuntur oblongæ Cassiæ Siliquæ.

Foliis, ut tradit Acoſta, Mali Persici similibus est, nonnunquam angustioribus, locis præsertim siccoribus nata: floribus luteosis, aut flauis: arbor ipsa Amygdalæ magnitudinem æquat.

Garcia verò foliis est Mali Persici [non similibus] angustioribus tamen aliquantulum, & virentibus: floribus Genistæ perquam similibus, luteis, Garyophyllum odore referentibus: Quibus decidentibus succedunt oblongæ siliquæ, virentes admodum ante maturitatem, [non rubentes, ut Lac. Garcias] quæ maturitate nigredinem consequuntur, Monard.

Acoſt. & Garc. eidem longitudine interdum quinque palmorum, nonnunquam infra binos palmos.

Persicæ Mali folia quodammodo æmulantur, si singularia separe, inquit Clusius: Quoniam verò coniugata bina semper in oblongo neruo nascuntur, & summa ala postremum imparem numerum faciunt, commodius meo iudicio, comparassent cum Fraxini foliis, aut similibus arborum, quæ alata folia ferre solitæ, & integra plerumque abiicere consueuerunt, quemadmodum Iuglans, Sorbus, Rhus, Ceratia, &c.

Cæterum dispiciendum est, an stirps hæc Veteribus fuerit cognita, cuiusve historia literarum monumentis mandata.

Ad Theophrastum igitur quod attinet, non videtur is huius meminisse, nisi sit ipsi, quod tamen non credimus lib. 4. cap. 5. Arbor Indica, cui fructum longum, nec rectum, sed contortum, cibo dulcem adscribit: sed morsus in aluo, difficultatē facientem intestinorum: ob quod Alexander ne quis mandaret interdixit. Vide Hist. nostr. lib. 1. post Ficum Indicam, Arbores Indicas.

De Eiarxamber, id est, Cassia fistula ita scribit Serapio. Sunt canne concauæ, quarum color est rubeus, ad nigredinem decliuus, & intra ipsas sunt Laminæ ex carne nigra, & parietes diuidentes inter eas, & inter Laminam & Laminam sunt grana Xylocaræ & eiusdem magnitudinis, quorum color est inter glaucedinem & ruborem, & Cassia quidem affertur ex India & Babylonia, & terra Aliemem. Et electa ex ea est illa, quæ est in Canna sua interiùs nigra, & grauis, & lucida, & quod de ipsa utimur, est cor vel caro eius interior.

Auic. Cassiam fistulam [Chaiarlander] duplicem facit. Dicit enim aliam *Kebuliam*, aliam *Aegyptiam*, Meliorem esse illam, quæ sumitur à Canna, & quæ est splendidior & pinguior: Et meliorem Cannam ipsius esse illam, quæ splendida est & plana.

Cassia genus est, quam ætas nostra, inquit Hermol. cognomento fistulæ appellat, & ab aromatica lignea discriminat, Veteribus ignotam. Quare scire oportet, si quando Cassiam Syringa [fistulam à Diosc. *παραία σείνη*], lata fistula nuncupata] apud antiquos Græcos legere contigerit, non pro ea capiendam esse, quæ nunc [ex Arabibus] *Cassia fistula* dicitur, colore rubro nigras, Lami-

Eiarxamber Serapion.

Grana Xylocaræ. Locus.

Delectus: Vfus cordis, vel carnis.

Chaiarlander. Auic. differentia. Delectus pulpa. Canna delectus.

Laminis intus carnofis, quas parietina discludit, feminibus Siliquæ Ceratiæ, ad deiiciendam bilem vltam mirè valens: Inuenio, apud Græcos autorem qui Paulum & Oribasium ita loquentes induxit. Cassia Syrix aduersus flauam bilem prodest: & item eos qui præter naturam pallescent: item Anginas & Laterum dolores & peripneumonicos: Hec Paulus. At Oribasius refrigerari eam inquit iecinoris calores intemperatos. Hanc recentiores Græci calidam & humidam abscessu primo perhibent, idem ferè Mauritanii de Cassia quæ bilis per aluum detrahitur, & quæ propterea Cathartica dici potest.

Cassia Syrix.

Cassia Cathartica.

Fistula non bene dicitur.

Cassia Syringodes, Veteribus ignota.

Cassia fistulacea, Calamus, Canna.

Cassia nunc appellata parum rectè *Fistula* nomen adiectum comprobatur Marcellus: ait enim Siliquæ magis quàm *Fistula* nomen illi congruere: Veteres eam ignorasse aut uti noluisse.

Ignoram autem fuisse Dioscoridis, Plinii, & Galeni ætatibus Cassiam testatur Ruell. qui à Recentioribus Græcis Cassiam Syringodem, id est, fistulaceam: ab Actuario *Cassiam nigram*: ab aliquibus *Calamum*, id est, Arundinem seu potius *Indicam Cannam* nominari scribit.

Curtius scit esse Cassiam Syringodem (fistularem) arborem, non fruticem, itaque etiam vulgaris Iuglandis magnitudine, ex illorum monumentis qui eam viderunt & delinearunt, vocari Cassiam Cathartica, & Aegyptiam Siliquam, multos eam arbitrari, quæ antiquis Lignea Cassia dicta sit, quæ tamen subscribentibus Monachis in Mesuem eiusdem generis cum Cassia fistula non est, quæ antiquis Græcis incognita fuit. Idem tamen scriptum quandoque reperiri aiunt, siue impressum, Cassia fistula, ubi debeat intelligi Cassia lignea, ut e.g. in Antidot. Nicol. in el. quod intulatur Antidotum hæmagogum &c. quoniam plures sint species Cassiæ lignæ, ut alibi ex Galeno ostensum.

Cardan. Siliquam Indam, Cassiam nostram vocat.

Apud Syluium Cassiæ cortex, *αβερύζη* & *κασιός*, Cassia Aegyptia, Cassia Cathartica (purgatrix) Cassia fistula Arabum veteribus Græcis indicta, recentiorum Cassia Syringodes (fistulacea & nigra Actuario (scribenti passim *κασιός* & *αβερύζη* τὸ *εντός*, à quo bellè describitur,) Synonyma sunt.

Cord. in Dioscor. Cassia fistula in usum Medicum ab Arabibus introducta, à recentioribus Græcis Cassia nigra appellata, cuius fructum Aristobulus Fabam Indicam vocat: Item hist. Siliqua Indica Veterum, Faba Indica Recentiorum, Cassia solutiva seu laxativa.

Siliqua Indica.

Faba Indica.

Fuchl. de comp. med. Cassia purgatrix & Aegyptia. Nicolao *Fistula* & *fistularis*.

Quando Galen. i. de antid. plures enumerat Cassiæ species, & præcisè ab aliquibus fistulam dictam, quam iunior Andromach. reiiciendam censet, ne quis tam *αβερύζη* aut fatuus sit, ut Cassiam illam fistulam cum hac Arabum & Officinarum soluente Siliqua Aegyptia dicta confundat, prudenter monet Amatus, Ac etiam Theod. Dorsthenius: præsertim quum multum inter se differant, cuius inanimaduertentiæ multi, quum Cassiam pro euocandis mensibus legebant, non Cassiam illam Græcorum, sed potius Siliquæ huius purgantis cortices, mulieribus non sine ingenti periculo propinabant, ut Leoniceus prius aperuit.

Siliqua Aegyptia.

Error. Med.

Siliqua purgans.

Amati de descriptio. Lignum fistulaceum.

Arbor Cassiam fistularem ferens procera est, inquit Amatus, foliis Nucis, per ordinem veluti in Fraxino dispositis, cui cortex cinericei coloris, quo detracto rubicat in superficie lignum solidum, intus nigram, quod dum vitur pessimè

olet. Ceratium propter semina, quæ huic Siliquæ Aegyptiæ, Cassia fistularis dictæ, feminibus sunt similia, Cassia fistularis appellanda non est, quamquam omnino non abs re esset, affirmare Siliquæ arborem, speciem Cassiæ huius fistularis esse, unde non immerito quidam Cassiam fistularem, Siliquam Aegyptiam appellant: Imò Federicus à Rocha, sola tantum ratione has arbores differre putat, propter siliquas, quas maximam habere similitudinem ait, & utrasque in arbore eodem modo pendere.

Non est Cassia Veterum inquit Corn. quæ hodie Cassia fistula vocatur, & cui fructus ad cornu similitudinem teres ac longus est, nigram habens intus medullam, quam etiam atramentum vocat, membranis distinctam, & nucleis talibus, quales in Siliqua quam vulgus *panem S. Ioannis* vocat, cernuntur.

Cassia fistula.

Cum in Aegypto tanta proteniat copia arborum Cassiæ, mirabatur Bellonius Veteres eius nullo modo meminisse: ut & Theophrastum, qui penè de omnibus reliquis plantis Aegypti locutus sit, eius non meminisse: nisi 3. capite lib. 4. eius mentionem fecerit, ubi ait sibi relatum, tantæ magnitudinis arbores ibi provenire, ut tres homines non possint amplecti. Suspicio autem eius inde proficiscitur, quod Cassiæ arbores inibi sint crassitudinis & altitudinis Nucum Iuglandium, simileque folium habeant.

Arbores maxime. Theophrastus.

A Matthiol. in Dioscor. vocatur Cassia solutiva, Aegyptiaca Siliqua Recentiorum quorundam, cuius arbor inter valde proceras annumerari possit, materie solidâ, compactâque: cortice tenuis buxæ colore, medullitibus vero nigra, non secus ac Ebenum, siue Guaiacum: Recente grauius olente, sicca tamen minimè: folio Siliquæ, sed magis in acutum tendente, cortice cineritio: radicibus magnis Iuglandis modo: à ramis siliquis pendentibus prelongis, teretibus, densis, nigra dulcique medullâ repletis, non ut in ossibus continuâ, sed crebris lignosisque membranis distinctâ: inharere vnicuique membranæ semine duro, Siliquarum semini aded simili, ut alterum ab altero discerni non possit: ex quo eum non errasse putauerit, qui crediderit has plantas esse congeneres. Sed quicquid dicat Matthiolus, attamen semina in Siliqua arbore non sunt ita similia Cassiæ feminibus, quin facile discernantur: his enim sunt minora, & diuersi coloris: Apud Matthiol. olim nulli appicti flores, in Italicis vero & Germ. Hist. additi, non tamen eo ordine quo oportebat, flores enim non sunt singulares, sed multi dependentes ex longo pediculo, eo modo quo Laburno: particulares alioqui flores satis commodè expressi essent in Matthiolo si haberent apices multos.

Siliqua. Materies.

Cortex.

Matthiol. notatur.

Camer. hort. Cassia Aegyptia siue purgans. Epit. & Hist. Matthiol. Germ. [ubi pulchram apposuit figuram particularium florum] Cassia solutiva.

Flores aliquando communicauit Gesnero, Florentiæ mihi siccos datos, cuius rei testimonium extat in eius epist. quadam ad Ottonem ubi ait. Cassiæ Aegyptiæ florem vnum atque alterum attulerat mihi ex India Ioh. Bauhinus, quem pingendum curavi: Matthioli editio Germ. flores aliquot habet, sed non ita bene pictos, neque in sua serie. Idem de hort. Cassia fistula, seu nigra, Alexandrina, Siliqua Indica. Castor falsam Matthiol. figuram habet. Alpini figura placeret, si flores particulares exprimerentur. Tabern. malam habet figuram. Apud Theodor. Dorsthen. similiter inepta icon, quam pro Cassia lignea pos-

Matth. notatur.

Theod. Dorsthen. notatur.

nit, Cassia fistula dicitur. Monardo, à Costa & Garcie Cassia solutiva.

Euch. Roess. Euch. Roess. per Cassiam fistulam, Cassiam solutivam intelligit, verum pictura eius mala: ineptè præterea Cassiæ fistulæ semina cum Pæorix seminibus comparat. Leoni Afric. figura mihi videtur falsa. Dodon. Lat. in fol. Cassia nigra Veteribus incognita, vel aded neglectim habita, ut eius non meminerint.

Siliqua. Lobel. Obseru. Cassia purgatrix: Officinis, Gallicis, Germ. Belgis, Italis, Anglis Cassia: Hisp. Canna fistula. Icon. Plant. Siliqua, aut Cassia purgatrix Arabum, Carobis similis. Figura non bona, nec etiam Dodonæi.

Folia Mori. Cæsalp. Cassia, cuius Siliquæ afferuntur ex Alexandria, meliores & ex Occidentali India, tradunt arborem in Aegypto nasci crassissimam: foliis quadantenus Mori, aut Nucis Iuglandis, [nos vidimus ex semine nuper natam folia Siliquæ produxisse] flore lato, candido: copioso fructu, ut præ pondere rumpantur rami, nisi ante maturitatem leuentur. In India traditur arbor Pyri magnitudine: foliis Persici angustioribus, & virentioribus: foliis [floribus lego] Genistæ luteis, odore Gariophylli, quibus decidentibus Siliquæ longæ subnascuntur &c. Videtur Theophr. hanc intellexisse, cum Siliquas quasdam Ficus Aegyptias appellari scribit, & fructum anniculum novum expectare, subnasci autè novellum fructum sub Cane: postquam alter detractus fuerit, veluti racemum vniuniformem, qui in Autumno explicetur in flores candidos, deinde per Hyemem usque in Aestatem enutriti: folio perpetuo. Quæ omnia magis Cassiæ conveniunt, quàm Siliquæ supradictæ. Plinius quoque tanquam alteram videtur intellexisse, cum de Ceronia appellata, transcribit ex Theophrasto ea, quæ dicta sunt. Hæc Cæsalpinus, cuius opinio erronea. Non enim Theophr. libro quarto capite secundo. Et ex eo Plinius, intellexit Cassiam purgatricem, sed Ceroniam siue Siliquam, ubi ea describitur & non diuersa planta: Vbi nam etiam obseruavit Cæsalpinus albo flore non demonstrat: Fortè Cæsalpinus id scribit, quia existimabat à Theophrast. traditam, cur dicat folium à Theophrasto perpetuum dictum magis convenire Cassiæ quàm Siliquæ, nescimus: Certum est Ceroniam folio esse perpetuo: Cassiam Aegyptiam foliis quadantenus Mori, aut Nucis Iuglandis, & prodiisse foliis Siliquæ mirum est: folia enim trium harum arborum multifariam inter se differunt: à nobis satis seminibus sapius prouenerunt plantulæ, in quibus folia acuminata, qualia pinguntur ab Alpino & in figura nostra emptitia, non rotunda ut Siliquæ, quod ille ait. Quid si Cæsalpinus seuerit Ceratonia pro Cassia, vel utramque, & prouenerit tantum Ceratonia, quæ melius durat faciliusque prouenit, quàm Cassia? Illud etiam considerandum, an Indica Cassia differat foliis Persici ab Aegypcia, flore non differre iam ex Alpino [qui in Aegypto aurei coloris esse scribit] demonstratum, quamuis differentem, nempe coloris lutei dicat Cæsalpinus. Theophrasti & verba Plinii demonstrant manifestè Cassiam diuersam: Siliquæ enim non ex trunco, vel ex ramis crassioribus, sed ex extremitatibus, ex longo pediculo, Laburni vel Anagyridis modo. Idem nobiscum sentit Dalechampsius cum scribit, falli qui Plinii Siliquam Ceratonia, Cassiam fistularem nostram putent, Cassiæ florem luteum esse, non album.

Cæsalp. not. Hist. Lugd. *κασσία μέλαινα*, Lat. Cassia nigra, Me-

dici, Sepplasiarique Arabum, à quibus inuenta est, sectatores, Cassiam fistulam vocant, alii Cassiam solutivam, alii Siliquam Aegyptiam, siue Cathartica. Siliqua Aegyptia, Italis Cassia & vulgò Cannella, Germ. Zimmetrörlein/ Hisp. Canela, Gallis, Cassé. Compiler Hist. Lugdunensis ineptè adscribit Siliquæ Aegyptiæ, siue Cassiæ nigre, siue Catharticæ, vulgò dictæ etiam Cassiæ fistulæ, Canellæ appellationes, & Zimmetrörlein.

Portò, à Costa & Garcia testibus, Arab. vulgari ter dicitur *Hiarxamber*, ut & Persis, atque Turcis, asserit tamen Cogecela Medicus Persa, hoc vocabulum merè Persicum, Arabicum verò legitimum esse Gazatfalus: in Malauar Comdaca, vel Condaca: in Canara *Bauasinga*, *Hafanguia* & *Bauasenga*, in Decan & à Bramenis *Bauasinga*, arbor verò *Baua*, & *Bahoo*, quemadmodum & in Canara, in Guzarate & à Mauritanis regnum Decan incolentibus *Gramala*, seu *Gramalla*. Cæsp. Bauh. dum apud Matthioli. non citato Cæsalp. annotat [an Cassiam purgatricem intellexerit Theophr. cum Siliquas quasdam Ficus Aegyptias appellari scribit] finistram opinionem Cæsalp. propriam facit, quod non fecisset si textum Græcum consuluisset, & Cæsalpini nomine eam opinionem introduxisset, uti debebat, siue bonam siue malam.

Cassia Cathartica partim in India, partim in Aegypto nascitur folio Iuglandis. Alexandria sibi visam Ponticus Facinus Hermolao retulit. Negotiatores in hortis Alexandria nascentem proferunt, iam & Asia communis facta dicitur. Seritur & apud nos, [Venetianos] verum frustra: quia nec ad frugem peruenit & celeriter opprimitur. Ruellius & Curtius alienis pennis se ornantes, hæc de loco transcribunt suo nomine. Insulæ Divorum Dominici & Ioannis de Portu diuite, tantâ quantitate nobis transmittunt Cassiam solutivam, ut non modò Hispaniæ, sed etiam toti Europæ, atque aded vniuerso orbi sufficiat: nam & in Orientem, vnde deferri solebat, plures naues eâ onustæ vehuntur, quàm Cantabri ferrum mittunt. Multa Cassia solutiva nascitur in Cayro, & plerisque aliis Prouinciis tum Orientalis tum Occid. Indiæ. Præfertur tamen quæ ex Orientali delata est, quæque locis ad Septentrionem magis vergentibus nascitur. Tanta est eius frequentia in Cambaya, vnde præstantissimam aduehunt, ut vnius Candil [quingentarum & viginti duarum librarum pondus hoc est] pretium, non æstimetur pluris quàm nummo aureo, qui trecentos & sexaginta maravedis [æreos obolos Hispanicos valet. In montibus verò Cranganor, & per vniuersam Prouinciā Malabar [quando eius maximum pretium] singulæ libræ viginti maravedis redimi possunt, hoc est, paulò pluris quàm dimidio regali Castellano, siue batzio Germanico. Nascitur in Malauar, Canara, cuius prouincia est Goa, Decan, Guzarate, præstantissima tamen & durabilior locis ad Septentrionem magis vergentibus, ut in Cambaya. Inuenitur & in Cayro, tum in Malaca, Sofala, Sian, totòque eo tractu. Hanc non nisi syluestribus spontè factam, vidi, inquit Garcias, in Americâ tamen, [quam falsò Indiam Occidentalem appellant, quandoquidem vnica sit India ab Indo flumine denominata, Veteribus cognita] intelligo è syluestribus locis tralatam esse in hortos & agros, ita ut nunc istic frequentissima sit. Fortunatiores tamen nostros Lusitanos puto, apud quos sine satione tantâ copiâ nascitur, ut vnius Candil, hoc est, quingentarum & viginti duarum librarum pretium non excedat, decem regales Castellanos, qui

Locus & tempus.

Ruell. & Curt. not. Cassia solutiva.

Candil.

Cassia sponte nascitur.

Error in quo, quis pensum.

Candil quid sit?

Pardaon. qui constituunt aureum Indicum Pardaon nuncupatum. Cramer. scribit si semina bene macerentur prouenire instar Siliquæ. Arborem florere incipere mense Iunio, florere toto mense Iulio Alexandria & Cayri tradit Alpinus: Pelusij verò, nunc Damiatæ, mense etiam Septembri florere vidit. Cannæ vel fistulæ toto anni spatio maturantur, totòque anno in arbore manent, quas Agyptij Iunio tantum Cayri colligunt, quo tempore multæ parvæ recenter ex primis floribus productæ virides spectantur, Phaeolorum siliquis valde similes: quæ paulò post crescentes, paulatim viridem colorem in nigrum commutant. Quæ in America reperiuntur arbores, Cassiam ferentes, non ita præstant ut Aegyptiaca aut Arabica autore Theueto, Ad littus à Sumatra dictum, Cassia fistula crescit adeò ingenti copia in sylvis, ut ex ea multitudine, teste Linschotiano, naues onerariæ repleti possent, sed non colligitur ab incolis. Arbores celsæ sunt & patulæ ex quibus dependent Ceratiorum instar Siliquæ, virentes aut Cinereæ: Sed quæ maturæ factæ, sunt spadiceæ. Crescit copiosè in Sunda.

Americana. Cassia fistula, autore Mesue, calido frigido temperata, nisi quod paulò est calidior, humida primo gradu, clementer & innoxie à ventriculo bilem & pituitam purgat leniendo, febribus inde ortis confert, sanguinem hac ratione puriorem reddit, ac eius sanguinis & bilis fluxu acrimoniam frangit, resoluit thoracis pulmonis & asperæ arteriæ phlegmonas, easque partes lenit, ipsa morbus expers, sitim sedat, præsertim sumpta cum succo Intybi, vel Cichorii, vel Solani arte depurato, Intemperiem denique renum calidam mitigat, cum diureticis sumpta & Glycyrrhizæ decocto, ob idque calculum in his gigni prohibet. Si autem viscera sunt sicciora, Cassiæ lubricitas augenda est oleo Amygdalarum dulcium: si debilia & lubrica sint, minuenda Myrobalanis vel Rhabarbaro, vel aqua cum Mastiche cocta, vel spica addita: Si ad vias Vrinarias ferri eam volumus, vetrica misceantur. Quoniam verò tardius & imbecillius purgat, acre aliquid (quale Thymum, Hyssopum) actionem intendens, misceatur, aut potius aliquid medicamentorum valenter purgantium: efficaciusque purgat, hæc, si ex sero lactis propinetur. Tam est benignum & innoxium hoc medicamentum, ut omni ætati & ipsis etiam pueris, & prægnantibus tuto sumatur. Sapor eius est dulcis, inquit Aben Mesuai, & virtus eius prompta est, quòd ipsa est æqualis complexionis: Et virtus eius tertia est, virtus quæ extinguit acuitatem sanguinis, & sedat apostemata dura, quæ sunt in gingivis & gutture, quum sit ex ea gargarisma, & confert ictēritiæ, & dolori hepatis. Et proprietas eius est purgare cholera adustam, & mollificare ventrem mediocri mollificatione, & dosis eius est à drach. iij. usque ad decem: mundificat nervos. Rhasis: Melior ex ea est, quando extrahitur à Canna, & est æqualis inter caliditatem & frigiditatem, laxat ventrem cum temperamento, confert apostematibus calidis, & maximè gutturis, & declinat ad caliditatem, plus quam ad frigiditatem, adeò ut ferè perueniat ad principium primi gradus, & desertur de Babilonia & Albafra. Chaiarlander iuxta Auicennam est equalis in caliditate & frigiditate, & est humida, Est resolutiua & lenitiua. Confert apostematibus calidis in visceribus, & propriè gutturis, quando ex ea fit gargarismus cum aqua Solatri, & lenitur super apostemata dura, & confert eis: Leniuntur ex ea Podagra, & iuncturæ dolorosæ. Gargarismus ex ea

Vires & Temperamentum.
Ventriculus.
Febres.
Thorax.
Solani succus.
Renes.
Correctio.
Viscera sicciora.
Omni bus conuenit etiam prægnantibus.
Triplex Virtus Aben Mesuai.
Affectus gingivæ & gutturis.
Abor vulpis.
Dosis.
Rhasis.
Delectus.
Apostematibus.
Temperamentum.
Vires & Virtus.
Gargarismus.
Articuli morbi.

Tom. I.

cum mucilagine Psyllij dissoluta præfocioni confert. Mundificat hepar & confert ictēritiæ & dolori hepatis. Est lenificatiua ventris: Et educit cholera adustam & phlegma: & soluit sine nocumento, & absque mordicatione, adeò quòd ipsa est conueniens prægnantibus, & soluit eas. Loco eius ponitur pondus ipsius de Teneriabin: & triplum ponderis ipsius de carne passæ: & octaua ponderis ipsius de Turbith: & quandoque ponitur loco passularum succus Liquiritiæ: Cassia ut docet Actuarius, tribus vel quatuor drachmis vix mouet aluum: flauam bilem, sed magis retorridam, & quæ iam in atram degenerauit, extrahit, quin etiam pituitam educit mediocrem: præbemus quibus potentius medicamen aliud dari non potest: nimirum pueris & foeminis vtero ferentibus, commoditate & necessitate urgente representamus, & iis quibus exuperans febris reliquorum medicaminum vsus respuit. Temperatos, inquit Monardus, illos efficit, qui Cassia vtuntur: utilis maximè in renum & vrinæ morbo, duabus horis ante cœnam sumpta: Deffluxionibus prodest, duabus à cœna horis. Assiduus illius vsus ante prandium aut cœnam calculi generationem prohibet. Foris cum Amygdalarum dulcium oleo illita, graues pulmonum & renum dolores mitigat. Dosis pulpæ eius est a. 3. 10. ad fescunciam usque: non exempta verò, quatuor vnciarum. Lenit, resoluit, sanguinem depurat, eiusque & bilis calorem infringit. Humida est in primo gradu, ad calorem, sed mitem tendens. Porro huius flos duobus modis condiri solet, nempe aut cum Saccharo tritus, rosati Sacchari modo: vel flos integer Saccharo exceptus, & vrà coctus: vtraque ratione bene sapit, & sine molestia euacuat, sumptus ad duarum aut trium vnciarum pondus: si aliquod inest vitium, inde accidit, quòd viliori Saccharo excipiat: eosdem effectus præbet, quos ipsa fructus pulpa. Cæterum, eos qui Cassiam solutiua ad ventrem leniendum & euacuandas fæces prescribunt, admonitos volo, ait idem ille, ut eam breui admodum spatio ante prandium sumendam esse præcipiant, nempe ad summum dimidia hora, quoniam cum cibis mixta, simul cum illis facultates exerit, eaque ratione facilius & sine molestia opus suum molitur, quod minimè facere potest, quæ duabus aut tribus horis ante cibum sumitur, ut hodie vulgò fit, quoniam cibi sumptionem differendo, peragere suum opus cupit: & cum sit valde debilis, prorsus in vapores resoluitur, per vniuersum corpus sese diffundentes: & si diutius cibis differatur, in alimentum conuertitur: quod multorum annorum, quibus medicinam feci, experientiâ didici: propterea semper illam solummodò dimidia ad summum horâ ante cibum exhibere soleo: facillimeque est eius operatio: si verò multis horis ante cibum datur, parum admodum euacuat: Purgantia verò medicamenta cum cibis permisceri, auctor est Hippocrates multis locis, atque etiam Galenus in commentariis. Verum quidem est, multis horis ante cibum dari solere, quando non euacuare, sed vapores, duntaxat per renes & reliquum corpus diffundi cupimus. Cassiam salubrem perhibet Syluius sanis & agris, ad aluum clementer leniendam, quouis tempore tutam, etiam initio epularum, aut paulò ante cœnam: hodie dari cortice, membranis, & seminibus per cribrum purgatam, ab Vncia dimidia ad fescunciam, vel drach. 10. manè vel ante cœnam: sed paulò ante pastus duos, tres quatuorue proximos, drachmis duabus vel tribus: his, quibus sit aluus natura pi-

Hepar.
Cholera adusta & phlegma.
Prægnantes.
Substituta.
Dosis.
Bilis.
Pituita.
Grauidis & pueris.

*Cassia
condita.
Semen an
purget?*

grior: In quem usum quibusdam iucundius sit pulpa latâ cultelli cuspide exceptam deuorare: conditam Saccharo ab Indigenis dum recens sit ostendere Lusitanos & Venetos: Quam autem vim purgatoriam tribuit Monardus [Sylvius imponit Monardo, apud eum hæc non legimus, sed apud Fallopium] semini ipsius [maiores scilicet quam pulpæ ipsi] non recipiendam confirmare Musam suâ multiplici experimento, se periculum nondum fecisse. Corticem verò eius ad mouendos menses, aut partum iuuandum inefficaciorum esse malto, quam Cassiam aromaticam.

Mirum Ambrosium Paræum insignem alioqui Chirurgum Regium & alios plures adhuc præscribere cortices Cassiæ fistularis, vt vocant, ad facilitandum partum, licet à pluribus præmoniti id potius obitare & obesse, quam prodesse intellexerint.

Hallucinantur, ceu antè insinuatum, qui Cassiæ fistulæ [Græcorum antiquorum] loco, Siliquam Aegyptiam siue Cassiam solutiuam vulgò dictam medicamentis admiscunt, Mauritianos secuti, siquidem Serapio, Auicennas, Mesuésque, siue sit ipsorum, siue Interpretum lapsus, inquit Matth. Cassiam nigram, Cassiam fistulam vocare: certe crediderim dici posse in omnibus iis medicamentis à Mauritanis inuentis [quibus verbis excluduntur compositiones eorum à Græcis transcriptæ] quæ Cassiam fistulam expetunt, solutiuam illam esse inferendam, nisi Medici in eum errorem labi velint, in quem Leoniceus quosdam incurrisse testatur, qui ad commouendos menses difficiles partus, remorantésque secundinas, Cassiæ deiectionis corticibus, odoratæ lodo utebantur. Sed nimis temerè Matthiolus Serapionem, Auicennam, Mesuémque erroris incusat: Mauritanii loco Cassiæ fistulæ Græcorum non admiscunt Cassiam solutiuam, sed id factitant imperiti quidam, non animaduertentes Cassiam solutiuam ab illis quoque fistulam nuncupari. Ipsum distinguere potius decebat, inter Græcorum antiquorum Cassiam fistulam, quæ est Cassia odorata à Dioscoride, & Galeno descripta, & inter Cassiam fistulam Arabum, iuniorumque quorundam Græcorum, [vt Actuarii & Nicoli Myrepsi] quæ est Cassia purgatrix. Nunquid porro Cassia hæc eadem ratione, quâ Cassia Galeni fistula dici meretur? Sed exterius illita Erysipelas extinguit, ceterasque inflammationes, quæ cuti tenus emergunt.

*Inflam-
mationes.*

*Picra pul-
uis.*

Sunt è recentioribus Medicis qui eam nunquam suis ægrotantibus exhibent, ni Picræ puluerem admisceant, quod consultè factum existimat Matthiolus, præsertim si ventriculi & intestinorum imbecillitas adsit. Ego verò malim separatim dare alternis diebus, mirè enim ingrata Cassia cum Hiera. Post illius sumptionem cibum non quidem statim: sed aliquanto & exiguo post tempore exhiberi optimum esse existimat Mundella, quem sequitur Amatus quamuis eum non nominet.

*Error quo-
vundam.*

Quod de Cassiis aliqui dixere optimas cannas manibus conculcas sonum non edere, ibi planè falsum obseruatur [teste Alpino:] quando omnes recentes motæ sonum edant, atque etiam in arboribus Cannas à ventis motas, seminibus intus motis, multum sonum edere, quotidie prope eas habitantes audiant. Quod etiam dulces Siliquæ faciunt. Quæ verò ex Cassiis non sonant ab Aegyptiis vituperantur opinantibus id ob aqueam humiditatem intus collectam vitiatâ pulpâ accidere.

*Sonum e-
dunt.
Delectus.*

Neque immaturæ colliguntur vt aliqui referunt, emuntur verò sæpe sapius ab aduenis mercatoribus senio confectæ, cum ingens copia sæpe in ædibus ad eam rem parata, annos ad vsque quadraginta conseruetur: collectas enim ex arbore continuè in opportuna loca sic ii claudunt, vt nullus aër ingrediatur, cum ex minimo aëris contactu Cassiæ corrumpantur. Hincque sapissimè ad nos vetustate vitiatæ ac etiam acidæ mitti solent: quamobrem monitos esse velim omnes Medicos ac Pharmacopœos ne posthac se decipi sinant, & semper ex illis seligant recentes, quarum substantia subdulcis est, antiquasque acidum ponticumque saporem sapientes effugiant. Aegyptii Cassiis non vtuntur recentibus, sed saltem post quartum mensem: quandoquidem iuniores recentioresque inutiles, neque à noxa immunes obseruantur. Vtuntur verò nostri quoque fistularum pulpa vel in bolis, vel in potione parata. Est hæc pulpa quoad calorem temperata, atque humida supra primum gradum, bilémque ac etiam pituitam à stomacho, atque venis mesenterii educit, & sanguinem calidiorem temperat atque puriorem reddit. Abyssina vocata ceteris præfertur ad morbos biliosos, ac melancholicos, præcipuè in affectibus pectoris à distillatione acutorum humorum concitatis, quibus mirè subuenit: pulpa hac cum Saccharo candido, & Liquiritia pro secreto vti solent, ad renum vesicæque vitia: renum enim extinguit immodicum calorem, humoresque ab his partibus abstergit, atque per vrinam expellit, proinde ipsius frequenti vsu homines se à calculis præcauent. Eà etiam vtuntur ad tussim antiquam disphnoeam, asthma & orthopnæam, cum Agarico, pro calidis articulorum doloribus, maximeque in podagra dolentibus partibus emplastri modo ipsam adhibent, nec non ad calidas inflammationes eodem modo eius usum sequuntur: Siliquas verò Cassiarum, proinde ac Phaeoli paruas virides, in aqua prius parum ebullitas, & mox in umbra ab humiditate siccatas Saccharo vel melle condiunt, atque ad usum seruant puerorum delicatarumque mulierum, exhibent verò ad summum eas vsque ad uncias quatuor, & ad unciam in pueris, hisque vtuntur ad eosdem nuper dictos affectus. Errare eos scribit Camer. qui existiment semina Cassiæ purgare, quia potius adstringant, nec credendum esse cortices Siliquarum eius mouere menses & pellere secundinas. Quibus nau-seabundus est ventriculus, iis ex sententia Tabern. non est danda Cassia, sicuti nec iis quibus ventriculus imbecillis & humidus aut quos diarrhoea tenet, adeò autem clementer purgat, vt vix præterquam ex ventriculo aut ex paulò vterioribus visceribus trahat, in ardentibus febribus & imbecillitatibus, consultum est, id quod multis familiare, ante venæ sectionem corpus Cassia purgare: primas verò tenet, inter cholagoga. Vtiliter quinetiam datur in Thoracis morbis, quos falsi catarrhi concitarunt, ad calorem committamque bilem mitigandam, educendamque: prodest etiam hepati calidiori, aduersusque omnes febres ardentes, tempore potissimum calidiore. Sunt qui eà quoque contra vrinæ ardorem vtantur, id quod tamen Fallopio vehementer displicet, plus nocere quam prodesse asserenti, quod bilem magis ad vesicam ducat, esse enim diureticam: extra tamen hunc morbum, rectè posse in calida renum & vesicæ intemperie vsurpari. Cassiam extractam duplo plus euacuare, & eò magis etiam si in ipsa optimè conterantur & misceantur semina

*Reseruan-
tur ad ap-
plicas.*

*Aeris cor-
ruptu cor-
rumpitur.*

*Recentes e-
ligenda.*

*Vsu apud
Aegyptios.*

*Pulpa.
Bilis pitui-
ta.*

*Thoracis
affectus.*

Secretum.

Renes.

*Præserua-
tio à calculo.*

Arthritis.

*Siliquæ
condita.*

Dosis.

*Semina nō
purgant.*

*Febris ar-
dens.*

Thorax.

*Ardori vr-
ina non
conuenit.*

*Cassia tra-
ita.*

Semen pui-
gat. semina tradit Fallopius, ed quodd in omni parte
lig. nola robustior sit euacuandi facultas, quam in
pulpa ipsa, id quod se expertum saepe, &
casu primum in duabus Simiis inuenisse scribit:

Cassia
Cayrina. Ait præterea Cassiam in officinis vlitatam vnam
haberi ex Caffo, nigriorem & maiorem: & alte-

ex Alexandria rubicundiorē & minorem. Ex
ambabus autem eligendas esse maturas: maturi-

Maturita-
tis indicio tatem quidem autim naturitatem, non ex rube-

Lapsus
multorum. dine & nigredine, ex paruitate & magnitudine:
sed ex aciditate diiudicandam esse: si enim mor-

dicet valde fauces, indicari quodd sit matura: de-

cipi verò eos, qui contrarium teneant, pronun-

ciat. Pulpa Cassie recens extracte in vulgari est

Cassia bi-
lescit. vsu, in grauiis capitis affectibus, quam etiam
Lenitium singulare & benignum planè medica-

Aque di-
stillata. mentum existimat. Sed in me ipso, ait Querceta-

nus, sæpius contrarium sum expertus, qui nun-

quam eam sum usus, quin grauior illa fuerim im-

Cautio. mutatus, quod plerisque aliis eiusdem mei tem-

peramenti accidisse etiam animaduerti. Cū n e-

nim Cassia sapore sit dulcis, facilè bilefcit in bilio-

so temperamento, vt & Manna. Adde etiam si ex

ea in balneo vaporoso proliciatur distillatione

aqua, ex illa promanare (vt ex melle) aquam mi-

rum in modum fortem, acrem & mordacem, at-

que aded summè calefacientem. Idcirco cū

vsurpabitur Cassie vsus: id summa cautione &

circumspectè faciendum est: exploratà videlicet

vniscuiusque naturā & constitutione, cui ea pre-

scribitur, siquidem pituitosus, & obesi & crassi

corporis constitutione præditi eger, eā vti tutè

possit: alius verò citra noxam & commodè ne-

quaquam queat. Non vbique aut semper in om-

ni subiecto illius usus est recipiendus: ac ne pleu-

riticis quidem etsi omnibus aliis purgantibus, illis

interdicatur, ea tuta est, licet benignum & tem-

peratum, inter alia omnia, iudicetur esse medica-

mentum. Quin etiam eiusdem pulpā solā exhibi-

tā, vsque aded ventriculus distenditur & intum-

escit, vt magnā flatuum copiā perturbetur, ac

vehementer torqueatur, quod eā ytentibus val-

dè noxium & perniciosum est. Si autem ea in ma-

iori etiam dosi, aliquo apto decocto & idoneo di-

luatur, decoctumque clarificetur ac colo traiciatur,

Cassie meminisset in purgante medicamento, re-

liquis locis Cassiam ligneam denotari.

Ridiculum verò est quod de Lusitanis quibus-

dam, idem profert, qui crediderunt plerosque hu-

ius regionis homines continuā alui solutione la-

borare, quodd boues, quarum carnibus vescerē-

tur, Cassiam solutiū depascerent. Nam arbo-

res altiores sunt quā vt à bob^o depasci possint,

neque tanta est copia arborum, vt numerum in-

finitum vaccarum [siquidem multas isti alunt, nul-

lius verò carnibus indigenæ vescuntur] alere

possint. Deinde cū cortice prædita sit Siliqua,

verisimile est [etiamsi pertingere possent] vaccas

graminis pabulum, quod semper ferè hic viret,

istarum siliquarum auiditate non relicturas.

Maran. meth. Sepalsarij (fraudem hanc ape-

riente Marantha) Cassiam Catharticam viginolis

quibusdam latebris, cauernisque reponunt:

quidam etiam arena opertam quotidie aqua as-

pergunt: vel per aliquod spatium singulis die-

bus aqua macerant, quò plenior fiat, atque ob

imbibitum humorem recens etiam appareat:

quæ deinde deuorata, flatus, tormina, aliæque id

gen^o symptomata efficit, quæ perpetuò illam plus

minùs concomitantur. Vnde & suapte natura fla-

tuosam esse hodierni Medici existimant, [nam-

que ob id etiam eam Cinnamomi, aut Diſamni

Cretici, aut Anisorum, aliorumque, quæ flatus

diffipare solent, adiectione corrigunt] & tamen

neque Mesueus, neque Actuarius tale ei incom-

modum tribuunt.

Corrigenda.

Impostura Pharmacopolarum.

Stultia de Cassia solutiua per-

suasio.

Substantia

Phalloides.

Phalloides.

Phalloides.

Phalloides.

CERATIVM MONOCOCCON

INDICVM.

CAP. III.

R Arum hæc
fructu pri-
mus nobis exhi-
bit D. Thomas
Platerus vir eru-
ditâ solertiâ in
inuestigadis sin-
gularibus soletis-
simus, idemq;
Medicus, dono
acceptum à Ro-
bino Regio hor-
tulano. Fructus
est quinque vn-
cias longus,
duas ferè latus,
pediculo breui,
crasso, firmo, nō
fructui superfi-
cie tenus inser-
to, sed cortici
cōtinuo. Cortex

porro crassus (Taleri crassitudinem superans) ex-
timâ facie spadiceâ, rugosâ, quadam sui parte
pellucēte, cum quibusdam verrucosis tubercu-
lis: internâ fuscâ, puluerulentâ digitorum conta-
ctum fuscâ quadam fuligine, veluti vstilago (quæ
è fructus superficie) inficiens. Ipsa cæterum cor-
ticis substantia, veluti ex arenosis quibusdam
micis firmiter aded compactilis est, vt sine vi qua-
dam rumpere haud ita sit facilè. Quod cavitatem
replet intus, non faba est, aut Phasiolus, sed
Phalloides fungosus quidam fructus, internæ
atque conuexæ corticis cavitati exterius respon-

Cortex.

Substantia

Phalloides.

Cassia ex-
hibenda
ratio.

Monardi
lapsus.

Sepulveda
error.

Color. dens magnitudine, vt integer fructus agitatus, sonitum intus edat: puluerulentus quoque est, teres, modicè recuruus, ex fungosa quadam materie compactus, colore fusco, intus forisque, sapor fatuus, nec olfactu dignus, priusquam aperuissimus Siliquam suspicabamur esse Phaseoli Brasili-ani, cum quo similitudinem aliquam habet.

Sapor.

TAMARINDI.

CAP. IV.

Descript.

Radix.

Stipes.

Folia.

Ramuli.

Pulpa.

Sapor.

Semina.

**Nervi sine
Villis.**

**Siliqua.
Alpino.**

tenuioribus, quibus semina alterum ab altero separantur, color verò seminibus pulchrè spadicæus, moles maior quàm Cassiæ fistularis seminibus, quibus rotundiora & latiora sunt, minùs compressa quàm Cassiæ, licet & quadrata inueniantur, ytriusque faciei superficiem corticosam area circularis pingit: sapor strenuè huic adstringens, adhuc pulpæ commisti reperiuntur nervi cartilaginei, duri, qui secundum longitudinem commissurarum, in siliquis videntur producti, fert enim teste Alpino, siliquas crassas, primò virides, tandem per maturitatem cinericeas, pul-
pam cum seminibus vt descripsimus continen-
tes.

Eodem scribente, Arbor est Pruni magnitudi-

ne, ramis densis Myrti: flores albi, Mali Auran-
tii floribus perquam similes, è quorum medio
exeunt quatuor fila alba & tenuissima, ex quibus
siliquæ producuntur. Mirabile, inquit idem, hoc
habet hæc planta, quòd eius folia Solem semper
sequuntur, Solisque sequia dicuntur: nam ipso
Occidente omnia in se clauduntur, eodémque
oriante aperiantur, atque hæc motio tantam vim
habere in iis obseruatur, vt Siliquas dum habent
Occidente Sole, easdem foliis in se arctissimè
claudant & retinere spectentur, eodémq; oriante
aperiantur, Siliquasque relinquunt.

Quare qui cum Monachis sibi persuadent no-
stros Tamarindos non esse veros, sed pulpa-
prunorum cum seminibus Cassiæ, non parum
falluntur, vt nobiscum sentiunt Garcias & Aco-
sta: si conferrent semina illa cum iis quæ Tama-
rindis admixta, animaduertent, longè diuersa,
nempe maiora, nigriora, non ita plana, ac habere
veluti formam cordis in medio, cum semina Cas-
siæ sint æqualia, & vndiquaque vnius coloris: Ad-
de quòd Cassiæ & Tamarindorum semina nostri
etiam solo commissa diuersas plantulas, mul-
tùmque inter se dissimiles producant. Nam Cas-
siæ tenellæ plantæ latiusculum, acuminatum,
Glycyrrhizæ quadamtenus simile folium habent:
at verò Tamarindorum prima germinatio, simile
omniò folium ostendit, quale depingitur & de-
scribitur Alpino, Sesban videlicet, vt dictum, seu
Orobi Matthioli.

Arbor est, inquit Garcias, Fraxini, aut Iuglan-
dis, Castaneæve amplitudine, materie firma, non
fungosa siue spongiosa: rami foliis ornati multis
minutimque incisis, palmi magnitudine: fructus
in arcus aut digiti incurui figuram efformatur.
Huius immaturi cortex viret, siccatus verò cine-
reus est, & faciliè auellitur: nucleos intus conti-
net satiuorum Lupinorum magnitudine, quo-
dammodo rotundos, sed planos, colore fuluos,
sed læues: quibus abiectis pulpæ vsus est, quæ
lenta & viscida est. Sed illud obseruatione di-
gnum, quòd hic fructus in arbore adhuc pen-
dens noctu foliis sese inuoluat vitandi frigoris
causa, interdum verò sese expedit, & è medio
foliorum emergat. Acidus est dum viret, sed ta-
men ea aciditas suauitate non caret.

Sunt Tamarindi, vt tradit Acosta, fructus ele-
gantis & aspectu pulchræ arboris, Castaneæ aut
Ceratiarum arboris magnitudine, multis ramis
præditus, & foliis latam vmbra præbentibus,
materie solidâ admodum: folia filicis fœminæ
foliis persimilia, dilutè virentia, valdè elegancia,
gustu acido, gratòque, è quibus condimentum
fit [Salsam vocant] perinde atque è petroseli-
no: flores candidi, aureæ Mali similibus admo-
dum similes formâ exteriore, & odore: attamen
octonis foliis constant, quorum quatuor interi-
ora alba sunt & crassiora, velut Mali aureæ flo-
rum folia, quatuor verò exteriora tenuiora, &
bina ex his eleganti neruo radiata: è medio flo-
re quatuor enascuntur, stamina cornicularum
modo inflexa, candida & tenuia. Fructus ad-
modum similis est Ceratiis, [Tamarindorum fru-
ctus descriptio verior apud Garciam conspicitur,
Clusius.] foris virescens initio. deinde per siccita-
tem cinereus, continens officula, rotunda
Cassiæ solutiæ modo, aut paruis Lupinis similia,
dura admodum, & colore nitido terreo, haud-
quaquam flauo, quemadmodum nonnulli refe-
rant.

Nunc superest, vt ex Authorum Arabum scri-
ptis hoc medicamentum examinemus, cum Ve-
teribus

Flores.

**Mirum de
hac arbore.
Folia.**

**Nostri Ta-
marindi
Veri sunt.
Error quo-
rundam.**

Salsam

teribus Græcis fuerit incognitum.

Synonyma. Tamaryndi igitur, autore Mesue, Dactyli sunt acidi fructus Palmæ sylu. Indicæ: precellunt subnigri, splendentes teneri, villis similibus radicibus permixti, recentes, pingues (viscidi) non exsucci, dulcacidi, sinceri. Adulterantur carne Prunorum, sed obscura nigredo dolum detegit: præterea humiditas largior, & prunorum tum odor, tum sapor: Quidam siccos vino puro humectant, ut recentes videantur. Hæc ille, cui licet Tamarindorum pulpa fuerit cognita, ignoranter tamen scribit dactylos esse fructus palmæ Indicæ: nisi is error sit interpretis. Mesue, inquit Garcias, facit non etiam credendum Serapioni dicenti ex sententia Habohanifæ folia habere Salicis, melius tamen ex Aben Mesue scribit[quod nos in nostro Mesue non legimus] plus medullæ habere quàm Xylocaracta [Siliqua.] Verba autem Serapionis hæc sunt, Habohanifa autore, Abundanter in Cæsarea terrisque Haimem proueniunt Tamarindi,

Delectus.
Adulteris.

Mesue notatur.

Serap. error.

Folia Salicis.

Locus.
Xylocaracta.

Delectus.

Virtus.

Dosis.

folia Salicis foliis simillima. Aben Mesuai ex India defertur fructus rubei coloris plus medullæ quàm Xylocaracta continens, eamque duram croceam, ad nigredinem vergentem, mel sapiens, vel si ita effari liceat melleitatem habens, idque ipsum est, quod ingreditur compositiones, prius granis eiectis. Selectiores puta Tamarindos, novos, recentes, non aridos, saporis acerrimi [imò acidissimi:] Virtus eorum in tertio gradu frigida censetur: Vis & proprietas laxare choleram, eius acuitatem refranare, vomitum abscondere pruritumque tollere. Dosis aquæ eorum est ab uncis duabus ad quinque: Abugerius scribit Tamarindos choleram extinguere, sitim auferre, & vomitum sedare, vomitum à stomachi fluxu causatum Stipticat: Annotat Meschali Tamarindum esse frigidum in tertio gradu, ventremque molli- re: Mesaringia ait, Tamarindum Prunis similem esse, hoc excepto quod sit subtilior, minusve humidus.

Synonyma.

Dactylus
Indus.

Oxyphœnix

Phœnicobalanus non est.

Myrobalanus non est.

Nomina
Varia.

Cincha.

Puli. Ambili.

Abes.

Siger Tamarindi.

Tamar Indus.

Assa.

Palmula
cur dicta?

Tamarindi
di Sndæ?

Lacuna notatur.

Lacuna error alius.

Derelside.

Sylu. Tamarindus, Dactylus Indus Barbaris, Oxyphœnix Veteribus indictus. Tagault. de purg. Syluestris palmæ fructus existimati à Recentioribus quos Officinæ Tamarindos nominat, & nonnulli à saporis acore Oxyphœnicas; Cæterum, nullus inuenitur Veterum, qui de hoc genere fructus prodiderit: Non desunt qui Phœnicobalanos Myrobalanos esse existiment: tamen utrisque vis inest astringentia. Acofta ex vers. Clusij, ait Tamarindi fructus in Canaria Chinchâ vocatur, officula verò Chincharo, in Malabar Puli, & in Guzarate Ambili. Arabibus, Persis & Turcis Tamarindi, officula Abes, arbor, siger Tamarindi. Clusius not. in Garciam dicit, Tamar Indi, Dactylum Indicum, in Malaya Assa vocari. Apellare autem Arabes Tamarindi quasi Palmulas Indicas dicas, testis est Garcias. Nam Tamar. eorum lingua Dactylū significat. Palmulas autem vocarunt Arabes hunc fructum, non quod arbor eius Palmæ similis sit, sed quia aliud nomen magis aptum non inuenerint, officula etiam in se continere conspicientes. Nonnulli [vt Cord. in Dioscor.] Tamarindos à saporis aciditate Oxyphœnicem faciunt, quorum sententiam nec improbat (vt fecit Acofta) nec approbat Garcias. Sed quod Lacuna à Thebaicis palmulis non differre scribit, non probat: quemadmodum nec quod eius arborem cum Matth. Palmæ syluestris genus facit foliis oblongis, & per extremum acutis, quoniam præferat folia minutim incisa.

Hist. Lugd in append. Tamarindus. Alpino Tamarindus Derelside appellata.

Cordo in hist. Tamarindus, Acacia Indica Siliqua similis fructus semine ruffo aut flauo.

Acacia
Indica.

Ryff. in Dioscor. *ἡ ξυφαινή* pictus Actuarius & aliis quibusdam Græcis recentioribus ab acido sapore Palmæ sylu. fructus, Tamar Indus, id est, Dactylus Indus, Germ. Tamarinden & Saurdattel Oxyphœnix Veteribus indictus fructus.

Oxyphœnix.

Euch. Ræsl. Tamarindi *ἡ ξυφαινή* pro- ueniens in Cæsarea, folio simili Salici: fructu rotundo, medullâ multâ, coloris Croci, dulci in- star mellis. Proh, quantas fabulas Euch. scribit: contraria dicit, fructum acidum [Saur] & postea dulcem instar mellis.

Dactylus Indus

Euch notatur.

Gorop. in Vertumno, Tamar-Indi, siue Dactyli acerbi Indorum. Bry Fratres Icon. Tamarindi aut Assa.

Linchor. Tamarindus folio Pimpinellæ, Siliqua Fabis simili. Nec magis Græcis olim, nec minùs nobis inquit Aduerf. Lobelii & Penæ) notî hodie fructus, quos Tamarindos quasi palmulas aut Dactylos minùs aptè vocarunt. Non enim Indi Orientales, vnde aduehuntur, palmæ similis arboris tradunt esse sed Prunis folio Saligno, vt Fraxino minutim inciso. Fructus Dactylon, siue digitum inflexum profert: semina Cassia.

Matthiol. Palmarum genus, Officinis Mauritianos secutis Tamarindi appellatum, Græcis verò Oxyphœnica: Tamarindi, inquit C. Bauh. apud Matthiol. censetur Oxyphœnica (Palmula acidæ) & Palmæ sylu. fructus: at videntur potius ad Siliquas, quàm ad Palmas pertinere. Dicuntur Tamarindi Lat. Lob. Cæsalp. Camerario: Palma sylu. Lonicero: Oxyphœnica Castori.

In Aegypto iuxta Alpium non sunt admodum hæc arbores copiosæ, neque sunt patriæ, ex scælici etenim Arabia atque Aethiopia illuc conuehuntur, in viridariis que seruantur: Miraculi loco habetur, quod dicitur, vnam arborem in Deserto Diui Macharii, propè Monasterium Assyriorum viuere, in quo solo nulla alia planta viuit. Serapio ex autoritate Habohanifæ in Cæsarea Aman prouenire asserit. Sed, pace eius dictum vult Garcias: nullos Tamarindos in Cæsarea Amā, quæ est Syria, prouenire certum est, cum à negotiatoribus mercimonii gratia eò ex India deportentur, vbi multis in locis nascuntur, sed qui montosis & ad Septentrionem versis proueniunt, præferuntur & diutius incorrupti manent: quales Cambiare & Guzarate gignit. Tamarindus, vt vult Camerarius, ex nucleo enata nunquam durat alterum annum. Ego autem plantulas plurimum annorum vidi Heidelbergæ in horto D. Sprengerii, & earum vnam iconem curavi parandam.

Locus & tempus.

Tamarindi, autore Mesue, medicamentum excellens ac innocens frigidum siccum ordine secundo, ob id humorum acrimoniam reprimat, bilem purgat, eiusque & sanguinis feruorem faroremque compescit, febres acutas lenitione egentes, & Icterus sanat: sitim ac omnem ventriculi hepatisque ardorem extinguit, vomitum sistit. Ne ventriculum frigidum lædant, cauetur mistis hunc roborantibus, Spica Nardi, Mace, Mastiche, succo Absynthii: Fœniculi, Apii, Intibi, Cichorii agrestis. Actionem uerò eorum imbecillam intendit, serum lactis caprini, vel succus Fumariæ, Mace- rantur autem sextuplo prædictorum liquorum, vel aliquorum simplicium aut compositorum: deinde manibus fricantur, post semel feruefiunt, postremò colantur donec potio sit liquida & clara, præsertim quando flammeum calorem citius extinguere libet, quando etiam Rosæ, Santalæ præcipuè, Citrea, Spodium simul eum his macerata;

Vires & Temperamentum.

Ardores.

Febres.

Icterus.

Dorrigentia.

Maceratio.

Dosis.

Duratio.

Conferua.
modus.Confortant
cor.Vſus ad ſi-
tim.Cairi co-
piore ſen-
duntur.

Historia.

Ventricis ſu-
nus.

Gonorrhœa.

Vermes.

Siliqua
condita.

Sitis.

Febres.

Ad renum
inflammat.
ad Gonor-
rheam.

vt potentiùs refrigerent. Non colati quoque dan-
tur, quando potentiùs ille ardor extinguendus
eſt. Addunt quidam Prunorum par pondus. Me-
diocriter coqui [viribus ſeruatis] poſſunt, ſi opus
eſt, quas tamen immodica coctio adimit. Ob id
verò quòd imbecilliter purgant, ab vncii duabus
ad quinque propinantur. Annos tres ſeruantur
in vaſe vitreato bene obſtructo, & in locum pu-
rum & perflatilem ſepoſito, niſi externus vel
calor vel humor putredinis initium ipsis attule-
rit. Serap. ex ſententia Aben Meſuai dicit Tama-
rindos frigidos in tertio gradu, vt antè notatum
in eius verbis. Tamarindi ſecundum Auicennam
frigidi ſunt & ſicci in ſecundo: de his opinio eſt,
quòd confortent cor. Videtur tamen quòd illud
proprium ſit in habentibus malam complexio-
nem, ad naturam cholericam declinantem. Ete-
nim temperant inſtigando & à cholera mun-
dant cum virtute ſolutiua, quam habent. Turcæ
& Arabes æſtate longinquum iter ſuſcepturi, ait
Bellon. Tamarindos coëmunt, magni in Turcia
vſus, ſic vt nullus elabatur annus, quin Cairi
pluſquam ter millenæ libræ veneant, non medi-
cinæ, ſed ſitis reſtinguendæ gratia. Lectu & no-
tatu ſanè digniſſimum quòd M. B. Ven. narrat,
cùm inquit, Sunt in regno *Gozurath* plurimi pira-
tæ, qui quum mercatores ceperint, cogunt eos bi-
bere Tamarindos cum aqua maris, & illicò flu-
xum ventris patiuntur. Quòd idè faciunt, quia
Mercatores, quando procul Piratas aduentare
vident, ſolent deglutire margaritas & lapides
pretioſiores, ne illis per Piratas eripiantur, ſed illi
horum aſtutiam non ignorantes, cogunt eos illi-
cò egerere glutitos lapides.

Hic fructus probè ſumptus quibuſdam mor-
bis eſt præſentiſſimum remedium, vt recitat
Gabr. Fallop. de Medic. purg. ſimpl. his verbis, E-
go ſoleo Tamarindorum pulpam exhibere feli-
ciſſimo cum ſucceſſu in Gonorrhœa bilioſa, quan-
do volo extinguerè feruorem ſanguinis & bilis.
Exhibeo autem Tamarindos non ſolos, ſed mix-
tos cum Caſſia, vt v. g. Accipio duas drachmas
pulpæ Tamarindorum & miſceo cum vncia ſloris
Caſſiæ, & ſi velim magis adſtringere, commiſceo
dimidium ſcrupulum corticis ſeminum Tamarin-
dorum, redigendo, ſcilicet, corticem illorum ſe-
minum in puluerem. Plurimis mederi morbis
Tamarindum Alpinus fuſè his verbis demon-
ſtrat. Vtuntur foliis, in pueris, ad vermes ne-
candos, atque etiam ipſorum, vel inſuſo, vel de-
cocto ad ſoluendam aluum, acida ſunt folia at-
que guſtui non inſuaui. Arabes condiunt Sili-
quas ſeu Cannas huius arboris paruas ac virides
ſaccharo vel melle *Carrub*, tum etiam grandio-
res factas atque maturas, condiunt ipſarum pul-
pam ſaccharo, quam peritimera, quæ in deſertis
Africa locis conſciunt, ſecum viatores deferunt.
Qua ſapè, calefacti ac ex calore itinerè que in-
flammati valdè ſiuentes refrigerantur, atque ſi-
tim reſtinguunt, per aluum plurimum calido-
rum humorum ſubducentes atque vacuantes. In
febris verò peſtilentibus, atque omnibus aliis
ex putridis exurentibus, aquam in qua multa co-
pia Tamarindorum inſuſa fuerit cum ſaccharo e-
bibunt: potus ſiquidem ſitientibus ex calore
iucundiſſimus eſt, maximè que refrigerat & ſitim
extinguit. Ad omnes denique febres putridas à
bilioſis exuſtis que humoribus concitatas, & ad
hepatis atque renum calefactiones ac inflamma-
tiones, præterea ad Gonorrhœam vſum Tamarin-
dorum frequentant. Plurimùm illis expurgatis
ytor, inquit Garcias, cum ſaccharo, atque id maio-

ri cum ſucceſſu, quàm ſi Syrupo acetoso vteret.
Soleo etiam plerumque ægros Tamarindorum
inſuſione purgare. Tamarindorum v. g. qua-
tuor vncia aqua frigida aut ſtillatio intubi li-
quore macerentur per tres horas, deinde factâ
expreſſione eximantur Tamarindi, quos modico
ſaccharo inſperſos vtiliter exhibeo, euacuant e-
nim ex parte bilioſum humorem, atque pituito-
ſum incidunt & attenuant. Huius regionis incolæ
ſine moleſtia ſeſe purgant Tamarindis cum oleo
Nucis Indicæ ſumptis. Medici verò Indici, folia
Tamarindorum trita partibus corporis eryſipe-
late infectis imponunt. Nos hîc Tamarindis aceti
loco vtimur, gratior enim palato eſt eorum acidi-
tas, præſertim maturorum. Deferuntur in Ara-
biam, Perſiam, Aſiam minorem, & Luſitaniam
ſale conditi, vt temporis iniuriam meliùs ferre
poſſint. Ego verò ſine ſale domi aſſeruare cum
ſuo cortice ſoleo. Fit ex iis recentibus cum ſac-
charo conferua, præclarum proculdubio medi-
camentum ad digerendos & expurgandos hu-
mores, nec minùs palato gratum, Tamarindorum
ſtillatio liquore pro digeſtiuo aliquando vſus
ſum: verùm cùm nimis dulcem & inſipidum ferè
inuenerim, eo vti deſii. Cæterùm Tamarindi ex
Arabum teſtimonio refrigerant & exſiccant tertio
ordine, tametſi aliquot exemplaria Meſuæ, ſed
mendosa, ſecundo ordine refrigerantium & ſic-
cantium collocent. Tamarindi inſundi ſolent
pondere vnc. iiii. in qua frigida, aut ſtillatio In-
tybi liquore per tres horas, vt factâ expreſſione
exempti, inſperſique modico ſaccharo propi-
nentur ad purgandos bilioſos humores & pitui-
toſos incidendos & attenuandos. De Tamarindis
ita Poſthius:

*Et modicè ſiccatur, modicè que refrigerat horum
Pulpa, reſertque acidum guſtanti grata ſapo-
rem,*

Et valet ardentes purgando euincere febres.

Nec ſicco pede tranſigenda quæ de Tamarindo
Chriſtophorus A Coſta Arom. lib. præclare re-
cenſet. Sola pulpa vtimur, quæ non nihil lenta &
viſcida eſt, iucundâ tamen aciditate grata, tamet-
ſi nonnulli indigenæ aſſerant officiula aſſata & in
pollinem redacta ex oxygala in alui profluuii.
tiliter exhiberi: Folia trita partibus Eryſipelate
infectis imponunt, atque etiam circa phlegmo-
nas ad arcendum qui inſluit humorem: iſdem
cum ſale Ormuziano phlegmonas reſoluunt, &
cum cineribus ex Canibaia pituitosos & melan-
cholicos tumores; vſu compertum eſt huius ar-
boris vmbra ſub eâ dormientibus non minùs
noxiam eſſe, quàm arboris Iuglandis. Illud
pro conſuſione monendum videbatur, quomo-
do per numeros præſcribantur apud Felicem Pla-
terum Tamarindi, quum ad nos non ſoleant ad-
ferri integri: ſed vt ego ſuſpicor lapſus erit Ty-
pographicus, nec induſtrio & perito Viro impu-
tandus, quid ſi legendum Sebeſten, de febris
pag. 158. R. Prunor. Damasc. n. x. Tamarind.
n. xii.

Tamar.
ind. confer-
ua.Aqua ſtil-
latitia Ta-
marindorū.

Inſuſio.

Pulpa dele-
tus.Officula:
Alui pro-
fluuium.
Folia.Phlegma:
nas.Platerum
not.

TAMARINDI SEMINIS FACIE FRUCTVS INDICVS.

C A P. V.

Tamarindi ſeminis maioris ferè figurâ, fru-
ctum Indicum ab Illuſtriſſimæ Dominae no-
ſtræ Sybilla Anhaltinæ Ducisſæ VVirtembergicæ
muni-

Descriptio

munificentia habemus. Vnciam longus est, tertiam vnciae partem latus, ovatus, compressus, sulcus & paullo minus quam niger, supernè quà adhèssè videtur leviter umbilicatus, infernè acutus: vtriusque linea ovata ad fructus figuram impressa notatus.

OXYACANTHÆ COLORE FRUCTVS
PEREGRINVS DVRVS.

CAP. VI.

Cassia similis.
Ceratia similis.

Cassia solutior aut Ceratia tiorum semen magnitudine æquat, cui etiam forma satis respondet, tumidior tamen aliquantulum & colore differens, qui in hoc egregiè rubet, ut in spinae appendicis, vulgo Herbariorum Oxyacantha creditur, fructu, solidus & durus, atque in aqua subsidens & inumpetens: Siliqua aut lobo aliquo inclusum fuisse

arbitror, inquit Clus. Exot. eum autè nomine *Mates* accepi. Idem Pann. *Mates* fructus Indicus: Et Hist. post. *Phasiol. Indicus Mates*, cuius meis in Garciam notis memini, quoniam tamen isthuc eius pictura probè expressa non fuit, meliorem apponere volui.

Apud Taber. ex Clusio etiam depictus est pro fructu peregrino decimo. Hist. Lugdun. Fructus 10. fructus rubens, ut in Oxyacantha: *Mates*. Huius Icon eadem cum Icone *Bunæ*.

COLES, CACAO FORMAM QVODAM
MODO REFERENS EXTERNA
parte rugosus & niger.

CAP. VII.

Fructus peregrinus Clusio Exot. missus anno 1591. à Iacobo Gareto, Vncialem magnitudinis Tom. I.

hem non superabat, Cacao formam quodammodo referebat, non oblique tamen in partes diuisus, sed in binas duntaxat secundum longitudinem, perinde ac Faba vulgaris, inæquales tamen, solidas & duras, adstrictionis quidem participes, sed non ingrati saporis: externa pars rugosa erat & nigra, interdum (plures enim fructus ac-

Descriptio

Sapor:

cupiebat magnitudine etiam inter se differentes) solummodo fusca, tribus aut quatuor nervis distincta, licet in binas tantum partes diuisa esset, grauis, & in aquam iniecta subsidens: Lobo autem fuisse inclusum hunc fructum, semper existimauerat, ex eius forma coniecturam faciens, quæ nostræ maiori Fabe non valde absimilis. Hæc porro eius opinionem postea magis confirmabat Doctiss. vir. Tobias Ræsius Medioburgensis Medicus, cum binos eiusmodi fructus ad ipsum mitteret, & *Coles* ab iis, apud quos crescebat, appellari scriberet: cuius verba, quia *Coles* historiam exactè exprimunt, recensenda esse putabat. *Coles*, inquit, fructus arboreus est: huicque arbori folia sunt ferè Pyri, sed longiora. Oportet autè ut arbor quæ fructu *Coles* fert, ex fructu arborumque siliquas ferentium sit numero: etenim Bone, Fabe nostratis, similitudinè gerit, nisi quoddam Siliquæ Bonis, Phaseolisve longiores, maioreque sunt, & colore candida, in quibus sunt quatuor aut quinque fructus: horum singuli suo putamine albo fuerunt tecti: quo ablato, interior fructus pars, ex rubicundo colore purpurascit, Cinnabarisque ac Minii colorem habet, quem Medioburgensi Idiomate Chirurgus, à quo habui *vermillion root*, exprimebat, facile etiam decorticatorum fructus in duas semisses spontè finditur, uti nostrates fabæ. *Coles* fructus resiccatus, valde durus ac solidus est: ut mirum sit quoddam referant stomacho conducere, & quemlibet potum magis lapidum fieri, præmanso *Coles* fructu. Sumunt autem hos fructus incolæ in Africa tractu, iuxta Promontorium viride, semper ieiuni: perferuntque [ut perhibent] ieiunium toto die, ubi tres aut quatuor ederint. Hactenus Ræsius. Illud porro obseruabat Clusius, cum hos fructus quos à Ræsiò, tum quos à Gareto accipiebat, per medium pertusos & filo traiectos fuisse, ut ex vestigiis conicere liceret, quod facilius [ita sibi persuadet] suspensi resiccarentur, & in usum conseruari possent.

Folia:

Arbor siliquosa.

Fructus:

Color:

Fructus:

Opinio quorundam reprobatur.

Stomacho conducit.

Potum sapidum reddit.

Locus.

Vsur. Ieiunium.

Assertio.

COLES FRUCTVS ALIVS SIMILIS,
NIGER SPLENDENS, CVM MACULA SUBRUSSA.

Cum *Coles* fructu quandam affinitatem, inquit Clusius, habere mihi videbatur alius peregrinis fructus, quem adquirebā, sescunciam longus, Nn

Descriptio

semunciam latus, dorso tamen latiore, rugosus aliquantulum, & satis levis, solidus tamen, nec cauus, nec in binas partes diuiduus, niger, splendens, subrufa macula satis ampla præditus, eâ parte, quâ putamini adhæserat: lobo enim, vel saltem aliquo cortice tectus fuisse videbatur.

FRUCTVS PEREGRINVS EX
BENGALA.

CAP. VIII.

Descriptio

Quinque penè vncias erat longus, totidem ambitu completens vnâ parte gibberosus, rugoso & inequali cortice cõstans, satis crasso, duro & lignoso, cineracei ex fusco coloris, qui binas nuces, siue verius nucleos continuisse videbatur, eoque vncialis longitudinis, quadri-fariam seu in quatuor partes diuiduos, valdè

duros, coloris ex fusco subrubi, saporis adstringentis, linguam exsiccantis, post aliquod tamen temporis interuallum non ingrati, sed vires reficientis & sitim sedantis, quo in vsu apud indigenas esse, facile sibi persuaserit: certè & substantiâ & colore, & sapore plurimum accedere videbatur ad fructum *Coles*.

Hunc fructum Petrus Garetus ipsi mittebat, quem in *Bengala* natum esse adscribebat.

CORAL ARBOR SILIQVOSA.

Descriptio

Locus.

Peregrinam hanc arborem, [cuius tres aut quatuor ramulos, Hispali ad Clusium mittebat] Doctiss. Vir Simon de Tour eius verbis primario: Med. in horto alebat, semine ex America accepto natam. Binas autem habebat arbusculas quæ florem ferebant in quarum adultiore etiam Siliquæ, siue lobi nati fuerant, prægrandibus phæ-

seolis pleni. Arbor est Indica dicta Coral, ob eius florem, similem Corallo, folia eius valdè similia

sunt foliis Arboris Iudæ, sed spinas illa habet quibus hæc caret. An verò istam adumbrare voluerit Matth. Icone Acaciæ, quæ spinosa, ignorat Clusius, sed si hanc arborem noluit, pictor iconem feliciter non expressit. In Icone proposita à Clusio folia sunt Phaseolorum foliis similia & non Arbori Iudæ, nec Acaciæ primæ Matthioli: quæ nihil aliud est, quàm Arbor Iudæ cui appictæ spinæ, vt existimetur Acacia.

Arbor Iudæ
Spina.
Acacia
Matth.
Phaseoli-
lia.

CORALLI ARBORI SIMILIS.

IN horto Illustriss. Principis, Anno 1606. factum genus Phaseoli, in quo Iunio apparebat pro magnitudine plantæ caulis crassus, palmum longus, spinosus. Variant folia, duo etiam priora subrotunda, ampla, singularia: cætera terna, trifolia, ad Cyclamini folia quodammodo accedentia, nondum apparet an scandat vel sit amplexi caulis, Coralli

arboris species dicitur Illustriss. Princeps, in ea nullas spinas adhuc obseruauit.

Coral arbor depicta à Clusio prouenit in horto Principis à Stutgardia, multis abundans spinis, quæ anno 1606. pedalis fuit, & frigore hyemali perit. Item & alia minus spinosa.

ACACIA IN GENERE.

DE Acacia in genere verba facere cogunt Authorum discrepantes penitus opiniones. Acanthos igitur, auctore Theophrasto, [ἀκανθα, Spina] ita vocatur, quòd tota arbor aculeis horret, excepto trunco: etenim & super germina, foliaque aculeos gerit. Altitudine procerà [ἐξήλκυος], verti potest, tectis idonea, vt habet Gaza] est, vt quæ ad 12. cubitos perueniat. Eius duo genera sunt, quædam enim candida, quædam nigra. Hæc imbecillis facileque putrescens. Nigra autem robustior & incorruptibilis, ob id in nauibus fabricandis ad costas ventrisque latera eâ vtuntur. Arbor verò recta, non valdè assurgit. Fructus in Siliqua, modo leguminum, quo incolæ coria perficiunt Gallæ vice: Flos aded est pulcher aspectu, vt coronas ex eo faciant: est & medicamentis perutilis, quæ de causa à Medicis colligi solet. Manat & gummi ex ea, tum vulnerata, tum spontè sine vlla plaga. Cum autem cæsa fuerit, tertio anno statim renascitur: Copia huius arboris largè habetur, & sylua ingens circa agrum Thebanum, vbi & Quercus [ῥύς] & Persea plurima & Olea. Materies arboris dura: & cæsa, colorem Loti vtique repræsentat. Humor quibusdam in lachrymæ modum densatur, Spinæ Egyptiæ, [ἀκανθῆ ἀγυπτίαν] nam ea quoque fert Gumi, verum non ex cortice, sed in vase.

Nec

Acanthos
Theophr.
Etymon.
Diversa le-
tio.
Genera
Theophrasti
duo.
Nigra.
Arbor.
Siliqua.
Ad Coria.
Flos.
Gummi.
Materies.
Loti color.

Spina Aegyptia Plin.
Nigra.
Vfus in nauibus.

Candida.
Ad Coria.
Flos Coronarius.
Gummi.
Locus.
Spina Arabica.
Vfus.
Plini locus restitutus.
Distillationes.
Acacia duplex.

Acacia succus quomodo paratur.

Delectus.

Vfus.
Oculi.

Capilli.

Vlcera.
Collectiones.
Menses.

pro Ebena.

Acacia fructus.
Succi preparatio.

Delectus.

Acanthi duo genera.
Theophr.
Guilland.
Acantha.

Nec minus apud Plinium Spina celebratur Aegyptia, duntaxat nigra, quoniam incorrupta etiam in aquis durat, ob id vtilissima nauium costis: candida facile putrescit, aculeus Spinarum & in foliis. Semen in siliquis, quo coria perficiuntur Gallæ vice. Flos & Coronis iucundas, & medicamentis vtilis: manat & gummi ex ea. Sed precipua vtilitas, quod cæsa anno tertio refurgit. Circa Thebas hæc, vbi & Quercus & Persica, & Oliua trecentis à Nilo stadiis, syluestri tractu, & suis fontibus riguo. Item Spina Arabice laudes in odorum loco diximus: & ipsa [Arabica Hist. Lugd. legendum censet] spissat, stringitque distillationes omnes, & sanguinis excreationes, mensiumque abundantiam, etiamnum radice valentior. Est & Acacia spina (est & Acacia spinæ succus Hist. Lugd. sic emendat ex vetusto codic.) Fit in Aegypto alba (ex alba) nigraque arbore: Item viridi (è semine viridi, aut maturo, Hist. Lugd.) sed longè melior è prioribus (è priori Hist. Lugd.) Fit & in Galatia tenerrima (tetterima M. deterrima Vet. & CH.) spinosiore arbore. Semen omnium [huius Diosc. nam Egyptiæ Lupino simile, Hist. Lugd.] lenticulæ simile: minore est tantum & grano & folliculo. Colligitur Autumno: ante collectum (quia Aestate fructus immaturus acerbissimus est) nimio validius. Spissatur Succus ex folliculis aqua cælesti perfusus, mox in pila tufis exprimitur organis, tunc defatur in Sole mortariis (densatusque Sole in mortariis agitur Hist. Lugd.) in pastillos. Fit & ex foliis minus efficax. Ad coria perficienda semine pro galla vtuntur. Foliorum succus & Galatiacæ [Galatiæ Hist. Lugd.] Acaciæ nigerrimus improbat: Item qui valde rufus. Purpurea aut Leucophæa, & quæ facillimè diluitur, vi summa ad spissandū, refrigerandūque est, oculorum medicamentis, ante alias vtilis. Lauantur in eos vsus pastilli ab aliis, torrentur ab aliis. Capillum tingunt: sanantignem sacrum, vlcera quæ serpunt, & humida vitia corporis, collectiones, articulos contusos, perniones, pterygia. Abundantiam mensium foeminis sistunt, vuluamque & sedem procidentes. Item oculos, oris vitia & genitalium.

Dioscoride attestante *Anaxia*, nascitur in Aegypto. Est autem spina, arboris specie, fruticosa, non rectè excrelens; quæ florem habet album, fructum velut Lupinum, in siliquis situm: ex quo etiam exprimitur succus qui in umbra siccatur, niger quidem (*ὀπρόκιστος*) ex fructu maturo: subfuluus [*ἐν γάρβον*] autem ex crudo. Eligitur ex ipso leniter fuluus, odoratus, prout in Acacia contingere potest. Quidam ex foliis cum fructu succum exprimunt. Sed & gummi ex Spina nascitur. Quidam (tradente eodem cap. de Ebena lib. 1) Mori aut Acanthi ligna, quod illi similia sint, pro Ebena vendunt.

Acacia Galeno, fructus est arboris spinosæ, quæ maximè in Aegypto nascitur. Hicigitur fructus velut Vua exprimitur, & succus illius in Sole siccatur, & in glebam redigitur. Erit ergo optima Acacia quæ est penitus lauis, leuiter subrubra, suavis odoris & gustu valde styptica. Hæc enim maximè de immaturo fructu promitur. Omnis autem Acacia viscidè stringere potest.

Acanthi arboris Theophrasti Guillandino in Aegypto duo genera. *Ἀκανθα* & *ἀκανθα ἀγρῶν* *τῆς αἰνῆς*, Hippocr. morb. mul. Plinio & Gazæ Spina Aegyptiaca, Dioscoridi verò *ἀκανθα* appellata: quanquam est, vbi *ἀκανθα* quoque vocet, plantam quidem vnā cum suo sacco Medicis hodie nomine notam, re verò incompetam.

Tom. I.

Guillandino subscribit Harchius. Acacia, inquit, Spina est in Aegypto: sed nostratibus incognita. Serap. vocat Acaciæ succum Gummi Arabicum, quod tamen longè diuersum est à Gummi Arabico Officinarum. Nos autem cortices, spinas, siliquas & semina, quæ reperiuntur cum Gummi Arabico, satis demonstrare censemur verisimile esse id Gummi prouenire ex Acacia, vt asserit etiam Bellonius, & meritò quidem nostre iudicio, ac propterea Harchio quoque non consentimus.

Aetio: Spina Aegyptia ex qua Acacia præparatur. *Spina Aegyptia.*

Michaeli de Capella in syno. apud Haly Abbatem, Acacia Græcum est, Arabes *Ακανθα* dicunt Stephanus Acaquia scripsit: Et fit Acacia, ex fructu arboris spinosæ, quæ maximè in Aegypto nascitur.

Acaciam fundentem idem videt Hermolaus accepisse Authores, cum Spina Aegyptia, testis Orib. & Aëtius, nisi quod Acacia etiam alieubi quàm in Aegypto nascitur. Hæc & Syria quoque Spina dicitur.

Nunc Acaciam ex syluestri Pruno colligit officinarum desidia. Illud meminerimus semen Aegyptiæ, à Diosc. Lupino simile reddi Ponticæ, seu, quod idem puto, Galatiacæ Lenticulæ. Plinius nihil distinguit, sed vtrumque semen Lenticulæ par existimat, minore tamen grano & folliculo. Demetrius in Aegypto spinam quæ sit arbor ramos coronarum specie natia effundere, in quibus semen rotundum sit flore suboscuro, ex quâ Tyndiæas & Abylæas coronas in Aegypto fieri docuimus in Myrto. Spinam porro Aegyptiam, sunt qui & Arabicam vocant, vt Dioscor. & Galenus. Acanthon Arabicam eandem cum Aegyptia spina Acaciam fundente nonnulli faciunt, quoniam Galenus & Paulus hanc & Aegyptiam & Arabicam appellant. Ruell. hæc Hermolai verba transcribit, ac more ipsi consueto (pessimè quidem) pro suis recitat. In Aegypto autem, addit de suo, spinam, albam, nigram, & viridem arbore conspici. Paliurum præterea Theophrasto genus quoddam esse putat Aegyptiæ Spina, quæ instar arboris insurgit, frutice spinoso, semine in siliquis concluso è quo Acaciam exprimunt.

Veram Acaciam i. ex Aegypto spina factam, quam lachrymam Cyaneam vocauerit primus Andromachus, in Italia deesse putat Manardus.

Hallucinari Ruellium testis est Marantha & Cronemburgus, dum scilicet Acaciam ex Arabica spina fieri credit; nam Dioscor. & Plinius locis supra dictis, atque Gal. 6. simpl. alteram ab altera separauerunt.

Acaciam spinam in Aegypto nascentem, etiam Spinam Aegyptiam vocari, notat etiam Corn. & maximè intelligi scribit cum additione, ex qua Acacia præparatur, ex Aetio apparere: ita vt Acaciæ nomine & Spina & succus ex fructu spinæ expressus accipiat: Spina verò Aegyptiæ appellatione, ipsa arbor Acacia intelligatur: Sic enim videtur etiam Dioscor. vsurpasse, qui non aliam spinam Aegyptiam, quàm Acaciam habet, & infra lib. 3. ab ipsa diuersam Arabicam appellatam. Galenus tamen 6. simpl. pharm. Spinam Aegyptiam aliquos Arabicam nominare scribit. Et seorsim etiam de Acacia planta & succo agit. Sed & Plinius Arabicam Spinam, aliam facit ab Acacia spina, quæ fit, inquit, in Aegypto alba, nigraque arbore, item viridi, sed longè melior è prioribus. Sed idem mox alteram Acaciæ speciem, in Cappadocia ac Ponto nascentem, Galatiam appellat, &

N n 2

cum priore confundit, dum semen omnino Lenticule simile facit. Est ergo duplex Spina Aegyptia, & hæc quæ etiam Acacia vocatur, & altera quæ etiam Arabica dicitur: Et apparet Aetium hæc parte aberrasse, dum ait: Spina Aegyptia ex qua Acacia præparatur, adstringendi & siccandi vim habet: Quare & fluxui muliebri prodest, & vlcera sedis insufflata ad cicatricem perducit. Est enim alia Spina Aegyptia, ex qua Acacia fit: alia item Spina Aegyptia & Arabica dicta, quæ vires illas habet, velut etiam Galenus tradit. Duas itaque diuersas plantas Aetius *διωνυμία* deceptus in vnam confundit. Idem lapsus contigit etiam Plinio. Sed hac parte minus laborandum nobis hodie, qui Acaciam hanc nullam habemus, & penitus ignoramus.

An Cornar. Plinio faciat iniuriam, examinabimus, ubi agemus de Spina Aegyptia. Quod de Acanthi natali solo Virgilius tradit [& baccas semper frondentis Acanthi] clarissimum facere affirmat Marantha, cum non locutum fuisse de Melamphylo [vide Brancam Vrsinam] quandoquidem hæc ubique gentium oriatur, nedum in India. Cæterum, in non leuem suspicionem duxit Marantham Plinius, ut crederet Acanthum hanc esse Ebeni speciem, de qua Plin. lib. 12. cap. 5. verba fecerit, nam cum cap. 4. locutus sit de Ebeni altera specie, quæ fruticosa sit Cytisi modo, & statim cap. 5. subdat: Ibi & spina similis, sed deprehensa lucernis, igni protinus transiliente: sibi videri spinam Acanthi nomen exprimere. Hæcque spinæ genus idem esse ipsi videtur, quod Dioscoridis Sesamina aut Spinalignea: quæ ob similitudinem pro Ebena veniant: quod discerneretur ex eo, quod fungosa erant, & in purpureas hastulas resolvebantur: vnde fortè propterea lucernis apta erant & ignis rapacia.

Seruius arboris genus esse in Aegypto semper frondentis scribit: sed quæ id coniectura assecutus sit non declarat: In hoc eruditioris cogitent. Ex Acacia quadam Aegypti spina, ex cuius semine seu fructu, interdum & foliis, inquit Ryff. & ex eo Syluius Acacia succus exprimitur, manat gummi in vermiculorum speciem contractum, vini modo perlucidum, refrigerat, densat. Huius non meminit Galen. in Acacia lib. 6. simpl. ut nec Acaciæ mentionem facit paulò post in Acantha Aegyptia seu Arabica (quo nomine solo Dioscoridi vocatur:) vnde colligas licet, Acaciam & Acantham Aegyptiam seu Arabicam diuersas esse in Aegypto Spinæ arbores. Tamen in lib. comp. pharm. part. frequenter leges *κόμμι* absolute Tragacanthæ coniunctum pro Gummi Arabico, quod *κόμμι θηβαϊκόν* vocat, lib. 7. comp. pharm. part. à Thebis opinor Aegypti centifloribus, uti etiam Babylonicum quibusdam dicitur, à Babylone Aegypti Arabiam attingentis, *κομμίδιον, ἀραβικόν* per hæc Actuarius vocat.

Fuchf. de comp. med. Acacia vera succus, eius fructus decerpitur è spina, vnde Arabicum Gummi manat. Hæc hodie rarò aut nunquam habetur.

Matthioli sententia, Syluius manifestè aberrasse deprehenditur, quandoquidem Galeno Acantha Aegyptia arbor utique non est, sed herba è Carduorum genere, quemadmodum & Dioscoridi libro 3. *ἀκανθή λευκή*, hoc est, spinæ albæ similis, quam Mauritani *Suchan* appellant. Quocirca eo capite Acaciæ meminisse Galenum omnino fuisset absurdum. Errasse eos idem crediderit, qui sibi persuaferunt Arabicam spinam, cuius hîc meminit Dioscor. eam aculeatam esse arborem,

quam Acaciam vocant: Arabicam spinam non esse Acaciam, ut Ruellius hallucinetur: Plinium lib. 24. cap. 12. alteram ab altera separasse. Veram autem Acaciam non fuisse notam Matthiolo satis demonstrat falsa figura, quam posuit in post. com. Ital. de qua paulò post loquemur. In Hist. Germ. pro prima Acacia nihil demonstrauit: dicit quidem Gummi Arabicum esse Acaciæ gummi, sed non nostrum Arabicum, quod ait ex diuersis arboribus congregari: mirum etiam eum in Hist. Germ. quam ante secundam Acaciam vocauit, simpliciter Acaciam nominare.

Serapionis caput, aiunt Monachi, qui cum pluribus aliis dicit arborem Acaciæ (quam ipse Spinam Babylonicam vocat) producere Gummi Arabicum, idem est cum Dioscoridis capite de Acacia, hoc excepto, quod Dioscorides pro Babylonica, scribit Aegyptia, & dicit producere gummi: sed non nominat: Andreas Bellunenſis autem in suis interpretationibus, in littera Alcarad, dicit sic: *Alcarad* vel *Alcharad*, est fructus arboris spinosæ in Aegypto & in regione dicta Basfera, & talis arbor ab Aegyptiis appellatur *Setan*: & licet ex hac arbore colligatur gummi simile Arabico, tamen Gummi Arabicum est illud, quod colligitur ex arbore dicta *Amguilam*, & Acacia fit ex fructu arboris *Setan*: qui fructus, *Alcharad* appellatur, & est fructus stypticus in vaginis: hæc ille. Ex dictis igitur contigit dubitare, an sit verum Gummi Arabicum, quo vtitur, & an arbor Acacia ferat illud, ut Serapio scribit: siue sit altera arbor, ut Bellunenſis tradit. Et si est verum Gummi Arabicum [quo vtitur] productum ex arbore Acaciæ: Vnde ergo est, quod de ipso gummi exportatur in tanta copia, & de Acacia, siue ex fructibus, vnde ipsa conficitur, nihil præterea Serap. cap. de gummi Arabico, dicit idem quod dicit Dioscor. præfato cap. de Acacia, præter quod [ut diximus] Dioscor. non specificat Arabicum. Aiunt enim ipsum esse simile vermiculis in figura sua, & quod aliquid ex eo est, ut vitrum translucens & aliud candidum. Hæc Monachi, quibus non magis assentimur quam Matthiolo: nostro seculo inueniuntur Siliquæ & Spinæ cum Gummi Arabico vulgari quod melius conuenit descriptioni Veterum, quam Tragacanthæ quicquid censeant Monachi, Matthioli, Collegium Florentinum & Eur. Cordus, qui Gummi Arabicum idem putat cum Tragacantha.

Hist. Lugdun. *Ἀκανθία*, Acacia, Arab. Achachie. Theophr. *Ἀκανθία* simpliciter, id est, spina, & *ἀκανθία* Spina Aegyptia vocata, ita ut Acaciæ nomine & Spinam, & succum ex fructu Spinæ expressum accipiamus: spinæ verò Aegyptiæ appellatione ipsam arborem Acaciam intelligamus. Acacia, inquit Diosc. in Aegypto nascitur, Spina arboris instar, & rursus, Alterum genus in Cappadocia, Pontòque. Plinius lib. 24. cap. 12. Spinam Arabicam, ab Acaciæ Spina distinxit. Aetius, qui Spinam Aegyptiam vocat, ex qua Acacia præparatur, duas diuersas plantas in vnam confundit. Plinius alteram Acaciæ speciem, quam in Cappadocia & Ponto nasci ait Dioscorides, Galatiam appellat, & cum priore, Aegyptia scilicet, confundit. Scire oportet Gummi Arabicum Officinis dictum, multum à Spina Aegyptiæ gummi differre. Hæc Hist. Lugd. Ausim ego contra asserere Gummi Arabicum plurimarum officinarum à multis annis esse Spinæ Acaciæ, id uti dictum demonstrantibus spinis & feminibus de Gummi vermiculato à me crebrò obseruatis.

Robert. Conſtan Lexico *Ἀκανθία* Spinæ arboreæ genus

Aetius not.

Plin. not.
Acaciam
nullam ha-
bemus.

Acanthi
bacca.

Ebeni spe-
cies altera.

Spina pro
lucerna.
Spina A-
canthi.
Sesamina
Diosc.
Spina li-
gnea.
Lucernis.

Gummi
vermicula-
tum.

κόμμι
Gummi A-
rabicum.
κόμμι θη-
βαϊκόν.
Gummi Ba-
bylonicum.
κομμίδιον
Arab.

Syluius no-
tatur.
Acantha
Aegyp.

Est herba.
non arbor.

Matthioli
error.

Spina Ba-
bylonica.
Gummi A-
rabicum.

Alcarad.
Alcharad.
Setan.

Amguilam
Setan.

Dubium
Monachorum

Monachi
notantur.

Acantha
Theoph.

Acacia du-
plex genus
Diosc.
Spina Ara-
bica.

Acacia non
est.
Aetij error.
Plinij error.

Gummi A-
rabicum.

Hist. Lugd.
refellitur.

genus Dioscoridi, *ἑρδὴν ἰατρικὴν* Herba medicinalis dicta.

Oribasii
Aetij &
Ruelli error.

Spina.

Quorundam
error.
Gummi Arabicum.

Frisch. carpatur
&
Helfricus.

Aequiuoca

Tamarindus.
Arbor Indica.

Prunus
Lylis.

Succus Prunorum
Lylis.

Acacia altera.

Aspalathus 2. trifolia.

Aspalathus 2. Monsp.

Acacia.

Connouulus.

Substituta
Succus
Prunorum
Lylis.

Hypocistis.

Succus
Lentisci.

Rhois folia.

Rhois pulpa.

Rhois seminis aut foliorum succus.

Non ignorat Amatus Oribasii & Aetium Acaciae arbusculam cum Arabica siue Aegyptia spina, idem facere, quos Ruellius secutus sit, sed non sine errore. Reprehendit Agricola Dioscoridem, quod in Aegypto solum nasci memorat, quum tamen & alibi proueniat: Nam & Syriam spinam dici constare: Errare etiam insuper eos dicit qui Acaciam fieri putent ex spina Arabica: Gummi Arabicum, quod à quibusdam Babylonicum dicitur, Serapionem ex arbore Acacia promanare scribere, quæ sit spina Aegyptia cuius meminerit Plinius lib. 13, cap. 11. Latine igitur vocari hoc gummi, Acaciae gummi, vel gummi Aegyptiae Spina.

Frischlinus, qui Acaciam modò fruticem (*Dornbusch*) modò arborem Aegyptiacam spinosam appellat minus attentè succū ē pomis exprimi scribit. Acacia arbor non fert poma, sed siliquas ē quibus succus exprimi potest.

Frischlini errorem sequitur Helfricus, qui & ipse non nouit Arabicum gummi esse ex eadem arbore.

Ad Acaciae æquiuocationes & substituta ordine deueniamus. Acacia siquidem vera, ab Acacia Indica, Tamarindus Cordo dicta, non parum euariatur, de haciam dictum. Acaciam Matthioli nihil aliud esse quam *Indicam arborem*, cui appictæ spinæ obseruauim⁹, priusquam quisquam id scriptis mandaret de qua postea suo capite. Multi tamen crediderunt esse Acaciam Prunum syluestrem (*Schlehen dorn* Acaciam Germanicam vocat, Dodon.) sed hi maximè in errore versantur. Et hinc magno errore persuasum est Eustachi. & Euchar. Rœss. Harch. Guidoni, Plateario & nonnullis Acaciam esse succum Prunellorum syluestrium. Nobiscum sentit Cordus in Dioscor. Trag. Lonic. Brunfels. Io. Agric. Hermol. & plures alii. Est & Acacia altera Veteribus ut Dioscoridi, quæ multis dicitur frutex trifolius, qui aliis ceu & nobis existimatur *Aspalathus secunda* de qua Hist. n. lib. 4. Considerandum an Anguillaræ Acacia altera similis Scorpio Theophrasti, sit Aspalathus 2. Montepeliensium de qua Hist. n. lib. eodem. Acasia (mutata litera c. in f.) est Camer. in horto *Connouulus ceruleus*.

Substituit maior pars Medicorum & Officinarum Acaciae deficiente succum, Prunorum syluestrium [quem nonnulli Acaciam Officinarum vocant, malè] quorum sententiæ neutiquam subscribendum, licet Matthioli in Hist. Germ. Acacia scribat. Quod mirum cum in prioribus in Dioscor. comm. Veterum potius opinionem sequatur, ut Dioscoridis, qui eius vice tum folia Rhois, tum Lentisci foliorum succum, tum Hypocistiden medicamentis admiscet, quibus utendum potius fuerit. Cum Dioscoride Acaciae loco supponunt Hypocistin Auic. Sylu. Fusch. in antibal. Colleg. Florent. Placot. Borgar. Matthioli in epist. 1. Lacuna in Dioscor. Monachi in Mes. Fernel. M. M. Fauard. in Gal. de simpl. Camer. in Hist. Matthioli. Germ. Cronenburg. Hist. Lugd. & Antid. Romanum: Succum Lentisci, Auic. Matthioli. Lacuna. Monachi in Mes. Apollo rad. 1. Gal. de subst. Camer. apud. Matth. Germ. Cronenburg. & Hist. Lugdenensis: Rhois folia, Matthioli. in Dioscor. Placot. Lacuna, Brassau. Bacchanel. Io. Agric. Cronenburg. & Hist. Lugdenensis: Pulpam Rhois, Collegium Florentinum & Borgaricus: Succum seminis aut foliorum Monachi in Mes. & Apollo. Non placet tan-

Tom. I.

dem Ioubertum Acaciae substituere Gummi Arabicum: quodd (licet ex eadem planta, ex qua Acacia, proueniat) tum sapore, tum viribus multum differat. Sed hæc breuiter annotasse sufficiat.

Gummi Arabicum.

ACACIA VERA.

Acaciae plâ- Descriptio
Atam adolescentiorem
ex semine natam Patavii vidi, spinis horrentem, similibus ferè spinis Crescini, siue Berberis vulgò dictæ eodemque ferè ordine dispositis, binis ut plurimum simul iunctis, à se inuicem diuarcatis, albis, cortice ex nigro cinereo, ligno ex luteo pallente, foliis ad Lentis folia accedentibus pin-

Cortex.
Lignum.

Folia Lentis.

Siliquis
Lupini.

Samen.

Medulla
Liquor.
Flores.

Odor.
Locus
Coloris & varietas.

Locus.

dicam) eoque fragili, vnicuique loculo ad latera apertili semen inest vnicum, minus quam Carrubie siue Siliquæ, spadiceum, circulo in vnguem ducto, veluti in Tamarindis notatum, oblongum, dentium contemptrici duricie in eo medulla. Ceterum, Siliquam intrinsecus succingit pellicula rufescens inter quam & extimum corticem concretus liquor apparet, qualis ferè in Caious, sed valdè paucus. Flores pulcherrimi sunt spherica rotunditate: globuli magnitudinis maioris Pisi, qui constant veluti lanugine molli, ex se puluerem remittentes, coloris sunt flauis, pediculi singulorum globulorum, tenues, unciales: Alpinus ait odore esse non ingrato Cayri quidem flauo, vel pallido: In montanis verò Arabiæ, albo: Arborem magnitudine Mori, ramisque esse latius expansis, caudice Pruni, trunco equali.

De Acacia loquitur Rauuolff. cum ait: Circa Halepum conspicitur Spinosis frutex Acaciae, qui

Nn 3

Descriptio
Rauwolf.
Odiosus a-
gricolis.
Ramuli.
Spina.
Folia.
Siliqua.

Semen.
Acacia Ga-
rabicum.

Gummi A-
rabicum.
Sethim.

Ebenum.
Gummi A-
rabicum.

Locus.
Gummi A-
rabicum
Sulg. est A-
cacia.

incolis dicitur Schack & Arabib. Schamut, in his par-
tibus parvus est & humilis, potissimum in aruis,
vbi non minus odiosus eorum agricolis, quam
Filix & Anonis sunt nostris: ramuli sunt cinerei,
curui, spinæ eis multæ similes Rosarum spinis.
Foliola Tragacanthæ, plumæ modo disposita, vt
in Filice fœmina, flores in ea non vidi, Siliquæ
eius sunt externæ fuscæ, crassiores & rotundio-
res Faba, internæ fungosæ, quæ continent duo
aut tria rubentia semina, prope urbem Bir ad Eu-
phratem inueni Acaciam, maiorem arbore & fru-
ctu quam aliis in locis: Item in Arabia ad Euphra-
tem genus cum rotundis fuscis siliquis, quod
Schack & Schamut Arabibus dicitur, circa Babylo-
nem in arena.

Est Acacia, inquit Cord. in Dioscor. secundum
omnes Græcos, Latinos & Arabes Scriptores, in
Aegypto nascens arbuscula, cuius Siliquæ in
Gummi Arabico vocato, quod ex Acacia arbore
manat, sæpè à me inuentæ: Gummi verò eius af-
fertur, non succus: In margine scribitur, Sethim
in sacris Litteris vocatur: Acantha simpliciter
Theophrasto. Venditur hodie non minus quam
olim, Indica & Aegyptiaca spinæ, hoc est, Acacia
materia pro Ebena, quæ propter similitudinem
facile e mentibus imponit: Gummi eius Arabicum
cognominatum.

Acacia, ait Bellon. Obseru. Constantinopoli
vocat: Inueniuntur eius arbores cir-
ca mare rubrum, ex quibus colligitur ab Ara-
bis gummi id quo vtimur in Europa in atra-
mento & coloribus conficiendis, licet quidam
Recentiorum aliter senserint: recensetur Acacia
inter arbores semper virentes. Figura Bellonii
infeliciter picta, in qua nec folia, nec Siliquæ be-
ne exprimuntur: scilicet depingitur sine sili-
quis à Dodonæo. Castor. Durant. in fine Herba-
rii inter figuras Acacia Alexandrina. Lacuna in
Diosc. pro Acacia figuram habet, quæ non placet.
Fuchf. Hist. Hispanica Antwerp. impressa p. 557.
Iconem habet cum hoc titulo *Acacia*, Acacia nu-
per erumpentis rudimentum. Et Verdadere ar-
bor del Acacia. Anguill. Acacia prima: Item A-
canthus Theophrasti, Acacia Dioscor. Dodon.
Gall. Acacia Aegyptia: Lat. in fol. Acacia, quæ &
Aegyptia Spina, cuiusque Gummi in officinis A-
rabicum gummi dicatur. Lobel. Spina Acacia, Spi-
na Arabica Diosc. Hist. Lugd. cui Acacia Aegy-
ptiaca dicitur, notat Anguill. dici ab *Acacia* quod est
acu, unde Acacia quasi acuta: Apud Plinium
lib. 24. cap. 12. legendum, Spinæ Aegyptiæ laudes
in odorum loco diximus, Arabica spissat &c. Eum
enim huic Spinæ omnia, quæ à Dioscor. Arabica
tributa sunt, rectè adscribere: de Aegyptia Spi-
na Plinii locum citantem Ruellium in Spinæ Ara-
bicæ Historia, Spinam Aegyptiam & Arabicam
pro eadem planta non sine errore vsurpare.

Camer. Epit. ad Matth. Acacia, & ad eiusdem
Hist. Germ. Acacia prima. Eandem locis iam di-
ctis, sub signatura crucis ad Acaciam alteram
proponit, quam Bellonii esse ait in Hist. Germ.
quod falsum: Bellonius enim suæ nullas Siliquas
appingit, quam tamen & ipsam malè expressit.

Sexus Aca-
cia.
Mas. Fe-
mina.

Alpino Acacia [quam *Sant* Aegyptii appel-
lant]: Huius arboris mas atque fœmina reper-
tur. Mas spinis horridus, fructus non edit: fœmi-
na spinis paucioribus mollioribusque referta est,
easque intra ramos non habet, sed extrà tantum.
Errant qui putant gummam quam arborem hanc
ferre multi meminerunt, apud nos vtique non
reperiri, neque ex Aegypto veram comportari,
quod ipsam forma vermiculari constare Dioscori-

des prodiderit: hoc enim certò scio me sapissimè
Gummam hanc, quam falsò aliarum arborum si-
milem esse aiunt, hisce manibus Cayri in virida-
riis multis Acaciæ Arboribus refertis, ex ipsorum
truncis multam collegisse.

Gummi in
Aegypto ex
Acacia.

Guilland. multos non potest non vehementer
admirari, qui nesciant Acaciæ verum succum huc
ex Aegypto quotidie comportari. Nunc enim
pauci Pharmacopolæ existunt Patauii ac Vene-
tiis, qui hunc succum ignorent. Neque minùs
etiam miratur nonnullos, quod hanc plantam
non à clarissimorum Consulum Venetorum Me-
dicis vel Pharmacopolis, in Aegypto multos an-
nos versatis acceperint, potiùs quam ex Græcia,
quam Acaciæ teracem fuisse nemo Antiquorum
dixit, veluti multi, quod in Aegypto hæc planta
vuiat, spinam Aegyptiam ipsam nominarunt.

Acacia & e-
ius succus
in Italia.

Huiusmodi itaque plantæ genus non ex Græ-
cia, vt Matthiolus Bizuntio se habuisse ait, in quo
tamen non parum fuit deceptus, sed ab Aegypto
foret petendum: Acaciæ igitur Matthioli imagi-
nem planè falsam esse notissimum est.

Matth. not.

C. Bauh. apud Matth. Acacia Aegyptiaca.

Ignota hætenus quidem multis, nunc verò in
Italico solo hospitatur, nec aëris inclementiam
horret. Duplex genus Acanthi à Theophr. po-
nitur, duæque esse Acacias Dioscoridis Anguill.
contendit, cuius auctoritatem, plurimi faciendam
censeo.

Acanthi
duplex ge-
nus Theoph.

Acaciam seminavi in horto Illust. Exc. Celsit.
semen missum fuit Lutetiâ per insignem Chirur-
gum Regium Dom. Rasse, cum hoc titulo, *Acacia*
Bizanti: Fruticem ex semine natum vidi olim Pa-
tauui: Vidi etiam siccam plantam, apud clarissi-
mum Cortusum cum siliquis Lupinis similibus.
Valerandus Dourez Venetiis cum esset, ex sili-
quis viridibus eò allatis, expresserat succum
quem gustavi, sapore austero & graui, colore ni-
gro, tenacem. Cum gummi Arabico pellucido si-
ue Scolioide albicante sæpiùs Lugduni reperi
spinæ & semina, quæ manifestè indicant ex Aca-
cia illud colligi Gummi. Habeo etiam ramulum
huius fruticis à Fratre Bauh. datum, quem ait Hie-
rosolymâ reportatum. Siliquæ mihi datæ fuerunt
Patauui à Ioan. Genuensi Pharmacopœo. Dom.
Cortusus misit mihi Patauio ferendum, cum hac
inscriptione, *Acacia Alessandrina*: & Paludanus
cum hoc titulo: *Carat Acacia*. Honorius Bellus
ex cortice Cidonia misit Fratri C. Bauh. qui me
ramulo donauit, & postea etiam mihi, scribens:
Mitto Acaciæ folia & flores, quos hîc nunc Cy-
donia profert sphaerica rotunditate sunt & pul-
cherrimi, pediculo vno flos vnus exit, & citò in
terram decidit: plantam ad sex cubitos se attol-
lentem alo, quæ nondum semen produxit. In
Aegypti locis à mari remotis Acaciæ arbores, co-
piosissimæ autem, teste Alpino, in montibus
Sinay penes rubrum mare positæ, proueniunt: Fœ-
mina arbor est fœcundissima, florereque orien-
tibus pleiadibus, Nouembri mense incipit, &
rursus iisdem occidentibus, scil. mense Martio:
bisque in anno fructus fert atque maturat. Bel-
lon. lib. 2. cap. 56. In Arabia ad mare rubrum, circa
Sues in deserto sterili, nulla plantâ ibi prouenit
præter arbores Acaciæ, quæ ibi abundat, ex qui-
bus Arabes diligenter Gummi colligunt.

Locus &
tempus.

Carac.

Acacias, [id est succus] vim habet, authore Dio-
scoride, adstringentem, refrigerantem: succus
commodus est ad oculorum medicamenta, & i-
gnes sacros, herpetas, perniones, pterygia & vl-
cera in ore. Sed & oculos procidentes continet.
& fluxum muliebrem, [Mensium abundantiam
sistit,

Vires &
suis.

Oculi.
Ignis sacro,
Pterygia.

Ruellii de-
prauata
lectio.
Vterus.
diuus.
Capilli.
Loto ad o-
culorum
medicamē-
ta.
Vstio.
Tartarur.
Decoctum
spina.
Galen. ex-
plicatur.

fistit, malè Ruellius Plinium imitatus Hist. Lugd.)
cohibet, & vterum prolabentem reprimit: al-
uūque fluentem sistit, potus & infusus: Capil-
los item nigros facit. Lauatur etiam ad oculorum
medicamenta tritus cum aqua, ita vt quod super-
stat, diffundatur donec pura aqua superfet,
atque sic in pastillos efformatur. Vritur quo-
que in cruda olla cum ipso fictili in camino. Tor-
retur eadem super prunas suspensa, vt ita exsus-
fletur. At spinæ decoctum affusum, articulos so-
lutos compingit. Dicit Galen. plantam ipsam
Acaciæ acerbam esse & fructum & succum, qui
lotus quidem imbecillior & minus mordax red-
datur, vt pote acrimoniam quandam in lauatio-
ne deponens (id est vehementius astringentem
vim), quā contracta corpora distrahit, ac veluti
dilacerat. Ea scilicet vis aquæ perfusione dilui-
tur & obtunditur. Sic locum hunc exponit Da-
lech. omnis enim acrimonie prorsus expertus est
Acacia, [etiam si Galeno credamus partes quasdam
calidas in eius substantiam mixtas esse] porro si
parti alicui sanæ illinatur, protinus eam & siccio-
rem & contractam efficit, nullum quidem calo-
ris sensum inuehens, sed, nec frigoris admodum
valentem. Vnde constat medicamen id esse frigi-
dum & terrosum, ammixta quadam etiam essentia
aquea. Et sanè coniectura est, non esse simile,
verum quasdam in sese dispersas habere partes te-
nues & calidas, quæ in ipsa ablutione segrege-
ntur. Estque tertii ordinis exiccantium & secun-
di refrigerantium, vbi quidem elotum fuerit, abs-
que eo verò primi. Et hinc Aetius ait Spinam
Aegyptiam, ex qua Acacia præparatur, adstrin-
gendi ac siccandi vim habere, quare & fluxui mu-
liebri prodest, & vlcera sedis insufflata ad cicatri-
cem perducit. Aegyptii apud Bellonium ad ornā-
da coria vtuntur siliquis Acaciæ, quas vendunt
copiosè in Officinis Cælinis: In Arabia longa per-
tica decutiunt folia quæ arietibus edenda præbēt.
Aegyptij ex obseruatione Alpini, Acaciæ arboris
vtuntur succo, ex siliquis in maturis expresso vel
etiam ex floribus, folijs, vel ex fructibus etiam.
Sacci huius vsus apud eos frequentissimus & ad
oculos roborandos, atque ab inflammationibus
quæ ibi sunt frequentissimæ, tuendos: ad oris au-
riumque omnia vlcera. Nec non ad labiorum fis-
suras. Ad dentes collabentes roborandos, atque
firmandos, succo in puluerem redacto, post ab-
lutionem ex decocto eiusdem succi, vel foliorum
vel florum parato, fictam, vtuntur supra gingiuas
asperso, ab eo dentibus confricatis. Sanguinem
spuentib⁹ diachmam singulo manè aliquo liquo-
re dissolutam, potandam offerunt: mirasque ad
quacunque sanguinis fluxionem firmandam sem-
per vires habuisse apud eos cognitum est. Ego sæ-
pissimè hoc solo auxilio multas mulieres ab im-
modico vteri profluvio penè mortuās reuixisse,
atque sanatas fuisse, certò scio. In iis quidem quæ
has immodicas patiuntur vacuationes, Clysteri-
bus ex Acaciæ foliorum florumque decocto para-
tis, in uterum iniectis vtuntur. Atque etiam suc-
co puluerizato prædicto, cum decocto dissoluto,
atque immisso. In alui fluxionibus eodem tum
clysteres frequentant, tum per os succum scilicet
exhibent. Ad aluum vterumque foras prociden-
tem, succo dissoluto cum foliorum florumque de-
cocto, nihil habent præstantius ac frequentius
quo vtantur. Ad eos qui ex quacunque causa ar-
ticulos debiles habent, fomentum ex iisdem om-
nibus paratum, pro præsentaneo auxilio habent.
Neq; immeritò, cum n. Acacia præualidissima ad-
stringendi vi prædita sit, omnes eius fomento v-

tuntur, ad defendendos articulos ab humorum
decurfu, atque non nimis in iisdem tumefa-
ctis atque inflammatis, præsertim in principio
humores adhuc in cursu existunt. Hincque
vsus ad podagricos dolores frequentissimus est,
maximamque vim habet Acacia, vt à podagricis
incurfibus homines præseruet. Non desunt, qui
ad ea mala non modò foris fomenti vel balnei
modo Acacia vtuntur, verum etiam succi modic-
um, per os sumere ante fluxionis tempus per al-
iquot dies consuecunt, vt ipse internæ viæ, an-
gustiores factæ minùs cursui humorum pateant.
Aliqui etiam ex succo Acaciæ atque aceto
Linimentum parant, ad liniendos articulos de-
bilitatos, quo sanè mirificè eos roborant ac fir-
mant. Multi recenter à podagra tentati, vsu affi-
duo Acaciæ planè conualuerunt, qui singulis die-
bus per horam ad minùs pedes in decoctum Aca-
ciæ calidum detinebant, eoque fomentabantur,
pedesque absterfos, Lini mento ex succo Acaciæ,
opobalsamo, acetòque parato etiam inungebant.
Ad pudèdorum aliarumque debiliū partium vl-
cera difficilia, succi aqua pluries Loti pulueriza-
ti vsus est illis familiarissimus: decocto etiam v-
tuntur ad exsiccandas pustulas omnes præsertim-
que Gallicas, sed decoctum parant etiam cum
modico ligni Guaiaci: in pueris etiam ad achores
in capite Orientes, & decocto & puluere vtun-
tur. Non possum autem cum Baptista Condron-
chio probare Auicennam & Mesuem, qui aiunt in
laxata Colunella, caput illinendum esse cum suc-
co Acaciæ, nam hic succus intemperiem capitis
frigida magis augere potest.

GUMMI ARABICVM STVE ACATIAE.

Gummi hodie Arabicum nominatum, grumis
concretum visitur, Nucis ponticæ aut Iu-
glandis magnitudine, vel etiam sex Iuglandium
(vt mihi contigit aliquando in offic. Basiliensi,
affinis mei Ioh. Jacobi Frey Aromatarii inuenire)
cum adhærente cortice cinereo, globosis, aliàs
contortis, in se conuolutum erucam imitantibus,
pellucidis, ex flauo pallescentibus aut omninò
flauis aut rutilis, extrema parte ferè rugosis & ve-
luticorrolis, fragilioribus quàm Tragacanthæ,
lentescentibus tamen & manijs adhærescentibus,
sapore dulcisculo, humorem in qua maceratur lē-
torem viscidum conciliantibus. Commixtæ re-
periuntur spinæ & semina, Lenticulis aut Lupi-
nis similia, vt Lugduni sæpius obseruaui quæ ma-
nifestò indicant ipsum ex Acacia colligi vt antè
dictum. Gummi [κόμμι] ex spina (ἀκάνθης videli-
cet Acaciæ) nasci autor est Dioscorides: præstare
verò vermiculatum (σχινοειδές) vitrum refe-
rens [βελίζον] pellucidum [σταυρές] ligni expert
[ἀγυλον]. Proximum esse candidum [λευκόν] Resi-
nosum verò ac sordidum [ρητινώδες καὶ πυρρόν] in-
utile [ἀχόνσον] censeri.

Plinius hæc & alia quædam ita recenset. Gummi
optimum esse ex Aegyptia spina conuenit, ver-
miculatum, odore glauco, purum, sine cortice,
dentibus adhærens, precium eius in libras XIII.
(Denarios tres. Serap. Arabicum nuncupat,
quod ex Arabia suo tempore apportaretur: Ga-
lenus verò de comp. med. κόμμι vocat, Gummi
Arabicum ait Agricola à quibusdam vocari Baby-
lonicum à nonnullis Sarracenicum. Gummi ex
Acacia spina nasci Dioscor. tradit, quod Corn. non
aliud esse meritò credit, quàm quod Arabicum
officina vocant. Multa enim gummi genera sunt,

Articuli.

Podagra.

Succus insi-
cio sum-
itur.Linimen-
tum.
Articuli
Podagra.Vlcera pu-
dendorum.Pustula
Gallica.Achores.
Ausc. &
Mesues non
satur.

Describe.

Magnitu-
tudo.

Forma.

Color.

Qualitas
substantia.
Sapor.

Synonyma

Gummi
ex spina.
Dioscorides
illustratur
Delectus.

Delectus

Plinio.

Pretium.

Gummi A-

rubicum

Serap.

Babylon-

icum.

Sarraceni-

cum.

Gummi A-

rab. Offic.

& in diuersis arboribus proueniunt. Quibus omnibus in communi siccandi & meatus obducendi vim Galenus attribuit, & quod asperitates sanant: maximè tamen hæ facultates in hoc ex Acacia spina gummi habentur. Et Plinius ex Ægyptia Spina Gummi optimum esse dicit, quod apud Galenum lib. 4. *ἡ δὲ τοῦτο* etiam simpliciter gummi appellatur, itémque Thebaicum & Alexandrinum, velut in comm. eiusdem ostenditur.

Gummi Alexandr.

Negat Matth. Gummi Arabicum ex Acacia esse.

Succinum Topatium. Chrysopatium, Beryllum.

Gummi miscellaneum.

Gummi lata significatio. Error quorundam Gummi absolutum.

Gummi Thebaicum

Error quorundam. Matth. not.

Loubert. statum.

Scire etiamnum conuenit, tradit Matth. Gummi, quod ab arbore Acacia manat, idè Serapioni, Arabicum nuncupari, quod ab Arabia regione, Ægypto contermina, suo tempore importaretur: Sed animaduertere oportere, quod Arabicum vulgaris usus gummi, tenet hanc falsam opinionem etiam Hist. Lugdun. longè quidem ab illo differt, quod ab Acacia colligitur, namque illud non contractis vermiculis simile, sed in ramis versicoloribus conspici, quorum alii succinum, alii topatium, alii chrysopatium, alii beryllum colore & nitore referunt. Quod autem Gummi Acaciae desit, illud argumento esse posset, quod ipsa quoque legitima Acacia hætenus, quod sciat, non defertur. Nam si hoc quo utimur, sincerum legitimūque Acaciae esset Gummi, procul dubio ipsa quoque Acacia ad nos conueheretur, cum longè magis in paranda Theriaca, aliisque componendis medicamentis expetatur, quam gummi. Vulgare igitur gummi, illud equidem esse existimauerim, quod Græcis gummi simpliciter vocatur. In quam sententiam adduxit eum Galenus, siquidem lib. 7. simpl. medic. sic inquit. Gummi lachryma est congelata, concretæque in truncis arborum, ipsam fundentiam, velut resina quoque in multis visitur plantis, quæ resina fundere possunt. Cæterum, quod exicatoria Emplasticaeque sit facultatis, constat. Hæc Galenus. Ex cuius verbis palam est, Gummi sic in vniuersum Græcis appellatum, nostrum Gummi esse, vulgò Arabicum dictum. Quod quidem [quantum sensum iudicio consequi potest Matth.] ex pluribus arborum Gummi miscellaneum est. Cuius rei, manifesti indicio sunt, eum grumorum formæ diuersitas, tum colorum varietas. Huc etiam accedit quod Galenus vnica nomenclatione, omnium earum arborum Gummi comprehendit, quæ resina non proferunt. Quamobrem omnino explodenda videtur eorum sententia, qui, ubi Græci Gummi absolutè scriptum relinquunt, illud Gummi intelligendum esse contendunt, quod è Spina Ægyptia manat. Galenus lib. 7. de comp. med. per genera, Acaciae gummi *καμμί θηβαϊκόν* vocat, hoc fortasse argumento, quod scripserit Theophr. ingentem huiusce spinæ syluam esse in agro Thebano: Sed cum ad nos non perferatur Acacia, nec etiam eius gummi importari credendum est. Matth. Hist. Germ. Acacia, Ger. *Ägyptische schortendorn*. Errant, qui Arabicum officinis dictum Gummi Acaciae esse arbitrantur.

Sed fallit Matthiolus in post. comm. Italicis pro Acacia ponens arborem Iudæ cui appiæta falsè spinæ: Ei non assentior dum reicit nostrum Gummi, spinæ & semina Acaciae veræ in eo repta satis demonstrant, ad nos adferri verum: *σκαληκοειδές, δαλιζόν, διαγύς*. Quod Acacia à mercatoribus non adferatur, perinde ut Gummi, sit ignorantia & negligentia Medicorum & Pharmacopæorum, qui non expetunt à mercatoribus: vt vendibilia eis nota potiùs aduehant, quam incognita & non expetita.

Miror dubitare Loubertum an reperiatur Gum-

mi Arabicum, quod abundabat in Emporiis, cum suam pharmaciam scribebat.

Prosper. Alpin. hoc de Acacia notandum monet, nimirum multos errasse, qui putarint gummi, quam arborem hanc ferre multi meminere, non reperiri, neque ex Ægypto veram comportari, quod ipsam forma vermiculari constare Dioscor. prodiderit, Gummi hanc quam falsè Arabicam appellant, dicant esse similem potiùs aliarum arborum, quippe Ceraforum, Prunorum, Persicorum, Pomorum, Pyrorumque gummi. Sed, quod, pace Dioscoridis dixerit, non tota, sed paucissima, vermiculari formâ spectetur, neque tota alba & clara. Gummas Acaciae figura atque colore pleraque Ceraforum, Prunorumque gummi haud dissimiles vidit. Scit totam gummarum quantitatem, quæ ex Ægypto conuehitur esse Acaciae arborum: quando nulla ibi arbor sit excepta hac quæ gummas educat: ac Ægyptus & Arabia Prunis, Cerasis atque Pomis careat.

Hist. Lugdun. Gummi Arabicum Officinis dictum, multum à spinæ Ægyptiæ Gummi differt.

Gummi Arabicum vermiculatum quod ex Arabia defertur, habet Calceolarius (non illud officinarum vulgi) à Serapione decantatum, quod notandum cenfeo, inquit Olius, & inter potiora referendum. Quid? Gummi Officinarum non fuit hætenus diuersum ab Arabico, vt tenet Olius, quamuis nonnunquam sordidum, cum quo etiam vermiculatum reperiatur: præfractiones an morosiores, qui Sepalsiarum Gummi Arabicum ex Acacia colligi pertinaciter negant? Quod Acacia destituimur, nil aliud quam quæstus & compendii sui studiosos arguit, mercatoribus Ægypti vsitata est, hodièque Græca appellatio *καμμία*.

Vim habet Gummi meatus obducendi, acia medicamenta, quibus commiscetur hebetandi. Et in ambustis pustulas excitari non sinit, illitum cum ovo auctore Dioscoride.

DE ACACIA SECUNDA VETERIBVS.

Altera quoque Acacia, eodem Dioscoride auctore, in Cappadocia & Ponto prouenit, similis Ægyptiæ, multò tamen minor, & ad humum depressa, at tenerior, sed spina aculeorum specie obsita, folia habens Rutæ similia. Semen autem in folliculis coniunctis, trium aut quatuor capacibus, minus lente.

Hæc ipsa tota in succum expressa adstringit, verum inferior est facultate, & ad ocularia medicamenta inepta.

CARDUM SIVE ACACIA DIOSCORIDIS QUIBUSDAM.

Halepi in mercatorum Tabernis nomine Cardem, reperit Rauuolffius, venales siliquas, Castanæ modo fuscas quæ duos aut tres sacculos rubens simile Balsamina nostræ mari: maxima adferuntur ex Ægypto: quidam existimant veram Dioscoridis Acaciam [putamus legendum Acaciam] quod affirmare non possum, quandoquidem frutex mihi incognitus est.

ACA-

Error multorum Gummi.

Arabica falso.

Diosc. not.

Gummi Arabicum ab Officinarum diuersum.

Olius not.

Vires. Ambusta.

Locus. Descript.

Folia. Semen.

Vires.

Locus. Siliquas. Semen.

Acacia Diosc.

ACACIÆ COGNATA PLANTA.

Descriptio
Surculi.
Aculei.

Folia.

QVædam Acatiæ congener est foliis & spinis
luteis concoloribus, cui Surculi tortiles
per crebra intervalla geminis aculeis donantur,
cornua limacis exerta referentibus, interque, cirri
exiles foliola Acatiæ primæ positu & similitudine
gerunt. Lob. & Pena Adu.

ACACIÆ COGNATA ALIA.

EX Peruvianis Insulis alia quæ non foliolis dis-
similis, in viminibus sesquipedalibus, spinu-
lis aduncis donatur, concoloribus Vuæ crispæ,
sed exilioribus. Adu. Lob. & Pena.

CERCIS VETERIBVS ET
ÆQUIVOCA.

Cercis
Theophr.

Cercis
Lybica.
Populus Al-
pina Ga-
za.
Rami.
Folia.

Color.

Cortex.

Æquivo-
ca.
Iudaica
Arbor.
Siliqua
filia.

Populus.

Herba.

Cercis *æquis*, arbor annua semina in siliquis
cinclula continet, inquit Theophrast. lib. 8.
cap. 8. Libro tamen 3. cap. 14. Cercidem [Alpinam
Populum Gaza interpretatur,] particulatim de-
scribens, siliquarum non meminit. Alpina (Ly-
bica quibusdam) Populo albæ non absimilis, cum
magnitudine tum verò ramis albicantibus spar-
sis, folio Hederæ, sed parte alterâ sine angulo,
alterâ oblongo, neque angulum exeunte acu-
tum: colore parte resupina, pronâque ferme si-
mili: pediculo prolixo, tenuique annexo, quam-
obrem non erecto, sed inflexo, cortice asperiori,
quàm Populus alba, scabriorique quàm Pyrus
sylvestris. De Cercide Plinius nihil, teste Scali-
gero.

Cercidem priorem Theophrasti multi censent
Arborem Iudæ, siue Iudaicam arborem, de qua
mox dicetur. Eadem videtur Cæsalpino Siliqua
sylvestris, quam Cercin appellatam scribit, ob
circinatam folii rotunditatem, quæ tamen in si-
liquis fert. Alteram apud eundem Theophrastum
Cercin, & apud Aristot. anim. lib. 8. cap. 5. & He-
fichium de populo, quidam Lybica, quidam
Alpinam Populum faciunt, de qua alibi. Hermol.
in Dioscor. ait: Herba quædam Cercis est, è qua
radii fiunt textoribus, vnde & nomen.

IVDAICA ARBOR.

Descrip-
Magnitu-
do.
Rami.

Flores.

Sapor.

Siliqua.

IVdaica arbor vix nisi culta arboream magnitu-
dinem assequitur, neglecta, inquit Clusius, &
spontè nascens, plerumque inter frutices potius
quàm arbores censenda est. Rariores fert ramos
alternatim ex lateribus nascentes, cortice ex pur-
pura nigricante textos: primo Vere flores erū-
punt, ante folia plures coaceruati, amœni, pur-
purantes, brevibus nigricantibus pediculis hæ-
rentes, Pisorum ferè, vel Genistæ Clusio, floribus
similes, quinque foliis contexti, quibus duo infe-
riora magnitudinem superant, reliqua tria supe-
riora, simul iuncta apicibus è medio multis emi-
cantibus, saporis subdulcis & nonnihil acidi: flo-
ribus & succedunt siliquæ, vncialibus & longiori-
bus pediculis pendulæ, palmari aut sesquipalma-
ri longitudine, membranaceæ, purpurascences,

compressæ, vn-
ciam ferè latæ,
in quibus semi-
na coloris spa-
dicei, dura, Læ-
tibus maiora,
oblonga: folia
circinatæ rotū-
ditatis, Afari,
subinde maiora
multò, nervosa,
vti Aristolo-
chiarum Clusio
& dura, supe-
rius virent, in-
ferius inalbi-
cant. Eodem
autore aliud
genus inueni-
tur per omnia
præcedenti fe-
rè simile præ-
ter florē, qui candicat potius quàm purpurascit.

Folia.

Varietas.

Flos.

Gesnerus de hortis dicit, Arborem Iudæ ple-
rumque Siliquas rectas ferre, non falcatas: nec
nucamentum, sed, vt Dodonæus pingit, florem
quasi leguminis, vel ut anagyris: quamobrem
acuratius hæc perpendent, qui arbores istas Lu-
tetia viderint.

Quo nomine hæc arbor Veteribus sit appellata
teste, Clusio, non faciliè dictu est. Nonnulli ad
Cercin priorem Theophr. referunt. Alii etiam ad
alteram, quam Gaza alpinam reddidit, quæ nihil
aliud est, quàm Populus Lybica. Plinius lib. 31. c.
2. meminit Siliquæ syl. quam purpureum florem
ferre ait: an verò hæc nostra sit, difficile est vnicâ
illâ notâ iudicare. Monspelii peritiores rei
herbariæ referunt ad Colyteam Theophrast. lib. 3.
cap. 17. descriptam & 14. cuius notas Arboris Iu-
dæ plurimum convenire Clus. quidem affirmat,
sed de his ampliùs cogitandum. Qui putant
Plinii siliquam, quæ dicta fuit Ficus Aegyptia, ef-
se arborem Iudæ, falluntur. Petrus Bellon. in l.
1. de admirab. operum antiq. & rerum suscipien-
darum præstantia cap. 17. agens de arboribus se-
pulchris inferi solitis, id est, quorum vsus ma-
ximè in rebus funebribus fuit: peculiare inquit,
est arboris genus sterilis, idè antiquo nomine
carens, quæ cum eximie pulchritudinis florem in
Vere producat, Turcis tantoperè commendatur,
vt nullum Byzantii aut Adrianopoli Cæmeterium
videas, quod non hac constitum sit. Eam autem
quoniam Siliquas pro fructu edit, Siliqua-
firi nomine appellamus. Idem de cult. prob. 6.
scribit inter siliquosas arbores & frutices siliquas
ferentes, Arborem Iudæ vulgò nuncupatam com-
perimus. probl. 3. in catalogo arborum propo-
situm regi, arbores Iudæ, quas Græci vulgò Cou-
chonchias nuncupât vnde Fabagines & Siliqua-
fira dictæ. Locisiam citatis Bellonium de ar-
bore Iudæ loquutum existimamus, sed quale il-
lud sit Siliquastrum, primo loco dictum, con-
siderandum quod Siliquas pro fructu gerat & ste-
rile sit, quasi Siliqua non sit fructus: libro de cul-
tura nullam arborem inter Siliquosas recenset
quæ respondeat, præter arborem Iudæ, cui appictæ
falso spinæ.

Cercis.
Theophr.
Populus
Lybica.
Siliqua sit
nestris pla-
ny.
Colusca
Theophr.

Siliqua
firi.

Arbor Iu-
da.
Couchon-
chia.
Fabago.
Bellon no-
tatur.

Acaciæ imaginem Constantinopoli ad se detu-
lisse Augerium de Busbeck Flandrum ait Mat-
thiolus, quæ omnibus suis partibus, notisque, ve-
ram legitimamque Acaciam imitata sit. Floribus
ex albo purpurascens, & siliquis, & semine

Lupino similibus. Et quia Dioscorides Acaciae albos reddit flores, is ut suam sententiam confirmet, subterfugium hoc querit Acaciam Theophrasti. & Plinio tum nigram, tum albam, generis diuersitate haberi, ac aded non durum credere albam, album proferre florem: nigram verò [ut sua hec sit] purpureum. At Matthiolus Acaciae appingit Spinas: nec ulla siliquæ aut seminis similitudo cum Lupino quicquid dicat, confundens hanc arborem Iudaicam cum vera Acacia.

Matth. repreh.

Acacia Matthioli. Matth. falsitas.

Durantis error.

Matthioli astutiam nouit quoque Dodonæus, dicens. Matthiolus pro Acacia arborem Iudæ recentioribus dictam picturâ exhibet, nam præter veritatem spinas addidit, ut Acaciam mentiretur.

Castor Durant. pro *durantia* ponit figmentum Matthioli, nempe Arborem Iudæ, cui appicte spinæ, descriptio eius est veræ Acaciæ, quæ non conuenit figuræ: præterea eiusdem plantæ figuram demptis spinis ponit postea nomine Siliquæstri, & arboris Iudæ ac arboris amoris.

Matthiolus ut apud Hist. Lugd. quoque legitur, per suam Acaciam primam depictam [de qua Pena] non Acaciam, sed, si spinas demas, Arbori Iudæ similem pictam dedisse videtur. Et reperitur hoc alibi. Arborem Iudæ Matth. secunda Commentariorum in Diosc. editione, pro vera Acacia depinxit: in cuius pictura spinas commentitias esse multi suspicantur. Et hæc Hist. Lugdun. quæ duas habet figuras vnius arboris, meliorem nomine arboris Iudæ, deteriore nomine Acaciæ primæ Matthioli.

Laburnum. Colycea.

Sycomoros.

Arbor Iudæ. Cucurbita. Ceratua. Syla.

Cercis. Matth. repreh.

Locus.

Cercis. Siliqua.

Varia nomina. Siliqua syl.

Fabago. Siliqua satua.

Arbor vaginalis.

Arbor Lentis.

Panis. S. Iohan.

Arbor Iudæ, videtur Dodonæo Laburnum, vel eius species: Sunt, inquit is, qui sentiant Theophrasti. Colyteam esse. Verum à Laburno, Colyteaque plurimum differre rectè censet Gesnerus hort. Eam autem eandem esse suspicatur cum Ruellii Sycomoro [nam ita Gallos arborem Iudæ vocare ait] frondosa, Moro non dissimili, quæ fortè, ut quidam putent, Aceris species sit. Arbor Iudæ, inquit, vocatur *Cucurbita* in Obseru. Bellonii, *Ceratua* sylu. quibusdam dicta, *Gaynera*, Gallis, *Carobaria*, Italis. Sed arbor Iudæ nihil nobis videtur habere commune cum Sycomoro Ruellii.

Lobel. & Penæ Adu. Arborem Iudæ Monspeliensem, vocant Cercin Theophrasti: Verum in margine dubitant. Matth. reprehendunt, quod hanc Constantinopoli accesserit, quum in Hetruria propè Senas proueniat. Iidem capite de Acacia dicunt: Ridiculam nobis dedit Acaciam Senensis, cui si spinas demas, arborem Iudæ iudices, ut meritò suspicere spinas non naturæ, sed pictoris aut commentatoris commentum. Illa igitur erit Cercis arbor Lobel. Obs. Arbor Iudæ, Siliqua sylu. Clusii: Acacia Matthioli. Icon. Plant. Arbor Iudæ Monspeliensem.

Arbori Iudæ Siliquæ syluestris nomen indidit Clusius, non quod Siliquæ Veteribus descriptæ similis sit, sed quia nullis Hispaniæ locis vulgari nomine Herbariorum Arbor Iudæ appelletur: quidam à siliquarum siue loborum generatione.

Fabaginem cognominant: Granatenles vulgari sermone *Algarou loco* [Siliquam fatuam siue syluestrem.] Mauritani illius regionis incolæ *Dir*. Castellani propter elegantiam & venustatem *Arbol d'Amor*: Galli *Guamier*, quasi *vaginalem*, quia eius Siliquæ cultorum vaginas æmulentur: Nomencl. Pannon. *Lenche sa*, arborem Lentis.

Camer. apud Hist. Germ. & Epit. Matth. *Siliquam syluestrem*, & *Arborem Iudæ* Germ. Wild. *Johannes broder*, *Judasbaum*, Ital. *Carobaria*. Siliquam

quidem syluestrem, non quod huius species esse possit, sed quod in siliquis oblongis semina ferat lauia, purpurea, Siliquæ similia, sed minora, Matthiolo ab imperito rei herbariæ falso pro Acacia prima missa.

Gesnero Tiguri è semine pronata: nascitur circa Bononiam copiosè. Lobel. inueniri dicit peruenustam hanc arborem, propè riuos, aut lætiores margines, interdum & in collibus Veronæ amœnis, & Norbonæ, Hetruriæ etiam non procul Senis. Clus. de locis quibus gaudet hæc tradit. Spontè nascitur primum genus Granatenfi regno, & quibusdam aliis Hispaniæ atque Narbonensis Galliæ locis inter sepes. Alitur etiam in hortis non modò in Germania & Belgica, sed etiam in Hispanica Castella ob venustatem. Secundum genus candido flore, spontè nascens non vidi, sed semine duntaxat natum quibusdam Belgicis hortis. Iudaicam arborem per plures annos habuimus, Montbelgardi in horto Ill. E. Cels. semen attulerat Theobaldus Noblot gener noster Illust. E. Cels. Pharmacopœus: sæpius floruit, quotannis summitates gelu absumebantur, tandem gelu tota perit: Siliquas compressas longas fert Iulio, semina intus parua. Obseruaui inter Valentiam & Lugdunum, vbi in horto nostro pulchræ plantæ ex semine natæ: Item Patauî mense Februario cum Siliquis, Mantuæ florentem Martio. Florentiæ in horto Nicolai Ferrariensis. Basileæ in horto Dom. Doctoris Fælicis Plateri florentem. Cùm essem Bononiæ. Clariss. vir Vlysses Aldroandus vocabat Circin Theophrasti, florebat Aprili in horto di S. Saluator, al Burgo di S. Catharina, & in horto alio S. Saluatoris.

Locus.

Cercis.

DE ACACALIDE VETERIBVS.

Hanc Dioscorides lib. i. statim post Ericem inter frutices recenset, *Ἀκακάλις*, inquit, fructus est fruticis in Ægypto nascentis, [*καρπὸς ὅστις δίδωκε γαστρίῳ ἐν Αἰγύπτῳ*] qui Myrica (*μυρίκη*) fructui aliquo modo similis est. Cuius cremor [dilatatum Paul.] collyriis admiscetur, quæ ad visum acutandum [visus alacritati] conueniunt. Acacalidè Paulus Acallida [Attallida Brunfels. in onom.] nominat. Galenus vbi meminerit, Hermol. nondum comperit.

Myrica.

Ad visum.

Brunfel. in Dioscor. breuibus se expedit, inquit, Acacalidem nondum cognoui.

Consentit Riff. in Diosc. lib. i. c. 101. Acacalis hodie planè incognita.

Dicit Lonic. in Diosc. lib. i. cap. 113. Apud Paulum fortè legendum Acacalis. Et Cornar. in Diosc. ait se nullum reperisse qui traderet de Acacalide, præter Dioscoridem & Paulum, qui Dioscoridis verba transferipit.

In eandem sententiam cadit Matth. in Diosc. lib. i. cap. 101. dicens: Acacalim Ægyptiæ arbusculæ semen ad nos hac ætate conuehi non equidem arbitror.

Acacalim Ægypti arbusculam suæ ætate planè incognitam scribunt Brunfels. in Diosc. Ryff. Cornar. & Matthiolus. Extat hoc titulus (non tamen conueniens descriptioni Dioscoridis & Pauli, qui Dioscoridis verba transcripserunt) Acacalis siue Kefmesen.

Acacalidis æquivocationes.

Kefmesen.

Acacalis [*ἀκακάλις*] Gesnero in cat. plant. est frutex spinosus. Stephanus in Synon. ut puto, inquit esse Acacalidem speciem Tarsi, quod est Tamariscus, idem sentit Michael Capella in Synon. apud Haly Abbatem, & Bacch. in consensu, Acacalis,

Frutex spinosus. Tamariscus.

Thuia Pliniana.

Erica baccifera.

Amatus notatur.

Myrobalanum.

Coris moff Narcissi. flos.

calis, ut vult Lacuna, solo nomine est in Europa, licet aliqui exhibeant pro ea semen Thuia Pliniana. Amatus sane obscurus est in hac sententia: Thuia Pliniana aequè ignota ac Acacalis Dioscoridis. Is Acacalin & Caliam, putat esse Ericam bacciferam. Sed videant obsecro, inquit Matthiol. in Censura Amati, qui rem Medicam profitentur, quam negligenter Dioscoridem legerit Lusitanus, quin & quâ autoritate, vel ratione ductus affirmare ausus sit, Acacalis semen pusillis margaritis non esse ab simile: quum antiquorum quispiam [quod sciam] nusquam id scriptis commendauerit. Acacalis ut fert opinio Cordi in Dioscor. non amplius affertur, nisi aliquis ex Myrobalanis, Emblicum seu Belliricum hanc esse existimet, quod ut non affirmat ita etiam non negat. Toxites in onom. Phil. Andragis, Acacalis, Bellerium al. Emblicum al. Brueria, Myrica &c. multa miscet indistinctè pro more consueti. Auderet Celsus. Cristam cum Erica nascentem (an Corim Monsp.) Acacalin dicere, nisi inter frutices à Dioscoride recenseretur. Rob. Const. in Lex. & Gorraeus in Defin. Andragis nominant florem Narcissi Cretensium, Hesychio. Sic & apud Herm. in Dioscorid. Eumachus Cyrenensis in Rhizotomico etiam Cretalon & Acacalida Narcissum vocari tradidit.

ACACALIS QVORVNDAM SIVE KESMESEN FOLIIS CERATIAE.

Descriptio Folia.

Semen.

Kesmesen.

Adagium. Chesmeze. Acacalis.

Kesmesen. Cayrina.

EX octenni semine enata tenella planta instar Ceratiae primum erumpentis, rotundis foliis, quaternis, utrinque costa annexis binis, caliculus subhirsutus: quæ sub Autumnii initium rursus exaruit. Semen, altera parte rotundum, latiusculum, altera in mucronem collectum.

Acacalin Constantinopoli Turcis dici Kesmesen legimus apud Bellonium aut ut Qualeeb. apud Matthiol. tradit. Chesmezen quod tam vulgare Constantinopoli ad oculorum morbos est remedium, ut tritum sit proverbium: *Si dilaent oculi habes Chesmezen*: Is ait Bellonium Acacalin esse affirmare, & ex Aegypto adferri certò sibi constare: eaque abundantia, ut nummo quantam vix requiras emere possis. Matthiol. semen sibi incompertum ingenuè fatetur.

Hoc semen aliquoties à me satum Montbelg. in hort. Ill. E. C. non mihi prouenit, miserat frater C. Bauhinus cum hac inscriptione *Kesmesen* Id est *Cayrina Cortusii*, *Acacalis Dioscor.* Habui etiam à Kazio medico & Chirurgo insigni Lutetia.

MORINGA LENTISCI FOLIO, FRUCTU MAGNO ANGVLOSO IN QVO semina Erui.

Descriptio

Folia Fructus pedalis.

Semina Frus. Sapor.

LENTISCI magnitudine est Moringa cui persimilia habet folia: paucis praedita est ramis eamque ob causam exigua praebet umbram, multis nodis scater, adeoque fragilis est, ut facillimè cum ipse frutex, tum rami confringantur: folia saturatius virent, viuidique coloris sunt: saporis verò foliorum Napi: fructum fert pedalem, Raphani crassitie, octo angulis insignitum, colore dilutiore inter viridem & cinereum, & intus candidum, medullosum, & in certa receptacula distinctum, quibus continentur rotunda semina Erui similia virentia, & admodum tenera, sed sapore quam folia acriore, Editur hic fructus cum

Mangate ubi admodum luxuriat, multosque fructus profert, qui vulgò in foro venduntur. Huius arboris radix vnicornu, & Lapidis Bezaar vices supplet, veraque theriaca est, quâ vulgò incolae vtuntur cū aduersus omnis generis venena, tum ad morsus serpentium, maxime noxiorum, vulgò *Culebras de Capill.* dictorum aliorumque insectorum, & virulentorum animalium, cum intro sumpta, tum foris applicata. In cholerica, quam vocant, passione singularis efficaciae esse apprehendit Acoſta: miscetur remediis Melancholicos humores purgantibus: & probè nota est Elephantiasi Laborantibus, quorum plurimos eius continuo vſu ſanari perhibent.

Synonyma

carnibus coctus, aut alio modo paratus.

A Costa Moringa, Arabibus & Turcis Moria Persis Tame, Guzaratensibus Turiaa. Hist. Lugd. Moringa. Castor. Durant. Moringa, Arab. Turcis Moriaben: Persis tamen Guzarat Trerida

Abundè nascitur variis India locis, sed praesertim tota Prouincia Malabar, secundum flumen

Locus.

Succedaneum.

Venenæ.

Cholerica passio.

Elephantiasis.

SILIQVA PARVA INDICA SEMINE OBLONGO, NIGRO.

INTER fructus peregrinos Ill. C. V Virtemb. Stutgard. 1608. reperta est Siliqua, vnciam vnam & semis longa, vnciam ferè semis lata, externè rugosa, cinerea, quinque interstitiis distincta intus semina quinque, nigra, lucida, sublonga, inaequalia & utrinque extuberantia: pictor notat lineolam quam non animaduertit. Figuram huius in sequenti tabella exprimendam curauimus sub. No. 1.

ORVVCORIA FRVCTVS SILIQVOSVS.

FRUCTUS EXOTICUS iste ab Illustrissima Principe nostra nobis donatus fuit anno 1608. Siliquam refert maiorem compressam, crassiusculam, sescunciam longam, & vnciam ferè latam, subluteam partim, partim autem subfuscâ, utrinque multis maioribus & minoribus, partim ad latera rectâ decurrentibus sulcis, par-

Descriptio

Semen.

Icon.

Descriptio

Petiolus.

tim ad Siliquæ incuruæ ductum obliquè dispersis, petiolum gerit exiguum, teretem atque fuscum Siliquam totam sustentem, à parte petioli superiore pergendo deorsum, latiusculam, vnciamque ferè longam impressionem obtinet, quæ dein rursus in ascensu superioris partis gibberosè rotundatur, & attenuatur, partis exterioris circuitus plusquam semicircularis in ambitu, magis quàm tres vncias longus est, latiusculus, atque in medio neruum inhaerentem fortitur, qui si euellatur, Siliquam in duas partes æquales diuidit atque seiungit: concussa feminis intus latentis manifestum præbet sonitu argumentum, indiciumque. Siliqua verò isthæc aliquid similitudinis habet cum Siliqua Senæ. Dum aperiretur facile sectioni cedebat, intus verò substantiam Siliquæ ipsam satis vtrinque exhibebat, & duriusculam, vnicum tantum nucleum Phaseolum æmulantem compressum tamen condebat, læui, tenuique tunica rugosa inuestitum, colore aliquo modo violaceo imbutum, superat pulpa duriuscula albicans, quæ nobis nonnullam dulcedinem gustando imprimere videbatur.

*Semen.**Substantia.**Nucleus.**Pulpa.**Orucoria.**Clusia.**Locus.**Iuruvva.**Vfus.**Vulnera.**Descriptio.**Semen.*

Prædictum fructum sic tradit Clusius Exot. Orucoria fructus [redemptus à nautis reducibus ex America 1599.] arboris in *Viapock* nascentis, *Iuruvva* appellatione, quo ad curanda vulnera vtuntur, hostium telis & iaculis in bello insitit: fructus enim contusi vel confracti succo in vulnera instillare ferunt, ad ea consolidanda. Planus autem is erat fructus, penè vnciam latus, & binas longus: sed contortus instar Siliquæ *Cytisi* legitimi, longè tamen maior, valdè rugosus, cineracei coloris, semen planum continens.

LOBVS QVADRANGVLARIS MAGNVS, GRANA LENTICULÆ NIGRÆ.

*Descriptio.**Forma.**Color.**Semina.**Gratum.**Lenticula.*

que sulco à capite ad infimum Lobum, laterales alas superante: eius color fuscus & splendens. Cõtinebat autem hic Lobus in media spina aliquot semina, vt ex agitatione deprehendere poteram: horum vnicum magna cum difficultate, nec eum integrum, sed per partes duntaxat educere licuit: verebar enim, ne Lobum [qui mihi solummodo concessus ad describendum] corrumpere: erat verò illud granum nigro & splendente cortice re-ctum, lenticula ferè magnitudine, cui suberat al-

ba membrana viridem pulpam continens non insuauem, sed instar nuclei pistaciorum, feruidiore tamen sapore: ipsæ Lobi alæ intus inanes, nihilominus [vbi circa sulcos intumescabant] succo quodam dulci, qualis penè Ceratiorum, præditæ esse deprehendebantur.

LOBVS EX VVINGANDECAOVV.

Lobus iste singulari munificetia nobis ab Illustrissima nostra Principe donatus, Anno 1608. insignis est crassitudinis, longitudinis autem sex nimirum vncias æquans, & tres vncias latus, exterius est subasper, tuberculis minimis inæqualis redditus, durissimus, Castanei saturati coloris vna in parte, opposita verò fusci, nigricantisque magis ac splendentis, in extremitate vna secundum longitudinem considerata, ductu suo continuo in tumorem magis ac magis assurgit, ex opposita verò Lobi parte sulcus insignis ipsi impressus conspicuus apparet: in latitudine eius Lobi ad mediam partem euidenter intumescit, ad latera verò sensim detumescit, tumore solummodo in extre-

ma longitudinis parte pediculo opposita liberalius excurrente: pediculum denique plus quàm vncialem obtinet obliquè infixum, duobus internodiis præditum, ad Lobum tenuior est & rotundus, asperiusculus, fuscusque, vltimè verò progrediendo versus vtrumque internodium crassior & asperior euadit, donec tandem in extremitate latam teretemque abeat: aperti iam Lobi crassities pennæ scriptoriæ vulgaris crassitudinem adimplet, substantiâ albicante fuscâque donatâ: cavitates eius vnciales est interius plusquàm fusca, nigricansque, ad pediculi regionem extremam angustior fit, & in se omni ex parte coarctatur, in opposita verò parte finali rotundatur & arcuatur confricantis digitum tenuissimo puluere fusco aspergit insititque: crustam habet interioriorem cavitatem vndique succingentem, quæ tenuior cum sit, leui opera à reliqua crassiore substantia abstrahi

*Pediculus.**Substantia.*

abstrahi auellique potest, cui subest splendens quædam substantia fuscedine itidem sibi consueta oblita, imbutaque. Iconem foliorum prædicta princeps curauerat parandam ad plantam, quæ ei prouenerat, ex officulo ab ipsa terræ mandato.

ICON CLVSII

CLVSIVS
Cin Exot.
hunc Lobum sic tradit: Magnus & crassus erat hic Lobus quem à Iacobo Gareto accipiebam, non tamen ex Brasilia, sed ex alia prouincia procul ab ea dissita relatum. Bini autem huius generis Lobi mittebantur: Vnus sex uncias longus, duas cum semisse latus: Alter quinque duntaxat uncias longus, binas latus: uterque unciam deorsum, crasso validoque duro & firmo cortice tectus, binis nervis siue costis à pediculo, qui crassus & firmus ad extimum Lobum, secundum dorsum longitudinem productis, foris coloris fusci, internè cineracei, & tam exteriore quàm interiori parte scabri, continens fungosam pulpam cineracei coloris, in qualitatebant quina aut

lena officula veriùs quàm phaseoli, vncialis longitudinis, Auellanae siue Nucis Ponticæ satiuæ magnitudine, dura, nigra, album nucleum continentia, amygdala vel Auellanae sapore. Quia mittebat ex VVingandecaou Americae versus Septentrionem tendentis prouincia, ad poli Arctici elevationem 35 gradibus sita, quam Angli duce VValtero Raulæo detectam, Virginiam à sua Regina virgine nuncuparunt, allatum asserebat.

ANIME GUMMI, FRVCTVS.

ANIME GUMMI
Similem præcedenti Lobum, sed minorem ad Sme denud mittebat, ait Clus. in Exot. lib. anno 1590. ex cuius arbore gummi Anime (de quo Hist. n. lib. 9. Jelicus scribebat: vnde autem aduectum, non indicabat, nisi quis putet ex Guyana Prouincia allatum: nam Guyanae fructus illos, quorum cap. 6.

libri secundi memini, simul accipiebam. Sed illis adhuc ampliorem, vt pote septem uncias longum, tres ferè cum semisse latum, mihi Amstelredami ostendebat anno 1600. honestus vir Stephanus Ioannes Scharm, eiusdem vrbs Pharmacopæus: minùs tamen crassus erat, & coloris magis spadicei, nec plenam maturitatem adhuc adeptus videbatur, alioqui eiusdem prorsus formæ erat cum superiore. Ex insula Hayri siue Isabella vicina, deserta & inculta, ad quam fortè naus delata fuisset, recens allatum hunc fructum dicebat. Qualis autem esset arbor quæ eum tulisset, non potuisse intelligere. An porro alteruter istorum Loborum, *Guana Ouiedi*, cuius mentionem facit cap. 8. lib. 7. primæ partis Historiæ Generalis & Naturalis?

LOBVS BRASILIANVS CRASSVS
HYMIDVS CITRII SEMINE.

LOBVS BRASILIANVS
Lobus Brasiliensis octo unciarum longitudinem habebat, quatuor cum semisse latitudinem, planus, dorso gibbero & aluo crassioribus & magis tumulentibus ipso medullis, quia fortè ad plenam maturitatem nondum peruenerat quum legeretur spissitas tamen dorso & alui, à lacunarum, in quibus semen laterat, cauio, uncia vnius, materia apprimè spongiosa constans, Lacunæ binas uncias longæ numero decem, in quibus semen quasi quadrangulare unciam longum, oblique situm: Lobi color externè ex fusco cineraceus.

Alium eiusdem generis longè minorem cum eodem accipiebat Clus. colore ex fusco rubescente foris præditum, qui per me-

dium sectus octo duntaxat Lacunas ostendebat, in quibus semen, imperfectum Citrii & ali semini non valde dissimile. Qui utrumque fructum hunc Viennam Austriae, mittebat Garetus, anno 1585. è Brasilia allatum & in præaltâ arbore natum adscribebat: nomen autem quo apud Insulas do-

nabatur, non adscribebat, quia ab his qui attulerant, fortassis intelligere nequiverat.

LOBVS MAGNVS EX GVINEA
FOETIDVS CVM GRANIS
Arboris Iudæ.

Descript.
Forma.

Valde planus, ait Clusius Exot. hic Lobus, pro amplitudinis eius ratione: nam quum decem uncias longus esset, & trium unciarum vel ampliorem latitudinem haberet, vix quadrantis uncia erat eius crassitudo siue spissitas, sic vt ante maturitatem ab arbore lectum fuisse quispiam existimare potuisset: maturum tamen illum esse, semina in ipso reperta euincebant. Lento autem & veluti cutaceo cortice constabat, ex spadiceo fusci coloris, frequentissimis venis ab infima Siliqua parte ex pediculo dependente sursum, & in latera vtrinque sparsis, prædicto atque quodam modo ornato, medullam siue pulpam continebat pallescentem, satis grauis odoris, & caput etiam ferientis, imò cerebrum offendentis, quâ inuoluebantur aliquot grana, dura, ex spadiceo fusca, non valdè dissimilia granis, quæ in Siliqua syluestris, vulgò arboris Iudæ cognominata, Lobis reperiuntur. Qualis porro esset & cuiusmodi folia proferret arbor similes Lobos gestans [arboris etenim fructum esse arbitrabar] mihi incompertum, nec qui hunc Lobum ad me mittebat honestus vir V Vilhelmus Pardynus, ex Guynea aduectum, vllam mentionem faciebat: sed illud duntaxat addebat, Chirurgum à quo acceperat, asserere incolas illius regionis in qua nascitur, grana fructu comprehensa in pollinem comminuerunt, quo ad vulnera curanda vterentur, intra corpus verò non assumenda, quia perniciofa essent. Eam ob causam, pulpam gustare verebar, ad temperamentum eius explorandum: præterea ipsius grauis & teter odor, à gustandi desiderio satis me deterrebat, tametsi non fuissem admonitus.

Cortex.
Color.

Pulpa.
Odor.

Grana.
Siliqua
sylv.

Vfus gra-
norum.

Vulnera
perniciosa.

Odor.

LOBVS BRASILIANVS INGENS
SILIQVÆ ACACIÆ. FORMA.

Locus.
Iuglandis
folio.

Icon.

Inter arbores quæ fructum in Lobis aut Siliquis gerunt, præcellens quandam in Brasilia nasci intelligebat Clusius Exot. Iuglandis foliis præditam, quæ hunc admirandum Lobum profert, cui sanè parem formâ & longitudine vidisse non memini. Lobi Iconem, totius fructus magnitudinem & formam affabrè exprimentem, cū Lobi ipsius extrema parte quatuor

articulis distinctâ, Viennam Austriæ, mittebat Londino Iacobus Garetus.

Descript. Erat porro hic Lobus articulatim distinctus in-

star Siliquarum Acaciæ, singulorum articulorum medio etiam tumente, quo videlicet semen continebatur, binos pedes Romanos cum triente longus, quatuor uncias [vbi latitudo maior] latus, atque planus instar prædictarum Siliquarum Acaciæ, cineraceo quodammodo colore præditus, qui tamen ante maturitatem lectus fuisse videbatur: nam semina contracta & rugosa erant, orbiculari penè figurâ, Nuci vomica non valdè dissimilia, quodam vestigio impresso eâ parte, quâ Lobo adhererant, coloris ex albo rufescentis.

Acacia Siliqua
Longitudo.
Latitudo.

Color.

Semina.
Vomica
Nux.

SILIQVA SEMINE COLUTEÆ.

Dabat Paludanus Clusio Exot. Siliquam tres uncias longam [licet interdum breuior reperiatur], satis gracilem, rugosam & inæqualem, cineracea cute constantem, quæ secundum longitudinem in binas partes dehiscerebat, multa grana continens plana, dura, Coluteæ granorum ferè æmula.

Descript.
Longitudo.

Cutis.

Grana Coluteæ.

LOBVS LONGVS AROMATICVS
ODORE FERÈ BELZVINI.

Londino ad Clusium mittebat Hugo Morgagnus Sereniss. Regine Angliæ Elizabethæ pharmacopœus anno à nato Christo 1602. quinos aut senos Lobos peregrinos, quid de illis sentiret eius opinionem exquirens: quam sane, quia similes antè nunquam ipsi conspecti, difficulter admodum se pronunciare potuisse, ingenuè fateatur.

Erant porro illi Lobi variæ magnitudinis: nam nonnulli sex duntaxat uncias longi, alii septem, quidam etiam octo uncias longitudine superabant: singuli vix semunciam erant lati, omnes teretes & rugosi, subfusci coloris, eâ parte quâ pediculo inhererant non nihil recurui, extimâ parte obtusa, breuiter formâ non valdè dissimiles quibusdam oblongis & teretibus corniculis, quæ in Terebinthi arbusculis olim obseruare meminit: qui aperti (in binas enim partes æquales secundum longitudinem aliorum Loborum instar diuidebantur) nihil continere deprehendebantur, quam tenuem quendam pollinem nigrum & splendentem, tenaciter interiori Lobi parti inherentem, odoris ferè Belzuini inuid, sed si quis naribus admoueret, capitis grauedinem inducentem. Vnde autem habuisset, & an quidpiam intellexisset, nati ne essent in humili aliqua planta, an in arbore, aut quæ Prouincia eos produxisset, nihil adscribebat.

Descript.
Magnitudo.

Color.

Pollen.

Belzuini odor.

SILIQVA THYMIAMATIS
ODORE.

Gener Cherlerus anno 1606. attulit ex Angliâ fructum nomine Siliquæ Thymiamatis odore, quem habuit munere humaniss. & præstantiss. pharmacopœi Londinensis Iacobi Garetii: ea Siliqua est coloris ferè Castaneæ, dilutioris tamen, octo uncias longa circiter, crassitudine circiter Siliquarum Nerii, virentem multo crassiore non dubitamus, secundum longitudinem rugosa, & tota sulcis constans, à principio ad extimam partem, quam existimarim in acutum desinere, ea enim in nostra Siliqua quæ nobis vnica est, tantillum abrupta est: principium est latiusculum, & nonnihil

Descript.

Color.]

Semina.

Odor Sili-
qua.

nonnihil contortum quasi deorsum pependit in sua planta, non est rotunda Siliqua, facile tamen credimus fuisse, sed exsiccatam, compressam & corrugatam, est enim caua, & plena minimis feminibus, minoribus quam Peti, nigris, splendentibus, sub dentibus stridentibus: odorata & degustata Siliqua suauem præbet odorem, ac post se relinquit aliquam acrimoniam, cum ab Illustriss. principis nostri pharmacopæo Theobaldo Noblot Genero nostro peteremus quem odorem referret, respondit Styrcis. Nos facile patiemur nobis persuaderi eandem esse cum præcedenti Lobo.

LOBO FORTE INCLUSVS FLA-
VESCENS FRVCTVS.

Descriptio

Cortex.

Fructus hic liberali Illustrissimæ nostræ Principis munere nobis anno 1603. donatus, fescunciam circiter in longitudine sua adequans, vnciam verò in latitudine adimplens, corticem habet ex vna parte dimidia semiotundum & vndique ferè terebrem, flauescen-tem, lauem, in medio tamen aliquatenus fastigiatum, vnde ad

utrumque latus costa quadam elatior decurrit, vsque ad finem huius dimidii fructus, parte etiam huius superiore gibbus quidam eminentior visitur, tandem fructus hic in duo quasi segmenta distinguitur, sulcis quibusdam obliquis Græcorum penè ypsilon imitantibus, secundum latera utraque ad finem penè corticis productis: ex altera fructus istius parte dimidia cortice prior denudatus detectusve conspicitur, ita quidem ut alteri alicui rei adhæsisse priusquam auelleretur credibile sit, nam in extremitate in orbem circumducta caua quadam fossula, partem interiorem ambiens conspicua fit, nucleus verò in medio cortice contactus inæquali multisque scrobiculis nunc profundioribus, nunc verò parte intermedia elatiore foueolæ minimæ occurrunt, in fossula verò extrema hinc & inde Lineæ nunc semiotundæ: nunc verò decussatim se intersecantes offeruntur, spectandæ fossulæ denique ora extrema à corticis prius descripti extremitate inæquali fimbria donatur, modò enim elatiori sine intro curuata altius assurgit, modò retulior hebetiorque apparet.

De hoc fructu hæc tradit Clus. Exot. lib. 2. cap. 16. Fructus à Jacob. Gareto missus qui Lobo inclusus fuisse videbatur, aut saltem alio operimento, nam vestigium supinâ parte retinebat quâ alteri rei inhæserat: alioqui firmo putamine præditus erat, licet valdè tenui, & præ politura splendente, coloris ex spadiceo flauescens, nucleum putamini non adhærentem continente, in binas partes diniduum, internè candicantem, subacido sapore.

Descriptio
Clusii.

Color.

De lobo incluso Fructu incluso nigricante & candicantibus venis distincto. Item de lobo simili Fructu quodam, ut & de Samparatra Indorum lobo spinoso & de alio simili Fructu consulatur idem Clusius in Exot.

LOBVS EXINQ'ΔHΣ CVM PISO
DVRO CINEREI COLORIS.

Lobus hic, ut recenset Clusius Exot. membraceo cortice constabat tres vncias longus, binas latus, fulco, subrubente, & frequentibus pinnulis hirsuto: meminit etiam vidisse minores, & vncialem vel fescuncialem longitudinem non excedentes, sed qui singulares fructus duntaxat continerent, hic verò binos instar magni Pisi, coloris ex albo cineracei, paruo hilo fulco præditos: quâ Lobo inhæserant, aded solidos & duro putamine constantes, ut laxei videretur, & cum difficultate confringi possent, contracti autem,

album nucleum continere deprehenderentur, impensè amari saporis, non minùs quam Lupini, Maiorem à Richardo Garth accipiebat, cum inscriptione è Brasilia allatum esse: minorem mittebat Iacobus Gareus. Minori similes, sed detestis spinis, referebant ex Iana Bataui anno 1597. Habuit etiam ex Virginia Lobum cum suis spinulis: tum Pifa nuda Lobusque exempta, reperta inter Aromata è Tripoli Syriæ aduecta: ut variis locis hoc legumen nasci videatur. Nam nullæ ferè naues ex Africa, America, aut aliis peregrinis regionibus us calidioribus redeunt, quin & hæc Pifa nuda referant. Sed etiam anno 1602. mittebat ad nostrum authorem Clusium doctissimus vir Iohannes de Castaneda nudum Pisum cum hac inscriptione *Mates de India pardo*, hoc est, *Mates Indicum* cineracei coloris: [de Pifo Ochra colore, illi non absimili, Londino missio vide eundem Clus.] Obseruabat autem illud nomen *Mates* pluribus leguminibus peregrinis ab Hispanis tribui. Eiusdem porro magnitudinis cum priore illo, Lobum, tres videlicet vncias longum, & duas latus, eumque valdè integrum, & suo oblongo pediculo [qui nonnihil spinosus] adhuc inhærentem, ipsi ostendebat anno 1599. honestus vir Iohannes Gouerts Amstelred. ciuis & mercator, qui valdè integer erat, nec detritis spinis. Considerent Lectores, quæ dicta sunt Hist. nostræ lib. 3. de fructibus qui sunt tanquam torno elaborati.

Fructus.

Nucleus.
Sapor.

Alii.

Locus.

Mates.

DABVRI FOLLICVLVS AMERICANVS,
AD DATVRAM ACCEDENS SEMINE RUBRO.

Daburi fructum misit Clusio VValichius Syduerts Ambstelredamo, qui anno 1599. rede-

Descriptio
Color.

Spina.
Membrana

Bacca.
Alum.

merat à nautis ex America reducibus: membrana-
ceus erat folliculus quem an in arbore nasci di-
cat, an in frutice, dubius est: eum enim dunta-
taxat accipiebat bacillo suo satis tereti adhuc in-
harentem, & qui plures folliculos sustinuisse vi-
debatur, anno 1585. Viennæ Austriæ à Richardo
Garth Londino missum. Erat autem is folliculus
spadicei ad fuscum tendentis coloris forinsecus,
extremâ parte mucronatus, toto corpore hisp-
idus, & mollibus spinulis præditus, fescuncialis

aut amplioris
longitudinis, &
vncialis latitudi-
nis, qui in binas
partes dehiscens,
internè cauus,
& veluti in qua-
tuor loculamen-
ta distinctus te-
nellam mem-
branam conti-
nebat, in qua
veluti exiguarū
baccarum Vu-
la Pyri formam
exprimentium
& pusillis petio-
lis inherentium,
coloris rubri &
quasi miniati,
quibus inspersæ
tandem aureæ

mica, præsertim in ipso umbilico.

Similem deinde decimo quarto post anto
Ambstelredamo missum accipiebat ab honestissi-
mo viro V Valichio Syuerts *Daburi* appellatione,
quum præcedens sine nomine missus esset.

*Arbor fi-
nium re-
gundorum.*

Cæterum grana illa miniata quæ in priore con-
spiciebantur, suspensionem faciebant, an fructus
esset Arboris finium regundorum, de qua Iulius
Scaliger, lib. Exoticorum Exercit. 6. certè huius
grana, tametsi vetusta, dentibus attrita, rubro vel
miniato colore inficiebant, eiusque rei causâ, An-
glus quidam in Brasilia habitans, Londinum mit-
tebat pro specimine, an ex eo quæstum facere pos-
set. An Bixa Ouiedi?

OVIEDI BIXA.

Descript.
Color.

MEam suspensionem, inquit Clus. Exotic. quam
de folliculo præscripto habebam, non prorsus
vanam fuisse, Anno 1602. demùm intellige-
bam. Nam Septembri mense eiusdem anni, inter

quædam semina
quæ mittebat
Doctiss. vir Io-
hannes Castane-
da, erat similis
folliculus, bre-
uior tamen, vt
quæ fescunciam
longus duntaxat
esset, vnciam la-
tus in binas par-
tes dehiscens, &
cuius spinulæ at-
trita: externa
pars fusci colo-
ris quemadmo-
dum etiam in-
terna, sed hæc
laevis & paulu-
lū splendens,
in cuius medio
aliquatulum ca-

uo, vtraque pars quindecim aut sexdecim grana
saturè rubra, exigui etiam Pyri formam referen-
tia, breuissimo, tenuissimoque petiolo singula
suspensa, habebat, eaque nullis aureis micis asper-
sa, nisi extimâ parte, quæ splendens & veluti au-
rea, minimâ nigrâ maculâ tanquam puncto erat
insignita: nullam verò obseruabam in eo follicu-
lo siue capite loculamentorum distinctionem:
nam, vt dixi, dimidia vtraque folliculi siue capitis
pars, grana serie quadam disposita in media con-
caua parte continebat, maiora & magis matura,
quàm quæ ex Anglia mittebantur, & taliuâ dun-
taxat paululū aspersa, eleganti minii colore infi-
ciebant: chartæ autem, quæ folliculus inuolutus,
inscriptum erat, *con que se vntan los Indios*, hoc est,
quo se inungunt vel inficiunt Indi. Octobri ve-
rò insequente, alium elegantem ramum [cuius
descriptio ex eodem loco petenda] ad eum misit
honestissimus vir Petrus Garetus, significans
Brasilianos vt ad corpus rubro colore inficien-
dum: cui addiderat Vicæ Africanæ ramulum è
quo plures Siliquæ dependebant, nonnullæ sua
grana rubra adhuc retinentes, & ramum *Iuni-
papeeyvva*, sustententem fructum suum, verùm
longè minorem, quem Clusius cap. 10. lib. prim.
Exotico. exhibet. De quo nos supra Historia no-
stra generali lib. 2. cap. de Genipot, siue Iuni-
papeeyvva Brasilianorum tractauimus. Cæte-
rùm non dubium est quin hic fructus illi similis
sit, quem Ouiedus Bixa appellat, cuius fruticem
in humanam altitudinem, interdum etiam am-
pliolem, assurgere scribit, & folia Xyli foliis simi-
lia proferre.

Grana.

*Bixa Ame-
ricanorum.*

Vfus.
*Vicia Afri-
cana.*
Siliqua.
Grana.
*Iunipap-
peeyvva.*

Bixa.
Xyli folia.

FINIS LIBRI DVODECIMI.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

OMNIVM PRAECIPVORVM CAPITVM

QVAE TVM IN PRIMA TVM IN SECUNDA PARTE

TOMI PRIMI HISTORIAE VNIVERSALIS

PLANTARVM CONTINENTVR.

INDEX

Per pp. denotatur pars prima : per p. 2. verò pars secunda, quæ incipit à LIBRO SEXTO:

Bauus, Aethiopicus fructus pag. 109.	partis primæ.	Anime & Copal	325.p.2
Abelicea siue Santalus adulterina		Animes species ad Succinum luteum accedens	326.p.2
Cretica	490.p.p.	Anime similis resina, ex albo flauescens	Ibid.
Abhel, Fructus Orientalis	283.p.2.	Anime alba perlucida	Ibid.
Abies femina	231.p.2.	Anime colore Colophonia	Ibid.
Abietina resina, liquida, & arida.	236.p.2.	Animes species alba Copal Indis	Ibid.
Abies Mas Theophrasti, siue Picea Latinorum.	238.p.2.	Anon Omiedt	112.p.p.
Acacalis Veterum.	434.p.2.	Antirheumaticus Cortex	463.p.p.
Acacalis quorundam siue Kesmesen	453.p.2.	Antispodia	223.p.2
Acacia in genere.	426.p.2	Ab Ono seu Asino denominata Planta	364.p.2
Acacia vera	429.p.2	Aquifolium, vide supra Agrifolium	114.p.2
Acacia Gummi, siue Gummi Arabicum.	431.p.2	Arara Fructus Americanus	333.p.p.
Acacia Dioscoridis quibusdam, alias Cardem	432.p.2	Aratou Brasil. semine Melonis fusco, feruido.	315.p.p.
Acacia cognata planta	433.p.2	Aracynappil, Aurantiis parvis similis fructus	106.p.p.
Acacia cognata alia	ibidem	Arbor fructum Melonis facie proferens.	108.p.p.
Acer ex Veteribus in genere	164.p.2	Arbor cucurbitifera, Ficus Nigritarum	111.p.p.
Acer vulgare minori folio	166.p.2	Arbor folio Lauri, fructu Cucurbitæ ex Guinea	113.p.p.
Acer Monspessulanum	167.p.2	Arbor peregrina fructum ficui similem gerens	144.p.p.
Acer maius, multis falsò Platanus	168.p.2	Arbor fico similis venenata	147.p.p.
Adrachne Theophrasti	87.p.p.	Arbores Indica Theophrasti tres	147.p.p.
Aereria aut Chalcios	411.p.2	Arbor pomifera, An Musa?	151.p.p.
Agalochum Veterum in genere	475.p.p.	Arbor Muniacus	169.p.p.
Agalochi & ligni Aloes substituta, adulteria, & equi-		Arbor Persea	Ibid.
uocationes	481.p.p.	Arbor Mamay	172.p.p.
Agaricum	268.p.2	Arbor vinifera, Couton, Inlandi similis	254.p.p.
Agialalid Aegyptium folio Buxi	62.p.2	Arbor Tinctoria	254.p.p.
Agnus Scythica, Borometz	406.p.p.	Arbor Americana Pennsylvanica	255.p.p.
Agnus siue vitex	205.p.2	Arbor Gehuph siue Cobbam	325.p.p.
Agnus folio non serrato	Ibid.	Arbor peregrina lanifera	347.p.p.
Agnus folio serrato	Ibid.	Arbor Manicongo nucifera, & de aliis quibusdam ar-	
Agria siue Aquifolia glandifera Anguillare	100.p.2	boribus Guinea	385.p.p.
Aquifolium seu agrifolium vulgò	114.p.2	Arbor Pacal	463.p.p.
Agul & Albagi Arabibus, planta spinosa Mannam re-		Arbor aquam stillans	Ibid.
sipiens	405.p.2	Arbor Myrtosydaios Scaligeri	492.p.p.
Ahorahi, fructus venenatus	337.p.p.	Arbor finium regundorum	130.p.2.
Alnus vulgaris	151.p.2	Arbores ferula similes, nigra & candida	265.p.2.
Alnus incana & hirsuta	154.p.2	Arbor Lauendula folio	Ibid.
Alno similis arbor	155.p.2	Arbor vita, siue Paradisiaca vulgò dicta	286.p.2
Ambare Indica	118.p.p.	Arbutus	83.p.p.
Amba siue Mangas	173.p.p.	Areche arboris fructus Cossolo	374.p.p.
Ambarum	326.p.2	Aria siue Phellodrys	99.p.2
Amurca	20.p.2	Aria siue Acilagna Bellonii	Ibid.
Amygdalus dulcis & amara	174.p.p.	Aspalathus, ac de eo sententia Veterum	464.p.p.
Amygdalopersicum	183.p.p.	Aspalathus Rhodius	466.p.p.
Amygdala Peruviana	293.p.p.	Aspalathi adulterium fortè Oleastri radix	471.p.p.
Amygdala Guyanensis	329.p.p.	Aspalathus Cretica Alpini, odoris persuans	472.p.p.
Anacardum	334.p.p.	Aspalathus Rhodius rubens odoratissimus	473.p.p.
Anagyris Veteribus	363.p.2	Aspalathi nomine datum lignum grauitè olens	Ibid.
Anagyris vera ferida	364.p.2	Aspalathus Dioscoridis, Plinii, & Galeni	474.p.p.
Anisum Indicum, siue Znigi fructus stellatus	485.p.p.	Aspalathus secunda trifolia, quæ Acacia secunda,	
Angor, arbor Castaneæ fructu amaro	327.p.2	Matthiolo trifolia	375.p.2
		Aspalathus secunda Monspelienfis	402.p.2

Tom. I.

INDEX.

<i>Aspalathus Abrotoni facie incana</i>	403.p.2	<i>Caphura qua salicis folio dicitur</i>	338.p.2
<i>Aspalathus Monspeliano affinis scorpius secunda Clusio</i>		<i>Caprificus</i>	134.p.p.
<i>Ibid.</i>		<i>Caphura resina</i>	341.p.p.
<i>Aspalatho affinis Tragus, forte Rhamni species ex Candia Valerandi Doures</i>	404.p.2	<i>Carambolas Acofta</i>	177.p.p.
<i>Aspalatho secunda Monsp. similis Scorpio, seu Nepa Anguill. flore ex albo pallescente, vel ad purpuram accedente</i>	<i>Ibid.</i>	<i>Carandas Indica arbuti facie</i>	88.p.p.
<i>Auacari facie Myrti</i>	518.p.p.	<i>Caranna Garcia nomine data resina</i>	329.p.2
<i>Auellana Byzantina</i>	270.p.p.	<i>Cardem siue Acacia Dioscor. quibusdam</i>	432.p.2
<i>Auellana Indica maiores Cortusi nigricantes</i>	293.p.p.	<i>Carcapuli</i>	105.p.p.
<i>Auellana Indica maior subrusa Clusii</i>	494.p.p.	<i>Caries lignorum</i>	145.p.2
<i>Auellana Indica pro Balsami fructu missa, eiusque species alia minor</i>	<i>Ibid.</i>	<i>Carpasus & Opocarpasum</i>	316.p.2
<i>Auellana Indica Mehemberthene Cortusi</i>	307.p.p.	<i>Caryophylli Indici</i>	423.p.p.
<i>Auellana India Mehemberthene valde similis fructus</i>	<i>Ibid.</i>	<i>Cariophyllorum resina</i>	429.p.p.
<i>Auellana Indica peculiaris Camerarii</i>	<i>Ibid.</i>	<i>Cariophyllo Aromatico similis fructus</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Auellana Indica villosa foraminata</i>	308.p.p.	<i>Cassia Mosylica nomine datus Cortex</i>	451.p.p.
<i>Auellana Mehemberthene Cortusi species alia, nuda & vestita Villosa</i>	<i>Ibid.</i>	<i>Cassia lignea fusca Aromatica, Cinnamomum ex Sar-matia dicta</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Auellana compressa facie fructus vel semen</i>	314.p.p.	<i>Cassia lignea fusca Aromatici & glutinosi saporis.</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Auellana purgatrix noui Orbis</i>	322.p.p.	<i>Cassia lignea fusca aromatica acrior</i>	452.p.p.
<i>Aurantio simili fructu arbor</i>	106.p.p.	<i>Cassia externa parte insipida</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Aurantii forma, coloris Cineracei fructus, strepitum edens</i>	332.p.p.	<i>Cassia an forte Veterum?</i>	<i>Ibid.</i>
B		<i>Cassia Apum, Coronaria, & Poetica: & etiam de Cneoro</i>	457.p.p.
<i>Bacca cuiusdam prgrandis osciculum</i>	332.p.p.	<i>Cassia lignea Monspeliensum</i>	458.p.p.
<i>Balaustia Hispanica</i>	82.p.p.	<i>Cassia officinarum adulterina</i>	459.p.p.
<i>Balsami Peruaniani fructus Clusii</i>	294.p.p.	<i>Cassia adulterina vel Pseudocassia nomine datus cor-tex</i>	460.p.p.
<i>Balsami Peruaniani Fructus Metæ forma</i>	295.p.p.	<i>Cassia purgatrix</i>	416.p.2
<i>Balsamum ex Peru</i>	<i>Ibid.</i>	<i>Castanea</i>	121.p.2
<i>Balsamum de Tolu</i>	296.p.p.	<i>Castanea humilis racemosa</i>	127.p.2
<i>Balsamum nouum fructu racemoso</i>	297.p.p.	<i>Castanella peregrina</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Balsamum verum, Xylobalsamum, Carpobalsamum, O-pobalsamum</i>	298.p.p.	<i>Castanea equina folio multifido</i>	128.p.2
<i>Balsamum certarum quarundā plantarum quas Copai-bas vocant</i>	306.p.p.	<i>Castanea Peruaniana</i>	129.p.2
<i>Baobab, siue Abano Clusii</i>	119.p.p.	<i>Castanea purgatrices</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Baruce fructus è pluribus nucibus, arboris Hura</i>	333.p.p.	<i>Castanea species fructus peregrinus</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Bdellium</i>	317.p.2	<i>Castanea fructu Leucoma.</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Belenizan aut Belenzan Auerrois</i>	320.p.2	<i>Cedrus, atque de ea Antiquorum sententia</i>	273.p.2
<i>Benioinum obuolutum folio, maximum.</i>	153.f.p.	<i>Cedria Veterum</i>	275.p.2
<i>Benioinum cuius arbor folio Citri</i>	320.p.2	<i>Cedrus magna siue Libani conifera</i>	277.p.2
<i>Ber Indica fructu Iniubino</i>	44.p.2	<i>Cedrus Atlantis Montis</i>	283.p.2
<i>Berberis vulgo quæ & Oxiaantha putata</i>	52.p.2	<i>Cedrus Phœnicea siue Oxycedrus</i>	297.p.2
<i>Betre, Betelle</i>	437.p.p.	<i>Cedrus Lycia retusa Bellonio dicta</i>	300.p.2
<i>Betula</i>	148.p.2	<i>Cetarium monococon Indicum</i>	421.p.2
<i>Bixa Guiedi</i>	440.p.2	<i>Cerasus in genere</i>	216.p.p.
<i>Bon vel, Ban Arbor</i>	422.p.p.	<i>Cerasus sylvestris fructu rubro & nigro</i>	220.p.p.
<i>Brindones Indici, fructus rubentes, acidi</i>	89.p.p.	<i>Cerasa duracena oblonga</i>	221.p.p.
<i>Brisathaer China</i>	112.p.p.	<i>Cerasa acida rubella</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Bruta Plinii</i>	285.p.2	<i>Cerasa acida nigricantia, solidiora, tardius maturef-centia</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Buna, Bunu, & Bonchos Arabum</i>	421.p.p.	<i>Cerasus pumila</i>	222.p.p.
C		<i>Cerasus flore pleno</i>	223.p.p.
<i>Cacao similis fructus</i>	291.p.p.	<i>Cerasus vno pediculo plura ferens</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Cacao America, seu Auellana Mexicana</i>	<i>Ibid.</i>	<i>Cerasus racemosa</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Cachos</i>	118.p.p.	<i>Cerasus sylvestris amara, Mahaleb putata</i>	227.p.p.
<i>Caious</i>	336.p.p.	<i>Cerasus racemosa quibusdam, aliis Padus</i>	228.p.p.
<i>Calaf, seu Ban Alpini</i>	220.p.2	<i>Cerasi fructu Lotus arbor</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Cancamum</i>	324.p.2	<i>Cercis Veteribus, & æquiuoca</i>	433.p.2
<i>Canella Acofte</i>	436.p.p.	<i>Chalcids</i>	
<i>Canell. fructus quibusdam, nobis porius folij Indi</i>	<i>Ibid.</i>	<i>Chamamepsilus</i>	72.p.p.
<i>Canella seu Cinnamomum vulgare</i>	446.p.p.	<i>Chamobuxus, siue chamepyxos quibusdam</i>	524.p.p.
<i>Canella crassiore cortice</i>	451.p.p.	<i>Chamacerasus montis generosi</i>	229.p.p.
<i>Canella ad Cinnamomum vulgare accedens</i>	<i>Ibid.</i>	<i>Chamaficus</i>	128.p.p.
<i>Canella alba quorundam</i>	461.p.p.	<i>Champe flores Indici</i>	107.p.p.
<i>Canella folio mali Punice</i>	455.p.p.	<i>Chamariphes officulo non dissimilis sed maior, orbicu-laris penè</i>	314.p.p.
<i>Canella peruana fructu pileo simili, & alia ei similis arbor</i>	<i>Ibid.</i>	<i>Chamariphe peregrina</i>	371.p.p.
		<i>Chamariphes forte Folium</i>	372.p.p.
		<i>Chamei Acofte fol. Pyri</i>	88.p.p.
		<i>Chivof Theneri</i>	112.p.p.
		<i>Choyne Americana</i>	<i>Ibid.</i>
		<i>Cinnamomum & Cassia: atque de iis placita Antiquo-rum</i>	440.p.p.
			<i>Cinna-</i>

<i>Cinnamomum</i> & <i>canella vulgaris</i>	446.p.p.	<i>Draco arbor</i> , & de eius <i>lachrima</i> , seu sanguine <i>Draco-</i>	
<i>Cinnamomi arbor Theueri</i>	ibidem	<i>nis</i> , <i>Cinnabari Veterum</i>	402.p.p.
<i>Cinnamomi folium Clusii</i>	455.p.p.	<i>Draconis sanguinis fructus Monardi</i> , <i>Draconis effigiem</i>	
<i>Cinnamomi</i> - <i>Cassia substituta</i> & <i>supposititia</i> , <i>Irem</i>		<i>impressam habens</i>	405.p.p.
<i>adulteria</i> & <i>equiuoca</i>	456.p.p.	<i>Duriones Acajie</i>	414.p.p.
<i>Citra</i> , <i>Indis lignum</i>	106.p.p.		E.
<i>Citrum monstrosum de maximis</i>	96.p.p.	<i>Ebenus</i> .	394.p.p.
<i>Coca Indrum foliis Myrti</i>	440.p.p.	<i>Ebeni versicoloris materia arbor pyrifolia</i>	397.p.p.
<i>Coccigria sine Cotinus putata</i>	494.p.p.	<i>Ebulus sine Sambucus herbacea</i> .	549.p.p.
<i>Coccus radicum</i>	112.p.2	<i>Echinopoda Cretensibus</i> .	404.p.2
<i>Cocci Orientales</i>	348.p.p.	<i>Echinopus Plutarchi</i>	411.p.2.
<i>Cola fructus ad sitim</i>	210.p.p.	<i>Elæomeli</i>	23.p.2
<i>Coles</i> , <i>Cachia</i> formam quodammodo referens externa		<i>Elaeostaphylos</i>	26.p.2
parte rugosus & niger	425.p.2	<i>Electrum sine succinum in genere</i> .	330.p.2
<i>Coles</i> , fructus alius similis, niger, splendens, cum macula		<i>Elemi resina</i> .	535.p.p.
<i>subrufa</i>	425.p.2	<i>Ensenda ficus Indica modo nascens</i>	147.p.p.
<i>Colutea</i> & <i>Colytea Veterum</i>	376.p.2	<i>Erica in genere</i> .	353.p.2.
<i>Colutea Vesicaria</i>	380.p.2	<i>Erica baccifera Matthioli</i> .	522.p.p.
<i>Colutea Scorpioides</i>	381.p.2.	<i>Erica baccifera Lusitanica</i>	528.p.p.
<i>Colutea Scorpioides humilis</i>	382.p.2	<i>Erica vulgaris</i> , <i>humilis</i> , <i>semperuirens</i> , flore purpureo	
<i>Colutea Scorpioides quadam siue Polygalo Cortusi si-</i>		& albo	354.p.2.
<i>milis planta sed maior</i>	ibidem	<i>Erica Myrica folio</i> , <i>tomentosis</i> & <i>incanis foliis Clusio</i>	
<i>Colutea parua species</i> , <i>Polygala Valentina Clusii</i>	383.p.2		355.p.2
<i>Colutea Caule Geniste fungoso</i>	ibid	<i>Erica folijs Coris</i> , flore albo	356.p.2.
<i>Colutea foliis Anil nominatum</i>	384.p.2	<i>Erica</i> , foliis <i>Corios quaternis</i> , flore <i>Purpurascen-</i>	
<i>Coral arbor siliquosa</i>	426.p.2		356.p.2
<i>Coralli arbori similis</i>	ibid.	<i>Erica folijs Corios quaternis</i> , floribus herbaceis, deinde	
<i>Cornus sativa seu domestica</i>	210.p.p.	<i>ex albo purpurascen-</i>	ibid.
<i>Cornus scemina</i> , putata <i>Virga sanguinea</i>	214.p.p.	<i>Erica folijs Corios multiflora</i>	ibid.
<i>Cornus adulterina seu Pseudocrania Cordo</i>	216.p.p.	<i>Erica arborens</i> , floribus luteolis vel herbaceis mi-	
<i>Cortex VVinteranus acris</i> , siue <i>Canella alba</i>	460.p.p.	<i>nimis</i>	357.p.2
<i>Cortex Antirheumaticus</i>	463.p.p.	<i>Erica arborens Monspel.</i> flore purpurascen-	
<i>Cortex Eriophorus</i>	461.p.p.	<i>lis ternis</i>	ibid.
<i>Coru Canarica</i> , <i>Arbusto</i> , vel <i>malo aurea similis</i>	89.p.p.	<i>Erica ramulis ternis floribus saturatioribus purpureis</i>	
			358.p.2.
<i>Corylus sativa</i>	266.p.p.	<i>Erica ramis</i> & folijs <i>Coris ternis</i> , floribus ex rubro pur-	
<i>Cotoneaster</i>	73.p.p.	<i>purpurascen-</i>	ibid.
<i>Cunane fructus Arboris Morremor longus vel ovalis se-</i>		<i>Erica folijs corios flore purpureo dilutioris coloris</i>	
<i>re niger</i>	333.p.p.	<i>ibid.</i>	
<i>Cunane nuci similis</i> , cinerei coloris	334.p.p.	<i>Erica Brabantica folio Coris hirsuto quaterno</i>	359.p.2
<i>Cupressus</i>	280.p.2	<i>Erica parua folijs Corios quaternis</i> , flore herbaceo, fo-	
<i>Curcas auellana magnitudine</i>	292.p.p.	<i>liaceis Capitulis</i>	ibid.
<i>Cyanus arborea</i>	74.p.p.	<i>Erica parua Pannonica folijs Corios ternis</i> , flore car-	
<i>Cytisus in genere</i>	366.p.2	<i>neo</i> , <i>Capitulis Thymi</i>	ibid.
<i>Cytisus siliqua incurua</i> , folio candicante	367.p.2	<i>Erica Anglicana parua capitulis hirsutis</i>	360.p.2
<i>Cytisus Clusii Pannonicus alter foliis omnino incanis</i>		<i>Erica peregrina Brancianis Lobelii</i>	ibid.
	369.p.2	<i>Erica folijs Corios affinis planta</i>	ibid.
<i>Cytisi secunda species altera Pannonica Clusio</i> , hirsuta		<i>Eriaceus fructus Indicus</i>	115.p.p.
<i>valde</i>	ibid.	<i>Esculus vel Phegus</i>	74.p.2.
<i>Cytisus Hispanicus primus Clusii</i> , folio virescente	ibid.	<i>Euonymus Veterum</i>	201.p.2.
<i>Cytisus montis Calcaris</i>	370	<i>Euonymus multis</i> , aliis <i>Tetragonia</i>	ibid.
<i>Cytisus Hispanicus Clusii secundus</i>	ibid.	<i>Euonymus latifolia</i>	202.p.2
<i>Cytisus Gesneri cuius flores fere spicati</i>	ibid.	<i>Euonymus flore Phoeniceo</i>	203.p.2.
<i>Cytisus terrius Hispanicus cum breui pediculo</i>	371.p.2	<i>Ettalche</i>	302.p.2.
<i>Cytisus hirsutus</i>	372.p.2.		F.
<i>Cytisus terria Clusii Pannonica sparsis ramis</i>	ibid.	<i>Fagara maior & minor</i>	350.p.p.
<i>Cytisi tertii Pannonici tertia species Clusio supinis ra-</i>		<i>Fagus latinorum</i> , <i>Oxya Gracorum</i>	117.p.2
<i>mis</i>	373.p.2	<i>Fagus sepium vulgo Ostrea Throphrastr</i>	146.p.2
<i>Cytisus glaber</i> , siliqua angusta	ibid.	<i>Fausel sine Areca palma foliis</i> , eiusque fructus <i>varietate</i>	
<i>Cytisus glaber</i> , siliqua lata	ib.		389.p.p.
<i>Cytisi genus missum</i> , nomine <i>Ebeni secundi floribus</i>		<i>Fausel accedens Nux</i>	393.p.p.
<i>purpureis</i>	374.p.2	<i>Ficus</i>	128.p.p.
<i>Cytisi facie Alysson fruticans quorundam Lob.</i>	ibid.	<i>Ficui fructus similis</i>	144.p.p.
	D	<i>Ficus Indica</i>	145.p.p.
<i>Daburi folliculus Americanus ad Daturam accedens</i> ,		<i>Ficus Indica Linschottani</i>	151.p.p.
<i>semine rubro</i>	439.p.2	<i>Ficus Nigritarum</i>	111.p.p.
<i>Datura semine fructus</i>	332.p.p.	<i>Filum arboreum tenuissimum, & candidissimum</i>	384.p.p.
<i>Diospyros</i>	75.p.p.	<i>Fraxinus vulgarior</i>	174.p.2
<i>Doricinium Monspeulanum fruticosum</i>	387.p.2	<i>Fraxinus tenuiori & minori folio</i>	177.p.2
<i>Doricinio congener planta</i>	388.p.2	<i>Fraxinus rotundiore folio</i>	ibid.
Tom. I,		<i>fructus Brasiliensis qualis figura instar Limonis</i>	
			106.p.p.

- Fructus Indicus Pyriformis, granis intus nigris, cuc. 7-*
birani secundi generis 114.p.p.
Fructus similis nuci Persice, nucleo venenato 172.
p.p.
Fructus hirsutus Amygdalam referens 183.p.p.
Fructus exotici hirsutus Amygdali facie 184.p.p.
Fructus Pruni facie, & Guinea, in quo semina 200.
p.p.
Fructus sonorus, acidus, pruni parvi magnitudine *ibid.*
Fructus Pentagonus, vel Oficulum 210.p.p.
Fructus exotici non valde dissimilis Myrobalani ni-
gri oficulo *ibid.*
Fructus Indus admirabilis 266.p.p.
Fructus Brasiliensis permittosus 291.p.p.
Fructus Amygdaloides nitidus peregrinus 292.p.p.
Fructus Peruanus Amygdaloides, sub terra nascens *ib.*
Fructus exotici prona parte in arcum elatus, supina
planus, fuscus 293.p.p.
Fructus bivalvis Indicus niger 293.p.p.
Fructus accedens nuci Cypore, orbicularis, laevis, spadicei
coloris *ibid.*
Fructus Juglandis fere magnitudine, durissimus, Indis
Carairi, sapore nuci M. schata 308.p.p.
Fructus peregrinus ovatus similis lapidi Iudaico 309.
p.p.
Fructus fuscus, durus, striatus, strepitum edens 309.p.p.
Fructus exotici ficui similis 310.p.p.
Fructus Pyriformis, rugosus, niger, duro corio tectus
310.p.p.
Fructus Pyriformis laevis, spadicei coloris, fragili cortice
tectus *ibid.*
Fructus peregrinus sulcatus *ibid.*
Fructus omnino rotundus, luteus, non splendens cum
suo frutice 311.p.p.
Fructus peregrinus tanquam torni elaboratus, argen-
teus 311.p.p.
Fructus peregrinus tanquam torni elaboratus, flauus
ibid.
Fructus Indicus tanquam torni elaboratus, viridis 312.
p.p.
Fructus peregrinus Clusii durissimus, aliusque similis
ibid.
Fructus peregrinus orbiculatus, cuspidatus *ibid.*
Fructus similis Lauri Bacca *ibid.*
Fructus rugosus, parvus, grauis, orbiculatus penè figura,
quasi compressa 313.p.p.
Fructus planus, forma cordis, cum multis tuberculis *ib.*
Fructus orbicularis, perpolitus, mucrone glandis *ibid.*
Fructus sublongus, cortice duro, fusca tectus Epidermi-
de 314.p.p.
Fructus Indicus, vel nucleus luteus parvus, Auellana
oblonga facie, compressus *ibid.*
Fructus dysentericus flauus 316.p.p.
Fructus Indicus granulatus, vel tuberosus minor *ibid.*
Fructus Pyriformis fuscus, laevis, striatus, cum coronula,
in quo nucleus 317.p.p.
Fructus triangularis scissuras ostendens *ibid.*
Fructus Beretinus 323.p.p.
Fructus quodammodo similis glandi ilignea, cortice fra-
gili *ibid.*
Fructus Indicus villosus, parvus *ibid.*
Fructus Indicus oui parvi fere forma 324.p.p.
Fructus exotici oficulum aliud *ib.*
Fructus Indicus Corni figura 325.p.p.
Fructus Indici oficulum perelegans *ibid.*
Fructus orbicularis, crassi corticis, tuberculosi, nigri co-
loris *ibid.*
Fructus multifariam fissus 326.p.p.
Fructus Indicus Inglandi similis, tuberosus *ibid.*
Fructus Indicus ovalis, rugosus *ibid.*
Fructus exotici, oblongus, angulosus, cineraceus *ibid.*
- Fructus Indicus echinatus, sonorus* *ibid.*
Fructus exotici Stramonii modo, tuberculis obsitus
327.p.p.
Fructus peregrinus nouem nervis distinctus *ibid.*
Fructus peregrinus, orbicularis, nouem nervis distin-
ctus minor cum oficulo anguloso *ibid.*
Fructus peregrinus, orbicularis, senis nervis distinctus
ibid.
Fructus peregrinus, exiguus, orbicularis cum sex nervis
ibid.
Fructus Guyanensis ovalis, cineraceus *ibidem*
Fructus reticulato corio peregrinus 328.p.p.
Fructus exotici Bamiae instar angulosus *ibidem*
Fructus exotici cinereus, cum lineis & tuberculis du-
ris *ibid.*
Fructus Malo Aurantio rescicato similis, laevis, aurei co-
loris, octo nervis distinctus 329.p.p.
Fructus Indicus rotundus, tuberculis asperatus, niger
ibid.
Fructus exotici duobus angulis distinctus *ibid.*
Fructus Hepaticus Indicus *ibidem*
Fructus Indicus decussatus 330.p.p.
Fructus alter quatuor sulcis distinctus *ibid.*
Fructus orbicularis fere, cum tribus sulcis & tribus fo-
raminibus. *ibidem*
Fructus orbicularis fere forma, fusci coloris *ibid.*
Fructus planus, rugosus, niger, semina continens 331.p.p.
Fructus inferna parte planus, membranâ spadicei colo-
ris tectus *ibid.*
Fructus oficula terna, aut quaterna simul iuncta, cor-
tice non valet duro, rugoso, cineraceique coloris 332.
p.p.
Fructus oliuae oficulum referens, rugosum cum tribus
lineis *ibid.*
Fructus planus subpurpureus, nucleo impensè amaro
334.p.p.
Fructus exotici inaequalis, fusci coloris *ibidem*
Fructus totus niger, binis foraminib. insignitus *ib.p.p.*
Fructus orbicularis, peregrinus, cum granis nuci vom-
icae similibus 341.p.p.
Fructus exotici, latus, compressus, colore suberis 342.
p.p.
Fructus quadrangulus, niger, cum membrana miniatâ
351.p.p.
Fructus peregrini duntaxat nucleus 387.p.p.
Fructus vna parte sessilis, velut sulcis distinctus instar
nuci Fausel 392.p.p.
Fructus peregrinus tetragonus 397.p.p.
Fructus peregrinus crassus, in quo magnus nucleus
398.p.p.
Fructus peregrinus Abiegnae nuci persimilis *ibid.*
Fructus peregrini nucleus *ibidem*
Fructus exotici Inglandis fere facie sulcatus, tubero-
sus 399.p.p.
Fructus Canne de Bengala creditus 400.p.p.
Fructus peregrinus elegans squamosus *ibidem*
Fructus Insulae Baly, Pyriformis, asper 401.p.p.
Fructus peregrinus lerasoy *ibidem*
Fructus Caryophyllo Aromatico similis 429.p.p.
Fructus redolens Caryophyllos 430.p.p.
Fructus Canella quibusdam nobis porius foliis Indi 436.
p.p.
Fructus peregrinus ex Bengala 426.p.2
- G**
Galla & alia Quercuum excrementa 81.p.2
Galle maximae exoticae 82.p.2
Galle tertiae provinciales, Illyrica *ibidem*
Galle Orientales, & aliae diuersae 83.p.2
Galle Istriae *ibidem*
Galla fungum quodammodo exprimens *ib.*
Galle Indicae 84.p.2

- Galla umbilicata*, item *quercus excrementum villosum*,
vel potius *muscosum* Ibid.
Galla simile excrementum quinquangulum Brasilianum
85.p.2.
Gale frutex odoratus Septentrionalium Eleagnus Cord.
Chameleagnus Dod. 224.p.2.
Gallastruina, spinosa planta folijs Leucoj, floribus albis
411.p.2.
Gallastruina altera, siue *Tithymali genus spinosum*
Ibid.
Gayana Indica, fructu mali facie 108.p.p.
Gebaph arbor siue Cobban 325.p.p.
Gemma foraminulata folij Quercus 87.p.2.
Genipar America fructus Tinctorius: & alius edulis
253.p.p.
Genista angulosa trifolia 388.p.2.
Genista cum rapo 290.p.2.
Genistella Tinctoria Hispanica 392.p.2.
Genistella pilosa 393.p.2.
Genistella herbacea siue Chamaepartium Ibid.
Genistella herbacea platyphyllos 394.p.2.
Genista lincea 395.p.2.
Genista argentea 399.p.2.
Genista radiata seu stellaris Ibid.
Genista aculeata foliosa Ibid.
Genistella montis ventosi spinosa 400.p.2.
Genistella Spinosa affinis Nepa quibusdam Ibid.
Genistella minor Aspalathoides 401.p.2.
Genista Erinacea 403.p.2.
Genista siue Spartum purgans 404.p.2.
Glans Ceni, Aegilops, Aspris Theoph. 77.p.2.
Glandis Magnus calix 78.p.2.
Glans India du Choul 129.p.2.
Glans Indica 130.p.2.
Glans Indica magna subrotunda Ibid.
Goan arbor Tutia cui nucleus cum putamine 325.p.p.
Grossularia spinosa fructu obscure purpurascens 48.p.2.
Guaiaicana 235.p.p.
Guanabatus Scaligeri 109.p.p.
Guanabatus Ouiedi, fructu Squammato 114.p.p.
Gummi Arabum siue Acacia 431.p.2.
- H.
- Halimon seu Halimos* 229.p.2.
Halimus Clusii 227.p.2.
Halimus Dalechamp. Ibid.
Halimus Valerandi Ibid.
Higuero Ouiedi 111.p.p.
Hippophaes Anguillara, & Dodon. siue spina purga-
trix 410.p.2.
Hippophaestum quorundam Dalechamp. Ibid.
Hobus seu Houns Indica Pruni facie 199.p.p.
Hyboucouhu Americanus, itemque Carameno fructus of-
dem 325.p.p.
Hybourabe America pruni fructu 260.p.p.
- I.
- Iaca Indica* 115.p.p.
Iambolains Indica folio arbuti 88.p.p.
Iambos Acofte 116.p.p.
Iambos Linschott. 117.p.p.
Iangomas prunis similis 206.p.p.
Ilex arborea 95.p.2.
Ilex coccigera 106.p.2.
Ilex femina 99.p.2.
Iouis barba Lucens 385.p.2.
Judaica arbor 433.p.2.
Iunipapeyua Brasilianorum Nucum folijs siue Geni-
pat 253.p.p.
Iunipapeyua similis penè fructus orbicularis in quo se-
mina staphisagriae similis 254.p.p.
Iunipapeyua alius similis fructus Ibid.
- Iuniperus in genere* 292.p.2.
Iuniperus vulgaris baccis parvis purpureis 293.p.2.
Iuniperus maior, bacca nigra & rubra 297.p.2.
Iuniperus maxima Illyrica 300.p.2.
Iuniperus Alpina 301.p.2.
- L.
- Laburnum arbor trifolia anagyridi similis* 361.p.2.
Lagenula America 113.p.p.
Lacca 44.p.2.
Lapides Quercuum 83.p.2.
Larix folio deciduo, conifera 265.p.2.
Laricis resina 272.p.2.
Laricis muscus 273.p.2.
Laurus 409.p.p.
Laurus Tinus seu Sylvestris trium generum. 411.p.p.
Laurus Tinus altera 418.p.p.
Laurocerasus 420.p.p.
Laurocerasi folio Arbor 421.p.p.
Lentiscus 285.p.p.
Lentiscina resina Mastiche 288.p.p.
Leucoma fructu Castaneæ 129.p.2.
Lignum Copau simile Iuglandis ligno 254.p.p.
Lignum Mollucence Pauana dictum fructu auellanae
342.p.p.
Lignum exhibitum Cinnamomi nomine, nobis lignum
folij Indi officinarum 435.p.p.
Lignum Aromaticum, seu potius cortex Monard.
460.p.p.
Lignum Rhodium 466.p.p.
Lignum Rose odore, alijs Lignum; Thuris, alijs Aspa-
laribus 472.p.p.
Lignum Aspalathi nomine datum grauitur olens;
473.p.p.
Lignum Aloes officinarum & Agallochum plarisque pu-
tatum 477.p.p.
Ligni Aloes & Agallochi substituta adulteria, & aquis.
uocationes 461.p.p.
Lignum Anisi 485.p.p.
Lignum Brasilium 490.p.p.
Lignum Vernimbock Germanis dictum, simile Bresilio
492.p.p.
Lignum Bresilio simile caeruleo tingens Ibid.
Lignum violaceum Bresilianum Ibid.
Lignum Nephriticum caeruleo & flauo tingens Ibid.
Lignum Croceo tingens 493.p.p.
Lignum candidum fungosum cotis vicem prabens.
493.p.p.
Lignum Brasilianum candidissimum 494.p.p.
Lignum leuissimum Ibid.
Lignum exoticum anonymum 302.p.2.
Ligustrum 528.p.p.
Ligustrum Aegyptium: Cyprus Gracorum, Elahne Ara-
bum 532.p.p.
Lobus quadrangulatis magnus, grana lenticula nigra;
Ibid.
Lobus ex VVingandecaouti Ibid.
Icon Clusii. 437.p.2.
Lobus Brasilianus crassus humidus. Cetri semine Ibid.
Lobus magnus ex Guinea sordidus cum granis arboris Iuda-
439.p.2.
Lobus Brasilianus ingens siliqua Acacia forma Ibid.
Lobus longus, aromaticus odore ferè Belzuiini Ibid.
Lobo forte inclusus flauescens fructus 439.p.2.
Lobus exyodns cum Piso duro cinerei coloris Ibid.
Lotus arbor fructu cerasi 229.p.p.
Lycium veterum 57.p.2.
Lycium Gallicum 57.p.2.
Lycium Cretense siue Berberis Cretica 60.p.2.
Lycii quorundam, folio Myrti Tarētini aut Buxi 61.p.2.
Lycium Garciae, siue Cate Ibid.
Lycium indicum Alpino putatum 92.p.2.

INDEX.

Lycium forte *Agia* *Ibid* *Aegyptium* folio *Buxi* 62.p.2

M

<i>Macocquer Virginensium</i>	254.p.p.
<i>Macer Dioscor. & Giacorum</i>	262.p.p.
<i>Malabarbrum & filix Indum Officinarum</i>	430.p.p.
<i>Malus de Malis</i>	26.p.p.
<i>Mali sylvestres</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Mali Syria & Gomorrha</i>	27.p.p.
<i>Malus Coronea</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Malus Coronea sylvestris</i>	35.p.p.
<i>Malus Panica</i>	76.p.p.
<i>Punica Balaustifera</i>	82.p.p.
<i>Balaustia Hispanica</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Mala Medica quae etiam Persica vel Citria dicuntur, veterum & recentiorum sententia, & differentia in genere</i>	90.p.p.
<i>Malus Citria, cum fructu magno, & mediocri</i>	94.p.p.
<i>Malus Limonia</i>	96.p.p.
<i>Malus Arantia</i>	97.p.p.
<i>Malus aurea foliis praegrandibus</i>	153.p.p.
<i>Malus persica</i>	157.p.p.
<i>Malus persica Hispanica Melocoronea quorundam</i>	162.p.p.
<i>Mala Armeniaca minora</i>	167.p.p.
<i>Mala Armeniaca maiora</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Mamay arbor</i>	172.p.p.
<i>Mangas sine Amba</i>	173.p.p.
<i>Mangle Pyri foliis cum siliquis longis sicuti Indicae affinis</i>	415.p.2.
<i>Mangostans</i>	107.p.p.
<i>Manna seu Manna sacrum litterarum</i>	188.p.2.
<i>Manna Laricca seu Brianfona</i>	191.p.2.
<i>Manna Calabriva Fraxini & Orni.</i>	192.p.p.
<i>Manna Orientalis Mastichina</i>	198.p.2.
<i>Manna Xirquest Indica ex arbore Quest, & Siracost</i>	199.p.2.
<i>Manna Indica Tiriniabin, aut Trugibim</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Manna Indica Calabriva persimilis</i>	200.p.2.
<i>Manna Indica melli Candido similis</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Manna adulterina</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Mannarum equiuoca</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Man. bi Lerii</i>	292.p.p.
<i>Mel aereum, Manna, Tereniabin, & Saccharum Albu- zar in genere</i>	180.p.2.
<i>Mel Cedrinum</i>	190.p.2.
<i>Melo corcopali arbor Cydonii facie</i>	106.p.p.
<i>Mespilus, de Mespilo, Epimelide, Vncdone, Amamelide, de, Homomelide, Oromalide & Hypomolide, & de Mespilo aronia in specie</i>	66.p.p.
<i>Mespilus Aronia Vererum</i>	67.p.p.
<i>Mespilus vulgaris.</i>	69.p.p.
<i>Mespilus Officulo leui coloris spadicei, Lata Guinea</i>	72.p.p.
<i>Mespilo valde similis fructus sine granis</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Mespilo valde similis fructus Americanus</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Mespilus Chamemespilus</i>	72.p.p.
<i>Mogori flores, odoris florum mali aerea</i>	107.p.p.
<i>Molle</i>	534.p.p.
<i>Mollis arboris resina similes, saeniculi odore</i>	535.p.p.
<i>Morus, Morus nigra</i>	118.p.p.
<i>Moringa Lentisci folio, fructu magno anguloso in quo semina Erui</i>	435.p.2.
<i>Muniacus Arbor</i>	169.p.p.
<i>Musa</i>	148.p.p.
<i>Musa arbor</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Musa cum fructu</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Myrrha in Genere</i>	308.p.2.
<i>Myrrha</i>	511.p.2.
<i>Myrrha Boeotica</i>	314.p.2.

<i>Myrrha Arbor Bellonio</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Myrica in genere</i>	349.p.2.
<i>Myrobalani Arabum in genere</i>	201.p.p.
<i>Myrobalani Inda, nigra, sine nucleis, Citrina, Che- bula, Citrinis similes, nigricantes, Emblica, in se- gmentis Nucleum habentes, angulosa, Bellerica, rotundiores</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Myrobalani Inda nigra sine nucleis.</i>	204.p.p.
<i>Myrobalani Citrina</i>	205.p.p.
<i>Myrobalani Chebula Citrinis similes nigricantes</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Myrobalani Emblica</i>	206.p.p.
<i>Myrobalani Bellerica rotundiores</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Myrobalani species Rauwolfio</i>	209.p.p.
<i>Myrobalani facie fructus Indicus</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Myrobalani vrentes</i>	210.p.p.
<i>Myrobalano Citrino aliquomodo similis fructus cauus</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Myrobalani nigri oficulo non valde dissimilis fructus exoticus</i>	210.p.p.
<i>Myrobalani oficulo similis angulosus</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Myrtus, de Myrtis in Genere</i>	507.p.p.
<i>Myrtus vulgaris nigra & alba, sativa & sylvestris</i>	510.p.p.
<i>Myrtus Boetica Latifolia Domestica.</i>	511.p.p.
<i>Myrtus exotica angustifolia</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Myrtus Latifolia Belgica, forte Romana</i>	512.p.p.
<i>Myrtus Tarentina</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Myrtus angustifolia Minor</i>	513.p.p.
<i>Pseudomyrtus Bellonii</i>	518.p.p.
<i>Myrtidanum</i>	514.p.p.
<i>Myrti facie Avacari</i>	518.p.p.
<i>Myrtillus grandis, quibusdam Viris Idea magna</i>	518.p.p.
<i>Myxa seu Sebesten</i>	197.p.p.
<i>Myxa Domestica</i>	198.p.p.
<i>Myxa sylvestris</i>	<i>Ibid.</i>

N

<i>Nabca folio Rhamni vel Iuiuba</i>	39.p.2.
<i>Nautica</i>	364.p.2.
<i>Nicaragua pomum nuce rotunda</i>	210.p.p.
<i>Nimbo folio & fructu olea</i>	27.p.p.
<i>Nux Juglans</i>	241.p.p.
<i>Nux Carya seu Euboica Theophrasti</i>	251.p.p.
<i>Nux Indica non biforis Juglandi similis</i>	253.p.p.
<i>Nux Coulcoul</i>	255.p.p.
<i>Nux Aromatica vulgo Moschata</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Macis Arabum, aut cortex Aromaticus</i>	260.p.p.
<i>Nux Aromatica femina</i>	264.p.p.
<i>Nux Aromatica</i>	265.p.p.
<i>Nucula exotica pistacii specie</i>	290.p.p.
<i>Nucula peregrina alia</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Nux siue Officulum Cypote, simile Nuci Balsami Peru- uiani</i>	294.p.p.
<i>Nux siue Officulum, fructus ex Palmarum genere</i>	308.p.p.
<i>Nux Indica pulchra, cui unguis albus.</i>	309.p.p.
<i>Nucula Indica Lobel. & Pena</i>	310.p.p.
<i>Nucula Indica peculiaris</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Nucula Indica ab Herculi. Saxonia missa</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Nux purgatrix similis spherula saponaria, fusca</i>	313.p.p.
<i>Nuces insanae Belgis prunula insana, putamine fusco, oficulo membranaceo nigro, cum macula alba</i>	315.p.p.
<i>Nucula ex Guinea</i>	316.p.p.
<i>Nucula Indica alia</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Nucula Indica globosa, sonora</i>	317.p.p.
<i>Nucula pyriformis Indica & sonora</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Nucula</i>	<i>Ibid.</i>

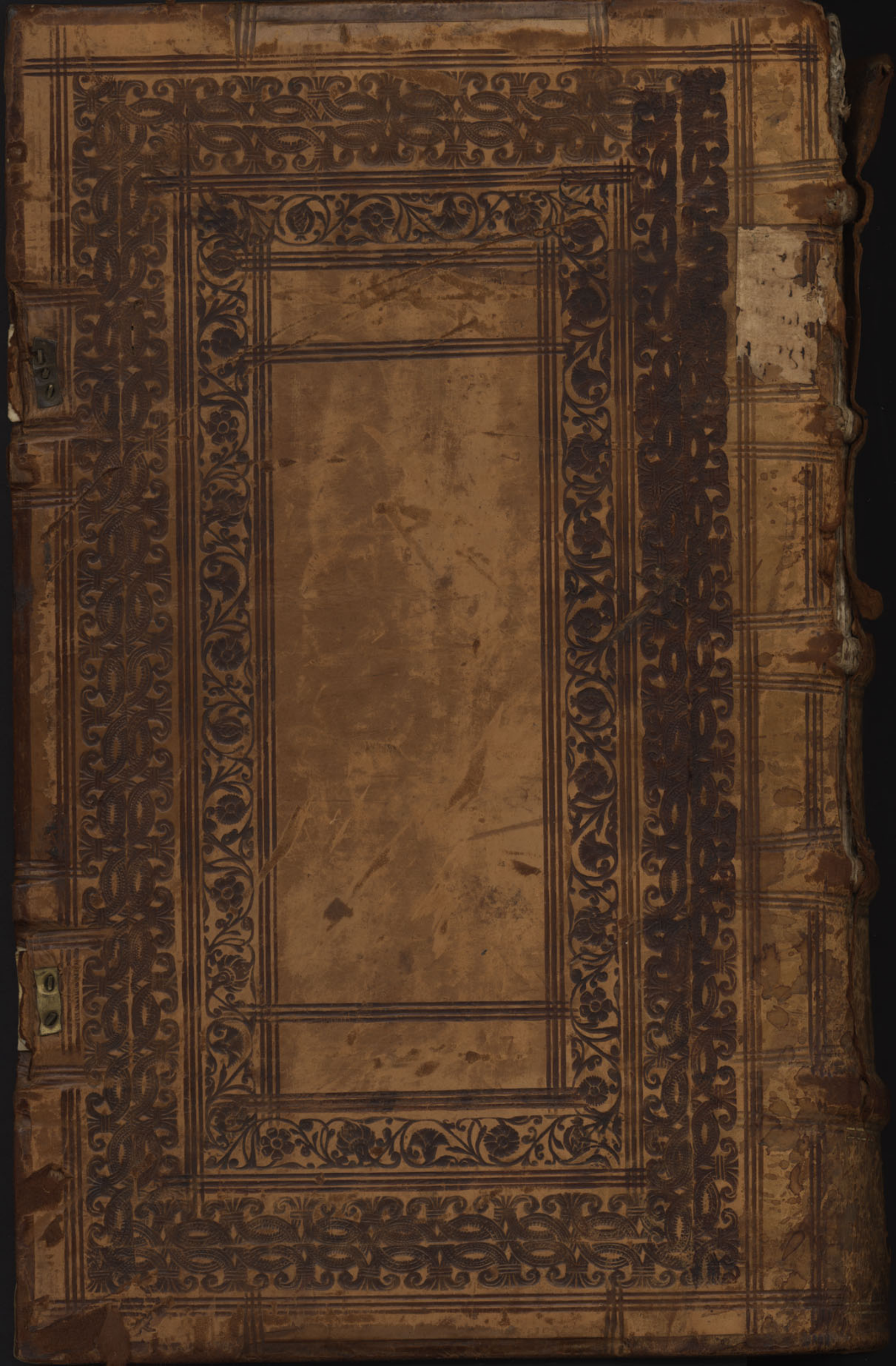
INDEX.

<i>Nux unguentaria Arbor</i>	ibid.	<i>Osiculum fructus Indici Tuberc.</i>	314.p.p.
<i>Nucula siue glans unguentaria</i>	ibid.	<i>Osiculum sulcatum fructus peregrini</i>	324.p.p.
<i>Nuclei pinci Malucant siue purgatorij</i>	322.p.p.	<i>Osiculum Tamarindus admistum</i>	ibid.
<i>Nux pontica nuci non valde abmitis, spadicei coloris</i>	323.p.p.	<i>Osiculum fructus orbiculare, aliquantulum mucronatum</i>	333.p.p.
<i>Nucula Indica cortice tenero, forte Beretini fructus</i>	ibid.	<i>Ouedi Bixa</i>	440.p.2.
<i>Nucula Indica altera compressa, cortice duro, coloris castaneæ, sonora</i>	ibid.	<i>Oxyacantha, pixacantha, & pyracantha</i>	48.p.2.
<i>Nucula Indica tertia splendidior</i>	ibid.	<i>Oxyacantha vulgaris seu Spinus albus</i>	49.p.2.
<i>Nucula sublonga vel os fructus alicuius Indici</i>	324.p.p.	<i>Oxyacantha colore fructus peregrinus durus</i>	425.p.2.
<i>Nucula triangularis, Indica, castanella fere facie</i>	ibid.	<i>Oxycoccus siue Vaccinia palustris</i>	525.p.p.
<i>Nucula Indica ovata fere</i>	ibid.		
<i>Nucula quedam Africana</i>	ibid.		
<i>Nucleus ex Guyana spadicei coloris membrana tectus</i>	327.p.p.		
<i>Nux trifida exotica,</i>	328.p.p.		
<i>Nux orbicularis, Cineracei coloris</i>	330.p.p.		
<i>Nux orbicularis peregrina, glabra, spadicea</i>	331.p.p.		
<i>Nucis Amygdalina penè forma fructus rugosus, subrufo ex fusco coloris, vna parte planus</i>	ibid.		
<i>Nucleus nucis quodammodo conuolutus</i>	332.p.p.		
<i>Nucula quedam falso Higuero & Abouai putata</i>	338.p.p.		
<i>Nux peregrina, oculata, compressa</i>	ibid.		
<i>Nux Mc. hil Serapionis</i>	339.p.p.		
<i>Nux Henden Arahum</i>	ibid.		
<i>Nux vomica vulgò offic. compressa, hirsuta</i>	ibid.		
<i>Nucula Taphet Hercul. Saxonia</i>	341.p.p.		
<i>Nux cordis figura, plana, cineracei coloris</i>	ibid.		
<i>Nux Indica</i>	376.p.p.		
<i>Nucis Indice folium quibusdam</i>	383.p.p.		
<i>Nux Indica minor.</i>	384.p.p.		
<i>Nux Indica ad venena celebrata: siue Coccus de maladiua</i>	ibid.		
<i>Nux Indica velut larnam ostendens, & alia ei similis si non eadem</i>	387.p.p.		
<i>Nux peregrina nigra, angulosa, cum tribus cauitatibus veluti nucleis</i>	ibid.		
<i>Nuci Moschata & Fausel similis nucleus</i>	392.p.p.		
<i>Nucleus pyramidalis Indicus, ad Fausel accedens venis</i>	393.p.p.		
<i>Nux Indica oblonga, intrinsecus similis nuci Moschata</i>	399.p.p.		
<i>Nux Indica oblonga cortice connecta</i>	400.p.p.		
<i>Nux Indica tessellata perelegans</i>	ibid.		
<i>Nux minima conifera</i>	273.p.p.		
O			
<i>Ogeghe Indica</i>	200.p.p.		
<i>De Olea satina</i>	1.p.2.		
<i>De Olea specialius, eiusque differentiis & usu</i>	17.p.2.		
<i>Oleum Sicyonium</i>	19.p.2.		
<i>Oleum ex oleæ surculis</i>	20.p.2.		
<i>Amurca</i>	ibid.		
<i>Olea viscum</i>	21.p.2.		
<i>Oleaster siue olea sylvestris</i>	ibid.		
<i>Elæomeli</i>	23.p.2.		
<i>Olea Æthiopica eiusque lachrima</i>	25.p.2.		
<i>Olea Καλλιθέων Aristotelis</i>	ibid.		
<i>Olea Indica</i>	26.p.2.		
<i>Elæostaphylos</i>	ibid.		
<i>Olea, oleastri, & oliuella æquinoca, & succedanea</i>	ibid.		
<i>Oleum proferens spina, & alia spina</i>	ibid.		
<i>Onogyros</i>	363.p.2.		
<i>Opuntia vulgò Herbariorum</i>	154.p.p.		
<i>Opuntia vulgò dicta cognata ferruminatrix</i>	156.p.p.		
<i>Opobalsamum solidum</i>	306.p.p.		
<i>Oregioella</i>	351.p.p.		
<i>Orucoria fructus siliquosus</i>	435.p.2.		
		<i>P.</i>	
		<i>Pacal arbor</i>	463.p.p.
		<i>Pacouera Americana, musa (vt videtur) species</i>	152.p.p.
		<i>Paliurus folio iniubino, siue Rhamnus</i>	35.p.2.
		<i>Paliurus Africana</i>	37.p.2.
		<i>Palma</i>	351.p.p.
		<i>Palma vinifera Theueri</i>	369.p.p.
		<i>Palma Guinea</i>	ibid.
		<i>Palma humilis seu Chamariphes</i>	ibid.
		<i>Palma humilis Hispanica non spinosa</i>	ibid.
		<i>Palma humilis spinosa</i>	370.p.p.
		<i>Palma humilis Papyracea, & de papyro ex Palmis</i>	372.p.p.
		<i>Palma Indica genus Lantor dictum</i>	373.p.p.
		<i>Palma Indica nucifera</i>	375.p.p.
		<i>Palma Elephantis Acoffa</i>	376.p.p.
		<i>Palma saccifera</i>	383.p.p.
		<i>Palma Ady insula S. Thoma, & fructus Abanga, & caryocetes</i>	386.p.p.
		<i>Palma facie cuciofera</i>	388.p.p.
		<i>Palma facie Hairi</i>	393.p.p.
		<i>Palma Tri</i>	394.p.p.
		<i>Palma Pinus siue conifera</i>	398.p.p.
		<i>Palmites</i>	153.p.p.
		<i>Palmitis similes arbores altissima</i>	ibid.
		<i>Papæie Peruanus</i>	147.p.p.
		<i>Papyrus veterum Paludano</i>	374.p.p.
		<i>Papyracea arbor Tal</i>	ibid.
		<i>Papyracea arbor Guaiabara</i>	ibid.
		<i>Papyracea arbor Copeia</i>	ibid.
		<i>Papyracea arbor amplissimo & tenuissimo folio</i>	375.p.p.
		<i>Papyrus arborea tenuissima ex laua</i>	ibid.
		<i>Papyracea arbor, cuius liber subpuniciei coloris.</i>	ibid.
		<i>Penjabou arbor Americana.</i>	255.p.p.
		<i>Petita Peruanus aliusque similis fructus</i>	292.p.p.
		<i>Peuce veterum</i>	245.p.2.
		<i>Phegus vel Esculus</i>	74.p.2.
		<i>Phellodrys Matthioli</i>	100.p.2.
		<i>Phellodrys nigra & alia Dalechamp.</i>	ibid.
		<i>Phellodrys foliis muricatis, calice glandis Echinaro Dalechamp.</i>	102.p.2.
		<i>Phillyrea & Mahaleb.</i>	536.p.p.
		<i>Phillyrea angustifolia eiusque varietas</i>	538.p.p.
		<i>Phillyrea latiusculo folio</i>	539.p.p.
		<i>Phillyrea arbor Lobelia</i>	540.p.p.
		<i>Phillyrea folio Alaterni</i>	541.p.p.
		<i>Phillyrea folio Illicis</i>	ibid.
		<i>Picea Latinorum</i>	238.p.2.
		<i>Picea pumila</i>	241.p.2.
		<i>Pimpinichi arbor lactescens</i>	145.p.p.
		<i>Pini æquinoca</i>	246.p.2.
		<i>Pinus officulis duris foliis longis</i>	248.p.2.
		<i>Pinus cui officula fragili putamine, siue Cembro</i>	251.p.2.
		<i>Pinus sylvestris siue Pinaster</i>	252.p.2.
		<i>Pinus sylvestris vulgaris Geneuensis & Tada</i>	253.p.2.
		<i>Pinaster seu pinus sylvestris Hispan. maior</i>	255.p.2.
		<i>Pinaster Austriacus albus & niger</i>	ibid.
		<i>Pinaster Austriacus tenui-folius</i>	ibid.
		<i>Pinus sylvestris, siue vt Bellonius, Picea sylvestris</i>	146.
		<i>Troadis cuius coni facile decidunt.</i>	ibid.

<i>Sebesten seu Mixa.</i>	197.p.p.	<i>Taxus</i>	241.p.2
<i>Seitaragi Arabum, eiusque substituta & equivocata</i>	462.p.p.	<i>Taxocoquamoclit Indicum</i>	385.p.2
<i>Sel Serapionis, & Auicenna</i>	291.p.p.	<i>Terebinthus Indica maior fructu rotundo</i>	278.p.p.
<i>Selago</i>	292.p.2	<i>Terebinthus Indica fructu paruo, ad corculum accedente</i>	279.p.p.
<i>Semen, Tamarindi semini simile, vna extremitate dentatum</i>	315.p.p.	<i>Terebinthus</i>	ibid.
<i>Semen fructus exotici forte cucurbitacei</i>	315.p.p.	<i>Terebynthia resina, & de eius viribus.</i>	282.p.p.
<i>Sena</i>	377.p.2	<i>Thus</i>	302.p.2
<i>Sesban foliis Hedysari</i>	386.p.2.	<i>Thuris limpidi folium</i>	307.p.2
<i>Siler veteribus</i>	209.p.2	<i>Thuya & Cedrus Atlantis montis</i>	283.p.2
<i>Siliqua arbor siue Ceratia</i>	413.p.2	<i>Thymiana siue Styrax rubra officinarum, & Nascaptrii</i>	481.p.p.
<i>Siliqua parua Indica, semine oblongo, nigro,</i>	435.p.2	<i>Tiauche flosculi Indici</i>	107.p.p.
<i>Siliqua semine Colutea</i>	438.p.2	<i>Tilia vulgaris Platyphyllos</i>	133.p.2
<i>Siliqua Thymatis odore</i>	ibid.	<i>Tilia folio minore</i>	137.p.2
<i>Siracost & Manna xirquest Indica ex Arbore Quest</i>	199.p.2.	<i>Tilia maximo folio</i>	ibid.
<i>Siri Gata Gamber Indis, pastilli ex Fausel</i>	393.p.p.	<i>Tinctorius flos</i>	391.p.2
<i>Smilax glandifera veterum</i>	101.p.2	<i>Tocogebid populo similis, cui resina hurs candidior</i>	229.p.2
<i>Smilax Dalechampi</i>	ibid.	<i>Tragus veteribus</i>	409.p.2
<i>Sophera Alpini</i>	384.p.2	<i>Tragus siue vua Marina</i>	406.p.2
<i>Sorbus</i>	59.p.p.	<i>Tragus siue vua Marina minor</i>	ibid.
<i>Sorbus aucuparia</i>	62.p.p.	<i>Tragacantha Veteribus</i>	407.p.2
<i>de Sorbo Terminali, & Cratago Theophrasti</i>	63.p.p.	<i>Tragacantha Masiliensis</i>	ibid.
<i>Sorbus Alpina</i>	65.p.p.	<i>Tragacantha Gummi</i>	408.p.2
<i>Spartium Hispanicum, lobis rotundiusculis, flore luteo</i>	397.p.2	<i>Tragacantha altera, Poterium forte Clusio</i>	ibid.
<i>Spartium Hispanicum flore candido</i>	398.p.2	<i>Tragacantha Rauwolfii</i>	409.p.2
<i>Spina Burgi & Alaternus</i>	542.p.p.	<i>Trifolium fruticans, quibusdam Polemonium</i>	374.p.2
<i>Spina Burgi Monspeliensium</i>	ibid.	<i>Trifolium frutex Genista folio</i>	375.p.2
<i>Spina oleum proferens, & alia spina</i>	26.p.2	V	
<i>Spodium Arabum & Tabaxir</i>	221.p.2	<i>Vaccinia palustris, siue oxycoccus</i>	227.p.p.
<i>De Statte in genere</i>	315.p.2	<i>Vvaricoramori, rugosa gland. similis fructus</i>	333.p.p.
<i>Staphilodendron</i>	274.p.p.	<i>Vernix siue Sandaracha Arabum</i>	299.p.2
<i>Styrax arbor & lachryma</i>	342.p.2	<i>Vhebehasou Theueti</i>	112.p.p.
<i>Styrax calamitha officinarum, impurius & purior.</i>	345.p.2	<i>Violarum arbor Indica</i>	107.p.p.
<i>Styrax liquidus ruber officinarum</i>	ibid.	<i>Viscum Indicum</i>	95.p.2
<i>Suber latifolium</i>	103.p.2	<i>Viscum Indicum aliud</i>	ibid.
<i>Succinum siue Electrum in genere</i>	330.p.2	<i>Viscum oxycedri</i>	299.p.2
<i>Succus, seu Gummi, aut potius resinas Cinnabaris colore inficiens</i>	405.p.p.	<i>Vitis Idea magna quibusdam, siue Myrtillus grandis</i>	518.p.p.
<i>Succus rubro colore inficiens: an Oniedi Bixa?</i>	ibid.	<i>Vitis Idea fructu nigro</i>	519.p.p.
<i>Succus mastichina resina non valde absimilis</i>	330.p.2	<i>Vitis Idea angulosa</i>	520.p.p.
<i>Succus Iratuch & Aiaue, aloes similis, inuolutus Musa se foliis, grauis odoris, ad picandum</i>	346.p.2	<i>Vitis Idea semper virens fructu rabro</i>	522.p.p.
<i>Succus vel resina Asphaltis similis anethi fere odore</i>	ibid.	<i>Viti Idea affinis polij-folia montana</i>	227.p.p.
<i>Succus alter, acris, substantia solidiore,</i>	ibid.	<i>Vlmus</i>	139.p.2
<i>Succus tertius ater: albis micks</i>	ibid.	<i>Vlmi excremento accedens fructus peregrinus</i>	145.p.2
<i>Succus visci instar</i>	347.p.2	<i>Vsub arbor gummi ferens</i>	346.p.2
<i>Sycomotorus, Ficus Cypria</i>	124.p.p.	<i>Vsuc & Cip succus ater inuolutus Musa folijs, anethi fere odoris</i>	ibid.
<i>Eius Species</i>	ibid.	<i>Vua Crispa siue Grossularia</i>	47.p.2
<i>Sycomoro similis Arbor</i>	128.p.p.	<i>Vua vrsi, & radix Idea putata</i>	523.p.p.
<i>Syringa flore albo</i>	203.p.2	X.	
<i>Syringa alba similis capitulo, octo striis notata</i>	204.p.2	<i>Xylon siue Gossipium herbaceum</i>	343.p.p.
<i>Syringa flore Caeuleo, siue Lilac</i>	ibid.	<i>Xylon arboreum</i>	346.p.p.
T.		<i>Xylon Brasilianum</i>	347.p.p.
<i>Tabaxir siue Mambu arbor, Tabaxir folio olea</i>	222.p.2	Z.	
<i>Tacori folia, Draconis Arbori similia</i>	405.p.p.	<i>Zaccon Hierichuntea, folijs olea</i>	29.p.2
<i>Tacamahaca populo similis fructu, colore similis Paeoniae</i>	346.p.2	<i>Zarnabo & Arnabo</i>	220.p.2
<i>Tamarix maior siue arborea Narbonensis</i>	350.p.2.	<i>Ziziphus Cappadocica, quibusdam olea Bohemica</i>	27.p.2
<i>Tamarix Germanica siue minor fruticosa</i>	351.p.2.	<i>Zizipha satina & sylvestris</i>	40.p.2
<i>Tamariscus Aegyptia Gallifera</i>	352.p.2.	Soli Deo Gloria in Aeternum: Amen.	
<i>Tamarindi.</i>	422.p.2		
<i>Tamarindi seminis facie fructus Indicus</i>	424.p.2.		
<i>Tamoxo subfrutex Clusio</i>	360.p.2.		
<i>Tauzarghent radix odorata</i>	481.p.p.		

2364

VILLES

DAVTAR

ES. R. N.

COMPTISSA
DE
WACKEN
D. D.

